

Møte mandag den 11. juni kl. 10

President: Gunnar Breimo

Dagsorden (nr. 99):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden (Innst. S. nr. 285 (2000-2001))
2. Innstilling fra Stortingets presidentskap om åpne komitéhøringer og om forslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og Gunnar Kvassheim om mer åpenhet i stortingskomiteenes arbeid og en registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget (Innst. S. nr. 284 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:31 (2000-2001) og Dokument nr. 19 (2000-2001))
3. Innstilling fra Stortingets presidentskap om forslag fra Utvalget til å vurdere stortingsrepresentantenes arbeidsvilkår mv. (Innst. S. nr. 340 (2000-2001), jf. Dokument nr. 17 (2000-2001))
4. Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) (Innst. S. nr. 283 (2000-2001))
5. Innstilling fra Stortingets presidentskap om beretning for 2000 fra styret for «Mindegaven til Norge 1914 fra det norske utflytterfolk i Nord-Amerika» (Innst. S. nr. 309 (2000-2001))
6. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til den forberedende fullmaktskomité (Innst. S. nr. 324 (2000-2001))
7. Innstilling fra valgkomiteen om valg av et medlem og et varamedlem til styret for Nansenfondet og de dermed forbundne fond (Innst. S. nr. 319 (2000-2001))
8. Innstilling fra sosialkomiteen om trygdeoppgjæret 2001 (Innst. S. nr. 299 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 89 (2000-2001))
9. Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om å utvide granskningskommisjonen for å vurdere forholdene ved dykkingen i Nordsjøen i pionertiden, med ett nytt medlem som skal inneha dykefaglig kompetanse, samt gi Nordsjødykker Alliansen en observatørstatus i kommisjonen (Innst. S. nr. 269 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:90 (2000-2001))
10. Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkjenning av avgjørelse i EØS-komiteen nr. 4/2001 av 31. januar 2001 om endring av vedlegg IX til EØS-avtalen (fjerde direktiv om motorvognforsikring) (Innst. S. nr. 311 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 79 (2000-2001))
11. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen på vegne av Framstegspartiet og representanten Jørn L. Stang oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001 (Jf. Innst. O. nr. 103):
«Stortinget ber Regjeringen lokalisere den nye domstoladministrasjonen til Oslo.»
12. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2001 (Jf. Innst. O. nr. 113):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere en endring i straffeloven, slik at utilregnelige lovbrøyttere som begår klart samfunnsskadelig kriminalitet i større grad enn i dag skal kunne idømmes tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg.»
13. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2001 (Jf. Innst. O. nr. 114):
«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2002 redegjøre for ordningen med lydopptak i retts-saler, og fremme eventuelle forslag om en permanent ordning med lydopptak av hovedforhandling i straffesaker.»
14. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Erna Solberg, Ivar Østberg, Lodve Solholm og Magnhild Meltveit Kleppa om nødvendige regelverkendringer for å sikre mangfold og brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføretrygdede og andre ufrivillig yrkespassive (Innst. S. nr. 281 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:108 (2000-2001))
15. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jørn L. Stang og Vidar Kleppe om å innføre obligatorisk hiv-/aidsstest av alle som søker oppholdstillatelse i Norge (Innst. S. nr. 282 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:110 (2000-2001))
16. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Hilde Frafjord Johnson, Odd Einar Dørum, Magnhild Meltveit Kleppa og Anita Apelthun Sæle om etablering av en hospitantordning innenfor rammen av utlendingsloven (Innst. S. nr. 335 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:114 (2000-2001))
17. Forslag fra stortingsrepresentant Ivar Østberg på vegne av Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001 (Jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at fremtidige endringer i kommunestrukturen ikke skal omfatte kommuner hvor kommunestyret, eller innbyggerne ved folkeavstemning, har gått imot kommunesammenslutning.»
18. Forslag fra stortingsrepresentant Erna Solberg på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001 (Jf. Innst. O. nr. 75):
«Stortinget ber Regjeringen utrede organiseringen av en mer formell velkomsteremoni knyttet til tildeling av norsk statsborgerskap og legge forslag om dette frem for Stortinget i tilknytning til nye endringer i statsborgerskapslovgivingen.»
19. Innstilling fra kommunalkomiteen om distrikts- og regionalpolitikken (Innst. S. nr. 318 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 34 (2000-2001))

20. Innstilling fra samferdselskomiteen om virksomheten til Posten Norge BA (Innst. S. nr. 275 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 26 (2000-2001))
21. Innstilling fra samferdselskomiteen om endring av aksjestrukturen i SAS (Innst. S. nr. 287 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 72 (2000-2001))
22. Innstilling fra samferdselskomiteen om delvis bompengefinansiert utbygging av deler av riksveg 4 i Oppland (Innst. S. nr. 296 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 74 (2000-2001))
23. Innstilling fra samferdselskomiteen om delvis bompengefinansiert utbygging av Namdalsprosjektet i Nord-Trøndelag (Innst. S. nr. 297 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 81 (2000-2001))
24. Innstilling fra samferdselskomiteen om E39 Øysand-Thamshamn gjennomført som OPS-prøveprosjekt ved delvis bompengefinansiering (Innst. S. nr. 298 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 83 (2000-2001))
25. Referat

Presidenten: Representantene Gard *Folkvord* og Kristin *Halvorsen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Hordaland fylke, Magnar *Lussand*, har tatt sete.

Fra representanten Olav Gunnar *Ballo* foreligger søknad om velferdspermisjon i tiden fra og med 13. juni til og med 15. juni.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Kirsti *Saxi*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges tre settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg vil foreslå Asmund Kristoffersen, Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Kjell Engebretsen.

Presidenten: Asmund Kristoffersen, Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Kjell Engebretsen er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Asmund Kristoffersen, Oddbjørg Ausdal Starrfelt og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke.

Representanten Jan Simonsen vil framsette et privat forslag.

Jan Simonsen (Frp): På vegne av representantene Harald T. Nesvik, Per Sandberg og meg selv har jeg den glede å legge fram forslag om tiltak for å bekjempe seksuelle misbruk av barn.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Stortingets forretningsorden (Innst. S. nr. 285 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra Presidentskapet vil presidenten foreslå at lengste taletid for saksordførers innledningsinnlegg settes til 10 minutter. Taletiden for de øvrige talere settes til 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt adgang til replikker etter de enkelte innlegg.

– Det anses vedtatt.

Stortingspresident Kirsti Kolle Grøndahl (ordfører for saken): Dette er en enstemmig innstilling fra Presidentskapet, som gjelder en rekke forskjellige endringer i forretningsordenen. Det har vært konsultasjoner med gruppelederne om endringsforslagene, og jeg vil i mitt innlegg kommentere noen av disse endringsforslagene.

Da reglene for møter i den utvidede utenrikskomite første gang ble fattet og tatt inn i forretningsordenen, la man til grunn at 22 pst. av medlemmene skulle kunne kreve at en sak ble brakt inn for Stortinget. Den gang tilsvarte dette fire representanter. Senere er komiteen blitt utvidet, slik at 22 pst. i dag tilsvarer seks representanter. Presidentskapet foreslår derfor at det minste antall komiteemedlemmer som kan kreve en sak innbrakt for Stortinget, økes fra fire til seks. Det foreslås videre presisert at et krav om innbringelse av en sak fra den utvidede utenrikskomite til Stortinget må fremsettes i et komitemøte, og at det må gjelde en sak som står på dagsordenen for møtet. Komiteen skal prøve om vilkårene for innbringelse foreligger og skal tilskrive Presidentskapet om innbringelsen. Selv om det er fremsatt lovlig krav om innbringelse for Stortinget, kan komiteen beslutte å fortsette behandlingen av saken i samme møte eller i senere møte.

I Stortinget skal realitetsbehandlingen av saken innledes med en redegjørelse av et medlem av regjeringen. Debatt holdes enten umiddelbart etter redegjørelsen eller i et senere møte, etter Stortingets beslutning. Det skal fortsatt være adgang til å fremsette forslag under behandlingen i plenum, men forslag skal ikke kunne sendes til komite.

I dag bestemmer forretningsordenen at det ikke er tillatt å offentliggjøre en innstilling før den er levert til Stortingets kontor, hvis ikke komiteen bestemmer noe annet. Det har vært tvil om forståelsen av denne regelen, bl.a. om en komite kan vedta å offentliggjøre sitt utkast til innstilling når komiteen skal forelegge utkastet til uttalelse for en annen komite før innstilling blir endelig av-

gitt. Både ordlyden i regelen og reelle hensyn tilsier etter Presidentskapets oppfatning at et utkast til innstilling ikke bør offentliggjøres. Regelen foreslås klargjort slik at det ikke er tillatt å offentliggjøre en innstilling før den er endelig avgitt, og at en avgitt innstilling skal leveres til Stortingets administrasjon snarest mulig.

Grunnlovsforslag har hittil ikke blitt fremsatt muntlig i stortingsmøte. De har heller ikke blitt mangfoldiggjort og omdelt separat, bare trykt samlet i et dokument når det tredje storting i valgperioden er over – dette i motsetning til private forslag, som blir fremsatt muntlig i møte og trykt fortløpende. Presidentskapet foreslår at også grunnlovsforslag skal fremsettes muntlig i stortingsmøte, så snart som mulig etter at de er innlevert, og at de skal trykkes separat etter hvert som de blir fremsatt og referert.

Forretningsordenen har i § 29 annet ledd noen regler om komitebehandling av private lovforslag. Blant annet heter det at dersom komiteen finner det utvilsomt at et forslag ikke fortjener Stortingets tilslutning, bør den uten videre fremme innstilling om at forslaget ikke bifalles. Etter Presidentskapets oppfatning bør komiteene i større grad gjøre seg opp en mening om innholdet i alle typer private forslag før de tar stilling til om departementet skal bes om uttalelse. Komiteen bør ikke be departementet om uttalelse dersom komiteflertallet mener at forslaget ikke bør bifalles. Presidentskapet foreslår derfor at ordlyden i § 29 annet ledd blir endret for å klargjøre at bestemmelsen gjelder alle slags private forslag, og at de behandlingsmåtene som etter § 28 tredje ledd står åpne for nye saker, også gjelder for private lovforslag.

Skriflig avstemning – ved sedler uten underskrift – kan i Stortinget bare brukes ved valg. I dag er det ikke bestemt i forretningsordenen i hvilke tilfeller skriflig avstemning skal brukes ved valg. Presidentskapet foreslår tilføyd i § 44 at følgende avstemningsmåte skal brukes: når det er fremmet flere forslag til samme verv, når en tilstedeværende representant krever det, eller når forsamlingen vedtar det etter forslag fra presidenten. Dette innebærer ikke nevneverdige endringer i forhold til praksis når det gjelder andre valg enn av presidenter og visepresidenter. De årlige valgene av presidenter og visepresidenter har etter uskreven sedvane alltid foregått skriflig, selv om det bare har vært fremmet ett forslag til vedkommende verv. Presidentskapet finner at det er grunn til å opprettholde denne praksis ved det første valget i valgperioden av presidenter og visepresidenter.

Ved de senere konstitueringene derimot kan det fremstå som unødvendig omstendelig å holde skriflig avstemning når det ikke er fremmet forslag om motkandidat, og når det heller ikke blir forlangt skriflig avstemning. Hertil kommer at det kan virke uverdig med det omfang av blanke stemmer og «strøstemmer» som man til tider har hatt. Derfor foreslår Presidentskapet en særregel i § 4 for valg av presidenter og visepresidenter om at det første valget i valgperioden alltid skal foretas skriflig, men at de senere valgene i valgperioden skal følge de generelle reglene om valg som foreslås tatt inn i § 44.

Til slutt foreslår Presidentskapet at fristen for innlevering av spørsmål til ordinær spørretime blir forandret fra fredag kl. 10 til torsdag kl. 14, slik at departementene får litt bedre tid til å forberede svarene.

Med disse merknadene anbefaler jeg at innstillingen blir vedtatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 3614)

S a k n r . 2

Innstilling fra Stortingets presidentskap om åpne komitehøringer og om forslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og Gunnar Kvassheim om mer åpenhet i stortingskomiteens arbeid og en registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget (Innst. S. nr. 284 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:31 (2000-2001) og Dokument nr. 19 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra Presidentskapet vil presidenten foreslå at lengste taletid for saksordførers innledningsinnlegg settes til 10 minutter. Taletiden for de øvrige talere settes til 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg.

– Det anses vedtatt.

Stortingspresident Kirsti Kolle Grøndahl (ordfører for saken): Prøveordningen med åpne komitehøringer utløper 30. september i år. Utvalget som ble nedsatt i fjor for å utrede Stortingets kontrollfunksjon, fikk i oppdrag å avgi en delutredning om åpne komitehøringer. Innstillingen fra Presidentskapet bygger i store trekk på anbefalingen i denne utredningen.

Utvalgets oppfatning er at bruken av åpne høringer har fungert tilfredsstillende i prøveperioden, og at det nå er grunnlag for å innføre dette som en permanent ordning. Flertallet i utvalget mener tungtveiende prinsipielle hensyn tilsier at alle høringer i komiteene blir åpne, og foreslår derfor at hovedregelen endres slik at komitehøringer heretter skal foregå for åpne dører. Presidentskapets flertall, alle unntatt Ludvigsen, slutter seg til at åpne høringer blir hovedregelen, men at komiteen kan vedta å holde en høring for lukkede dører «dersom det anses hensiktsmessig». Ludvigsen foreslår å opprettholde hovedregelen om at høringer foregår for lukkede dører.

Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt åpne komitehøringer kan holdes samtidig med møter i Stortinget eller avdelingene, er et annet flertall i Presidentskapet – Kolle Grøndahl, Skaug og Ludvigsen – enige om å videreføre dagens forbud mot dette. Mindretallet i Presidentskapet foreslår at det unntaksvis kan åpnes for at åpne høringer kan holdes samtidig med møter i plenum eller avdelingene.

Det samme flertallet i Presidentskapet slutter seg til forslaget om å opprettholde dagens regel om at en komitehøring krever beslutning av et flertall i komiteen. Presidentskapets flertall går også inn for å videreføre regelen

om at komiteen med vanlig flertall bestemmer hvem som skal inviteres til høring. Presidentskapets mindretall fremmer forslag om at 1/3 av komiteens medlemmer kan kreve at høring skal avholdes og bestemme hvilke personer som skal inviteres til å møte.

Dersom de endringer som foreslås i denne innstillingen, blir vedtatt, må forholdene legges til rette for at flere åpne høringer kan holdes samtidig. De eksisterende komiterommene vil være lite hensiktsmessige for åpne høringer. Derfor blir det nødvendig å utføre noen bygningsmessige arbeider innenfor Stortingets bygningsmasse for å gjøre flere rom egnet for åpne høringer. Det vil ta noe tid å fullføre disse arbeidene.

Etter konsultasjon med gruppelederne har et flertall i Presidentskapet kommet til at det kan bli problematisk for komiteene å praktisere en hovedregel om åpne høringer allerede den første høstsessjonen i en ny valgperiode. Derfor har flertallet, alle unntatt Hans J. Røsjorde, kommet til at nyordningen først bør iverksettes fra 1. januar 2002. Som følge av dette foreslås de nåværende reglene i forretningsordenen om åpne komitehøringer forlenget inntil dette tidspunktet. Hans J. Røsjorde følger utvalgets forslag om at de nye reglene skal tre i kraft 1. oktober i år.

Presidentskapet mener at det bare i liten grad er behov for å ta stenografisk referat av en høring, bortsett fra kontrollhøringer. Derfor foreslår Presidentskapet at det trengs samtykke fra Presidentskapet dersom en komite ønsker stenografisk referat fra en sak som ikke er en kontrollsak. For høringer hvor det ikke skal tas stenografisk referat, kan komiteen beslutte at det skal gjøres lydbåndopptak, og komiteen kan vedta at lydbåndopptaket senere skal skrives ut.

Ifølge de nye reglene som foreslås i forretningsordenen § 21, skal komiteene selv fastsette den nærmere prosedyren for sine høringer. Men utvalget har funnet at det er behov for fastere og mer detaljerte regler om åpne høringer i kontroll saker, og har fremmet forslag om et eget reglement for slike høringer. Kontroll saker er definert som alle saker som behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen, med enkelte unntak.

I de andre komiteene gjelder reglene om kontrollhøringer når høringen har som formål å klarlegge eller vurdere et tidligere faktisk begivenhetsforløp. Presidentskapet foreslår at Stortinget vedtar et reglement for åpne kontrollhøringer, men finner det ikke naturlig å gi et mindretall rett til å kreve at andre høringer skal holdes etter reglene for kontrollhøringer. Presidentskapet mener at det må være opp til komiteen selv, med vanlig flertall, å beslutte at også andre høringer skal holdes etter reglene for kontrollhøringer.

Utvalget har foreslått at komiteen skal velge en særskilt møteleder for høringene i den enkelte kontrollsak, og at det til dette vervet kan velges et annet komiteemedlem eller en stortingsrepresentant som ikke er medlem av komiteen. Presidentskapet er ikke enig i dette. Presidentskapet mener at også under kontrollhøringer bør møteledelsen ivaretas av komiteledelsen. Vi følger heller ikke opp forslaget fra utvalget om at møtelederen ikke skal

kunne stille spørsmål. Vi presiserer imidlertid at hvis komitelederen stiller spørsmål, bør møteledelsen overlates til nestlederen, eventuelt den valgte sekretær.

Utvalget har foreslått at det for hver høring skal utpekes to hovedutspørrere i tillegg til saksordføreren, og at disse skal gis særskilt tid til å stille spørsmål. Presidentskapet foreslår at komiteene *kan* oppnevne hovedutspørrere, og fremmer ikke forslag om at en tredjedel av komiteemedlemmene kan kreve å få velge en hovedutspørrer.

Det er i denne innstilling foreslått en tilføyelse i forretningsordenen om at innkalling til komitemøte skal kunngjøres før møtet, ved oppslag i stortingsbygningen. Kunngjøringen skal inneholde dagsorden for møtet. I brev til komiteene har Presidentskapet bedt om at den offentlige møteinnkallingen også skal inneholde opplysninger om høringer, og om hvem som skal møte til høring. I Dokument nr. 8:31 har representantene Lars Sponheim og Gunnar Kvasheim bl.a. foreslått at det utarbeides forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av en organisert interesse, for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling. Presidentskapet finner ikke grunn til å foreslå innført en særskilt registreringsordning, fordi vi mener at kunngjøring om hvem som møter til komitehøringer, ivaretar hovedintensjonen i Dokument nr. 8:31. For øvrig mener vi at åpne komitehøringer også vil bidra til å synliggjøre interesseorganisasjoners og lobbyisters virksomhet overfor Stortinget.

Med disse merknadene anbefaler jeg innstillingen.

Ranveig Frøiland (A): Eg har hatt glede av å leia arbeidet med delutgreiinga av opne høyringar, og eg er veldig glad for at Presidentskapet i det alt vesentlege sluttar seg til fleirtalsinnstillinga som ligg føre frå dette utvalet.

Når vi i dag ser kor lita interesse det er i stortingsalen for dette med opne høyringar i forhold til kva det var for fem år sidan, då vi diskuterte opne høyringar den gangen, viser det veldig klårt at det har vore ei god ordning, som bør halda fram som ei permanent ordning. Det viser òg talet på høyringar i denne tida. Det har vore 17 høyringar, og åtte av dei har vore i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Vi kjem no til å innføra opne høyringar som ein hovudregel – alle unnateke Høgre er med på det – og det synest eg er veldig bra. Det bør vera slik at det meste av det som går føre seg i Stortinget, skal vera ope. Med snart 16 års erfaring frå Stortinget har eg tenkt over om nokre av dei høyringane eg har vore på, burde ha vore lukka. Men ikkje ei kjem eg på som skulle ha vore lukka. All erfaring talar for at openskap i forhold til høyringar i komiteane er heilt naturleg.

Eg trur at både enkeltpersonar, grupperingar, organisasjonar og ulike media kan få betre høve til å skaffa seg informasjon i konkrete saker dersom openskap vert hovudregelen. Det vert òg større openskap når det gjeld korleis den enkelte organisasjon prøver å påverka Stortinget. Det er klårt at openskap i eit demokrati er viktig i seg sjølv. Eg trur faktisk òg at openskap kan medverka til å heva kvaliteten på den informasjonen som Stortinget

mottar, fordi openskap gjer at folk stiller betre førebudde, og interessegrupper kan medverka både til å korrigera og til å supplera kvarandre. Eg trur openskap er ein føresetnad for at partane i dei ulike sakene har ei moglegheit for å setja seg inn i motparten sine argument og sjølv presentera eventuelle motsetnader. Dette trur eg i utgangspunktet kan betra Stortinget som avgjerdsorgan.

Når det gjeld om ein skal ha opne høyringar samstundes som det er møte i stortingssalen, er eg veldig glad for at Arbeidarpartiet og Høgre står saman om at det ikkje skal skje. Stortinget skal vera landets framste sal og talarstol. Så når det øvste forum for politikk skal debattera, og politiske avgjerder skal takast, kan ein ikkje sitja i høyringar i dei ulike komiteane. Det er difor eit veldig viktig prinsipp at det ikkje skal skje parallellitet der. Vi er alle innstilte på at fagkomitear er eit verkemiddel som Stortinget har sett ned for å fungera betre som heilskap, og at komiteane ikkje i seg sjølve skal vera eigne organ som det er det viktigaste å vera i, men at det framleis er salen som er den viktige arenaen. Dette trur eg er svært viktige prinsipp, og som sagt er eg glad for at det ikkje vert gjort endringar i forhold til det.

Eg er sjølv sagt heilt samd med Presidentskapet i at det ikkje er nødvendig å ta stenografiske referat i alle samanhengar. Kyrkje-, undervisnings- og forskningskomiteen har nett hatt si høyring når det gjeld kvalitetsreforma i høgare utdanning, der vi la opp til ei tilnærma lik høyring til det som vi kjem til å vedta i dag, og eg vil seia at det fungerte veldig bra. Vi hadde ikkje stenografiske referat, men prøvde å leggja høyringa opp etter dei retningslinene som i dag kjem til å verta vedtekne i forretningsordenen.

Eg trur i det heile at ein har kome fram til ei god ordning i Presidentskapet. Eg ser at det er nokre småting som ein ikkje går inn for, men desse synest eg er litt underordna. Eg er – som sagt – glad for at fleirtalet i Presidentskapet sluttar seg til fleirtalet i utvalet. Stortinget sluttar seg òg til dei viktige hovudprinsippa.

Når det gjeld iverksetjing, ser eg ikkje så alvorleg på om det vert i oktober i år eller i januar neste år. Her trur eg Presidentskapet har funne ei praktisk ordning som gjer at ein kan få dette til å fungera, og det er faktisk det viktigaste.

Svein Ludvigsen (H): På vegne av Høyre tar jeg opp forslag nr. 4, som er gjengitt på innstillingens side 6. Her foreslår jeg på vegne av Høyre at komiteenes høringar som regel skal foregå for lukkede dører. Men det skal være helt opp til komiteen selv å avgjøre om de ønsker at en høring skal foregå for åpne dører – det være seg helt eller delvis. Et vanlig flertall skal på vanlig måte avgjøre graden av åpenhet eller lukkethet.

Det er da straks nødvendig å understreke at Høyre klart skiller mellom kontrollhøringar og vanlige komitehøringar. Kontrollhøringar skal – som nå – føres i full åpenhet, og vårt forslag kan ikke utlegges dit hen at Høyre har prinsipielle innvendinger mot åpenhet generelt.

Vi har nemlig ingen problemer med å forstå ønsket om åpenhet om hva som foregår i høringene, hvor politi-

kere og bedrifter, organisasjoner og privatpersoner møtes for å utveksle informasjon og påvirke beslutninger som skal fattes i Stortinget. I så måte har Høyre selvsagt forståelse for flertallets argument slik det blir fremført både i Dokument nr. 19 og av flertallet i Presidentskapets innstilling som vi behandler i dag. Jeg viser for øvrig til stortingspresidentens innlegg og hennes redegjørelse.

Høyres motvilje mot en generell regel om at alle komitehøringar skal være åpne, bygger på motforestillinger av mer praktiske årsaker. Vi mener at fremdriften i komiteenes arbeid vil bli hemmet på en slik måte at fordelene med åpenhet ikke oppveier ulempene. Organiseringen av representantenes, komiteenes og Stortingets hverdag blir etter vår mening langt mer krevende, og arbeidsbetingelsene forringes såpass mye at det ikke kan forsvares.

For Høyre er det selvsagt at alle komitehøringar – og det dreier seg altså om flere hundre hvert år – foregår på tider hvor Stortinget eller Odelstinget ikke har møter, slik praksis er i dag når vi har åpne høringar. Forslaget vil uten tvil medføre langt flere natt- og kveldsmøter i komiteene, med de ulempene det medfører. Praktiske hensyn og problemer knyttet til organiseringen av så mange åpne komitehøringar, kan etter vår mening ikke forsvares ut fra det man måtte vinne ved større åpenhet, når man desto mer, slik vi foreslår, kan åpne høringene med et vanlig flertall i komiteen. For de av oss som har fulgt noen budsjettbehandlinger i en travel komitehøst, oppfattes arbeidssituasjonen som å bli langt verre enn den allerede er, med flertallets innstilling.

Vel nok argumenterer flertallet med at antall komitehøringar vil gå ned når de blir åpne, men da faller etter Høyres mening på en måte argumentasjonen på sin egen urimelighet. Hvis man skal bruke åpenhet for å få ned antall høringar, blir på en måte det gode det godes fiende, og man kan spørre: Hvor er da det demokratiske fremskrittet?

Høyre mener det er viktig at flest mulig får anledning til å fremme sin sak og sine argumenter for Stortingets komiteer. Flertallets forslag vil etter min oppfatning lett kunne føre til at man flytter høringene fra komiteene til fraksjonene, og igjen må man kunne spørre: Hvor er da det demokratiske fremskrittet?

Jeg viser for øvrig til argumentasjonen som Høyres representant i utvalget, Inge Lønning, har tatt inn i Dokument nr. 19, delutredningen om de åpne høringene som utvalget som har utredet Stortingets kontrollfunksjoner, har avgitt.

Høyre finner det altså lite formålstjenlig å la begrepet «høring» omfatte alle ulike former for innhenting av informasjon som komiteene benytter. Vårt syn er at flertallets forslag innfører et regelverk for komiteenes arbeid som baserer seg på et så omfattende og udifferensiert høringbegrep at det vil kunne få vidtrekkende og utilsiktede uheldige konsekvenser for Stortingets og representantenes arbeidsform og funksjon.

Som jeg allerede har sagt, mener Høyre at de grunner som kan anføres til fordel for åpenhetsprinsippet ved kontrollhøringar, er av prinsipiell art og derfor må tillegges avgjørende vekt. Derimot: Når det gjelder det vanlige

komitearbeidet og derigjennom de løpende høringer for informasjonsutveksling, vil de hensyn som taler for full åpenhet ved komitehøringer, ikke på samme måte kunne anføres nødvendige. Her mener Høyre vi må ha en langt mer pragmatisk tilnærming, og da må praktiske hensyn tas med i vurderingen på en langt annen måte enn når det gjelder kontrollhøringene.

Med andre ord: For Høyre veier de praktiske argumentene som taler mot åpenhet som generell regel for all ekstern informasjonsinnhentning, tyngre enn de pragmatiske argumentene som taler for.

Derfor fremmer jeg altså på vegne av Høyre et alternativ til § 21 fjerde ledd første og annet punktum i forhold til det som flertallet har lagt i bunnen.

Presidenten: Svein Ludvigsen har tatt opp det forslag han refererte til.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg synes det er en viktig dag i dag, når Stortinget etter all sannsynlighet nå kommer til å vedta at det blir en speilvending av prinsippene når det gjelder høringer, at alle skal være åpne, istedenfor at det skal måtte vedtas spesielt at det skal være åpen høring. Dette er et viktig skritt på veien mot enda større åpenhet i Stortinget. Personlig er jeg av den oppfatning at også Stortingets komitemøter normalt bør være åpne. Så langt har det ikke vært mulig å gå i denne omgang, men det går i hvert fall et langt steg i denne retningen.

Jeg minnes da kontroll- og konstitusjonskomiteen besøkte det kanadiske parlament for noen år siden. Der var alle komitemøter åpne og ble overført i fjernsyn i egne kanaler. Vi fortalte at våre møter alltid var hemmelige, og at de i tillegg var hemmelige når vi hadde besøk av interesseorganisasjoner som skulle legge frem sin sak. Da fikk vi spørsmålet: Hvorfor i all verden deltar dere da i komitearbeidet og i komitemøtene? Det var litt tankevekkende, for det er jo de politiske meningsutvekslinger som velgerne bør gjøres kjent med. Nå blir i hvert fall høringene åpne, og det vil være meget nyttig, ikke bare for åpenheten overfor media, men også fordi det betyr endringer i praksis, ved at komiteinnstillingene da kan referere til informasjon som er mottatt muntlig i en høring, noe vi i dag ikke kan gjøre. Hva er vitsen med høringer når man ikke kan bruke den informasjonen som kommer muntlig?

I tillegg vil det være mulig for – la oss si – konkurrerende interesseorganisasjoner å være til stede og høre hva konkurrenten sier til en komite. Det i seg selv vil også være et steg i riktig retning. Hvis f.eks. NHO i finanskomiteen sier noe LO er dypt uenig i og mener er faktisk feil, vil LO kunne være til stede og arrestere – senere i hvert fall – både i offentlig debatt og når de selv skal uttale seg, det som er fremlagt. Når de i dag møtes hver for seg, vil ikke den muligheten foreligge. Derfor er det en stor dag når komitehøringene nå blir åpne.

Grunnen til at jeg også i utvalget har gått inn for at det bør være en tredjedel av komiteenes medlemmer som skal kunne kreve høring, og som skal kunne bestemme også hvem de vil høre, er at høringer først og fremst er en

del av en helhet når det gjelder Stortingets kontrollvirksomhet.

Basert på de holdninger som rører seg i Kristelig Folkeparti, Høyre og Arbeiderpartiet, er det lite som tyder på at vi i nær fremtid får en flertallsregjering, men hvis vi tenker oss at man som system har en flertallsregjering, vil jo mulighetene for mindretallet til å utøve sin kontrollvirksomhet bli sterkt svekket når det er et flertall i komiteen som må til for å kreve høring og kontrollhøring. Og når flertallet representerer Regjeringen, kan man altså blokkere for den nødvendige kontrollvirksomhet. Jeg synes det er leit at man i denne omgang ikke får innført forslagene om at man skal ha mindretallsrettigheter. Mindretallsrettigheter i et parlament hvor det i de tider det eksisterer en flertallsregjering, er en stor, viktig demokratisk sikkerhetsventil for at ikke flertallet – skal vi si – stopper kontrollvirksomheten som Stortinget har som en av sine hovedoppgaver. Det er i den sammenheng dette med mindretallsrettighetene må forstås. Som sagt er vel ikke dette noe som er interessant i den nærmeste fremtid, på grunn av visse partiers motstand mot flertallsregjeringer eller muligheter til å få det.

La meg også nevne at vi synes ordningen med åpne høringer burde tre i kraft så fort som mulig, og det naturlige er ved det nye stortinget. Jeg tror en del av de praktiske tingene er dramatisk overdrevet, og mener dette burde være mulig. Derfor vil jeg få lov til å ta opp forslaget fra Presidentskapets medlem, Hans J. Røsjarde, i og med at han holder på med forsvarskomitesaker. Jeg vil også nevne at jeg tror det er mange andre som driver med komitemøter. Det at det ikke er så mange i salen, må ikke tolkes dit hen at det er liten interesse for dette.

Jeg har også for så vidt akseptert at Presidentskapet avviser forslaget fra utvalget om mulighet for å ha en møteleder som ikke er komiteleder, eller en som ikke sitter i komiteen. Det er greit, det trenger egne begrunnelser, og det kan eventuelt tas opp av de av oss som mener det vil være riktig, ved en senere anledning. Nå – på tampen av sesjonen – har vi heller ikke hatt tid til å følge så godt med at vi kan si det hadde vært nødvendig med et eget forslag, og vi vinner ikke frem. Men jeg vil varsle at den muligheten selvsagt vil foreligge i neste stortingsperiode.

Presidenten: Carl I. Hagen har tatt opp det forslag han refererte til.

Jorunn Ringstad (Sp): Som flere før meg har vore inne på i debatten, er det ei viktig sak som er oppe i Stortinget i dag. Det er verdifullt at det blir størst mogleg openness i arbeidet både i komiteane og på Stortinget generelt.

Som det gjekk fram av innlegget til stortingspresidenten i starten av debatten, er det ein del mindretal i innstillinga frå Presidentskapet.

Eit fleirtal i utvalet, som vart leidd av Ranveig Frøiland, meinte at høyringar skulle haldast, og at ein skulle be om å få folk til høyring, dersom det vart sett fram krav om det av minst ein tredjedel av medlemene i komiteen. I

Presidentskapet er det eit fleirtal som meiner at det må vere halvparten av medlemene i komiteen for at ein må kunne krevje at høyringar skal haldast.

Representantane Hans J. Røsjarde, Odd Holten og eg sjølv har i Presidentskapet slutta oss til det som er forslaget frå fleirtalet i utvalet, at ein tredjedel av komiteen sine medlemmer skal vere nok til å krevje opne høyringar.

Vidare har dei same medlemene i Presidentskapet også meint at ein ikkje skal vere så absolutt når det gjeld om opne høyringar skal kunne haldast samtidig med at det er møte i Stortinget eller i avdelingane. Fleirtalet i det utvalet som eg har referert til, meinte at det burde vere nok å seie at dersom det er mogleg, bør ein unngå at komitehøyringar vert haldne samtidig med møter i Stortinget eller i avdelingane. Bakgrunnen for at eit mindretal i Presidentskapet slutta seg til det som fleirtalet i utvalet meinte, er nettopp det som også representanten Carl I. Hagen var inne på, at det kan føre til at det kan bli komitemøte ganske seint på kvelden. Det kan òg føre til at komiteane kanskje vel å halde færre høyringar, nettopp for å unngå dei seine kvelds- og nattemøta.

Eg skal få ta opp det som er forslaga frå mindretallet i Presidentskapet, forslaga nr. 1, 2 og 3, frå Hans J. Røsjarde, Odd Holten, og Jorunn Ringstad.

Presidenten: Jorunn Ringstad har tatt opp de forslag hun refererte til.

Odd Einar Dørum (V): Det er en historisk og positiv dag når Stortinget bestemmer seg for å speilvende prinsippet om høringer, og et klart flertall stadfester det. Det er samtidig slik at det har skjedd noen politiske vandringer, som jeg skal gi en kort kommentar til.

Arbeiderpartiet har beveget seg fra egentlig ikke å være for dette til å være for, og Høyre, som prinsipielt var for, har beveget seg til en slags pragmatisk begrunnelse for ikke å være for. Det tar jeg til etterretning. Bortsett fra når det gjelder så prinsipielt viktige spørsmål som borgernes innsyn i Stortingets arbeid, og ikke minst spørsmål om høringer, hvor vi får se hvem som prøver å påvirke gjennom dokumentasjon, synes jeg det helst burde vært gjenstand for prinsipielle betraktninger og ikke pragmatiske betraktninger. Ut fra min erfaring med komitesystemet i Stortinget tror jeg man faktisk klarer å håndtere de pragmatiske betraktningene på en god og skikkelig måte. Jeg har ingen erfaring som tilsier at det ikke er slik. Jeg synes derfor man skulle tatt det prinsipielle, og jeg undrer meg på om det kanskje bak representanten Ludvigssens tanker ligger en slags motvilje mot å la dette komme fram, men jeg får holde meg til den argumentasjonen han har brukt her i salen i dag.

Når det gjelder innstillingen, står Venstre på de samme betraktningene som representanten Hagen framførte. Det er at ut fra Stortingets kontrollopgaver synes vi det er viktig at et mindretall skal kunne kreve en høring og hvem som skal møte, slik at vi vil stemme for de forslag som nettopp er tatt opp av representanten Ringstad på vegne av henne selv og de andre i Presidentskapet.

Når det gjelder spørsmålet om når høringene skal holdes, følger jeg opp det som jeg selv har vært med på i den utredningsgruppen som har sett på dette. Jeg synes at så langt som det er mulig, skal man unngå å kolliderer med møter i Stortinget. Men vi må også her kunne få holdt høringene, slik at jeg står ved det forslaget som også her et mindretall har tatt opp.

Når det gjelder den tidsmessige gjennomføringen, er jeg for at dette bør skje så snart som mulig, og vil på det punkt stemme for det forslag som er fremmet av Presidentskapets medlem Hans J. Røsjarde.

Presidentskapet har i denne omgang ikke fulgt opp den delen av Venstres Dokument nr. 8-forslag som går på lobbyisme og registrering. Jeg er enig i det som er anført av Presidentskapet, at det er et skritt i positiv retning når man ved oppslag får se hva slags saker som er oppe til behandling når høringene er åpne, og at man får vite hvem som skal møte. Jeg er helt enig i at det er et bidrag til å få innsyn i spørsmålet om lobbyisme. Men basert på mine erfaringer gjennom et langt politisk liv vil jeg si at lobbyisme-fenomenet utvikler seg nå på en slik måte at jeg ikke tror disse skrittene er tilfredsstillende for å håndtere det spørsmålet. Jeg vil forbeholde meg retten til å komme tilbake til det i det utvalget jeg sitter, og som skal se på Stortingets kontrollopgaver. Venstre tar derfor ikke opp noe forslag her i dag. Men vi vet at vi har en anledning til å komme tilbake til det.

Det har etter hvert blitt slik at jeg for min del har vært i situasjoner hvor jeg har måttet si til folk at jeg må vite hvem de representerer hvis samtalen skal fortsette. Når den skikk som har vært blant folk med at vi vet hvem de er, og hvor de kommer fra, erstattes av en kultur der vi nærmest må utfordre noen til å vise åpent visir, har vi kommet i en situasjon hvor vi antakelig må tenke gjennom hvordan vi skal sørge for at de som er betalte og profesjonelt engasjerte lobbyister, kan registreres på en måte som er kjent for offentligheten.

Men som sagt: Dette vil Venstre forbeholde seg retten til å komme tilbake til gjennom det arbeid som skjer i det utvalget hvor jeg deltar som medlem.

Tom Thoresen (A): I den politiske debatten er det en del honnørord som står umiddelbart sterkt, men som utvilsomt kan problematiseres. Ett av dem er begrepet åpenhet.

Åpenhet i Stortingets alminnelige arbeid forstås som at borgerne skal få innsyn. De som høres i komitehøring, skal få innsyn i hverandres uttalelser, og det demokratiske system skal dermed bli mer funksjonelt. Ved alle de anledningene Stortinget har hatt debatter om åpne høringer, har dette vært den ene innfallsvinkelen. Som kjent førte dette i 1995 til at Stortinget med én stemmes overvekt innførte forsøk med åpne høringer. Mot dette hovedsynet har det hele tiden stått ett synspunkt og ett resonnement rundt Stortingets funksjonalitet og plenumsalens overordnethet i forhold til komiteer og annen virksomhet i huset.

Jeg er for min del helt enig i at systemet med muligheten til å ha åpne komitehøringar nå gjøres permanent.

Ikke minst synes jeg at argumentasjonen for det står svært sterkt når det dreier seg om Stortingets kontroll med forvaltningen. Når det derimot dreier seg om den alminnelige saksforberedende virksomheten i komiteene, og det er saksforberedende virksomhet dette er, er min skepsis noe større. Vel er det riktig, som bl.a. Odd Einar Dørum sa, at det er viktig at allmennheten har oversikt over hva slags påvirkning Stortinget utsettes for, hvem som påvirker, og hvilke argumenter de bruker. Men det er også slik at et system hvor man uten særskilt vedtak ikke kan få forklare seg for en stortingskomite uten i offentlighet, antakelig vil være et system som vil favorisere de sterke og de best organiserte interessegrupper – de som har mulighet til å forberede seg, de som har mulighet til å lage et PR- og medieopplegg omkring sin virksomhet – mens svakere enkeltmennesker og andre interessegrupper som Stortingets komiteer antakelig også vil ha stort behov for å få synspunkter fra, nå vil ha vanskeligere for å klare seg i den type konkurranse.

Med all respekt for åpenheten vil jeg for egen del si at er det noe sted man bør ha anledning til å komme som en Nikodemus om natten, er det overfor den beslutningstakende, høyeste myndighet i landet. Det fordi at også de som er redde for andre typer motforestillinger i samfunnet om de nærmer seg Stortinget, skal kunne gjøre det med stor frimodighet og med stor trygghet. Den mekanismen tror jeg er der uansett.

Derfor tror jeg at et vedtak i dag om å såkalt speilvende, dvs. gjøre det til normalitet at stortingshøringene er åpne, vil føre til to ting. Det vil føre til at flere kommer ad andre kanaler, altså til representanter og partigrupper enkeltvis, og jeg er redd for at dette på sikt skal føre til det Carl I. Hagen i sitt innlegg her i stad ønsket seg, nemlig at komitemøtene blir åpne. Hvis komitemøtene blir åpne, får vi en annen type parlamentarisme i Norge enn den vi har i dag. Da vil den politiske debatten utkjempe der, når offentligheten står på der, mens komiteenes evne til i ro og mak å finne fram til politiske flertall, kompromisser og andre løsninger vil bli meget sterkt skadelidende. Det er derfor en utvikling som jeg håper ikke skal komme, og som jeg i hvert fall er glad for at jeg ikke skal få oppleve selv.

Til slutt vil jeg si at fordi plenumssalen skal være det viktigste organ, må det være åpenbart riktig – som Presidenskapets flertall går inn for – å si at andre offentlige virksomheter i Stortingets regi ikke kan skje samtidig. Det kan ikke være slik at vi har en stortingshall som allerede i dag er betenkelig tømt for interesseinnhold og medieoppmerksomhet, skal tape enda mer til andre deler av husets virksomhet.

Kjell Magne Bondevik (KrF): Det har de senere år vært flere reformer i Stortinget når det gjelder vår arbeidsmåte og forretningsordenen. Jeg vil gjerne gi presidenten og andre som har medvirket til det, honnør for at det har vært foreslått og gjennomført slike endringer i Stortingets arbeidsmåte. Jeg synes vel personlig at sponstanspørretimen er den mest vellykkede av disse reformene. Men også de åpne høringene har så langt fungert bra,

særlig når det har gått på viktige kontrollsaker, og det er også i slike saker åpne høringer har sin største betydning.

I dag inviteres altså Stortinget til å speilvende prinsippet, slik at alle høringer i prinsippet blir åpne, men en kan vedta at de ikke skal være det. Jeg har, riktignok etter noe tvil, kommet til at jeg synes det er riktig, bl.a. ut fra det argumentet som representanten Dørum fremførte, at det kan være nyttig at de som henvender seg til komiteen, også blir underkastet offentlighetens søkelys. Vi vet hva de forsøker å påvirke Stortinget med, og hvordan de gjør det. Men jeg tror like fullt at dette etter relativt kort tid kan komme til å føre til at interessen for denne type høringer i komiteene vil synke. Vi som har sittet i ulike komiteer i Stortinget og vært med når ulike organisasjoner og andre kommer for å fremme sitt syn, vet at dette ikke er så forferdelig spennende at det kommer til å kreve de store medieoppslag. Og jeg tror derfor at journalistenes og andres interesse for disse høringene etter hvert kommer til å bli kraftig redusert. Det er i og for seg ikke noe problem i seg selv, men jeg tror ikke jeg er noen stor profet når jeg spår at slik vil det utvikle seg. Faren er hvis det også medvirker til å redusere interessen for de viktige, åpne høringene i kontrollsaker, slik vi har hatt en del eksempler på i siste periode. Hvis så skulle skje, ville det være en beklagelig konsekvens. Men her håper jeg at måten vi organiserer dette på, og praksisen som utvikler seg, vil gjøre at en kan opprettholde interessen for disse viktige høringene, og så får interessen for dem som er av mindre betydning, heller bare synke.

Jeg vil avgrense meg fra det synspunktet som representanten Hagen gav uttrykk for når han håpet at dette var et ledd i en utvikling som skulle føre til at også de vanlige drøftingene i komiteene – de vanlige komitemøtene – blir åpne. Der er jeg enig med representanten Tom Thoresen. Jeg tror ikke det vil være noen fremgang for demokratiet, for parlamentarismen og for arbeidet i Stortinget, selv om en har en slik praksis i en god del andre land. Det som vil skje hvis de alminnelige komitedrøftingene blir åpne, er jo at komiteen som arena for å finne kompromissløsninger – og som jo er særdeles viktige, spesielt i situasjoner med mindretallsregjeringer – vil bli ødelagt. Det er klart at det blir vanskelig for partier og representanter å antyde kompromissløsninger og forlate sine primære standpunkter osv. i et komitemøte hvis disse er åpne, og de deretter kan bli brukt – for ikke å si misbrukt – av mediene. Jeg vil derfor advare mot en slik utvikling.

En kan si at langt på vei har noe av dette allerede skjedd. Vi vet at det skjer stor grad av lekkasjer fra komiteenes drøftinger. Partiene løper ut derfra og kunngjør ikke alltid bare sine egne standpunkter, men dessverre også andres – noe som ikke skal finne sted, og som langt på vei kan føre til at de reelle drøftingene blir flyttet over i andre fora. Dersom drøftingene blir åpne, vil det i hvert fall bli slik når komiteen som kompromissforum vil bli ødelagt. Nå slipper iallfall representanten Tom Thoresen å oppleve dette, siden han dessverre forlater Stortinget etter denne sesjonen. Jeg håper, selv om jeg har sagt ja til en ny periode, at jeg heller ikke får oppleve dette i årene

som kommer, men at komiteene fortsatt kan være lukket når det gjelder vanlige drøftinger, og være en arena for reelle drøftinger og kompromiss.

For øvrig synes jeg det er rimelig at et mindretall på 1/3 i komiteene kan be om åpne høringer. Det har noe med mindretallsinteressen å gjøre, og jeg synes at et såpass stort mindretall som 1/3 bør ha en slik rett. På det punktet støtter jeg det forslag som er tatt opp av medlem av Presidentskapet representanten Jorunn Ringstad.

Inge Lønning (H): Representanten Carl I. Hagen hevder at dette er en stor dag i Stortingets historie. Det er jeg usikker på. Det vil vise seg. Derimot er jeg sikker på en annen ting, nemlig at dette kommer til å skape flere lengre dager i Stortingets historie i fremtiden.

Det som er uenigheten i innstillingen og i den underliggende utredning fra Frøiland-utvalget, er ikke en uenighet av prinsipiell art. Det er enighet når det gjelder intensjonene, nemlig at Stortingets arbeid skal være så åpent som mulig, og at det skal være innsyn i nasjonalforsamlingens arbeid. Men det er også enighet om at det er viktig at nasjonalforsamlingens arbeid kan tilrettelegges med sikte på optimal kvalitet, dvs. at arbeidet kan utføres på en så grundig og forsvarlig måte som mulig.

Mitt utgangspunkt har vært at Stortinget som lovgivende og bevilgende myndighet i dette land har mange ulike typer oppgaver. Den oppgave som heter kontroll med forvaltningen, står i en særstilling når det gjelder behovet for åpenhet. Derfor har mitt resonnement vært at det ikke uten videre er sikkert at man styrker denne siden ved Stortingets virksomhet ved å sette den på linje med alle de sidene av Stortingets virksomhet som har med forberedende informasjonsinnhenting å gjøre. Min frykt har vært at man tvert imot kan risikere å nivellere den kvalitativt særskilte oppgave som har med kontroll av forvaltningen å gjøre. Hvem som vil få rett i dette, vil bare fremtiden kunne vise.

Men la meg peke på at det er et element av paradoksaltitet i flertallets oppfatning, når man som ett av argumentene for å gjøre åpenhet til normalordning hevder at det vil kunne føre til en sanering av antall møter med eksterne grupper i komiteenes regi. Dette viser jo til det som er dilemmaet, nemlig at det i Stortingets arbeid til enhver tid også vil være behov for noen former for kommunikasjon som ikke er åpne for publikum og for medie. Representanten Hagen antydte at neste skritt i den prosessen som han så for seg i forlengelsen av dagens reform, ville være at også komiteenes møter blir åpne. Jeg er enig med de representantene som har sagt at de tror det vil være en særdeles uheldig utvikling. Det eneste man vil oppnå med det, er at de konsensusskapende prosessene som er nødvendige i forberedelsen av store saker, vil skyves ut av komiteene. Resultatet vil bli mindre gjennomskiktighet enn det vi har i dag.

Uenigheten i denne sak er, som jeg sa, ikke av prinsipiell art. Det er en uenighet om hva som er de sannsynlige virkningene av det vi vedtar i dag. Derfor får jeg avslutte med å si at jeg håper at de intensjonene som vi er felles om, kan bli ivarett ved å speilvende dagens prin-

sipp for komitehøringer. For så vidt håper jeg at jeg tar feil i min vurdering av hva som vil bli de sannsynlige effektene.

Borgernes innsyn i Stortingets arbeid er viktig. At Stortingets arbeid kvalitativt sett kan bli så godt som mulig, er viktig. Det er balansepunktet mellom disse to hensyn vi diskuterer, og jeg vil fremdeles lande på den konklusjon at balansepunktet er best lokalisert ved mindretallets forslag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3615)

S a k n r . 3

Innstilling fra Stortingets presidentskap om forslag fra Utvalget til å vurdere stortingsrepresentantenes arbeidsvilkår mv. (Innst. S. nr. 340 (2000-2001), jf. Dokument nr. 17 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra Presidentskapet vil presidenten foreslå at lengste taletid for saksordførers innledningsinnlegg settes til 10 minutter. Taletiden for øvrige talere settes til 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg.

– Det anses vedtatt.

Stortingspresident Kirsti Kolle Grøndahl (ordfører for saken): Det forslag som nå er fremlagt, innebærer det største og viktigste bidrag til å forbedre stortingsrepresentantenes arbeidsvilkår på flere tiår.

I all hovedsak støtter Presidentskapet forslagene fra Brørby-utvalget.

De parlamentariske gruppene skal få midler til å lønne én rådgiver eller sekretær for hver representant. I tillegg skal hver gruppe, uansett størrelse, ha to personer som en basisbemanning. I kroner innebærer forslaget at tilskuddene til gruppene nesten vil være fordoblet i forhold til dagens nivå, når reformen er fullt gjennomført i løpet av en 2–3 års periode. Gruppene vil både kunne ansette nærmere 60 nye medarbeidere og få en noe mer romslig økonomi enn det de har hatt til nå.

Styrkingen av gruppesekretariatene er svar på et klart uttrykt ønske fra representantene om å få mer arbeids hjelp. I en spørreundersøkelse blant representantene ble det avdekket at hovedproblemet til representantene var mangel på tid. Det er kanskje ikke en spesielt overraskende avsløring. Men innstillingen fra Brørby-utvalget vitner om at utvalget har tenkt langt videre enn til å ville sørge for at den enkelte representant får hjelp til å svare på brev og e-post. Det går på muligheten til å ivareta ombudsrollen overfor eget distrikt, og muligheten til å arbeide grundigere med de prinsipielle sakene. Og utvalget har tenkt prinsipielt på hvordan maktforholdene i samfunnet vårt og i de politiske prosesser utvikler seg.

Hvis Stortinget, dvs. representantene og partigruppene, ikke står rustet til å møte stadig mer ressurssterke politiske aktører og til å tilpasse seg nye aksjonsformer i

og kanaler for det politiske arbeidet, risikerer vi at stadig flere viktige beslutninger i realiteten blir fattet i andre fora. For egen del vil jeg imidlertid tilføye at uansett hvor mange ansatte sekretærer eller rådgivere som blir knyttet til gruppene, vil deres arbeidsinnsats bare måtte være en støttefunksjon for representantene i deres arbeid. Det må aldri bli slik at rådgivere mer eller mindre overtar ansvaret for det politiske oppdraget – den politiske utformingen eller det politiske arbeidet – som representantene har fått fra sine velgere.

Et flertall i Presidentskapet slutter seg til forslaget fra Brørby-utvalget om å endre reglene for dekning av stortingsrepresentantenes tjenestereiser innenlands. Heretter vil Stortinget dekke alle tjenestereiser innenlands etter reglene i statens reiseregulativ.

Utvalget har foreslått en lov om forbud mot visse former for økonomisk støtte til gruppene og representantene. Presidentskapet har valgt ikke å gå inn for dette, fordi det vil være vanskelig å trekke en grense mellom det som bør være forbudt, og det som bør være tillatt, og det kan bli problematisk å tolke og håndheve et slikt forbud. Også på et par andre, mindre punkter avviker Presidentskapets innstilling fra utvalgets. Vi har f.eks. valgt ikke å gå inn for et eget tillegg i godtgjørelsen for Presidentskapets medlemmer. I stedet foreslår vi en videreføring av dagens ordning, men med en beskjeden økning for dekning av ekstrautgifter.

Presidentskapets flertall og mindretall har også en litt annen vri enn Brørby-utvalget på hvordan individstøtten til en representant som går ut av sitt parti i løpet av stortingsperioden, skal anordnes. La meg uttrykke det lønnlige håp at denne anordningen sjelden vil komme til anvendelse i tiden som kommer.

Med disse merknadene anbefaler jeg Stortinget å vedta forslagene i innstillingen.

Berit Brørby (A): Jeg skal bare komme med noen supplerende kommentarer til det stortingspresidenten nå sa.

Siden jeg ble representant i 1985, altså for snart 16 år siden, og fram til i dag har arbeidsvilkårene for representantene bedret seg betydelig. Men omgivelsene rundt representantene og personifiseringen stiller også nye krav til å være folkevalgt i Stortinget. Ikke bare at man deltar i internasjonale møter og forsamlinger, men kravet til den enkeltes evne til å stå fram, til å ta opp egne saker, holde god kontakt med velgere i eget fylke, eget parti og enkeltmennesker, nødvendiggjør en helt annen tilrettelegging rundt representantene.

Med innstillingen fra Presidentskapet tas nye skritt for å kunne gi representantene bedre mulighet til å yte enda mer overfor sine velgere. Prinsippet om én ansatt i partigruppene pr. representant skal gjennomføres innen tre år, og vil gi et godt grunnlag for å gi representantene personlige råd og veiledning.

Forslagene som ble fremmet fra det utvalget jeg ledet, bygde bl.a. på svar fra representantene gjennom en spørreundersøkelse. Vel var det mange forskjellige forslag, som alt fra ønske om større middagsporsjoner til å kunne

ansette sin egen personlige rådgiver – min ene og alene-rådgiver. Når det gjelder det siste, legges det ikke til rette for at den enkelte kan ansette sin egen rådgiver; det er gruppene som skal ha arbeidsgiveransvaret for dem som tilsettes. Men et hovedtrekk i svarene fra representantene var at alle ville ha, for ikke å si måtte ha, mer personlig assistanse. Det vil de nå få.

Et annet forslag som utvalget brukte mye tid på, var differensierte godtgjørelser blant representantene. I dag er det Presidentskapets medlemmer som har en annen avlønning enn representantene for øvrig. Riktignok kalles det representasjonsgodtgjørelse, men er i realiteten lønn, og blir innberettet som det. Utvalget mente derfor en opprydding var nødvendig. Flertallet i utvalget mente at kun Presidentskapets medlemmer skulle avlønnes høyere enn resten av representantene, og her vil jeg bemerke at i en rekke andre land har f.eks. parlamentspresidenten, som det kalles, samme avlønning som landets statsminister. Jeg tar til etterretning at Presidentskapet vil videreføre dagens ordning.

Til slutt: Det er virkelig et løft for å bedre arbeidsvilkårene og ikke minst hverdagen for representantene vi i dag er invitert til å fatte vedtak om. Det er et helt nødvendig løft, vil mange si, det er å legge til rette for at de som skal være representanter de neste fire årene, får en helt annen mulighet enn de som går ut av Stortinget.

Carl I. Hagen (Frp): La meg først si at arbeidsvilkårene for stortingsrepresentantene i årene fremover selvsagt kommer til å bli langt, langt bedre. Rent personlig tror jeg man nå begynner å nærme seg en grense, fordi, som stortingspresidenten påpekte, det kan bli en fare for at rådgivere til slutt faktisk overtar for mye av representantenes arbeid. Det er en personlig bemerkning som må ses på bakgrunn av at jeg kom hit første gang i 1974, og den gang var det én kontorsekretær for de første 10 stortingsrepresentanter. Man måtte ha 11 for å få to, og man måtte ha 21 for å få tre kontorsekretærer, og det var noe tilsvarende når det gjaldt gruppesekretærer. Så med det som nå vil bli vedtatt, blir det en ganske dramatisk forbedring med prinsippet én til én. Og det skulle egentlig ha vært interessant å ha hørt tidligere stortingspresident Guttorm Hansens synspunkter på det løftet som nå tas.

Så vil jeg gå inn på dette med godtgjørelsene. Jeg har merket meg at Presidentskapet er mer beskjedent enn det utvalget var, og vi tar det til etterretning for vår del. Jeg vil vise til forslaget som inntatt i innstillingen fra vårt medlem i Presidentskapet, Hans J. Røsjorde, om også å åpne for en godtgjørelse til komiteledere og nestledere. Stortinget er jo en institusjon hvor man har innført et helt annet prinsipp enn på de fleste andre steder, her har man nemlig lik lønn for ulikt arbeid. Der har man altså hatt representasjonsgodtgjørelsen for medlemmer av Presidentskapet som en ordning. Jeg synes faktisk det burde ha vært som utvalget sier, ikke en representasjonsgodtgjørelse, men en høyere godtgjørelse, og det synes jeg også det hadde vært naturlig at komiteledere og nestledere fikk. På de aller fleste arbeidsplasser er det faktisk noen forskjeller ettersom man har ansvar, gjerne også makt,

men det hører sammen. Derfor burde man i hvert fall på en forsiktig måte innføre det i Stortinget når det gjelder Stortingets egne tillitsvalgte. Noen kan hevde at parlamentariske ledere også har en egen posisjon når det gjelder mye arbeid, men det er etter vår oppfatning en partisak. Det får partigruppene, eventuelt partiene, gjøre noe med hvis de mener at det er riktig. Men de stortingsvalgte, altså Presidentskapet, ledere og nestledere i komiteene, burde også ha en noe høyere godtgjørelse.

Så er det dette med ordningen når representanter trer ut av en gruppe, både i forhold til gruppen og til de representanter som velger å gjøre det. Stortingspresidenten uttrykte håp om at dette bør være en ordning som sjelden kommer til anvendelse, og jeg slutter meg helt til stortingspresidentens uttalelse på det området. Det bør være noe som kommer til anvendelse meget sjelden. Men det som flertallet i Presidentskapet og utvalget gjør, er jo å stimulere til det – det er jo en direkte stimulans som nå gjennomføres. Og det er faktisk en stimulans til større problemer innad i partigruppene. Nå vil altså en representant som eventuelt er litt misfornøyd, vite at ved å tre ut av sin gruppe, så straffer han den gruppen på pungen med 400 000 kr i mindre støtte, samtidig som han eller hun selv vil motta 200 000 kr mer pr. år. Så selv om det er regnskapsplikt og revisjonsplikt, er det mange måter å få kvitteringer på for at man har benyttet konsulenttjenester – til og med kan man gjøre det i nær familie uten at det er noe problem. Selvsagt vil det da komme til beskatning og må oppgis. Men man vil berike seg selv ved å tre ut av sin gruppe, og straffe gruppen. Og det er et ganske tøft virkemiddel innad i en stortingsgruppe, det som flertallet nå gir til dem som eventuelt har et annet syn og er litt opposisjonelle, og som vil bruke det virkemiddelet til å true. Så her tror jeg flertallet er på ville veier. Jeg tror faktisk man heller burde tenke på hvem det er som har gjort at vi er her, og det er velgerne. De aller fleste blir valgt som medlem av et parti, og da burde det være den gruppen de blir valgt inn for, som beholder de midlene til å representere velgerne som har valgt dem inn.

Det siste jeg vil nevne, er vårt forslag, nr. 3, om at regelverket for tjenestereiser bør fortsette som i dag. Det er for å ha en viss kontrollmekanisme mot unødvendig reising. Så jeg tillater meg å ta opp forslagene nr. 1, 2 og 3 samt gjøre oppmerksom på at i forslag nr. 1 skal det være III og ikke II C. Det er det korrekte når man ser på reglene.

Presidenten: Det skal bli notert. Representanten Carl I. Hagen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Fleire har ikke bedt om ordet til sak nr. 3,
(Votering, se side 3618)

S a k n r . 4

Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) (Innst. S. nr. 283 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3619)

S a k n r . 5

Innstilling fra Stortingets presidentskap om beretning for 2000 fra styret for «Mindegaven til Norge 1914 fra det norske utflytterfolk i Nord-Amerika» (Innst. S. nr. 309 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3619)

S a k n r . 6

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til den forberedende fullmaktskomité (Innst. S. nr. 324 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3619)

S a k n r . 7

Innstilling fra valgkomiteen om valg av et medlem og et varamedlem til styret for Nansenfondet og de dermed forbundne fond (Innst. S. nr. 319 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3619)

S a k n r . 8

Innstilling frå sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2001 (Innst. S. nr. 299 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 89 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 40 minutter, og at taletiden blir fordelt med 5 minutter på hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Harald T. Nesvik (Frp) (ordfører for saken): Drøftelsene mellom staten, Norsk Pensjonistforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon og LO om regulering av grunnbeløpet fant sted 3. og 4. mai i år. Organisasjonene la under disse drøftelsene fram et krav om en justering av grunnbeløpet på i alt 5,35 pst., samt at partene skulle bli enige om en opptrappingsplan for grunnbeløpet for å kompensere for tidligere underreguleringer. For å kunne nå målet om to tredjedels pensjon i 2007 krevde organisasjonene at grunnbeløpet blir økt med 2,5 pst. på pensjonsprosenten årlig i tillegg til den årlige reguleringen. Gjennom drøftingene ble staten og organisasjonene enige om årets økning i grunnbeløpet, og det ble satt til

2 270 kr med virkning fra 1. mai i år. Dette vil innebære en økning på 4,6 pst.

Komiteens flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet, viser til den enighet som er oppnådd mellom partene i drøftelsene, og støtter derfor Regjeringens forslag til regulering av grunnbeløpet med 2 270 kr fra 1. mai.

Når det gjelder problemstillingene rundt at det i forbindelse med lønnsoppjøret for 2000 ble enighet om å utvide ferien for arbeidstakere med fire dager, understreker flertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet, at pensjonen skal kompensere for bortfall av arbeidsinntekt og ikke tap av ferie.

Flertallet støtter heller ikke kravet om en opptrappingsplan fram til 2007, slik at full opptjening i folketrygden skal utgjøre to tredjedeler av lønnsinntekten.

Fremskrittspartiet er meget bekymret over den underreguleringen av grunnbeløpet i folketrygden som har funnet sted over en rekke år. Dette har medført at norske pensjonister har fått en betydelig dårligere utvikling i sin kjøpekraft enn det lønsmottakerne har fått. Dette er en utvikling som Fremskrittspartiet i en årrekke har forsøkt å snu uten å få gehør for blant flertallet i denne sal. Flertallet har en tendens til å gå for Regjeringens forslag uansett hva som er resultatet.

Skal en få til en utvikling i pensjonen som er i tråd med intensjonene fra 1967, kan en ikke lenger bare toe sine hender og se en annen vei hver gang problemstillingene dukker opp. Det som nå trengs, er handling, og ikke bare festtaler om at en er kommet til enighet i årets oppgjør. Det er gledelig at en er blitt enig i år, men hva med den underregulering som har funnet sted i tidligere år? Og hvorfor er det bare SV som støtter Fremskrittspartiets forslag om en opptrapping av grunnbeløpet med 2,5 pst. pr år for å nå målsettingen om to tredjedels pensjon i 2007?

Fremskrittspartiet kan ikke lenger sitte stille og se på at norske pensjonister er en salderingspost i budsjettene. Fremskrittspartiet tar pensjonistene på alvor, og er taknemlig for den innsats de har lagt ned gjennom et lang liv. Derfor er den underregulering av grunnbeløpet som har funnet sted i en årrekke, bortimot en skam. Fremskrittspartiet fremmer derfor forslag om at grunnbeløpet settes til 53 470 kr fra 1. mai, og ikke 51 360 kr, slik Regjeringen og flertallet foreslår. Med Fremskrittspartiets forslag gjenvinner vi verdien av grunnbeløpet slik det var i 1990.

Fremskrittspartiet fremmer også sammen med SV forslag om en opptrappingsplan fram til 2007, som er i tråd med organisasjonenes ønsker.

Jeg fremmer herved de forslag som er inntatt i innstillingen der Fremskrittspartiet står alene eller er sammen med andre.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Harald T. Nesvik har tatt opp de forslag han refererte til.

Karin Lian (A): I drøftelsene mellom Norsk Pensjonistforbund, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon,

Landsorganisasjonen i Norge og Regjeringen ble det også i år oppnådd enighet om årets trygdeoppgjør.

Flertallet i komiteen understreker at opptjening av ekstra feriedager ikke fører til økt årslønn. Flertallet mener det er riktig at pensjonen skal kompensere bortfall av arbeidsinntekt, og ikke tap av ferie.

Minstepensjonen for enslige vil øke med 4 068 kr til 92 100 kr og med 7 008 kr til 158 520 kr for ektepar. For dem som ikke har opparbeidet seg tilleggspoeng ved yrkesdeltakelse, er særtillegget 79,33 pst. av grunnbeløpet ved høy sats og 74 pst. ved lav sats.

De nye retningslinjene som ble vedtatt i budsjettet for 1999, ble også i år lagt til grunn. Det tas hensyn til både den forventede og den historiske lønnsutvikling i forbindelse med fastsetting av grunnbeløpet. Flertallet er enig i at grunnbeløpet økes med 4,6 pst. Ved denne veksten i grunnbeløpet, og dermed også veksten i pensjonen med tilleggspensjon, oppnås en inntektsutvikling for pensjonistene om lag på linje med yrkesaktive.

I forbindelse med tidligere reguleringer av grunnbeløpet, har det etter organisasjonenes ønske også vært lagt inn andre elementer enn bare økning av grunnbeløpet, f.eks. bostøtteordningen, garantipensjon for fødte uføre og opptrapping av særtillegget, som jeg har nevnt tidligere.

Minstepensjonen for både enslige og ektepar har – gjennomsnittlig økt mer enn lønnsveksten i perioden 1967-2000.

Det må også nevnes at de særskilte skattereglene for pensjonister er videreført. I 2001 utgjør fullt særfradrag i inntekt 17 640 kr. Også den særskilte skatteavgrensingsregelen og satsen for trygdeavgift for pensjonsinntekt på 3 pst. må tas med ved sammenligning med yrkesaktive.

Spørsmål om hvor mye mer penger pensjonistene skal få, må ses i sammenheng med tildeling og egenbetaling av tjenester til helse og omsorg, når disse behovene melder seg. Arbeiderpartiet vil yte hjelp etter behov uavhengig av geografi og lommebok.

Vi ser fram til en avklaring av hovedmål og prinsipper for et samlet pensjonssystem i forbindelse med arbeidet i den nyoppnevnte pensjonskommisjonen.

Det er nå debatten om alle sider av vårt pensjonssystem bør komme. Utfordringene som organisasjonene står overfor, er å påvirke Pensjonskommisjonen i forkant av den gjennomgang som skal skje.

Det er nå vi alle bør delta i diskusjonen om fordeling av pensjon mellom yrkesaktive og ikke yrkesaktive, mellom høytlønnede og lavtlønnede og mellom kvinner og menn. Vi bør alle skaffe oss kunnskaper om hvordan vi kan fordele de pengene vi har til rådighet, mellom generasjonene. Det er nå vi kan delta i diskusjonen om fordeling av skatter mellom yrkesaktive og pensjonister.

Pensjonskommisjonen er avhengig av at vi alle som ansvarlige samfunnsborgere deltar og påvirker de enkelte partiorganisasjoner, slik at de finner fram til gode løsninger for framtida.

Flertallet støtter Regjeringens forslag til økning av grunnbeløpet fra 1. mai i år.

Inger Stolt-Nielsen (TF): Jeg vil ta fatt i de siste ord fra den foregående taler, om å finne «fram til gode løsninger for framtida». Det var jo nettopp det som var grunnlaget for bestemmelsene om folketrygd i 1967, å finne gode løsninger for fremtiden.

Den gangs fremtid er vår nåtid. Og de som har betalt inn i tillit til at forutsetningene fra 1967 skulle bli fulgt opp i årlige justeringer, er på mange måter blitt lurt. Jeg kan godt forstå at pensjonister føler at de blir satt på et sidespor i forhold til sin egen inntektsutvikling. Det er de som fremdeles er i yrkesaktiv alder og snakker om sin egen fremtid, som legger premissene for dem som har betalt inn. De får ikke igjen i dag, dagens pensjonister, det de har betalt inn for. Det var en forutsetning om en oppjustering av grunnbeløpet som ikke er blitt fulgt opp i de årlige trygdeoppgjørene.

Det er riktig som det sies, at tilleggsbeløpet er hevet. Men for dem som har betalt inn i forhold til inntekten sin, er det ikke veldig mye trøst i at de som ikke har betalt inn, får mer. Med den måten vi har behandlet pensjonistoppgjørene på, får vi en stadig tilnærming i inntektsgrunnlag mellom de som har betalt inn i tillit til at de får dette igjen når de blir pensjonister, og de som ikke har betalt inn – de som er minstepensjonister. Og selvfølgelig er det slik at minstepensjonistene våre skal ha en verdig alderdom. De skal ha nok å leve av de også, selvfølgelig skal de det. Men å fjerne verdien av den arbeidsinnsats som yrkesaktive mennesker har lagt inn i folketrygden, er ikke riktig. Så at våre pensjonistorganisasjoner føler at de blir lurt, kan jeg veldig godt forstå. En undergraver jo også argumentasjonen for å legge til side penger i et oljefond som skal sikre fremtidens pensjoner, når en samtidig ser at premissene for pensjonsutbetaling endres hele veien.

Jeg må også slutte meg til det som Sosialistisk Venstreparti sier, at det er vanskelig å gripe inn i et vedtatt oppgjør, men jeg vil allikevel signalisere at det fra Kystpartiets side er helt klart at grunnbeløpet bør oppjusteres slik at det blir så stort som det skulle være i forhold til de forutsetninger som lå til grunn da lov om folketrygd ble vedtatt i 1967. Og det må skje gjennom de årlige pensjonsjusteringer.

Det er slik at det er litt vanskelig for pensjonistene å gå til streik. De har ikke stort annet valg enn å godta et trygdeoppgjør. Dette er et forhold som Stortinget ikke bør utnytte, og det er for all del et forhold som statens forhandlere ikke bør utnytte i sine forhandlinger med pensjonistorganisasjonene. Årlige oppjusteringer i grunnbeløpet ser vi i Kystpartiet som helt nødvendig. Grunnbeløpet er jo også utgangspunkt for andre rettigheter innenfor folketrygdens område, så jeg håper at statsråden legger seg på sinne at det etter hvert er flere i Stortinget som mener på måten pensjonistoppgjørene foretas på, ikke er den norske stat verdig, og at det bør gjøres noe med dette i årene som kommer.

Kystpartiet kommer til å støtte det fellesforslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti som ligger her i dag.

Karin Andersen (SV): Jeg skal ikke forlenge debatten så mye, men jeg har behov for å understreke det SV skriver i merknaden sin om at vi føler en forpliktelse overfor det som var utgangspunktet for folketrygden, og at man skal følge opp det. I tillegg er det jo allment kjent, selvfølgelig, at en pensjonskommisjon er nedsatt, og det er klart at den må se på prinsippene for hvordan pensjonene for framtida skal sikres.

Jeg hører jo av debatten at det er litt ulik oppfatning av hvordan det pensjonssystemet vi har nå, er. Det er ikke et forsikringssystem slik at man i prinsippet får ut det man betaler inn. Det er et solidarisk system, slik det er nå, der pensjonene i stor grad blir utbetalt som løpende driftsutgifter over statsbudsjettet. Og det er en annen måte å organisere det på enn en kunne få inntrykk av at noen mente det var.

I tillegg har jeg behov for en kort merknad til at man justerer opp beløp i forhold til en prosentvis økning. Litt alminnelig prosentregning tilsier jo at en viss prosentsats av et lite beløp er lite penger, mens samme prosentsats av et høyt beløp er mange kroner. Og det å legge seg på et sånt prinsipp gjør jo at man får den samme prosentsatsen og tilsynelatende like mye penger. Men den som har lite fra før, får lite, og den som har mye fra før, får mye. Så det er grunn til å sette noen spørsmålsteget ved prosentregningen ved slike økninger, i hvert fall for dem som ønsker at forskjellene i Norge skal bli mindre.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Carl I. Hagen (Frp): Når det gjelder de ufattelige rikdommer som den norske stat mottar, henviser statsminister Jens Stoltenberg ofte til at det mest fornuftige er å spare dem for å dekke fremtidige pensjoner – altså dekke pensjonene til dem som kanskje blir pensjonister om 10, 15 eller 20 år. Hvorfor i all verden skal ikke de enorme inntekter som landet nå mottar, og som Norge har fått en fordel av – i revidert nasjonalbudsjett fremgår det at vi bare i år 2001 vil få et overskudd i statsbudsjettet på 200 milliarder kr – tilgodese dem som allerede er pensjonister? Det er et hovedspørsmål fra Fremskrittspartiets side. Hvorfor er det bare de som er på min alder og på Jens Stoltenbergs alder, som skal nyte godt av det? Hvorfor skal ikke de som i dag er 70, 80 og 90 år, kunne få nyte godt av å få en noe høyere pensjon? Derfor er det Fremskrittspartiet avviser å slutte seg slavisk til dette såkalte trygdeoppgjøret, hvor den ene part, nemlig pensjonistene, ikke har noen virkemidler å sette imot – i tillegg til at den største av organisasjonene stort sett er styrt av LO og Arbeiderpartiet, på samme måte som LO er det. Da er det ikke et reelt trygdeoppgjør.

Derfor fremmer vi forslag om å gjenskepe verdien av grunnbeløpet til det det var i 1990. Det er et meget moderat forslag. Samtidig må vi være klar over at vi har for dårlige ordninger innen helse- og eldreomsorgstjenester og når det gjelder medisiner. Vi synes det er ufattelig, når vi har råd, veldig god råd, at flertallet ikke vil være med

på å gi våre pensjonister bedre pensjoner, og i hvert fall innføre det prinsipp at det som lå i folketrygdens system da den ble vedtatt, og som ble gjort gjeldende fra 1970, skal være til å stole på.

Tidligere år har man kunnet vise til at landet, av og til, har vært i en vanskelig situasjon. Det kan man ikke vise til nå. Derfor synes jeg det er flaut at særlig kanskje Arbeiderpartiet og Jens Stoltenberg ikke slutter seg til vårt forslag om å følge opp kravene fra organisasjonene om en opptrappingsplan, slik at grunnbeløpet igjen får sin opprinnelige verdi om sju år, i 2007. Jeg synes faktisk det er skammelig at man bare tenker på egen generasjon og ikke på den generasjonen som var før oss. Derfor hadde jeg håpet at vi denne gangen, når vi får en så god økonomi, kunne løfte alle pensjonistenes inntekter til et mer forsvarlig nivå enn det det er i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 3619)

S a k n r . 9

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om å utvide granskningskommisjonen for å vurdere forholdene ved dykkingen i Nordsjøen i pionertiden, med ett nytt medlem som skal inneha dykkerfaglig kompetanse, samt gi Nordsjødykker Alliansen en observatørstatus i kommisjonen (Innst. S. nr. 269 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:90 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter og de øvrige grupper 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) (ordfører for saken): For nesten nøyaktig et år siden behandlet vi et privat forslag om å oppnevne en uavhengig granskningskommisjon for å se på alle forhold i forbindelse med behandlingen av de tidligere pionerdykkerne i Nordsjøen. Det var den gang en enstemmig sosialkomite som anbefalte dette. Våre konklusjoner bygde på resultatene fra Kromberg-utvalget om helse og sikkerhet i dykkervirksomheten, og Habberstad-utvalget som skulle følge opp og koordinere anbefalingene fra Kromberg-utvalget.

Komiteen var fornøyd med at personer med mulige dykkersykdommer ble henvist til Haukeland sykehus av trygdekontorene. Dette sykehuset har sammen med Norsk Undervannsteknologisk Senter – NUTEC – drevet langtidsstudier av dykkere, og funnet sammenhenger

mellom dykking og skader på sentralnervesystemet. Dykkerne får nå den beste fagkompetanse vi har på dette feltet.

Det var også tilfredshet med at nye retningslinjer for helseundersøkelser av dykkere var sendt ut, og ikke minst var det positivt at pionerdykkerne fikk en særskilt kompensasjon på inntil 200 000 kr som et engangsbeløp. Det ble sett på som en erkjennelse av at samfunnet har et moralsk ansvar i forhold til denne yrkesgruppen.

At en samlet komite likevel ønsket en granskingskommisjon, skyldes nok møtet med pionerdykkerne. Det gjorde et sterkt inntrykk på oss alle. Det var tidligere toptrente menn som var håndplukket til å gjennomføre avanserte dyddykk. Under ekstreme forhold utførte de banebrytende og krevende arbeid i til dels livsfarlige situasjoner.

Da oljeeventyret startet for Norge, hadde vi ikke teknologi som kunne gjøre dette arbeidet ubemannet, og nordsjødykkerne var nøkkelpersonell for å få opp oljen. Men den velstanden har kostet mange dykkere deres helse. Store senskader og selvmord er rapportert.

Pionerdykkerne har en unik kompetanse og erfaring som en granskingskommisjon kan ha nytte av.

En enstemmig komite bad Regjeringen vurdere å gi en representant fra Nordsjødykker Alliansen observatørstatus. Hva har skjedd? Det tok nesten ni måneder før selve kommisjonen ble oppnevnt, og Nordsjødykker Alliansen fikk ingen observatørplass.

Representantene John I. Alvheim og Harald Nesvik har i dagens Dokument nr. 8-forslag på nytt bedt om at en slik observatørstatus gis til pionerdykkerne. I tillegg fremmer de forslag om å utvide kommisjonen med et nytt medlem som skal inneha dykkerfaglig kompetanse. Flertallet, alle partiene unntatt Arbeiderpartiet, anbefaler dette.

For flertallet er det viktig at et medlem har dykkerfaglig kompetanse, slik at en får reist problemstillinger og stilt de rette spørsmålene. Flertallet synes det er viktig at dykkerne, som har kunnskap både om dagens og pionertidens situasjon, får fast observatørstatus. De kan være til stor hjelp for kommisjonen med alle de fakta de sitter inne med, og har samlet inn.

Forslagsstillerne ber også om at granskingsperioden utvides fram til 1990. Det pekes på at Nordsjødykker Alliansen har økonomiske problemer, og det anbefales at de får prosjektstøtte.

En samlet komite støtter disse forslagene. Beredskap, regulering, dykkerprosedyrer og tilsyn med dykkervirksomheten er gradvis blitt forbedret. Men nye forskrifter kom først i 1991, og først i 1995 ble arbeidsmiljøloven gjort gjeldende for arbeidsdykkerne i Nordsjøen.

Som saksordfører, både i fjor og i år, er mitt ønske at vi nå får alle fakta på bordet, og at pionerdykkerne får den anerkjennelse de fortjener.

Bendiks H. Arnesen (A): Ingen er vel i tvil om at de som jobbet i Nordsjøen i den såkalte pionertiden, gjorde en fantastisk jobb for landet og for det som er blitt et oljeeventyr for Norge. Spesielt gjorde dykkerne en formi-

dabel innsats, og mange av disse aktive folkene har fått helsemessige problemer av det i ettertid.

Dette har både Stortinget og Regjeringen grundig drøftet før, og det var et samlet storting som gikk inn for å oppnevne en uavhengig granskingskommisjon for å vurdere alle forhold i tilknytning til dykking i forbindelse med oljevirkksomheten i Nordsjøen i pionertiden.

Fra Arbeiderpartiets side er vi tilfreds med at kommisjonen er oppnevnt, og at den er sammensatt av dyktige folk som innehar juridisk, medisinsk og teknisk kompetanse. Dette er fagfolk med bred erfaring innenfor sine felt. Jeg vil også poengtere at det i kommisjonen er en god dykkerfaglig kompetanse.

Det er riktig som saksordføreren sier, at en samlet komite i Innst. S. nr. 243 for 1999 – 2000 bad Regjeringen vurdere å gi Nordsjødykker Alliansen en observatørstatus i kommisjonen. Fra Arbeiderpartiets side er vi imidlertid innforstått med at Regjeringen har oppnevnt en kommisjon som ikke er partssammensatt, og at dette er grunnen til at Nordsjødykker Alliansen ikke er med i kommisjonen. Jeg ser det som naturlig at dersom Stortinget vedtar at Nordsjødykker Alliansen skal inn i kommisjonen, vil også andre parter i saken påberope seg den samme rett. Jeg vil anta at et slikt krav vil komme.

Fra Arbeiderpartiets side mener vi at det er en god løsning at kommisjonen har opprettet et kontaktforum bestående av arbeidslivets parter. Dette innebærer at Nordsjødykker Alliansen og andre berørte parter kan få en god dialog med kommisjonen. Det legges også opp til at et representativt utvalg av dykkerne skal intervjues. Det er selvsagt viktig at Nordsjødykker Alliansen gjennom granskingskommisjonens kontaktforum får gi en fyldig informasjon om sine erfaringer og sine kunnskaper. Fra Arbeiderpartiets side mener vi at Regjeringen her har sikret et opplegg som gjør at alle berørte parter vil bli hørt i forbindelse med kommisjonens arbeid.

Arbeiderpartiet er opptatt av at resultatet av kommisjonens arbeid skal bli best mulig, og at alle forhold skal bli belyst. Derfor mener vi at kommisjonens mandat må bli endret, slik at alle forhold vedrørende pionerdykkingen i Nordsjøen fram til 1990 må bli vurdert. Arbeiderpartiet mener at det også må vurderes å gi Nordsjødykker Alliansen en prosjektstøtte for sitt arbeid.

Arbeiderpartiet går med bakgrunn i det jeg her har sagt, mot forslag I, for forslag II, mot forslag III og for forslag IV.

Harald T. Nesvik (Frp): Innledningsvis vil jeg få lov å takke saksordfører Woie Duesund for en utmerket jobb i denne saken.

Dette er en meget viktig sak. Den er viktig fordi vi gjennom de vedtak som fattes i dag, viser at vi er villig til å ta en gruppe innsatspersoner i norsk oljeutvinnings historie på alvor.

Jeg trodde ikke vi skulle komme i en situasjon der Stortinget måtte gripe inn i en regjeringsoppnevnt granskingskommisjon i denne saken, etter den debatt vi hadde her i denne sal da granskingskommisjonen ble bestemt opprettet etter forslag fra Fremskrittspartiet. Det er

nesten slik at en blir matt av å tenke på at en slik kommisjon trengs for å avdekke hva som virkelig skjedde når det gjelder pionerdykkingen i Nordsjøen.

Stortinget har gitt uttrykk for at en skal ta for seg alle forhold – jeg gjentar *alle forhold* – knyttet til denne virksomheten. Da dreier det seg ikke bare om de rent juridiske forholdene.

Hva var det som gjorde at det gikk så galt med så mange dykkere – både når det gjelder antallet omkomne under selve dykkingen, og alle dem som sliter med store skader? Hvorfor har ikke noen tatt ansvar? Hvorfor blir denne gruppen personer nærmest behandlet like dårlig som man har behandlet krigsseilerne i dette landet? Hvorfor er det tidligere ingen som har villet ta disse personenes problemer på alvor? Kan det være at man er så redd for hva som kan dukke opp dersom man foretar en skikkelig gransking?

Jeg stiller bare spørsmålene. Pr. i dag er det ingen som har disse svarene, og det er jo nettopp derfor Fremskrittspartiet og undertegnede har tatt disse initiativene når det gjelder å få svarene på bordet.

Når Regjeringen etter lang tid endelig iverksatte Stortingets vedtak om en granskingskommisjon som skulle se på alle forhold knyttet til pionerdykkingen i Nordsjøen, endte man opp med en kommisjon som etter undertegnede mening og etter dykkernes mening ikke hadde tilstrekkelig dykkerfaglig kompetanse. Dette er viktig dersom en kommisjon skal kunne klare å stille de rette spørsmålene samt ha den rette kompetanse for å kunne vurdere innhentede opplysninger. Jeg er derfor glad for at dette nå får flertall i dag.

En av de tingene som skuffet meg mest med Regjeringens sammensetning av kommisjonen, var at man valgte ikke å gi Nordsjødykker Alliansen en observatørstatus i kommisjonen. Dette var med respekt å melde nok et slag i ansiktet for disse personene som har gitt så mye for oljeindustrien i Norge. Det er derfor gledelig at det bare er Arbeiderpartiet som i dag ikke støtter at denne alliansen nå blir gitt en slik observatørstatus.

Jeg er også glad for at Fremskrittspartiet får flertall for å be Regjeringen om å vurdere å tilføre Nordsjødykker Alliansen en prosjektstøtte, slik at den kan fortsette sitt arbeid på vegne av pionerdykkerne i Nordsjøen. Dette er viktig fordi de som er med i denne alliansen, sitter inne med en mengde informasjon og kompetanse. Til nå har de brukt alt av sine personlige midler for å kunne gjøre et arbeid på vegne av sine kolleger. De gjør også en ubetalte innsats for de av dykkerne som sliter med store psykiske problemer og ofte selvmordstanker.

Statsråd Kosmo har tidligere i forbindelse med et spørretimespørsmål fra undertegnede uttalt seg positivt når det gjelder å vurdere en slik prosjektstøtte. Dette medførte at alliansen sendte en slik søknad. Denne søknaden fikk man meget raskt svar på – og da med et avslag. Jeg håper statsråden nå ser med andre og mer positive øyne på dette forslaget fra Stortinget.

Jeg er meget glad for at alle fire forslag som John I. Alvheim og undertegnede har fremmet i dag, blir vedtatt. Dette dreier seg ikke bare om en kommisjon, det dreier

seg også om at en tar en gruppe mennesker på alvor. Det dreier seg om å våge, og det dreier seg ikke minst om anstendighet overfor en gruppe personer som har gitt sine liv og sin helse for oljenasjonen Norge.

Vi skylder disse personene stor takk, og jeg håper at disse forslagene fra Fremskrittspartiet kan være et lite bidrag på veien for å gi dykkerne den anerkjennelse de har krav på.

Statsråd Jørgen Kosmo: La meg starte med å si at alle antydninger om at jeg ikke tar disse dykkernes tidligere og nåværende helseproblemer på alvor, vil jeg sterkt ta avstand fra.

Jeg startet jobben med å få nedsatt en granskingskommisjon ganske umiddelbart etter at regjeringen Stoltenberg kom til makten. Jeg skal innrømme én ting: Vi slet faktisk – i et land med et så pass lite miljø innenfor dykking, både med hensyn til teknisk og medisinsk kompetanse – for å få satt sammen en kommisjon som skulle ha en slik innretning at den oppfylte Stortingets krav om uavhengighet. Jeg gjør oppmerksom på at det er Stortinget selv som har stilt kravet om at denne kommisjonen skal være uavhengig, dvs. uavhengig i forhold til alle miljøer som har vært involvert i dykking i Nordsjøen. Det er ikke gjort noe unntak når det gjelder kravet om uavhengighet for dykkerne – dette kravet om uavhengighet gjelder både for dykkere, for arbeidsgivere, for oppdragsgivere i Nordsjøen og for staten, selvsagt. Det har derfor vært mitt utgangspunkt å greie å sette sammen en kommisjon som skulle ha en slik grad av uavhengighet. Det mener jeg vi faktisk har lyktes med. Jeg mener også at denne kommisjonen har den nødvendige dykkerfaglige kompetanse. Å påstå at denne kommisjonen ikke har det, og at de menneskene som er oppnevnt her, ikke har den nødvendige kompetanse, må jeg si er en ganske heftig påstand. Selvsagt vil det være slik at kommisjonen i løpet av sitt arbeid også vil være nødt til å innhente ekstra kompetanse i forhold til en rekke problemstillinger som de skal vurdere, både fra det dykkerfaglige miljøet i Norge og ikke minst internasjonalt, for at man skal kunne danne seg et fullstendig bilde. Men jeg går faktisk ut fra at når Stortinget forutsetter at vi skal styrke kommisjonen ytterligere med dykkerfaglig ekspertise, er det Stortingets ambisjon at denne kommisjonen fremdeles skal være uavhengig, og at det er den retningslinjen jeg har å holde meg til når jeg nå skal utvide kommisjonen. For det er ingen av de organisasjonene som er engasjert i dykkermiljøet i Norge i dag, som kan betraktes som uavhengige i forhold til det som skjedde i tidligere tider. Denne kompetansen må jeg sannsynligvis hente internasjonalt, med de kostnader det selvsagt har. Men det går jeg ut fra at Stortinget er villig til å følge opp i forbindelse med budsjettet for 2002.

Når det gjelder forslaget om å utvide granskingstiden til 1990, har jeg selvfølgelig ingen som helst innvendinger mot dette. Det skal jeg selvsagt med den største glede følge opp.

Så registrerer jeg at sosialkomiteen ber oss nok en gang vurdere prosjektstøtten, og det skal vi selvsagt gjøre.

Den søknaden vi imidlertid fikk, hadde et så svært omfang og hadde et i og for seg så stort krav at det var umulig for meg, slik som situasjonen var, å innfri den. Jeg må da selvsagt gå i dialog med Nordsjødykker Alliansen og se om det er mulig å få til et annet prosjekt som gjør at vi kan være i stand til å følge opp med en prosjektstøtte.

Vi hadde fra Regjeringens side ment at forholdet mellom det å være observatør og å stille sin kunnskap og kompetanse til disposisjon for kommisjonen, skulle kunne ivaretas gjennom det kontaktforumet som skulle etableres. Jeg håper inderlig at Stortinget med å si at Nordsjødykker Alliansen skal ha en observatørstatus, ikke mener at Stortinget nå skal fjerne og ta ut alle andre dykkermiljøer og andre organisasjoner som har ansatte og har hatt ansatte som har utført denne viktige pionerinnsettsen. For det er ikke slik at det er bare denne alliansen som har medlemmer som har gjort en fantastisk innsats i tidligere tider. Dette må i og for seg bety, når Stortinget uttrykker seg slik som det gjør, at det kontaktforumet som vi oppretter, som inneholder ganske mange flere som bærer med seg stor kompetanse, lang erfaring og mange tunge erfaringer fra tidligere tider, også gis observatørstatus, slik at alle hensyn skal bli tatt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF): Til statsråden vil jeg si: Selvfølgelig skal alle som har kompetanse, hentes inn til kommisjonen.

Som saksordfører for begge Dokument nr. 8-forslagene om pionerdykkerne må jeg si jeg har stilt flere spørsmål enn jeg har funnet svar. Hvorfor skulle det ta 20 år fra arbeidsmiljøloven ble iverksatt i 1977, til den først i 1995 inkluderte arbeidsdykkerne i Nordsjøen? Og hvordan var kontrollen med dykkersystemene? Hvilken utdannelse hadde dykkerne? Hvorfor lyttet ikke myndighetene tidligere til det dykkermedisinske miljøet? Kunne liv vært spart?

Det er vanskelig å forstå at en på norsk sokkel på 1970-tallet opererte med 32 døgn metningsdykk med 32 etterfølgende dager på land, mens US Navy opererte med 24 døgn metningsdykk og 180 dager på land. Hvorfor så store forskjeller? Det er mulig det fins gode forklaringer både på disse og mange andre spørsmål. Jeg tror at en uavhengig granskingskommisjon kan gi svar.

I et brev til komiteen datert 16. mai i fjor skrev sosialministeren:

«Det synes å være noe tvilsomt om en eventuell granskingskommisjon vil kunne frembringe noen ny kunnskap vedrørende pionertiden for dykkerne.»

Er det fordi statsråden i likhet med sosialministeren tror det vil fremkomme lite nytt, at en ikke har forhastet seg med å utnevne kommisjonen?

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg må bare vise til den korte tiden som gikk fra jeg overtok ansvaret for sikkerheten i Nordsjøen til denne granskingskommisjonen var oppnevnt. Det mener jeg bør være svaret på hvor høy priori-

(Statsråd Kosmo)

tet jeg gir arbeidet for at alle de spørsmålene som saksordføreren stilte innledningsvis, skal kunne få svar i framtiden. De kan bare gis gjennom en slik granskingskommisjon. Jeg har ikke på noe tidspunkt i den tiden jeg har arbeidet med disse spørsmålene, overhodet vært i tvil om at uansett hvilken form en slik granskingskommisjon fikk, måtte det nedsettes en kommisjon som gav svar på alle disse spørsmål – svar av hensyn til dem som har gjort denne pionerinnsetningen, men også av hensyn til framtiden. Det er viktig å få analysert disse erfaringene på en slik måte at det skal være med på å sette terskler for hvilke lover og regler som eventuelt myndighetene skal iverksette for lignende type virksomhet i framtiden. Dypdykking i særdeleshet tror jeg ikke er noe som har vært, det er noe som det kommer til å bli betydelig større virksomhet med i framtiden. Derfor er det nødvendig å skaffe informasjon, og jeg håper at granskingskommisjonen skal bidra til å gi oss et grunnlag for en bedre beslutningsmyndighet på dette i framtiden.

Harald T. Nesvik (Frp): Det er riktig som statsråden sier, at det gikk ganske kort tid etter at han fikk saken, til kommisjonen ble oppnevnt, men det var fordi Regjeringen flyttet avdelingen fra ett departement og over til et annet. Når det gjelder Regjeringen generelt sett, har det tatt lang tid – det må en bare erkjenne. Men det er riktig at avdelingen ble flyttet over til et annet departement, og kommisjonen ble oppnevnt.

Jeg vil vise til en pressemelding som gikk ut fra Kommunal- og regionaldepartementet den 2. mars 2001, der det står:

«Regjeringen opprettet 2. mars 2001 en uavhengig granskingskommisjon som skal gjennomføre en granskning av alle forhold i tilknytning til dykkingen i forbindelse med oljevirksomheten i Nordsjøen i pionertiden».

Så vil jeg videre vise til et brev som granskingskommisjonen har sendt til Nordsjødykker Alliansen, der jeg vil sitere følgende:

«Etter mandatet skal kommisjonen vurdere om det foreligger et rettslig ansvar. Hvorvidt det kan sies å foreligge et politisk ansvar eller lignende faller utenfor og ligger på et annet plan.»

Jeg vil spørre statsråden: Hva er det man legger i begrepet «en granskning av alle forhold i tilknytning til dykkingen»? Jeg håper at statsråden kan bekrefte at det ikke bare er det rent rettslige som skal vurderes her, men at man akter å følge opp Stortingets vedtak om at «alle forhold» knyttet til pionertiden skal granskes.

Statsråd Jørgen Kosmo: Hvilke politiske konsekvenser en omfattende granskning skal ha, er opp til politikerne å bestemme. Selvsagt er det ikke meningen at granskingskommisjonen skal ha noen begrensninger i måten den velger å angripe spørsmål på i forhold til mandatet – det skal være «alle forhold». Om dette i sin tur i ettertid skal føre til at noe av det som granskingsrapporten kommer til utover det rent rettslige, også skal ha poli-

tiske konsekvenser, får de politikerne som skal behandle granskingskommisjonens rapport, ta stilling til. Det er i utgangspunktet vanskelig å si noe bestemt om. Men når det står at man skal granske «alle forhold», skal man selvsagt også granske om det er noen unnlattelssynder fra statlig side som har gjort at vi har fått en situasjon der enkelte er blitt frarøvet sin helse.

Siv Jensen (Frp): Jo mer man ser på denne saken, jo flere mørke sider finner man, jo lettere er det å se at mye har vært feid under teppet gjennom svært mange år, og jo lettere er det å se at dette er en mangeårig kamp fra et miljø som ikke nødvendigvis er like ressurssterkt lenger som det var en gang i tiden. Men dette er altså en kamp som krever betydelige ressurser fra dem som har ført den, som har slåss i mange år for å bli hørt i det politiske miljøet, for å bli tatt på alvor av det politiske miljøet og ikke minst få vurdert situasjonen. Det viktigste man gjør som politiker når man tar innover seg denne type ting, er å erkjenne at feil har blitt gjort. Det verste man kan gjøre, er å forsøke å bortforklare, dekke egen rygg, gå inn i politisk polemikk og skape ytterligere problemer av en så alvorlig sak. Jeg håper at statsråden, når kommisjonen går gjennom alle sidene ved dette, tar ansvar, legger vekt på å gjøre de nødvendige innrømmelser og ikke minst rette opp det som har vært gjort. For det er helt åpenbart at vi kan gjøre feil, men da bør det også være like åpenbart at man retter opp i feilene i stedet for å bortforklare dem. Jeg håper at det blir utfallet av kommisjonens arbeid og de etterfølgende vedtak som politiske miljøer skal fatte, slik at man ikke opplever mer menneskelig lidelse og tragedie i denne saken enn nødvendig. Jeg håper at statsråden kan bekrefte at man går inn i dette arbeidet med et svært åpent sinn og ikke minst en ukuelig vilje til å gjøre opp for eventuelle feil som har vært begått.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg er litt usikker på hva representanten Siv Jensen egentlig spør om. Selvsagt er det slik at granskingskommisjonen skal få alle de opplysninger som måtte være tilgjengelig. Det skal ikke være noen som gjør noe forsøk på enten av byråkratiske eller politiske grunner å holde unna opplysninger for granskingskommisjonens arbeid, men svarene vet vi jo ikke før granskingskommisjonen er ferdig. Og jeg vet ikke hva som har skjedd tidligere. Vel har jeg vært aktiv i det politiske liv i ganske mange år, men jeg personlig har ikke noe forhold til disse sakene tidligere enn akkurat å sørge for å få oppnevnt denne granskingskommisjonen. Så jeg kan faktisk ikke se hva som skulle være grunnen til at spørsmålet ble stilt, foruten at man ønsker en forsikring om at alle opplysninger skal bli gjort tilgjengelig for kommisjonen. Da må jeg si selvsagt – ellers ville vi jo ikke hatt noen kommisjon.

Harald T. Nesvik (Frp): Det er betryggende å høre at statsråden sier at all informasjon vil bli gitt. Da får vi vel også håpe at det aldri blir noen diskusjon, dersom spørsmålet kommer, om Arbeiderpartiet skal åpne sine arkiver eller ikke også i denne saken. Det forventer jeg

da vil skje, men det blir jo en sak som granskingskommissjonen eventuelt må ta.

Tidligere i år hadde jeg et spørsmål i spørretimen som gikk på en prosjektstøtte til nordsjødykkerne, ut fra den enorme kompetanse, opplysninger, som de sitter inne med, samtidig som de har brukt opp alle sine personlige midler, og flere faktisk er gått personlig konkurs. Spørsmålet mitt til statsråden i denne sammenheng, etter å ha hørt innlegget til statsråden, der han også denne gangen sier at han vil se positivt på denne henvendelsen, er: Vil statsråden ta et initiativ overfor Nordsjødykker Alliansen slik at man kan gå inn i en dialog med tanke på å prøve å få gitt en prosjektstøtte til den, slik at man kan få tilgang til den enorme kompetanse og informasjon som disse sitter inne med? Her er et enormt materiale som man kan få tilgang til, dersom man bare sørger for at midlene ligger der. Så vil statsråden ta et slikt initiativ, og et raskt initiativ, overfor Nordsjødykker Alliansen?

Statsråd Jørgen Kosmo: Meg bekjent har ikke Arbeiderpartiet hatt ansatt noen dykkere som har jobbet i Nordsjøen. Men Arbeiderpartiet har jo i visse perioder vært med og hatt regjeringsansvar, og også ansvar i Stortinget. Det er et forhold som i og for seg ikke knytter seg til Arbeiderpartiets arkiv, men som knytter seg til de dokumenter som måtte befinne seg på ulike nivåer i regjeringshierarkiet. Der skal vi selvsagt sørge for at de opplysningene som er tilgjengelige, vil bli gitt, men jeg tror jeg må gjøre Stortinget oppmerksom på at den mest utfordrende oppgaven i det å skaffe informasjon her ligger i forholdet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver, og de som er operatører. Og det kommer til å bli et ganske vanskelig felt for denne granskingskommissjonen, for det vil sannsynligvis ikke være så lett å kunne dukke inn i private virksomheters arkiver for å skaffe fram nødvendig dokumentasjon. Det blir utfordringen, og det blir kanskje en utfordring som er større enn den utfordringen som vi står overfor i forhold til regjeringsdokumentasjon.

Så skal jeg selvsagt ta kontakt med Alliansen og se om det er mulig å utvikle et prosjekt, både i faglig størrelse og i økonomisk størrelse, som det er mulig å kunne gi prosjektstøtte til, men da må det være et prosjekt som er av en annen dimensjon enn det man opprinnelig søkte om.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid begrenset til 3 minutter.

Øyvind Vaksdal (Frp): Da oljeeventyret startet i Norge, var pionerdykkernes heltmodige innsats helt avgjørende for landets utvikling som oljenasjon. Datidens teknologi var en helt annen enn i dag, og det var derfor nødvendig med dykk som ofte medførte fare, risiko og store belastninger for dem som skulle utføre dykkene. Da tidligere statsminister Trygve Bratteli åpnet Ekofiskfeltet, uttalte han:

«Uten deres heltmodige pioner-innsats ville ikke Norges økonomiske vekst ha vært mulig. Det skal aldri glemmes.»

Historien har dessverre vist at de likevel ble glemte, i alle fall fram til nå. De enorme psykiske og fysiske belastningene dykkerne ble utsatt for, har i ettertiden medført store problemer, og mange av pionerdykkerne er i dag enten arbeidsuføre eller døde. Økonomisk ruin, personlige konkurser og selvmord er dessverre blitt mer regelen enn unntaket for mange av dykkerne.

Jeg var imidlertid tilfreds da Stortinget for et år siden enstemmig vedtok Fremskrittspartiets forslag om å nedsette en granskingskommissjon for å klarlegge ansvarsforhold, kompetanse om den fare dykkingen medførte, og de skadevirkninger dykkervirksomheten har påført pionerdykkerne. Det tok imidlertid ti måneder fra vedtaket ble gjort, til en granskingskommissjon ble oppnevnt, og da kommissjonen endelig ble oppnevnt, hadde den ingen medlemmer med dykkerfaglig kompetanse. I tillegg til dette hadde en totalt oversett en enstemmig komitemerknad om å vurdere å gi Nordsjødykker Alliansen en observatørstatus i kommissjonen.

Jeg synes det er utrolig at en kan nedsette en kommissjon uten faglig kompetanse og uten engang å gi dykkerne observatørstatus i kommissjonen. Det er jo nettopp dykkerne som har følt problemene på kroppen, og det er jo de fremfor noen som nå må få komme til orde.

Vi kan ikke hjelpe de av dykkerne som i desperasjon og fortvilelse har tatt sitt liv. Vi kan heller ikke gi helsen tilbake til dem som er ødelagt for livet. Vi kan imidlertid gi disse hedersmenn den honnør og den støtte de så absolutt fortjener. Jeg håper derfor at vi i dag får satt en sluttstrek for denne saken på en for oljenasjonen Norge verdig måte.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg må si at noe av det statsråden sa i sted, forbausset meg. Selvsagt er det riktig at dette også dreier seg om forhold mellom arbeidsgivere og arbeidstakere, og at det kanskje er vanskelig for ham å gå inn i det når det gjelder de tidligere tider. Men det gjelder jo også statens part som lovgivningsmakt og Regjeringen, som håndhever lovene. Så vidt jeg forstår, gjelder det bl.a. arbeidsmiljøloven, som man i tidligere tider var unntatt fra frem til 1995. Det gjelder en del regler for dykking, som var snillere overfor operatørselskapene i Norge enn i bl.a. USA. Det er altså først og fremst myndighetsutøvelsen som må undersøkes. Og der burde det på et tidligere tidspunkt vært et langt sterkere driv både fra denne og tidligere regjeringer når det gjelder å ta det som har skjedd med mange av pionerdykkerne, langt mer alvorlig enn det som er gjort.

Jeg synes også at nordsjødykkerne, i tillegg til at de vil ha og fortjener anerkjennelse fra staten og det norske folk, i hvert fall fortjener at vi sørger for at de som virkelig er blitt skadet og har fått senvirkninger, slipper de økonomiske bekymringer som mange av dem har og har hatt.

Vi er en styrtrik nasjon, og så må de – og deres familier – som har en god del av æren for at vi i år har et overskudd på 200 milliarder kr, et oljefond på over 400 milliarder kr og en glimrende økonomi, ha dårlig økonomi. Det er ingen grunn til at vi ikke for lengst skulle ha fått

skikkelige erstatningsordninger, kompensasjonsordninger – man kan kalle det hva man vil. Vi burde i hvert fall ha sørget for at de som gjorde en kjempeinnsats i sine yngre dager og nå lider, og deres familier, ble tatt vare på på en skikkelig måte. Det er et politisk ansvar for hele Stortinget og diverse regjeringer, men nå kan vi i hvert fall gjøre noe med det, når vi har en god økonomi. Da synes jeg det er leit at statsråden er litt tilbakeholden og forsiktig og alltid skal vurdere konsekvenser og undersøke og undersøke. Man kunne raskt ha gjort noe med dette, både denne og tidligere regjeringer, og derfor er det trist at dagens statsråd er litt tilbakeholden. Selvsagt kunne andre regjeringer ha gjort noe på et tidligere tidspunkt, men vi kan vel ikke fortsette bare å undersøke. Det går an for statsråder å ta selvstendige initiativ til i hvert fall å komme med noen økonomiske ordninger som gjør livet lettere for dem som fremdeles lever, deres familier og familiene til dem som har falt bort, istedenfor den passive holdningen som jeg føler at statsråden på dette området utviser.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg skal ikke forlenge debatten ytterligere. Jeg vil gjøre oppmerksom på at det jeg reagerte på, var at det ble skapt en slags mistenkeliggjøring av Arbeiderpartiet og Arbeiderpartiets både tidligere og nåværende historie når det gjelder å medvirke til at sannheten kommer fram. Dette har ingen ting med Arbeiderpartiets arkiver å gjøre. Dette har å gjøre med hvordan myndigheter, uavhengig av regjeringer, har utøvd sin tjeneste. Selvsagt skal de statlige opplysninger som finnes på dette området, gjøres tilgjengelig for granskingskomisjonen. Det var mitt poeng.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 3622)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra justiskomiteen om samtykke til godkjenning av avgjørelse i EØS-komiteen nr. 4/2001 av 31. januar 2001 om endring av vedlegg IX til EØS-avtalen (fjerde direktiv om motorvognforsikring) (Innst. S. nr. 311 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 79 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3622)

S a k n r . 1 1

Forslag frå stortingsrepresentant Jan Simonsen på vegne av Framstegspartiet og representanten Jørn L. Stang oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001 (Jf. Innst. O. nr. 103):

«Stortinget ber Regjeringen lokalisere den nye domstoladministrasjonen til Oslo.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3623)

S a k n r . 1 2

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2001 (Jf. Innst. O. nr. 113):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere en endring i straffeloven, slik at utilregnelige lovbrytere som begår klart samfunnsskadelig kriminalitet i større grad enn i dag skal kunne idømmes tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3623)

S a k n r . 1 3

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2001 (Jf. Innst. O. nr. 114):

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2002 redegjøre for ordningen med lydopptak i rettsaler, og fremme eventuelle forslag om en permanent ordning med lydopptak av hovedforhandling i straffesaker.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3623)

S a k n r . 1 4

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Erna Solberg, Ivar Østberg, Lodve Solholm og Magnhild Meltveit Kleppa om nødvendige regelverksendringer for å sikre mangfold og brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføretrygdede og andre ufrivillig yrkespassive (Innst. S. nr. 281 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:108 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter og de øvrige grupper 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Aud Gaundal (A) (ordfører for saken): Denne saken er etter Arbeiderpartiets mening et godt eksempel på hvordan flertallet i Stortinget endrer forskrifter med bakgrunn i én enkelt sak. Saken gjelder problemene som har oppstått i Revita Drammen etter at de ikke nådde opp i tilbudsrunder i etablererveiledning.

Bakgrunnen for saken er at en for å komme fram til en lokalt forankret, varig løsning på etablererveiledning i Buskerud nedsatte en styringsgruppe som innhentet anbud på veiledningstjenesten. Styringsgruppen bestod av medlemmer fra fem kommuner, Buskerud fylkeskommune

og SND. På dette tidspunkt var ikke Aetat inne i samarbeidet.

Styringsgruppen innhentet tilbud på veiledningstjenesten, og det ble sendt ut forespørsel til åtte kandidater/miljøer som ble ansett for å være kompetente til å utføre denne tjenesten. En enstemmig styringsgruppe var av den oppfatning at av de fire som leverte tilbud, var det Revita Kongsberg som hadde det faglig beste tilbudet i forhold til næringsmessig vinkling av etablererveiledningen. Vi er klar over at Revita Drammen har klaget på utfallet av saken.

Ingen i denne salen har noe imot nytenkning, at offentlig innsats koordineres, at ulike etater samarbeider internt, og at byråkratiske forvaltninger ikke skal motarbeide tiltak.

Målgruppens behov for å komme i arbeid er vi også enige om, og vi ønsker selvfølgelig at det er det beste tilbudet som blir gitt denne gruppen.

Ingen av oss har vært med verken i tilbudsrunder eller i avgjørelsen av hvem som skulle få tilbudet. Vi må stole på at de som vurderte Revita Kongsberg som det beste, hadde en faglig begrunnelse. Tilbud er tilbud, ikke alle kan regne med å få tilslag. Dette prinsippet mente jeg i hvert fall stod sterkt i Høyre og Fremskrittspartiet. Det er derfor med en viss forbauselse jeg ser at de er med på dette Dokument nr. 8-forslaget. Jeg trodde også at disse partiene mente vi skal stille krav til bruken av offentlige midler. Det kan ikke være slik at hvis en tidligere har fått offentlige midler, skal en ha krav på det for all framtid. Etter min mening er denne saken et bevis på at rammeverk og kvalitetssikring gir det beste tilbudet til brukerne.

I statsrådets brev, som følger innstillingen, påpekes det at alle prosjekt må finne seg i å bli vurdert i forhold til hverandre, og at avgjørelsen treffes lokalt etter lokalt skjønn.

Videre sier statsråden at han har bedt Aetat Arbeidsdirektoratet anmode Aetat Buskerud, altså Aetat lokalt, om at de stiller seg velvillig overfor Revita Drammen når det gjelder å gi råd og veiledning om hvordan de skal innrette virksomheten slik at den tilfredsstillende reglene for tilskudd.

Arbeiderpartiet mener det ikke skulle vært nødvendig å endre forskriftene ut fra denne konkrete saken. Når det likevel er et flertall for det, er vi i Arbeiderpartiet glad for at det er statsrådets endringsforslag som flertallet har lagt seg på. Det opprinnelige forslaget gikk ut på at Regjeringen så raskt som mulig skulle legge fram forslag om regelendring for jobbskapingsmidlene, slik at Revita Drammen skulle bestå.

Som sagt, de endringene som flertallet nå legger fram, er til å leve med, så jeg ber derfor om at presidenten legger opp avstemningen slik at vi først stemmer over vårt mindretallsforslag. Når det er falt, ønsker vi i Arbeiderpartiet å stemme for innstillingen.

Jeg tar dermed opp mindretallets forslag.

Presidenten: Representanten Gaundal har tatt opp det forslag hun refererte til.

Ivar Østberg (KrF): Dette Dokument nr. 8-forslaget burde egentlig vært unødvendig. Dokument nr. 8:108 tar

sikte på å skape de nødvendige regelendringer for å sikre mangfold og brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføretrygdede og andre ufrivillig yrkespassive. Dette burde det være tverrpolitisk enighet om.

Et flertall i kommunalkomiteen har helt entydig pekt på at tiltak av typen Revita Drammen skulle ivaretas og gis støtte. Dette ble gjort i budsjettet både for 1999 og for 2001.

Statistikk fra Revita Drammen viser at de lykkes i stor grad i sin virksomhet, både med å hjelpe folk til å etablere bedrift og skape sin egen arbeidsplass og i å få folk tilbake i arbeid eller utdanning. Av de 511 som ble fulgt opp av Revita Drammen i perioden 1995-1999, var det 296, eller 58 pst., som fikk ansettelse, 168, eller 33 pst., egen virksomhet og 47, eller 9 pst., utdanning.

Økende uføretrygding, arbeidsledighet og utstøting har store menneskelige, sosiale og økonomiske konsekvenser, både for enkeltmennesker og for samfunn. Jeg mener at det er et tverrpolitisk ønske at arbeidet med å redusere disse problemene, skal gis prioritet.

Det er derfor vi som forslagsstillere mener at regelverket og holdningene i forvaltningen ikke er hensiktsmessige i forhold til målsettingen om at flere uføre og arbeidsledige skal komme i arbeid. Det er nødvendig med regelverk knyttet til slike tilskudd, men det er også nødvendig å ha tilstrekkelig fleksibilitet i regelverket og en positiv holdning til mangfold og kreativitet i forvaltningen, slik at målsettingen om å få folk tilbake i arbeid og aktivitet, blir det viktigste, ikke at man passer inn i regelverket.

Økende uføretrygding, arbeidsledighet og utstøting har store menneskelige, sosiale og økonomiske konsekvenser, både for enkeltmennesker og samfunn. Det er altså et tverrpolitisk ønske at arbeidet med å redusere disse problemene, gis prioritet.

For flertallet har det vært viktig at brukernes behov bør være styrende, og at tiltakene tilpasses dem og ikke omvendt. Dette innebærer at brukerne av slike tjenester bør delta i utformingen av de samme tjenestene. Det kan ikke være riktig at en byråkratisk forvaltning skal motarbeide tiltak som er annerledes enn de tradisjonelle, så lenge målsettingene nås med akseptabel ressursbruk.

Vi har drøftet disse problemene tidligere, og jeg har opplevd at statsråden sa han var positiv til Revita Drammen. Ikke desto mindre har altså statsråden sagt at dersom flertallet ønsker endring, må det tas opp forslag i Stortinget. Det er jo på denne bakgrunn at vi har fremmet dette Dokument nr. 8-forslaget. Jeg er glad for at Arbeiderpartiets medlemmer i innstillingen sier seg enig med oss forslagsstillere i at det må være en åpenhet for nytenkning i arbeidet med å få arbeidsledige i virksomhet, enten det er som arbeidstakere eller som drivere av egen virksomhet.

Når de imidlertid insinuerer at vi ikke ønsker å stille krav, er dette galt. Vi ønsker å stille krav, og vi mener at Revita Drammen har dokumentert dette. Dokument nr. 8-forslaget burde vært unødvendig dersom statsråden hadde vist den nødvendige fleksibilitet.

Erna Solberg (H): Jeg er enig med foregående taler. Jeg har bare lyst til å understreke et par vesentlige poeng.

Et av problemene knyttet til Revita-spørsmålet har vært at det har vært tatt opp gjennom merknader fra kommunalkomiteen i både denne og forrige stortingsperiode mot Arbeiderpartiets stemmer. Det har vært helt åpenbart at fra tiltaket ble påtenkt og startet opp har det vært et tiltak som for regjeringspartiet, også da de ikke var i regjering, på en måte ikke passet inn i den tankegangen man hadde. Iallfall var det et tiltak man hadde problemer med, knyttet til Aetats regelverk. Jeg skjønner at det på mange måter kan være vanskelig. Men det er også slik at det ikke er regelverket, men formålet som bør styre hvilke tiltak som skal iverksettes. Jeg hadde også ønsket at vi ikke hadde vært i den situasjonen at vi måtte ta opp et Dokument nr. 8-forslag for å få dette gjennomført. Det har vært behov for det, bl.a. fordi det ikke har vært gjort en skikkelig gjennomført evaluering av de erfaringsresultatene som Revita selv legger frem. Jeg tror at det hadde vært viktig, i tillegg til det vi gjør i dag, å sikre at det blir gjort en uavhengig evaluering av vellykketheten i disse prosjektene, også for at Stortinget skal føle seg bekvem med det hvis det skulle vise seg at Revita ikke hadde de resultatene vi mener at de kan dokumentere at de har hatt, og slik at vi kommer over i en situasjon hvor vi har et regelverk som sikrer helheten med hensyn til å mobilisere bedre tilgang på arbeidskraft, og at arbeidskrafttilgangen også kan skje gjennom de selvmobiliseringstiltakene som Revita faktisk har vært en eksponent for å utvikle, også i forhold til offentlige tiltak. Det er ingen tvil om at det har vært mye læring i forhold til tiltak når det gjelder jobbskaping og egenaktivisering i det offentlige, ut fra de selvhjelpsgrupper som Revita er et eksempel på.

Men i tillegg til at vi nå må sikre at Revita får drive videre, bør statsråden også initiere at vi får en skikkelig uavhengig evaluering av resultatene, slik at vi slipper den delen av diskusjonen som her dreier seg om hva tallene egentlig sier. Er tallene reelle, eller er de ikke reelle? Da får vi også et beslutningsgrunnlag i fremtiden for hvordan vi best mulig kan sikre den typen multimålgruppeprosjekter som eksisterer, altså hvor det både er uføretrygdede, arbeidsledige og folk som egentlig kanskje bare har vanskelig for å komme inn i arbeidsmarkedet av andre grunner, som er målgruppen, og som da faller igjennom ut fra hvordan tiltakene er utformet.

Lodve Solholm (Frp): Dette er jo ei sak som har rulla og gått ei stund, iallfall så lenge som eg har sete i kommunalkomiteen denne perioden, og eg er den første til å seie meg lei for at fleirtalet i komiteen såg seg nøydd til å fremme dette Dokument nr. 8-forslaget.

Eg vil gjerne presisere at hadde statsråden vilja følge opp dei merknadene som er lagde inn i omtrent alle budsjett som har vore laga i kommunalkomiteen denne perioden, hadde denne saka ikkje vore naudsynt å fremme. Og då er det litt patetisk at Arbeidarpartiet si talskvinne stiller seg undrande til at enkelte parti er med på dette forslaget, ut frå at offentlege pengar skal kontrollast.

Eg trur nok det snarare er snakk om at Arbeidarpartiet vil skjule si eiga fortvilning over at vi faktisk her gjennom

Revita og ein del andre ting får bevist at private kan gå inn og løyse eller hjelpe til med løysing av dei problema som oppstår i Aetat når dei ikkje klarer formidlinga eller ikkje klarer å hjelpe til med etablering av nye verksemdar for å få folk som har falle ut av arbeidslivet, inn i arbeidslivet igjen slik at dei klarer å stå på egne bein, slik dei aller fleste bør. Så får vi heller konsentrere oss om å lage eit sosialt nettverk for dei som ikkje meistarar kvar-dagen på eiga hand.

Ut frå det stør vi framlegget. Elles vil eg seie det sånn at eg deler fullt ut det synspunktet som Ivar Østberg frå Kristeleg Folkeparti fremma frå talarstolen for litt sidan.

Karin Andersen (SV): Jeg deler også det synspunktet at det burde vært unødvendig å fremme dette forslaget. Men forhistorien er slik at det har vært nødvendig.

Dessverre har heller ikke saksordfører rett i at det er én enkelt sak som har utløst dette. Det viser jo bare igjen at flertallet og Regjeringa verken har sett innholdet i de merknadene som har vært skrevet, eller har hørt hva som har blitt sagt i debattene, nemlig at dette ikke har vært en sak som har dreid seg om kun ett tiltak, men det er ett tiltak som har vært et eksempel som har vist at de har kunnet fylle en rolle overfor en helt prioritert målgruppe som både Regjeringa og Stortinget har, nemlig de som faller utenfor arbeidslivet. Dette har vært et eksempel på et tiltak som har fylt en viktig rolle der, som har hatt en annen kultur, en annen måte å jobbe på, og som etter vår beste viten ser ut til å ha lyktes, i hvert fall i like stor grad som mange av de andre tiltakene som Aetat har. Så for SV er ikke dette et spørsmål om hvem som skal gjøre hva. Aetat samarbeider med mange private leverandører av tiltak og opplæring. Det mener SV at de bør gjøre, men Aetat skal ha ansvaret for det. Men rammene som man har lagt for dette, er for trange.

Jeg har lyst til å vise til en artikkel i Dagbladet fra den 18. april i år, der det er et intervju med statsråd Kosmo, der Kosmo klokt og innsiktsfullt tar til orde for at man må forandre kulturen i en del av offentlig virksomhet, nettopp for å sørge for at de som nå ikke når fram i systemet, og kanskje mange av dem som faller utenfor arbeidslivet, skal kunne få god nok hjelp. «Systemet er for rigid, og skjemaene bestemmer der sunt bondevett ville vært langt bedre», sier statsråden. Og det er det denne saken dreier seg om. Flertallet har ikke hatt noe ønske om at alle ordninger som dreier seg om regler i forhold til slike tiltak, skal bort, men vi har ønsket at det skal komme sunt bondevett og folkelig forstand inn i praktiseringen av dem, slik at tiltak som fungerer godt, ikke skal legges ned. Det er det det dreier seg om.

Dessverre er det slik at brevene fra statsråden i denne saken – og de har vært mange – viser at det er en lang vei å gå før både statsråden og byråkratiet er i stand til å tenke annerledes og se utover sektoriseringa som er i systemet nå. Det er en stor utfordring for alle å få til det. For veldig mange av dem som trenger det mest, er hjelpeapparatet mest utilgjengelig, for det er tiltak både her og der, og reglene på det ene feltet slår i hjel åpninger på det andre feltet og gjør det vanskelig.

Når vi ser på de spesielle tiltakene som vi har pekt på i dette forslaget, dreier det seg i hovedsak om sjølhjelpsprosjekter. Det betyr at de har en annen kultur og en annen måte å tenke på enn det hjelpeapparatet generelt sett har. SV har svært stor sympati for tankegangen i disse prosjektene, som går ut på det som på engelsk heter «empower» – jeg finner ikke noe godt norsk ord for det. Men det dreier seg nettopp om å sette folk i stand til å hjelpe seg sjøl, å la folk med egne ressurser få lov til å jobbe fram sin sjølrespekt, sin idé, sin visjon, sin tro på at man skal kunne få et bedre liv og komme seg ut i arbeid eller starte egen bedrift.

SV mener at for de ressursene vi har brukt på disse tiltakene, har vi faktisk fått mye igjen. Noen vil mislykkes, det vil de også i de prosjektene som nå går i ren Aetat-regi. SV er meget opptatt av at vi nå får en evaluering av de tiltakene som blir satt inn i forhold til de målgruppene vi nå snakker om, og at den evalueringen må gjelde både de tiltakene som blir gitt i offentlig regi, og de tiltakene som blir gitt i samarbeid med private tilbydere av slike tjenester. Det er nemlig nødvendig for å få til den kvaliteten som er nødvendig, ikke bare for at vi skal være sikre på at pengene blir brukt bra, men også for å lykkes med å hjelpe folk tilbake til arbeidslivet.

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg skal selvsagt følge opp vedtaket i Stortinget og endre § 1 i forskriften i tråd med ønskene fra kommunalkomiteen. Ingen må være overrasket over det, ettersom jeg selv har signalisert at det kan være en vei å gå. Jeg har egentlig tenkt å gå mye lenger enn det. Jeg har sendt ut på høring i og for seg hele rammeverket til forskriftene som er knyttet til bruk av midler innenfor arbeidsmarkedspolitikken. Jeg vil endre dette til tre hovedtiltaks pakker der de som jobber innenfor det offentlige apparat som skal tildele midler til dette, kan se på hver sekk og tilstrebe å få til individuelle løsninger, først og fremst av hensyn til den enkelte, men også for å kunne prøve ut nye ting. Men det skal selvsagt stilles krav til kvalitet og kompetanse i de prosjektene som skal gis tillatelse.

Det er mulig, og sannsynligvis har komiteen rett i, at for å få til en holdningsendring i forvaltningen og for å få penset tankegangen over på en ny kurs må man gjøre noen dramatiske forskriftsendringer. Men jeg vil fortsatt være av den mening at vi skal stille kvalitetskrav. Det skal ikke være en bank som man bare skal gå og hente penger i uten at banken stiller krav om kvalitet i prosjektene som skal gjennomføres. Jeg håper jeg har Stortinget med meg på at det må ligge til grunn. Men det skal selvsagt ikke være slik at vi skal stille så rigide krav at dersom det er krav om mer enn 50 pst. deltakelse fra det som tilhører de registre som arbeidsmarkedsstaten har, og det blir 48 pst., skal man si nei, og hvis det blir 52 pst., skal man si ja og halleluja. Så rigid skal det ikke være, men noen terskler må vi sette. For selv om den delen av Stortinget som er for at vi skal bevilge mer penger til arbeidsmarkedsmidlene, her står sammen med dem som mener at vi skal bevilge mindre, er det ikke slik at det er penger nok til alt vi skulle ønske å sette inn. Vi blir

faktisk på dette området nødt til å prioritere, uansett hvem som sitter med makten. Da må man prioritere det man tror gir de beste resultatene for dem som involveres. Det tar i hvert fall jeg som en forpliktelse.

Jeg skal selvsagt være med på å evaluere ulike ordninger. Jeg synes imidlertid det er litt tidlig, fordi vi har en del andre forsøk og også planer om en del andre forsøk. For å få til mer frivillighet, mer spontanitet, mer kreativitet, har vi også noen andre forsøk som vi ønsker å sette i gang.

Så synes jeg det er viktig, når man har kjørt gjennom disse forsøkene, at man får en evaluering av det som virker best – ikke fordi man skal ta noe ut, men for at man innenfor det som tross alt er begrensede midler, skal foreta prioriteringer for hvordan man skal sette inn hovedinnsatsen. Hovedpoenget med all denne virksomheten må jo være å kvalifisere folk til å komme i arbeid. Det mest usolidariske vi foretar oss, er jo å dømme folk bort fra muligheten til å kunne ta fast eller delvis arbeid. Vi vet av erfaring og alle undersøkelser som er gjort, at det først og fremst er muligheten til å hente inntekt gjennom arbeid som gir en anledning til å delta i velferdsutviklingen på beste måte. Derfor må det være utgangspunktet for alle oss som jobber med disse spørsmålene, at det er det enkelte individet tiltakene skal handle om, verken om frivillige organisasjoner eller arbeidsmarkedsetaten.

Ut fra de ambisjoner og perspektiver tror jeg ikke det skal være så vanskelig å greie å forene alle de ulike politiske innfallsvinkler som er knyttet til denne saken. Jeg skal så snart som mulig følge opp Stortingets vedtak og endre § 1 i forskriften, men jeg gjør oppmerksom på at vi nok i løpet av neste vinter må foreta atskillige dramatiske endringer i forskriftsverket i tilknytning til arbeidsmarkedspolitikken hvis vi skal ha en sjanse til å oppnå de nødvendige og ønskelige resultatene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ivar Østberg (KrF): Jeg er glad for det statsråden sa om at flertallet hadde rett. Det er en viktig erkjennelse i denne sak at det kanskje må radikale ting til for å endre holdningene i nødvendig grad. Jeg er glad for at vi får pakker når det gjelder det å prøve ut nye ting. Flertallet er enig med statsråden i at det skal stilles krav til kvalitet. Det må ikke henge igjen det inntrykk av flertallets forslag at man ikke er opptatt av kvalitet.

Jeg er enig med statsråden i at vi skal finne fram til de tiltak som virker best, og at det mest usolidariske vi kan gjøre, er å dømme folk ut. Men det er jo nettopp derfor vi har pekt på at det å bruke erfaringene til dem som virkelig har skoen på, og som vet hvor den trykker, er den type tiltak vi bør satse på. Selvhjelp må være viktig.

I tiltak som Revita Drammen drar man jo nettopp nytte av de ufrivillig arbeidslediges erfaring. Mener ikke statsråden at nettopp det at man gjennom en femårsperiode har klart å få 58 pst. i ansettelse, 33 pst. i egen virksomhet og 9 pst. i utdanning av de 511 som ble fulgt opp,

tyder på at dette er gode tiltak som vi bør satse på også i framtiden? Taler ikke dette for kvalitet?

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg synes mange av Revita-prosjektene – det gjelder ikke bare Revita i Drammen, men det gjelder kanskje i enda større grad andre Revita-prosjekter – har vist veldig gode resultater. Derfor har disse prosjektene vært sett på med ganske interesserte øyne og åpen pengepung i de ulike arbeidsmarkedsetatene.

I den grad Stortinget gjør slik som nå og tar et prinsipielt standpunkt om å gi Regjeringen et pålegg om å presisere ytterligere Stortingets politikk gjennom endring av forskriftene, synes jeg det er helt greit. Det som jeg derimot ville synes var veldig leit, var om man gav seg til å behandle enkeltprosjekter og bevilge penger direkte uten at dette fikk en forsvarlig og skikkelig behandling i forvaltningen.

Jeg kan ha mange oppfatninger om forvaltningen og forvaltningens rolle og hvordan man skal utvikle forvaltningen både i nåtid og i framtid, men jeg er veldig opp-tatt av at man skal ha spilleregler som gjør at forvaltningen kan håndtere de ulike søknader på en profesjonell og skikkelig måte. Jeg kunne ikke tenke meg å overprøve forvaltningens enkeltvedtak uten en skikkelig dialog med forvaltningen om begrunnelsen for det den faktisk har gjort. Så når saken er slik som den er, at flertallet i Stortinget gir et signal om hvordan politikken bør være, synes jeg det er helt greit at flertallet har rett, så lenge man ikke går på behandling av enkeltsaker.

Karin Andersen (SV): Jeg er helt enig med statsråden i at det er uheldig om vi skulle vært nødt til å behandle enkeltsaker i Stortinget. Det har også flertallet forsøkt å unngå så langt vi har maktet. Men det som er utgangspunktet for mye av politikken som skapes både i Regjeringen og i Stortinget, er at man får henvendelser om hvordan virkeligheten faktisk er for dem vi har sagt at vi skal løse problemene for. Derfor tar saker ofte utgangspunkt i konkrete situasjoner ute, for det er jo noen ganger slik at den politikken vi utformer, ikke akkurat fungerer i praksis, og da må man gjøre noe.

Denne saken har tilknytning til flere saker, men spesielt én. I sitt svar til komiteen gjentar statsråden at Revita-tiltaket ikke har dokumentert overfor Aetat de resultatene man har oppnådd eller gitt inn de rapportene de skal. Kommunalkomiteen har fått kopier av brevvekslingen som har vært, og det er veldig vanskelig for oss å se at dette i så fall ikke skulle være tilstrekkelig. Hvis det var noen uenighet om tallene her, burde det kanskje vært muligheter for å finne ut av det.

Jeg har da behov for å spørre statsråden om det er slik at han i brev til kommunalkomiteen underkjenner de opplysningene som er her. Av det han har sagt hittil i dag, virker det som om han tvert imot også har sett og erkjent at her utføres det mye bra arbeid. Så er vi enige om at det sikkert trengs evaluering av alt, men jeg stusser litt nå over hva det er statsråden egentlig sier. Er det slik at han mener at denne dokumentasjonen ikke er god nok,

eller er det slik at han faktisk har sett at her er det dokumentert resultater?

Statsråd Jørgen Kosmo: Jeg tror jeg skal avholde meg fra å gå inn i enkeltheter rundt Revita Drammen – jeg må be om å få lov til det – og heller si at hvis det er noe vi lurere på i forbindelse med det som antas å være dokumentert i forhold til både resultater og i og for seg ambisjoner i forhold til konkrete prosjekter, skal jeg gå gjennom informasjonen ytterligere for å se om det er noe som har gått meg forbi. Men i disse jobbskappingsprosjektene har det jo vært flere som har vært involvert, både statlige og kommunale myndigheter i tillegg til den organisasjon, stiftelse eller virksomhet som har søkt om pengene. Når vi vurderer de enkelte forholdene, må vi altså se alle ting i denne sammenhengen. Hvis det imidlertid er noe som har gått meg forbi, skal jeg gjøre et forsøk på å ytterligere gå gjennom dokumentene. Det er så langt som jeg vil gå.

Erna Solberg (H): Jeg respekterer at statsråden ikke vil gå inn i enkeltprosjekter som på mange måter har vært utslagsgivende for at flertallet har fremmet dette forslaget. Men når statsråden snakker om at prosjektene skal ha kvalitet, har jeg lyst til å minne om at av og til så er det slik at i utgangspunktet kan man ikke alltid lese ut av prosjektbeskrivelsen om et prosjekt vil fungere eller ikke, for det har ofte mye å gjøre med de menneskene som sitter der, og hvilken atmosfære og kreativitet de klarer å lage rundt det. Derfor er det viktig å ha en litt åpen holdning til å kunne vurdere ting mer ut fra resultater, og av og til kanskje prøve og feile når det gjelder å bruke litt nytt og litt andre typer prosjekter. Og her er det kanskje behov for å skape mer gjennomgang av resultatene for noen av disse jobbskappingsprosjektene, slik at man kan bli enige om basisen for det.

Så hadde jeg tenkt å stille et spørsmål som går på den høringsrunden som nå har vært, knyttet til omleggingen av hele pakken for arbeidsmarkedstiltak. For det kommer nesten daglig oppslag om frykt knyttet til de svakeste i arbeidsmarkedet, de som egentlig aldri hadde vært tenkt å skulle være på attføring og tilbakeføring til vanlig arbeidsliv, altså de som stort sett kanskje var omfattet av det tidligere psykiske utviklingsvernet, og som ble overført, i stor grad gjennom HVPU-reformen, til disse prosjektene. Vi ser nå enkelttilfeller av at personer blir sagt opp, og stor frykt knyttet til at denne gruppen vil bli glemt. Jeg vil gjerne be statsråden om å svare på spørsmålet om hvordan man har tenkt å håndtere det faktum at en del sanne tiltak også brukes på den gruppen som vi aldri forventer skal komme tilbake igjen til arbeidsmarkedet på vanlig vis, at det ikke dreier seg om en attføringsjobb, men om mennesker som faktisk har behov for kvalitet i hverdagen sin og å kunne føle at de gjør noe meningsfylt.

Statsråd Jørgen Kosmo: La meg til det første si at vi har jo i og for seg i fellesskap beveget oss et stykke på vei siden vi startet med dette. Mens det i begynnelsen var

snakk om å endre regelverket slik at et bestemt prosjekt falt inn under dette, så har vi nå i og for seg en enighet om at vi skal endre regelverket for å tilstrebe større grad av fleksibilitet og åpenhet. Da syns jeg at vi alle sammen har jobbet oss mot et mål som er blitt bra.

Så tror jeg at vi i forhold til jobbskapingprosjektene, og for å nå de målsettinger vi alle idealistisk sett har for dette området, skal bli bedre, innenfor de begrensede ressurser vi har til disposisjon. Jeg har lyst til å gjenta det, at jammen er det mye vi skulle hatt lyst til å gjøre, men det er tross alt begrensede ressurser til disposisjon. Og så kan jeg forsikre om at selvsagt skal det ikke være slik at vi nå gjennom de endringene som vi gjør for å tilstrebe størst mulig grad av fleksibilitet for å få flere ut i arbeid, glemmer dem som ikke har noen mulighet i framtiden til å kunne konkurrere på arbeidsmarkedet. Vi må ikke bli så opptatt av attføring, rehabilitering og jobbskaping at vi glemmer de gruppene som har det tyngst og vanskeligst. Derfor tror jeg vi i framtiden må ha egne penger og egne ressurser som vi setter inn på å komme akkurat disse gruppene i møte. Vi må jo i all anstendighets navn innrømme alle sammen at det er noen som har behov for hjelp og støtte for å kunne utvikle sin kompetanse, og også for å ha muligheten til å yte arbeidsinnsats. Selv om det ikke først og fremst er produktivt for en bedrift, så vil det i det lange løp være produktivt for samfunnet. Derfor tror jeg at vi må være innstilt på at vi tilnærmer oss denne gruppen på en spesiell måte.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det hender på denne tida når det er så mange saker som går etter kvarandre i salen, og nokre parti er så lite representert i enkeltkomitear, at tida går litt fort. Slik har det blitt for meg i dag. Eg har difor ikkje teke del i denne debatten så langt. Eg har lytta til mesteparten av debatten frå mitt kontor, oppteken med å førebu saker som kjem på, og gjort nødvendig arbeid. Eg føler difor no berre behov for ganske summarisk å seia nokre få ord på vegner av Senterpartiet, fordi eg er medforslagsstillar til dette forslaget.

Det er spesielt at Stortinget i den grad grip inn i behandlinga av enkeltsaker, som det her er gjort i og med dette Dokument nr. 8-forslaget. Eg fann det heilt nødvendig å vera med på dette ut frå ein situasjon der det kan sjå ut som om det er enkeltpersonar som ikkje klarer å kommunisera i forhold til det regelverket som er. Det er mogleg at det er sjølve regelverket som må endrast. Eg hadde gjerne sett at statsråden sjølv hadde skore gjennom, funne ei ordning og føreslått dei endringane som var nødvendige, slik at vi kunne unngå å setja denne saka «på spissen», slik som no. Det var ikkje gjort i forkant.

Eg føreset no – på same måten som dei andre representantane som har hatt ordet her – at det forslaget som her ligg føre, vert følgt opp. Eg seier meg svært lei for at Revita Drammen har måtta leggja ned verksemda si. Eg synest dei står som eit døme på den kreativiteten det er nødvendig å ha for den som vil engasjera seg for at så

mange som mogleg i sum får moglegheit til å delta i eit arbeid.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Leif Lund (A): Bare et lite hjertesukk fra min side på slutten av denne debatten:

Nå har jo statsråden svart på vegne av Arbeiderpartiet, men innlegget til representanten Erna Solberg fikk meg til å tegne meg, fordi hun viste til kommunalkomiteens behandling i forrige periode. Og jeg er vel en av de få som har sittet nå i to perioder i kommunalkomiteen og vært med på å behandle disse tingene.

Da man i 1998 laget et regelverk for jobbskapingprosjekter, var det positivt ment, og slik at det kunne søkes for prosjekter over hele Norge, og det har vært gjort. Og i hver eneste budsjettssammenheng har det vært en diskusjon i ettertid om Revita Drammen. Av en eller annen merkelig grunn kommer alltid Revita Drammen i ettertid, mens alle de andre prosjektene godtar den offentlige gjennomgangen av søkermassen. Det er litt rart – synes jeg – når det liksom blir fremstilt som om dette er det ene rette prosjektet, og at alle andre går greit. Slik sett er jeg litt forundret.

Så vil jeg helt til slutt bare si at kanskje bør en del av flertallet i dag se på de tidligere budsjettene når det gjelder kutt i arbeidsmarkedsmidlene. Det hadde vel gjerne sett litt annerledes ut for dem som er arbeidsløse og uten tilbud hvis man hadde latt være å kutte i arbeidsmarkedsmidlene.

Erna Solberg (H): Diskusjonen om jobbskapingmidler i Revita har en fortid som faktisk går lenger tilbake enn til 1998-budsjettet. Opprinnelig ble det første gang nevnt – tror jeg – i 1995- eller 1996-budsjettet, der et flertall i komiteen nevnte flere prosjekter av samme typen som de mente man burde prøve ut. Og som jeg også sa i mitt innlegg i sted, har det gitt læring til det offentlige, for det offentlige har altså etablert jobbskapingprosjekter som mer har minnet om dette.

Jeg synes at dagens debatt på en måte har bekreftet at Leif Lund tar feil. Det har vært et behov for å endre regelverket, fordi brukergruppen til det prosjektet vi her snakker om, har en litt annen sammensetning enn kriteriene tilsier. Man har nå blitt enig i komiteen om at det er et behov for – og statsråden bekrefter det – å lage et litt annet regelverk eller innledning, slik at man kan hjemle også andre brukergrupper. Og slik sett har vel historien vist at de initiativ som flertallet tok, ut fra at dette var viktige prosjekter å få i gang – og som også jeg mente, fordi vi gjennom et Dokument nr. 8-forslag foreslo at vi skulle ha andre typer prøveprosjekter som kunne mobilisere andre typer krefter i forhold til de yrkeshemmede – var riktige.

Så har jeg lyst til å si én ting om mengden av tiltak. Det er klart at mengden av tiltak er viktig, bl.a. er mengden av tiltak for yrkeshemmede viktig. Jeg vil minne om at i årets innstilling har Høyre et høyere tiltaksnivå for disse enn det flertallet og Arbeiderpartiet har gått inn for. Men den andre tingen som også er viktig, er at man prioriterer de gruppene man faktisk sier å prioritere. Torsdag kveld behandlet vi her i Stortinget unntak fra lønnsplikt ved permittering, som nettopp viser at en stor del av midlene her faktisk bindes opp til grupper som ikke er de prioriterte, men grupper som man bør «holde varme» i arbeidsmarkedet på grunn av situasjonen i verkstedindustrien. Mye av forskjellen de siste årene mellom det tiltaksnivået Høyre har stått for, og det Arbeiderpartiet har stått for, har ikke dreid seg om de gruppene som står helt utenfor arbeidsmarkedet og har behov for kvalifiserings-tiltak, det har dreid seg om andre grupper.

Karin Andersen (SV): Innlegget fra representanten Leif Lund viser på en måte noe av det som har forundret i hvert fall SV i denne saken, og sikkert også flertallet, nemlig at det har vært en slags spesielt negativ oppmerksomhet rundt ett tiltak. Det har forundret SV veldig at det har vært så mange vanskeligheter rundt dette, og det er jo nettopp dette som har gjort at vi har vært nødt til å kikke nøye på det og følge det opp.

Det er ikke riktig som representanten Lund sier, at i ettertid har man kommet løpende med bare ett tiltak. Det har vært henvendelser fra mange. Jeg vet ikke om jeg tar feil, men det har virket litt som om systemet har villet kvitte seg med noen. De har vært brysomme på et vis. Jeg vet ikke hva det har vært, men inntrykket som er blitt skapt, er i hvert fall slik.

I tillegg har jeg behov for å si at jeg er svært glad for de litt nye tonene som jeg oppfattet fra statsråden i dag, i forhold til det store behovet for å endre rammeverket rundt dette. Senest 29. mars fikk jeg svar på et spørsmål angående saken, der statsrådets eneste argumentasjon for at man ikke skal se på dette, er en henvisning til forskrifter og regler, og at regler må følges. Så jeg oppfatter at vi har tatt et langt steg i positiv retning, og at i hovedsak har Stortinget nå gitt et svært entydig signal om at rammene må justeres. Det er behovet og målet som skal tilfredsstilltes. Reglene må tilpasses personer, ikke omvendt.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 14. (Votering, sjå side 3623)

S a k n r . 1 5

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jørn L. Stang og Vidar Kleppe om å innføre obligatorisk hiv-/aidstest av alle som søker oppholdstillatelse i Norge (Innst. S. nr. 282 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:110 (2000-2001))

Presidenten: Etter ynske frå kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten vert avgrensa til 45 minutt, og at taletida vert fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 10 minutt og dei andre gruppene 5 minutt kvar.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje vert gitt høve til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Dette vert sett som vedteke.

Karin Andersen (SV) (ordfører for saken): I store deler av verden, og spesielt i Afrika, er det en dyp krise på grunn av hiv/aidssmitte. I Norge og i andre vestlige land er situasjonen langt mindre dramatisk.

Forslaget vi behandler nå, tar til orde for obligatorisk hiv/aids-test av alle som søker opphold i landet. Premissene som ligger i forslaget, er at de som er smittet, ikke skal få bli i landet. Komiteens flertall, og for så vidt også mindretallet, mener at både premissene og forslaget om å nekte dem som er smittet, å få bli i landet, er uakseptable.

Utgangspunktet for forslaget ser ut til å være at man antar at hiv/aids tar flere liv i Norge nå enn det har gjort før, og det er det etter den kjennskapen jeg har til saken, og når jeg har sett på dokumentasjonen, ingen grunn til å anta. Det er flere som er smittet. Det ligger altså en antakelse bak at det er noen andre som smitter oss. Det er det heller ingen grunn til å anta. Det virker som om mange er av den oppfatning at hiv rammer noen andre i større grad enn oss. Det er kanskje bekvemt å henge slike merkelapper på noen som er smittet, men det er ingen god strategi hvis man ønsker å drive med hiv/aidsbekjempelse.

Det er ingen smittevernfarende hensyn som tilsier at en slik metode med tvungen test skulle virke effektivt. Tvert imot sier alle faglige instanser at de har hatt svært god erfaring med den frivillige ordningen som er nå, og som svært mange benytter seg av. Utgangspunktet her er tillit og trygghet, og at man ikke bare får tatt en test, men at man, hvis det skulle vise seg at vedkommende er smittet, har mulighet til å drive informasjonsarbeid, helsearbeid, og at tilliten mellom myndighetene og de personene det gjelder, styrkes og ikke svekkes.

Vi må huske på at det er mange som kommer hit til Norge fra en del land der det ikke er naturlig å stole på myndighetene, og der myndighetenes inngripen både gjennom helsepersonell og gjennom andre myndigheter slett ikke alltid har noen god hensikt. Det er derfor helt nødvendig at slikt smittevernarbeid som dette dreier seg om, foregår i frivillighet og under tillit. Det er den strategien som helsemyndighetene har vist har fungert bra hittil, og som flertallet ønsker å fortsette å støtte opp under.

Når det dreier seg om hvordan man skal fortsette å drive dette arbeidet, er det foretatt en evaluering av de prosjektene som har vært. Det har vist seg at de stort sett har fungert bra, men det er grunn til å se på styrking i forhold til kommunehelsetjenesten og hvordan helsepersonell skal kunne informere bedre og kunne drive denne jobben mer effektivt. I tillegg til det er det også behov for å støtte de organisasjonene som jobber i og blant dem som har slik smitte, slik at informasjonen og støtte- og hjelpearbeidet kan bli best mulig.

Så er det grunn til å peke på at det er atferd og ikke etnisk opprinnelse eller årsaken til at man passerer en grense, som det er grunn til å rope et varsko ved. Vi vet godt hvordan hiv/aids overføres. Det er i forbindelse med atferd man må sette inn tiltak og informere folk om hvordan dette smitter.

Det er også grunn til å minne om at en del av dem som kommer hit til landet, og som er smittet av hiv/aids, er personer som på ingen måte har kunnet verge seg mot slik smitte. Mange av dem er barn og unge som har blitt smittet av overgripere. Jeg – og jeg tror jeg har flertallet med meg – finner det ganske rystende at forslagsstillerne også i forhold til en slik gruppe ikke har funnet det bryet verdt å si at disse ikke skal kunne vurderes for å få opphold i landet.

For min og for SVs del må jeg få lov til å legge til at vi antar at forslaget overhodet ikke har noe med norsk smittevern å gjøre, men kun er et innlegg i asyl- og flyktningdebatten.

Flertallet foreslår at forslaget avvises.

Ivar Østberg (KrF): I fjor høst hadde jeg æren av å delta ved stortingspresidentens besøk i Malawi i det sørlige Afrika. Det var en interessant reise. Vi fikk mange opplysninger og hadde mange konstruktive samtaler.

Noe av det som dette landet slet med, var problemer i forbindelse med at de måtte skjære ned på sine skolebudsjetter og helsebudsjetter fordi drivstoffutgiftene var blitt så store på grunn av den høye oljeprisen – en pris som som kjent fører til at vi får masse penger i våre fond. Noe av det de gjerne ville prøve å bekjempe, var hiv/aids. Det ble operert med forskjellige tall, men mellom 20 og 40 pst. av de unge kvinnene fra 13 til 17 år ble oppgitt å være hivpositive. De mistet altså mulighet på grunn av høy oljepris til å kunne gjøre den innsats de gjerne ville gjøre.

Jeg skal være kort og bare vise til brevet fra statsråden av 15. mai, hvor det framgår at forslaget om obligatorisk hiv/aidstest av alle som søker oppholdstillatelse i Norge, ikke kan begrunnes i smittevern faglige hensyn. Tiltaket vil være diskriminerende, representere brudd på menneskerettighetene og i tillegg være internasjonalt uholdbart.

Kristelig Folkeparti er med i det flertall som viser til at det er bred politisk enighet i Norge om at landet skal overholde sine forpliktelser i forhold til internasjonale avtaler og FNs flyktningkonvensjon. Prinsippene i disse avtalene er at det er behovet for beskyttelse som skal være avgjørende for opphold, ikke om vedkommende er syk eller smittet.

Forslagsstillerne ønsker å frata de hiv/aidssmittede personene retten til å få innvilget asyl eller opphold i Norge, og dette er etter Kristelig Folkepartis mening uetisk, det representerer et menneskesyn som flertallet i komiteen er dypt uenig i, og det bryter etter Kristelig Folkepartis mening med grunnleggende prinsipper i asylretten.

Ut fra mine og den øvrige delegasjonens erfaringer ville jeg mye heller ha ønsket at bevilgninger til hjelp til land som f.eks. Malawi hadde blitt foreslått økt, fremfor det forslaget vi har fått i dette Dokument nr. 8-forslaget.

Lodve Solholm (Frp): Hiv/aids er vel ein av dei mest alvorlege smittsame sjukdomane vi har i verda i dag. Særleg Afrika er ille plaga, men sjukdomen spreier seg også utover andre kontinent, som Asia, og kanskje no i den seinare tida også til Aust-Europa. Vi veit at i enkelte land i Afrika er det faktisk ein heil generasjon som har døydd ut, og den nye generasjonen er kanskje også så smitta at den står i fare for å dø ut.

Representanten Ivar Østberg nemnde at dette med høg oljepris var årsaka til at ein kanskje ikkje kunne gjere det ein ønskte å gjere. Vi må også peike på at det verkar som om det ikkje var den heilt store politiske viljen frå regjeringshald i Sør-Afrika til å gjere noko med eventuelle smitteberarar.

Smittevernlova i dag gir oss høve til å teste og faktisk også til å nytte tvangstesting, men etter vår meining blir den ikkje nytta nok. Sjukdomen spreier seg, smitta spreier seg, og det synest vi det er viktig å ta innover seg. Og korleis skal vi kunne klare å hindre at denne smittsame sjukdomen breier seg? Det første er at ein må kunne identifisere smitteberarar, og så må ein kunne gi råd og rettleiing om korleis ein skal gå vidare for at denne sjukdomen ikkje skal spreie seg. Og korleis skal ein kunne klare å identifisere sjukdomen? Jo, då må ein teste, og det er fagleg dekning for at det er den einaste og kanskje lettaste måten å få gjort det på.

Flirtalet hevdar at det er greitt nok med frivillig testing, og det er bra. Det er bra at mange er ansvarlege for eiga åtferd og lèt seg teste. Men – og det er eit stort men – dei farlegaste smitteberarane er dei som ikkje er identifiserte. Dersom desse ikkje blir identifiserte, kan mange liv gå tapt, og då er det ikkje så mange andre måtar å få tak i smitteberarane på enn å bruke tvang. Sjølv sagt ser vi problema med det, men av og til må ein vel kanskje velje mellom to vonde, anten å prøve å bremse denne smittsame sjukdomen eller å seie at ok, vi får la det vere frivillig.

Vi i Framstegspartiet meiner at det viktigaste er å drive smittesporing, få oppdaga kor smitteberarane er, få gitt råd og rettleiing. Som representanten Karin Andersen sa, er det åtferda som er problemet, og det er på det området ein treng råd og rettleiing slik at ein kan bremse denne. Eg må seie at eg er lei meg for at flirtalet i dag hindrar at vi skal kunne klare å setje på bremsane når det gjeld spreing av denne sjukdomen.

Men lat meg også presisere at vi i Framstegspartiet ikkje vil bruke eventuelle oppdagingar av smitteberarar som grunnlag for å avslå ein søknad om opphald i Noreg. Opphald i Noreg skal vurderast på bakgrunn av behovet for vern.

Med desse orda tek eg opp forslaget frå Framstegspartiet.

Presidenten: Representanten Solholm har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Sylvia Brustad: Det forslaget vi har til behandling i dag, anser jeg som et forsøk på et innspill i den alminnelige asyl- og flyktningdebatten som jeg er

glad for at et flertall i denne salen i dag tar avstand fra og avviser.

Jeg mener at det forslaget som foreligger til behandling i dag, er et forsøk på å skremme folk. Det er et forsøk på å prøve å stemple deler av en hel gruppe som såkalte potensielle bærere av hiv og aids. Det er i hvert fall slik noen kan lese de utsagn som har kommet i tilknytning til det.

Så er det slik at forslaget om obligatorisk hiv/aids-test for alle som søker oppholdstillatelse, ikke kan begrunnes i smittevernfarens hensyn, slik det er sagt av flere talere allerede. Tiltaket vil dessuten være diskriminerende, det vil være brudd på menneskerettighetene, og det vil i tillegg være internasjonalt uholdbart.

I tråd med rundskrivet om førstegangsundersøkelse av flyktninger og asylsøkere blir alle tilbudt hivtest, informasjon og veiledning når de kommer til landet vårt. Helse-tjenesten rapporterer om at det er uproblematisk å få personer i denne målgruppa til å teste seg. Det er derfor ikke slik at det fins et stort antall ikke-testede innvandre-re som ville blitt testet dersom testinga hadde vært gjort obligatorisk. Derfor er det altså ingen grunn til å begrun-ne et slikt tiltak med smittevernfarens hensyn. Tvert imot ville det ha vært grunn til å frykte at oppslutninga om førstegangsundersøkelsen av flyktninger ville synke dersom resultatene av helseundersøkelsene kunne få negativ betydning for søknaden.

Å tenke seg at mennesker som er smittet av hiv/aids, skal nektes opphold i Norge, uavhengig av om de har behov for beskyttelse eller ikke, mener jeg er uetisk. Jeg mener, som jeg sa, at det bryter med internasjonale konvensjoner, og at det bryter med grunnleggende prinsipper i hele asylretten. Behovet for beskyttelse skal være avgjørende for om det innvilges opphold i Norge, ikke om vedkommende er sjuk eller smittet.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Jørn L. Stang (uavh): I løpet av de få minuttene jeg har til rådighet, skal jeg prøve å gå rett på sak og kommentere det som er kommet fram her. Man prøver å fremstille det slik at dette forslaget som er fremmet av representanten Kleppe og undertegnede, kun er relatert til asylsøkere. Det er ikke riktig. Vi vil ha en lik regel for alle – alle utenlandske statsborgere skal dette gjelde for. Derfor fremmer vi dette forslaget, der vi ber «Regjeringen fremlegge forslag som resulterer i at det innføres obligatorisk hiv- eller aids-test av alle som søker oppholdstillatelse i Norge». Det er en viktig presisering.

Så vil jeg konstatere en ting til, at kampen mot hiv-epidemien skaper store utfordringer også for norske politikere og myndigheter. Jeg kan bare konstatere at det politiske flertallet ikke tar det som skjer utenfor våre dører, så veldig alvorlig. Jeg konstaterer også at selv om problemet ikke er så veldig stort i Norge, bør vi i alle fall sørge for at vi ikke importerer for mye av problemene – vi må prøve å begrense dem, det må være det viktige.

Jeg vil så bare henwise til noe som er veldig vesentlig, og som flertallet kanskje ikke er oppmerksom på, nemlig at av de 177 nye hivtilfellene som ble registrert i Norge i 2000, var 101 personer utenlandske statsborgere. Det viser tall fra Folkehelsen. Samtidig som økningen i antall hiv-tilfeller blant homofile og sprøytenarkomane har stagnert, er det en dramatisk vekst i hivsmitten blant flyktninger som kommer til Norge. Og det er det Folkehelsen som sier.

Hivinfeksjon er en smittsom sykdom som tar et økende antall menneskeliv i Norge. Der er vi i alle fall enige. En rekke spesialister innenfor forebyggende infeksjonsmedisin mener at det er grunn til å være bekymret for utviklingen. Om vi tar i betraktning de senere års innsats for å forebygge hiv-epidemien, er dagens situasjon meget foruroligende. Verden har 50 pst. flere hivsmittede og aids-ssyke enn de mest pessimistiske eksperter spådde for ti år siden. Det må også Norge ta innover seg. Aids har til nå tatt fire ganger flere menneskeliv enn ekspertene spådde. På verdensbasis lever 36 millioner mennesker med hivsmitte eller aids. To tredjedeler av dem lever i Afrika. Aids-epidemien er i ferd med å utradere store deler av den voksne befolkningen i en del afrikanske land. Statistikken er skremmende og konsekvensene åpenbare. Likevel har et fåtall afrikanske land gitt kampen mot hiv og aids topp prioritet. Politisk vilje og tilstrekkelig initiativ i bekjempelsen av epidemien er en forutsetning også for norske politikere for å få en tilstrekkelig kontroll med spredningen av epidemien. Ikke minst må man jobbe for en bevisstgjøring og en holdningsendring i samfunnet totalt sett. Så prøver man å fremstille det som om vi skal være så umenneskelige og at vi ikke følger vanlige menneskerettighetstradisjoner, og prøver nærmest å bruke det som skremselspropaganda for at man ikke skal gå inn og se på realiteten i vårt forslag. Det vil jeg sterkt avvise. Jeg vil bare henwise til de tallene som vi har fra norsk helsetilsyn, og til praksisen i andre land i verden for øvrig, og den blir strengere og strengere på dette området.

Are Næss (KrF): Jeg kjenner igjen denne problemstillingen fra den offentlige debatt for 13–14 år siden. Da var jeg leder for Norsk forening for infeksjonsmedisin, som er den relevante spesialistforening innen Den norske lægeforening. Et samstemmig fagmiljø avviste den gangen lignende forslag etter grundig offentlig diskusjon. Så dukker dette opp igjen, og så kommer man med forslag om «obligatorisk hiv- eller aids-test». «Hiv- eller aids-test» – hva er nå det? Hva betyr det? Det kan bare bety én ting, at forslagsstillerne ikke vet hva de ber om. Og så fokuserer man på høyrisikoland, mens vi vet, som saksordføreren helt riktig påpekte, at det er den seksuelle atferd som er risikofaktoren her – for det meste – og den er som kjent ikke avhengig av nasjonalitet. Det er altså mange for lengst påpekte, uhensiktsmessige grunner mot dette forslaget. Jeg kan nevne falskt positive og falskt negative prøver, kost-nytte-effekt osv. Det er altså en samstemmig negativ holdning, med en grundig faglig begrunnelse, i fagmiljøene.

I innstillingen innrømmer medlemmene fra Fremskrittspartiet dette delvis og motstræbende – tilsynelatende. Likevel støtter de forslaget, med den begrunnelse at «fagmiljøenes tilbakeholdenhet når det gjelder obligatorisk testing, i en viss utstrekning er av sosial etisk karakter». Nå sies det ikke hva «sosial etisk karakter» er, men det antydes jo at hvis noe er «sosial etisk», da er det skummelt da!

Etter mitt syn er det klinkende klart og helt nødvendig at etiske vurderinger må komme inn i bildet her, og de etiske vurderingene trekker i samme retning som de faglige, nemlig mot obligatorisk testing. Men det er altså her ikke snakk om sosialetikk, men om infeksjonsmedisinsk kompetanse, som er entydig – også om en ser bort fra det sosialetiske – som noe en ikke skal se bort fra. For å gå inn for dette forslaget må en nødvendigvis stille seg spørsmålet: Hva skal vi med fagkunnskap, når vi har representantene Stang og Kleppe? Dette forslaget er utgått på dato. Det indikerer derfor – etter min mening – noe i samme retning med hensyn til forslagsstillerne.

Karin Andersen (SV): Det er all grunn til å slutte seg til det representanten Næss fra Kristelig Folkeparti nå sa. Jeg har behov for noen få merknader i tillegg.

Det ble sagt i stad av representanten Stang at de ikke hadde sett spesielt for seg at dette skulle ramme asylsøkere og flyktninger. Nei, jeg ser at forslaget ikke er slik, men effekten av det er slik. Effekten av det er at syke vil miste retten til asyl- og flyktningstatus i Norge. Det er et faktum, slik forslaget er fremmet. Og jeg går ut fra at det også var hensikten, at hele poenget var å framstille det slik at flyktninger og asylsøkere som kommer til hit landet, er spesielt mye farligere enn andre. Jeg savner virkelig en begrunnelse for det, for det er med beklagelse man kan lese rapportene om hvordan f.eks. FN-personell har en atferd som ikke akkurat er i tråd med gode råd fra dem som driver med smittevernbestemmelser. Eller det kan vel også være slik at norske statsborgere som av ulike grunner farter verden rundt og krysser grenser, har en oppførsel som kunne tilsi at det var grunn til for dem til å oppsøke lege når de kom hjem. Det er ikke nødvendigvis de som søker opphold i Norge, som utgjør en stor smitterisiko. Det er faktisk heller ikke slik at alle som er smittet, utgjør en stor smitterisiko. Det er knyttet til atferden om et menneske utgjør en smitterisiko eller ikke. Skal vi lykkes med å nå fram med informasjon om det, er vi avhengig av det tillitsforholdet som nå er svært godt, og som jeg tror kan bli enda bedre hvis vi kan få lov til å fortsette med den metoden vi har, nemlig frivillighet.

Så har jeg en kommentar til Fremskrittspartiets merknader i innstillingen, der de mener at asylsøkere og flyktninger som blir testet og funnet hiv-smittet, og som ikke vil etterkomme veiledning og de krav som blir stilt, eventuelt skal plasseres i lukkede mottak. Jeg oppfatter det slik at Fremskrittspartiet med denne merknaden går inn for at de skal behandles annerledes enn nordmenn som har slik smitte. Er det slik at Fremskrittspartiet ønsker andre smittevernbestemmelser og regler i smittevern-

loven for folk som er her på et slikt grunnlag enn for andre? Det vil jo i så fall være diskriminering.

Vidar Kleppe (uavh): Det er ikke noe nytt at flertallet i denne sal ikke tar hiv og aids på alvor. Det er en hard påstand fra meg, men jeg står på den, for når man kommer med konstruktive innspill for å få gjort noe med dette, for å kartlegge om de som søker oppholdstillatelse i Norge, bærer smitten, blir man ikke tatt på alvor.

Det er forskjell på hiv og smitte, som representanten Næss fra Kristelig Folkeparti var inne på. Det står heller ikke i vårt forslag at vi vil innføre obligatorisk hiv- eller aidsstest. Det står «HIV/AIDS-test» – altså med skråstrek – og det betyr at en må foreta en test for å se hvor langt en har kommet i sykdomsbildet. Det trodde jeg representanten Næss også var klar over. Han prøver å lage et billig poeng av dette.

Vi har fremmet dette forslaget fordi vi mener det er helt nødvendig med tanke på den utviklingen vi ser på verdensbasis, når det gjelder omfanget av hiv og aids. Det er klart at vi må ta våre forhåndsregler. Alle parter – både de som kommer til Norge og søker om oppholdstillatelse, de som får oppholdstillatelse, Folkehelse, det norske samfunnet, må jo være interessert i å få vite hva vi får inn over landegrensene. Man var jo helt hysterisk i Europa da det var sykdommer som gikk på dyr. Alle grensene ble stengt. Jeg skal ikke bruke det samme bildet her sånn sett, men jeg mener det sier litt om de holdningene som flertallet i denne salen har når det ellers gjelder slike ting som skjer rundt oss. Så lenge det går på smitte av dyr, er det veldig viktig å vise handlekraft – komme med konkrete forslag og gjøre noe. Men når det gjelder hiv og aids, som har det utfallet som det har, vil man altså ikke være føre var og ta en test av dem som søker oppholdstillatelse i Norge, for å få kartlagt hva de har. Representanten Stang, jeg og kanskje en del andre i denne sal kan stå alene om dette. Vi mener at dette er det beste å gjøre for å beskytte den norske befolkning og det norske system, og da har vi en plikt til å komme med forslag og innspill, slik at vi kan få dette under kontroll. Jeg er fullstendig klar over at enkelte av FN-personellet fra Norge også har fått hiv og aids, men de er norske statsborgere, så vi kan ikke utvise dem. Men FN-personellet må gjennomgå en streng legesjekk og oppfølging før de skal ut, og også når de kommer hjem igjen, så det er overhodet ikke noe argument.

Og så vil jeg bare understreke helt til slutt at representanten Stang og jeg ikke har fremmet forslag om at søknadene om oppholdstillatelse skal avslås, vi har sagt at de bør. Det fins selvfølgelig tilfeller der en må vurdere å se på søknader. Hvis alle vilkår for å søke om oppholdstillatelse i Norge er oppfylt, må en ha en vurdering. Men vi må i hvert fall ikke sende ut signaler om at alle som har hiv og aids, er hjertelig velkomne til Norge. Det blir dyrt for norske skattebetalere.

Jørn L. Stang (uavh): En liten kommentar til Kristelig Folkepartis representant, som påstod at Vidar Kleppe og jeg var gammeldags – jeg skal ikke ta opp det til vide-

re diskusjon, men jeg føler det i hvert fall ikke slik. Tiden får vise hvem som er gammeldags, sett i relasjon til det vi diskuterer nå.

Jeg regner med at saksordfører heller ikke er enig med meg i at en rekke kulturelle holdninger og handlinger er årsak til den rekordraske spredningen av aids. Siden utbruddet på 1980-tallet er nesten 22 mill. mennesker døde av aids. Hivepidemien i Norge preges også i stadig økende grad av hiv- og aidssituasjonen globalt, og det er spesielt blant asylsøkere og innvandrere fra Afrika sør for Sahara og også fra Sørøst-Asia at antall hivsmittede har økt de siste årene. Disse er i hovedsak smittet før ankomst til Norge – så det er sagt.

I de siste årene har det også vært registrert en merkbar økning – som jeg var inne på – knyttet til Asia, særlig Sørøst-Asia, men også til andre land, Russland for å nevne ett. Helsemyndighetenes innsats om å appellere til folks sunne fornuft har ikke vunnet fram. Det har ikke vist seg mulig å styre folks adferd gjennom kampanjer. Tiden er derfor moden for et kritisk tilbakeblikk på arbeidet som er gjort, og refleksjoner over hva som bør gjøres.

Jeg mener resultatene viser at informasjon og veiledning ikke er nok alene. Det bør derfor innføres obligatorisk hivtest av alle som søker om oppholdstillatelse i Norge. Når det gjelder hvilke land som eventuelt måtte være umenneskelige, ifølge statsråden, og som ikke fulgte de humanitære spillereglene fra FN, ser jeg at jeg har fått et skriv fra Statens helsetilsyn. Dog er det nok gammelt, av 2. mars 1996, men det indikerer én ting: Det er mange land som innfører restriksjoner. Det man kan si når det gjelder totalbildet i verden, er at det er landene i Vest-Europa som henger etter. Men det er altså rørelse på dette området i Europa. Irland har gått inn for skjerpelser, Belgia har gått inn for skjerpelser, Tyskland har visse restriksjoner og til dels også England. Jeg er overbevist om at flere land kommer etter, så vi behøver ikke være den dårligste gutten i klassen i denne sammenheng. Jeg bare konstaterer at Australia faktisk var det land som var tidligst ute med å innføre restriksjoner. Det var i 1989. Da ble det slått fast at tvungen hivtesting skulle gjelde alle over 15 år som søkte om oppholdstillatelse – også barn under 15 år, med visse reservasjoner. Jeg vil oppfordre representantene til å skaffe seg de samme opplysningene.

Odd Einar Dørum (V): For ca. 15 år siden deltok jeg i det pionerarbeidet her i Norge som førte til starten av Landsforeningen mot Aids, som videre skapte samarbeidet mellom norske helsemyndigheter, kirkelige organer – som Kirkens Bymisjon, som jeg da var ansatt i – og de homofile organisasjoner, basert på at det er ikke noe stas å dø, og det er ikke noe stas å tulle; når du har seksuell omgang, hold deg unna, bruk informasjon og bruk vettet! Vi lyktes langt med det. Denne kampanjen har båret langt i Norge. Men jeg husker at på den tiden var det noen mennesker – og de hadde professortittel – som for sikkerhets skyld ville ha et stempel på innsiden av låret på folk, for å være helt sikre på at folk skulle følge med. Vi hadde innslag av en kjent norsk skuespiller hvis navn

jeg ikke skal nevne, og Senterpartiet i Sør-Trøndelag ville ha tvangstesting av alle norske borgere.

Jeg følte meg nesten hensatt til denne uopplyste tidsalder da jeg så de forslagene som er fremmet her. Det er jo ingen tvil om at systematikken i det norske arbeidet, inkludert den gangen da Helsetilsynet skapte furore i enkelte afrikanske miljøer i Oslo fordi de turde snakke sant om det man ellers ikke hadde snakket sant om, har vært med på å holde trykket i Norge, på å skape suksessen og på å sørge for at Norge relativt sett ligger penere an enn mange andre vestlige land.

Jeg husker også fra den gangen at en sosialist i et blad som het Ny Tid, sa at man trenger nesten et kommunistisk samfunn for å ha kontroll med dette. Det var tre år før muren falt. Castro prøvde; han internerte alle, men det stoppet ikke kjønnslivet på Cuba. Poenget er at når man nærmer seg følelser og seksuelliv, vett og uvett, vet vi jo fra den tiden at den farligste gruppen var norske akademikere på bistandsarbeid i Øst-Afrika. Det var altså ikke den intellektuelle kapasiteten som var problemet, men det var et eller annet med den mentale ubalansen. Og det var direkte språkbruk som dro det opp. Så det å skulle tvangsteste alle som kommer til Norge, synes jeg nesten er i slekt med de mest uopplyste trekk fra denne debatten, når man går tilbake 15 år.

Man kan til og med gå hundre år tilbake. Da diskuterte man kamp mot tuberkulose i Stortinget. Den sykdommen er faktisk utrolig mye mer smittsom enn hiv og aids. Den trenger man ikke en gang å oppsøke for å få; den kan man bli utsatt for. Tuberkulose ble bekjempet i Norge med folkeopplysning lenge før medisinen kom. Det å gi avkall på denne folkeopplysningstradisjonen, dette kollektive vettet som folk er villig til å bære i dette landet, ja det synes jeg liksom er å fjerne seg fra norsk virkelighet. Det synes jeg først og fremst at de to representantene, Stang og Kleppe, har gjort, men jeg er selvfølgelig også hjertelig uenig i forslaget fra Fremskrittspartiet. Jeg tror nemlig at det å nærme seg dette, er å være direkte i folkeopplysningen.

Og la meg gi et eksempel: I Afrika har vi Mbeki, som kanskje under press fra en tolvårig tapper unge skjønner at hiv og aids henger sammen, og hvordan det smitter, mens vi har hatt land som Uganda, som har drevet en kampanje som de kan ha grunn til å være stolte av. Så la oss se utover grensene og være stolte, og ikke la fordømmene florere i stortingssalen.

Lodve Solholm (Frp): Eg er einig med representanten Dørum i at folkeopplysninga er viktig å ta med seg i denne samanhengen. Derfor er det ikkje frå Framstegspartiet si side eit spørsmål om anten eller, men om begge delar. Og la meg presisere at vi ikkje vil ha hiv-aidstesting av alle som kjem til Noreg, berre av dei frå høgriskoland.

Eg bad om ordet fordi representanten Karin Andersen gjorde ein visitt til Framstegspartiet sine merknader i innstillinga, der ho ymta om at vi ville forskjellsbehandle nordmenn og asylantar. Det det står, er at asylsøklarar då skal kunne få opphald på eit lukka mottak. Det betyr at

dei då enno ikkje har fått opphaldsløyve. Dette er folk som har sendt ein søknad om opphald i Noreg. Den skal vurderast ut frå behovet for vern – det står også i våre merknader – ikkje på grunnlag av om ein er smitta av ein sjukdom eller ikkje. Det er ikkje det som er spørsmålet i så måte.

Det er klart at dersom vedkomande får opphald i Noreg, så skal han ha det same tilbodet og dei same ordningane som nordmenn – berre for å ha oppklara den misforståinga.

Are Næss (KrF): Jeg beklager at jeg ikke presiserte i mitt første innlegg at Fremskrittspartiets forslag ikke er identisk med forslagsstillernes, men at Fremskrittspartiet bare vil teste mennesker fra høyrisikoland som søker oppholdstillatelse. Etter mitt syn blir det imidlertid ikke mye bedre av den grunn.

En må stille spørsmålet hva det er med folk som søker oppholdstillatelse i Norge, som gjør dem ekstra smittefarlige. Det er jo den seksuelle atferd som er smitterisiko ved aids. Og det er helt riktig som Odd Einar Dørum påpekte, at det er sykdommer som er atskillig mer smittsomme. Det er ingen grunn til å selektere ut én spesiell gruppe fra utlandet som en spesiell smitterisiko for det norske folk.

Den linjen som forslagsstillerne her fører, vil nødvendigvis som neste konsekvens føre til obligatorisk testing av norske turister som kommer hjem fra, skal vi kalle det – høyrisikoland. Denne linjen er en håpløs linje; det er en diktaturlinje, og den er ikke effektiv. Det er konklusjonen fra et samstemmig fagmiljø. Det vi må gjøre, er det som vi har hatt suksess med så langt, nemlig en effektiv, målrettet og frivillig smitteoppsporing.

Så til slutt: Representanten Kleppe mente at jeg gjorde et billig poeng av å forfalske hans forslag, ved at jeg sa at det står «hiv- eller aidstest». Nå er det imidlertid slik at det forslaget i sammendraget i innstillingen står: «obligatorisk hiv- eller aidstest», og også i det opprinnelige forslaget som ble omdelt i salen, fra «Vidar Kleppe på vegne av Vidar Kleppe og seg selv», og i det beriktede forslaget, fra Jørn L. Stang på vegne av Vidar Kleppe og seg selv, står det «hiv- eller aidstest». Jeg vil fortsatt hevde at dette etter mitt syn peker på manglende kunnskap hos representantene.

Vidar Kleppe (uavh): Jeg tror nok at representanten Næss med sin faglige kunnskap på området, som han redegjorde for i sitt første innlegg, skjønner hva vi mener med dette. Dette er et begrep som er blitt brukt. Det er klart at man kan ha hivsmitte i seg, men det er ikke dermed sikkert at en har utviklet aidssykdommen. Det er flere stadier i dette, men dette er et begrep som er blitt brukt. Det var det jeg mente når jeg sa at representanten gjorde et billig poeng ut av det. Isteden for å gå inn i realitetene i forslaget, prøver en liksom å bortforklare det, og prøver å stigmatisere enkelte stortingsrepresentanter som har kommet med konstruktive bidrag på dette området.

Andre land som vi i andre sammenhenger, iallfall enkelte partier i denne salen, ser opp til, f.eks. New Zealand, sier nei til hivsmittede, bare for å ta det eksempelet. Det skal innføres fra 1. juli neste år, og det er klart at det har vært en stor diskusjon i New Zealand på dette området. Vi har andre land som har gjort det samme. Så det er ikke noe unikt og noe voldsomt forferdelig forslag vi har fremmet når vi har tatt initiativ til dette.

At enkelte andre representanter og politiske parti prøver å legge føringer for hva vi som forslagsstillere mener med dette forslaget, synes jeg egentlig er det verste. Det vitner i hvert fall om et menneskesyn som jeg vil ta sterk avstand fra. Her prøver vi å komme med konstruktive forslag for å få slutt på den utviklingen vi ser, som går i gal retning. Og skal vi gjøre noe annet enn å håpe og ha ønsker og lykkedrømmer om at holdningskampanjene – som selvfølgelig er avgjørende og veldig viktige på dette området – skal nytte, må en også komme med forslag som går på at vi får kartlagt hvilke smittebærere som kommer til landet vårt, og hvilke sykdommer de har, slik at både Folkehelsen, det norske samfunnet og de som kommer hit, er fullt klar over det, slik at det ikke kommer som en overraskelse.

Vi har sett eksempler på at folk som har kommet til Norge under dekke av å være asylsøkere, faktisk har hatt denne smitten – og har visst om det – og har gjort en stor livsnæring ut av å prøve å smitte norske kvinner. Det er nok eksempler som folk i denne salen kjenner til. Det må jeg si at jeg tar sterkt avstand fra. Jeg mener at det å ha et skikkelig regelverk på dette området, er langt viktigere når vi vet hvilke følger dette fører med seg, enn at flertallet i denne salen skal få muligheter til å stigmatisere enkeltrepresentanter som tør å ta opp saker som er viktige, iallfall for deler av den norske befolkning.

Karin Andersen (SV): Det alvorlige i denne saken, som jeg synes representanten Kleppe burde bry seg mer om, er den alvorlige stigmatiseringen som han, med sitt forslag sammen med representanten Stang, forsøker å gjøre av en stor gruppe mennesker, ved å si til folk at det er farlige mennesker. Jeg synes at han istedenfor å synes så synd på seg sjøl når han blir avslørt i hva det er forslaget egentlig går ut på, burde bry seg litt mer om det, ta det litt seriøst og ta mer alvorlig de faglige innvendinger som er kommet mot forslaget. Det er nemlig slik at det er ingen smittevern faglige holdepunkter for at et slikt forslag skulle føre fram, og at noe skulle bli bedre av den grunn. Tvert imot advarer alle faglige instanser og sier at det vil bli verre. Hvem er det da som er seriøs og tar dette alvorlig, og som ønsker å gjøre noe med smittesituasjonen her hjemme? Og hvem er det som ønsker å gjøre noe seriøst og alvorlig – og noe som virker – med smittesituasjonen der den er stor og alvorlig, nemlig i en del utviklingsland? Det er etter mitt beste kjennskap iallfall ikke representantene Stang og Kleppe, som systematisk har vært med på å kutte alle bevilgninger til hjelp i de områdene.

Det er heller ikke slik som representanten Kleppe nå forsøkte å gi inntrykk av, at det er noe som spesielt hefter

med folk utenfra som kommer til landet, at de smitter andre mennesker. Det er mange eksempler på at også norske statsborgere har en slik oppførsel. Og det er dette vi er nødt til å gripe tak i, ikke at det er én spesiell gruppe.

Så til min kommentar til Fremskrittspartiet. Jeg fikk ingen oppklaring på mitt spørsmål til Fremskrittspartiet i det svaret jeg fikk. Poenget er nemlig at det foreligger smittevernlovgivning i Norge som forteller hvordan man skal håndtere slike tilfeller. Det er regler, og i noen tilfeller ganske strenge regler, som skal følges. Poenget er at Fremskrittspartiets forslag sier at én spesiell gruppe skal man kunne behandle annerledes. Og det er diskriminering! Uavhengig av om Fremskrittspartiet oppfatter det eller ikke, har vi ikke rett til å diskriminere asylsøkere i forhold til smittevernlovgivningen, sjøl om de ikke har fått ferdigbehandlet sin asylsøknad her i landet. Og det bør det heller ikke være rett til. Smittevernlovgivningen er slik at den skal ivareta folkehelsen i dette landet – uavhengig av hvem det er som er syk, eller hvem det er som trenger beskyttelse mot smitte.

Erna Solberg (H): Representantene Jørn L. Stang og Vidar Kleppe forsøker å si gjennom dette forslaget at det er de som er opptatt av aids/hivepidemien og ikke minst av å verne om det norske folk og den norske væremåten osv. Og så dokumenterer de dette med at den største gruppen som ble registrert med hivsmitte i Norge i fjor, kom fra utlandet. Men de sier ingenting om hvem som smitter nordmenn, og det er jo det som eventuelt vil være et problem i Norge. Hvem smitter nordmenn? Av nordmenn eller andre som allerede bor i Norge, hvem er det som viderefører smitten gjennom en aktivitet? Der sa Lodve Solholm noe klokt i sitt innlegg, at det verste og det vanskelige var de som ikke var identifisert, de man ikke visste om. Og sannheten er at det er norske heterofile menn som utgjør den største smittefaren for resten av den norske befolkningen i dette landet. Og skulle man føre den kampen mot aids/hiv som representantene Kleppe og Stang forsøker å si at de gjør, er det helt andre tiltak man burde gjennomføre: overvåke horegatene, skrive opp nummeret på de bilene som kjører der, og så tvangsteste alle horekundene i landet, og man burde, slik også Are Næss sa, ta dem som kommer tilbake fra såkalte risikoland. Alt det oppfattes som overgrep mot individuelle rettigheter osv., men det oppfattes ikke som noe overgrep hvis man skal tvangsteste samtlige som kommer til landet.

Dette har forferdelig lite å gjøre med å ville hindre spredningen og økte antall av aids/hiv i Norge, det dreier seg om en del av Kleppes og Stangs varianter i debatten med Carl I. Hagen om å være mest mulig innvandringsfiendtlig, og det glapp ut av Kleppe da han begynte å rose New Zealands forslag om ikke å ta imot dem som har hiv/aids. Det viser jo at saksordførerens tonlegging av hva som faktisk ligger som grunnlag for dette forslaget, sannsynligvis er det riktige.

Presidenten: Representanten Vidar Kleppe har hatt ordet to ganger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Vidar Kleppe (uavh): Jeg vil bare sterkt ta avstand fra det siste innlegget vi hørte. Vår tanke er at der vi kan gjøre noe på lovfronten, der må vi gjøre noe, og derfor har vi fremmet dette forslaget, som går på at de som søker oppholdstillatelse i Norge, skal vi foreta en test av.

Det glapp ut av meg, sa representanten Erna Solberg når det gjaldt min henvisning til New Zealand. Nei, det var bare fordi New Zealand er et land som mange partier i denne salen sammenlikner Norge med. Enten det gjelder samferdselssiden eller andre områder der det skjer utvikling på New Zealand, har flere stortingskomiteer gjennom flere perioder på Stortinget valgfart til New Zealand for å få ideer om hvordan det norske samfunnet skal utvikles. Og når jeg henviste til New Zealand, var det for å vise at det i hvert fall er ett land som har hatt en stor diskusjon om dette. Det var uenighet om det, men regjeringen har i hvert fall fremmet forslag om at de vil ha det. Dette bare til oppklaring.

Jeg synes det er trist at vi skal få en avsporing av det gode forslaget vi har, ved at representanten Erna Solberg og andre her ikke vil gjøre noe til felles beste for det norske samfunnet.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 15.

(Votering, sjå side 3623)

S a k n r . 1 6

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Hilde Frøfjord Johnson, Odd Einar Dørum, Magnhild Meltveit Kleppa og Anita Apeltun Sæle om etablering av en hospitantordning innenfor rammen av utlendingsloven (Innst. S. nr. 335 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:114 (2000-2001))

Presidenten: Etter ynske frå kommunalkomiteen vil presidenten føreslå at debatten vert avgrensa til 45 minutt, og at taletida vert fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 10 minutt og dei øvrige gruppene 5 minutt kvar.

Vidare vil presidenten føreslå at det ikkje vert gjeve høve til replikkar etter dei enkelte innlegg, og at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Dette er vedteke.

Lodve Solholm (Frp) (ordfører for saka): Eg skal ikkje trekke denne saka i langdrag. Vi kom fram til ei samrøystes innstilling, der vi alle meiner at ei slik utveksling er av det gode. Men vi meiner også at dagens regelverk ikkje er tilstrekkeleg til at vi skal kunne få gjort dette på best mogleg måte no. Vi har også kome til at forslaget ikkje har danna godt nok grunnlag til å innføre ei slik ordning utan å ta ei vurdering på saka. Derfor har komiteen kome til at vi vil ha ei breiare utgreiing, slik at vi vonleg vil kunne få innført ei slik ordning ganske snart. Og vi vonar då at utgreiinga vil gi høve til å opprette ei hospitantordning, til

glede for dei som kjem hit på hospitantpraksis, og også til glede for dei som skal ta imot hospitantane.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Det finst hospitantordningar i andre land. Både USA og Canada har etablert sine ordningar der folk frå utlandet bur i ein kvalitetssikra familie, og jobbar t.d. i frivillige organisasjonar, i kyrkjelydsarbeid eller tek utdanning, og det fungerer altså godt. I Noreg finst det ingen slike ordningar. Men i ei stadig mindre verd oppstår oftare enn før ynsket om å arbeida eller vera i Noreg i ein kortare tidsperiode, utan at ein på nokon måte har tenkt å slå seg ned i Noreg. Det vert då opplevd som svært firkanta at Noreg er stengt for menneske som kanskje er svært idealistiske og har tenkt å gjera ein innsats saman med sine venner, som stiller opp som vertsfamilie. Eg kjenner til fleire slike tilfelle der menneske, spesielt frå Aust-Europa, ivrige i humanitært arbeid i heimlandet, ynskjer å besøka samarbeidspartnarar her i Noreg og jobba for heimlandet sitt i utlandet for ein periode. Men når utlandet då er Noreg, er det vanskeleg. Dei som ikkje kjem inn under nokon av unntaka i utlendingslova og verken søkjer om politisk asyl eller om opphald på humanitært grunnlag, har svært avgrensa moglegheiter for mellombels opphald. Dette er for firkanta i ei verd der vi treffest over landegrensene og kommuniserer hyppig med kvarandre.

Vi som er forslagsstillarar, vurderer det som uheldig dersom mangel på fleksible reglar fører til at utlendingsregelverket vert misbrukt. Framfor å strekkja eller utvatna regelverket er det forstandig å etablera eigne ordningar for mellombels opphald, slik som dei har gjort det i andre land.

Regjeringa, ved kommunalministeren, seier at dette er det ikkje behov for. Men mine og mange andre si oppleving er altså ei anna: Det er eit lite tilpassa regelverk. Heldigvis seier ein samla komite at dette må utgreiast, og eg reknar med at Regjeringa f.eks. til neste vår kan koma med ei positiv innstilling, slik at særleg entusiastiske menneske, som dette ofte dreier seg om, også kan få gjera ein ekstrainsats i Noreg.

Odd Einar Dørum (V): Jeg tar bare ordet for å uttrykke glede over at komiteen er enstemmig og har kunnet samle seg om en konstruktiv løsning. Det er ikke alltid det er mulig når stresset er stort og stortingsperioden nærmer seg slutten – desto hyggeligere at det har skjedd.

Statsråd Sylvia Brustad: Bare til representanten Apelthun Sæle: Regjeringen er ikke imot en slik ordning. Vi har ingen problemer med å utrede en slik ordning, og vi skal selvfølgelig komme tilbake til Stortinget med det på en hensiktsmessig måte.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 16. (Votering, sjå side 3624)

S a k n r . 1 7

Forslag fra stortingsrepresentant Ivar Østberg på vegne av Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet, Senter-

partiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001 (Jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at fremtidige endringer i kommunestrukturen ikke skal omfatte kommuner hvor kommunestyret, eller innbyggerne ved folkeavstemning, har gått imot kommunesammenslutning.»

Presidenten: Ingen har bede om ordet. (Votering, sjå side 3624)

S a k n r . 1 8

Forslag fra stortingsrepresentant Erna Solberg på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001 (Jf. Innst. O. nr. 75):

«Stortinget ber Regjeringen utrede organiseringen av en mer formell velkomstsereemoni knyttet til tildeling av norsk statsborgerskap og legge forslag om dette frem for Stortinget i tilknytning til nye endringer i statsborgerskapslovgivingen.»

Erna Solberg (H): Når det gjelder begrunnelsen for forslaget, skal jeg vise til innlegget mitt i Odelstinget. Der gjorde jeg også et forsøk på å gjøre dette om til et oversendelsesforslag, noe jeg da fikk beskjed om at jeg måtte gjøre her.

Jeg vil herved få be om at forslaget blir omgjort til et oversendelsesforslag og oversendes Regjeringen som en henstilling.

Presidenten: Forslaget er med dette gjort om til eit oversendingsforslag.

Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 18. (Votering, sjå side 3624)

S a k n r . 1 9

Innstilling frå kommunalkomiteen om distrikts- og regionalpolitikken (Innst. S. nr. 318 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 34 (2000-2001))

Presidenten: Etter ynske frå kommunalkomiteen vil presidenten føreslå at debatten vert avgrensa til 1 time og 20 minutt, og at talartida vert fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 20 minutt, Kristeleg Folkeparti, Høyre, Framstegspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti 10 minutt kvar og Venstre og Tverrpolitisk Folkevalgte 5 minutt kvar.

Vidare vil presidenten føreslå at det vert gitt høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg av hovudtalarane for kvar partigruppe og fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa.

Vidare vil presidenten føreslå at dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (ordfører for saka):

Denne våren har vore prega av opprør fleire stader i Distrikts-Noreg. Det byrja i Vadsø, det har spreidd seg langs kysten. I mitt område, inst i Rogalands-fjordane, er det mange, av ulik partifarge, som ber om at alle dei som ynskjer å bu og arbeida utanfor dei største pressområda i dette landet, vert tekne meir på alvor, at den innsatsen dei står for, blir verdsett og synleggjord på ein meir offensiv måte enn i dag.

I St.meld. nr. 34 for 2000-2001 om distrikts- og regionalpolitikken hadde Arbeidarpartiet høve til å ta desse signala på alvor. Det ville dei ikkje.

Stortingsmeldinga gir ein god gjennomgang av tunge trendar i vårt samfunn i retning sentralisering. Komitefleirtalet, Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og SV, gir si støtte til Regjeringa sitt mål om å oppretthalda hovudtrekka i dagens busetjingsmønster og syta for likeverdige levekår i heile landet. Komiteen skil likevel lag i synet på kva som skal til for å nå det målet. Hovudinstrykket blir då eit arbeidsparti som er tilfreds med Regjeringa sitt opplegg, der robuste regionar og småsamfunnsatsing er hovudgrepa. Dei meiner det trengst ny politikk – den ivaretek Regjeringa i sitt opplegg – utan at det trengst meir midlar. Dei får delvis støtte frå Høgre, som ynskjer investeringar i vegar, forskning, utdanning og verksemder, og delvis frå eit framstegsparti som ikkje meiner det er noko mål i seg sjølv å ha ein eigen distriktspolitikk.

Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og SV meiner det er behov for ei forsterka satsing, ei kraftig og langsiktig omlegging av politikken på ulike samfunnsområde, slik at folk som ynskjer å bu i perifere strok, framleis kan ha mot og framtidstru til det. Desse partia står saman om ei rekkje forslag både i denne og i andre saker i Stortinget denne våren som har relevans for distrikta.

Her er klare lyspunkt.

Det er oppmuntrande at Regjeringa no erkjenner at sentrumsregjeringa sitt initiativ om næringshagar har vore vellukka og skal vidareførast. Det er bra at Arbeidarpartiet meiner det skal utdannast fleire positivitetsagenter.

Eg er svært nøgd med at heile komiteen ynskjer ein analyse og ei vurdering av kva avstandskostnader betyr for næringslivet i distrikta. Skatt på avstand må reduserast. Eg ser fram til ei sak der vi alle kan gå meir inn i kva veginvesteringar, vegvedlikehald, fraktutjamning, fly- og ferjetakstar osv. betyr, og kor viktig det er med konkrete endringar for å få til ei betre fordeling.

Det er gledeleg at Regjeringa får støtte til RUP-programma, eit opplegg som inneber at fylkeskommunane får ei monaleg styrkt rolle, som dei etter vårt syn òg bør ha når det gjeld næringsutvikling. Eg viser til St.meld. nr. 36, om SND, der det framgår at Senterpartiet meiner dei regionale styra som ein naturleg følge av dette burde vore oppnemnde av fylkeskommunane.

Eit fleirtal, alle med unntak av Arbeidarpartiet, ber Regjeringa i 2002-budsjettet gjera greie for korleis kommunane kan stimulerast til å ta i bruk web-basert undervisning, m.a. elektroniske klasserom.

Eit fleirtal står òg bak og ber Regjeringa sjå nærare på eit program for utleigebustader i distrikta, noko som betyr mykje for ungdom som vurderer om dei skal slå seg til i ein meir perifer kommune.

Senterpartiet står for spreiding av makt, kapital og busetting. Vi vil at jorda, skogen, havet, vasskrafta, olje- og gassressursane framleis skal danna grunnlaget for utvikling av arbeidsplassar og busetjing i heile landet. Vi meiner reiseliv, skipsfart og kommunikasjonsteknologi er døme på næringer som kan utnyttast endå meir, til beste for ei betre fordeling av arbeid mellom by og land. Betre balanse mellom distrikt og sentrale område trengst for å sikra ei berekraftig utvikling, redusera pressproblema i storbyane og gi distrikta ny vekst.

Det er viktig å minna kvarandre om dei rike naturressursane som i generasjonar har utgjort grunnlaget for kor folk har busett seg, ressursar vi framleis haustar av, ressursar som gjer at distrikta slik vi kjenner dei, ikkje er utgiftspostar, men står for verdiskaping som på sin spesielle måte kjem storsamfunnet til gode. Gjennom samarbeid mellom bygda og byen, på tvers av næringer og yrkesgrupper, skal vi etter vårt syn framleis sikra effektiv produksjon, berekraftig og allsidig utnytting av naturgrunnlaget, trygge oppvekstmiljø og eit utfordrande arbeids- og kulturliv i tida som kjem. Eit aktivt samspel mellom bygd og by er òg viktig for at flest mogleg kan finna avkopling, glede og nye krefter i nærleik til natur og kultur.

Dersom ein ikkje set i verk ei kraftig regionalpolitisk mobilisering med forsterka verkemiddel, vil den utviklinga vi ser i dag, føra til ei endå større opphoping av etableringar og arbeidsplassar i sentrale område. Dette vil gi pressproblem i form av eit trafikkbelasta miljø, press på grønt- og fritidsareal og skyhøge bustadprisar. Ein politikk for desentralisering vil vera med på å sikra eit godt miljø og gode levevilkår òg i dei store byane.

Senterpartiet vil gi folk og lokalsamfunn større råderett over det lokale ressursgrunnlaget, sjølv føresetnaden for ein stor del av verdiskapinga her i landet.

Den statlege politikken må medverka til å sikra lokal kontroll, og samstundes syta for nødvendig omfordeling og grunntryggleik til alle innbyggjarane. Eit økonomisk system basert på fri flyt av kapital er *ikkje* vegen å gå for den som vil gi folk høve til framleis å ta heile landet i bruk.

Eit breitt folkeleg engasjement og evne til å lyfta i flokk er sentrale kjenneteikn ved gode lokalsamfunn. Kommunestrukturen, med sine mange små og store einingar, er eit av dei sterkaste verkemidla vi har til å sikra desentralisert produksjon og eit tilhøyrande godt tenestetilbod. Også på fylkesnivået må folkestyret styrkjast.

Senterpartiet vil understreka behovet for samsvar mellom oppgåver og midlar i kommunesektoren som grunnlag for gode og velfungerande velferdstilbod både i pressområda og i distriktskommunane. Vi er djupt usamme i den omlegginga Regjeringa no set i verk når det gjeld kommuneøkonomien. Ei einssidig omlegging til fordel for dei større kommunane, tapkompensasjonen, landbrukskontorkriteria, ja til og med kriteria for tilskot til idrettsanlegg, er døme på korleis ei einssidig teljing av

hovud kan verka sterkt misvisande, ikkje minst for dei mange kommunane det vedkjem.

Noreg må ha handlefridom til å føra ein aktiv distriktspolitikk. Så lenge EØS-avtalen gjeld, må Noreg bruka vetoretten mot EU-direktiv som hindrar oss i å nå distriktspolitiske mål. Vi er glade for den breie semja som er i innstillinga når det gjeld differensiert arbeidsgivaravgift, som eit avgjerande viktig distriktspolitisk verkemiddel.

Regjeringa si satsing går på robuste regionar. Heile komiteen er samd i at regionane må styrkjast. Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og SV er usamde med Regjeringa i at det skal få følgjer for dei mindre kommunane.

Lat meg peika på forslag og merknader i denne innstillinga som viser langt større tillit til og tru på distrikta:

For det fyrste: Det er nødvendig med ei vridning av dei statlege investeringane for å sikra andre område enn det sentrale austlandsområdet nødvendig infrastruktur.

For det andre: Ein plan for utflytting av statlege arbeidsoppgåver vil gi gevinst både for staten og for mange distriktskommunar. Arbeidarpartiet og Framstegspartiet avviser eit forslag som openbert vil gi framtidstru i mange lokalsamfunn. Sentrumsregjeringa fekk utarbeidd fleire rapportar som dannar eit godt grunnlag for ein plan, eit opplegg som kunne sikra eit nærare samspel mellom aktuelle fylke, einskildkommunar og Regjeringa for å få til ei så god førebuing som råd.

For det tredje: Breiband til same kostnad i heile landet gir nye høve til større spreining av kompetanse og varierte arbeidsplassar. Arbeidarpartiet har også her gode mål, men får diverre med seg Framstegspartiet på å avvisa å sjå nærare på kva slags statleg meirfinansiering som er nødvendig.

For det fjerde: Rutinar må fastleggjast som inneber at konsekvensane for distriktspolitikken blir utgreidd som ein del av avgjerdsgrunnlaget når Stortinget skal avgjera om politikken på viktige samfunnsområde skal leggjast om.

For det femte: Ein eigen pott på statsbudsjettet til breiband dit marknaden ikkje når, er å visa i praksis tilrettelegging av likeverdige tilbod.

Det siste eg vil nemna, er eit ungdommens SND, utflytting av studieplassar og større satsing på desentraliserte utdanningstilbod. Alle desse momenta er å ta ungdom og kvinner på alvor som målgrupper.

Sentrumsregjeringa bremsa flyttestraumen. Arbeidarpartiet held no fram med si bevisste sentralisering. Det byrja med post, tele og NSB. Det siste året har Stortinget fatta vedtak som gjer at mange lokalsamfunn blir eller vil bli tappa for arbeidsplassar. Det siste skjedde i førre veke då stortingsfleirtalet vedtok sjukehusreforma. I sum inneber svært mange av desse vedtaka lengre veg til tenestene, og i nokre tilfelle større avstand mellom dei som styrer, og dei som blir styrte.

I landbruket skal dei som verkeleg legg grunnlaget for busetjing, etter Arbeidarpartiet og høgrepertia si meining gå ned i inntekt i ei tid der alle andre går opp. Meir midlar til vegvedlikehald kunne vore sikra i revidert nasjonalbudsjett. 160 grendeskular som står i fare for å bli

nedlagde, er eit symptom på ein kommuneøkonomi som knekkjer dei minste og mest spreiddbygde kommunane i dette landet.

Så vil eg til slutt ta opp dei forslaga som Senterpartiet er medforslagsstillar til.

Presidenten: Magnhild Meltveit Kleppa har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Leif Lund (A): Det var mye som kunne vært sagt her, men jeg får forsøke å styre meg!

Det står i innstillingen:

«Distrikts- og regionalpolitikken må mer enn før ta utgangspunkt i situasjonen i hele landet og klarlegge mulighetene de ulike deler av landet har for å møte befolkningens og næringslivets nye behov. Dette krever en bred tilnærming i politikken, der utvikling av nærmiljø og tilbudet av offentlige og private tjenester, fritidstilbud, bosted og arbeidsplasser, blir det sentrale. Innsats for å utvikle robuste samfunn blir viktigere enn innsats mot enkeltsteder og enkeltbedrifter. Derfor vil langsiktighet og koordinert innsats, med et bredt spekter av virkemidler, være nødvendig for å lykkes i distrikts- og regionalpolitikken. Dette er hovedfundamentet i den distrikts- og regionalpolitikken Regjeringen trekker opp i denne meldingen.»

Videre står det at det er stadig flere

«som aktivt velger å bo i byer på grunn av de tilbud, eller kombinasjoner av tilbud, som bare er mulig der mange mennesker er samlet. Årsakene til denne utviklingen er sammensatt. Familie- og livssituasjon, kombinert med mulighetene for arbeid, er viktige faktorer. Utviklingen er drevet av ønsker om en livsstil preget av valgfrihet, mangfoldige arbeids- og utdanningsmuligheter, variert kulturtilbud og større variasjon i livsstil, familieorganisering, fritids- og rekreasjonsmuligheter. Dette stiller igjen nye krav til offentlige tilbud og offentlig regulering, slik at befolkningens ønsker om fleksibilitet gjenspeiles.»

Det står videre at

«denne utviklingen er ikke isolert til de største byene, men finner sted over hele landet i regionale sentra, lokale tettsteder og forstedene til de største byene. Gjennom nye kommunikasjonsmuligheter og bedret samferdsel er landet blitt knyttet tettere sammen, samtidig som impulser fra omverdenen når ut til alle. Mange av de samme behov og trender gjør seg gjeldende over hele landet, og stiller nye krav til politikken.»

Så mitt spørsmål til Senterpartiet er: Hvorfor er ikke Senterpartiet med på en virkelighetsbeskrivelse, slik som resten av komiteen er i innstillingen, som jeg nå har sitert fra?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet er ikke med på denne merkningen av ein grunn: Vi synest faktisk at denne beskrivinga gir eit noko halvvegs bilete av det som er den faktiske situasjonen. Vi ynskjer å understreka at ikkje alle flyttar fordi dei finn tilbod som er

så mykje meir interessante eller fordi graset er så mykje grønar på den andre sida. Spørjeundersøkingar viser faktisk at det er svært mange, ikkje minst blant ungdommen i vårt land, som svarar at dei ville blitt buande om dei hadde hatt moglegheit til eit arbeid. I ei undersøking hausten 1999 oppgav faktisk over 50 pst. av dei som hadde flytta, at dei heilt sikkert, eller kanskje, ikkje hadde flytta om forholda hadde blitt lagt betre til rette. Då er det ikkje så viktig for oss einzijdig å gjera greie for moglegheitene, kvardagen, med omsyn til flytting, sjølv om eg for så vidt ikkje tar avstand frå så svært mykje av det som Leif Lund her las opp. Vi synest det er viktig å fokusera på tiltak som gir ein betre balanse, noko som òg ville innebera langt betre buforhold både i by og i bygd.

Sverre J. Hoddevik (H): Senterpartiets og flertallets skatte- og avgiftspolitik, inklusiv flypassasjeravgiften og avskrivningsreglene, er et godt eksempel på dårlig distriktpolitikk.

Så sier representanten Meltveit Kleppa at vegbevilgningene kunne vært berget. Ja, Senterpartiet har sviktet våre felles løfter i hele fireårsperioden når det gjelder bevilgning til veg. Men Senterpartiet ser ut til å ha behov for lys i tunnelen hvert fjerde år, og i forbindelse med revidert finner man så plutselig ut at man skulle hatt bevilgninger til veg. Høyre har foreslått en halv milliard og signalisert subsidiær støtte til alle derunder liggende forslag, men når vi nærmer oss votering, er disse forslagene vekk, og sentrum er spredt for alle vinder.

Spørsmålet blir: Er det et poeng for Senterpartiet å gå inn i sommerferien med mange gode forslag som det ikke kan bli flertall for? Og er det ikke også slik at dette distriktsopprøret som er nevnt i innlegget til saksordføringen, langt på veg må sies å være rettet mot Senterpartiet og budsjettforliket med Arbeiderpartiet?

Jeg kan ikke se at Senterpartiet med stor tyngde kan få støtte til et distriktsopprør nærmest mot seg selv.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Fyrst til påstanden om at vi tar fram våre gode forslag kvart fjerde år. Det er eitt år både i mitt og i Senterpartiet sitt liv, og for så vidt òg i norsk historie, som vil bli ståande klårt for oss i ettertid. Det er året 1998 då budsjettet for 1999 skulle leggjast, og både norsk økonomi, internasjonal økonomi, oljeprisar m.v. var i ulage. Det vart eit budsjett der utgangspunktet faktisk var å kutta 9 milliardar kr i staden for påplussingar. Eg må minna hr. Hoddevik om at det er ein tung realitet som vi må ta med når det gjeld sentrumsregjeringa si handtering av veginvesteringane.

Når det gjeld Nasjonal transportplan, tok vi faktisk til orde for ei kraftig påplussing. Vi meinte det var rom for 900 mill. kr meir til veg pr. år i neste periode enn det Regjeringa meinte, men vi er glade for at vi fekk fleirtal for i alle fall 500 mill. kr av dei.

Når det så gjeld revidert, synest eg at Høgre kom med eit både godt og kreativt forslag. Dilemmaet er jo at det her skal vera både forslag om påplussing og forslag om inndekning. Og dei forslaga som ein her diskuterte når

det gjaldt inndekning, var ikkje akkurat av dei best handterlege for Senterpartiet.

Eg er glad for at vi fekk fleirtal for 70 mill. kr til rasikring og vegvedlikehald. Men eg er einig med representanten Hoddevik i at det hadde vore ynskjeleg om vi hadde fått til langt meir.

Eg er òg glad for at Høgre står saman med Senterpartiet, Kristeleg Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti om ein plan for utflytting av statlege arbeidsplassar. Det trur eg verkeleg vil gi ein ny giv for distrikta.

Lodve Solholm (Frp): Det kunne vore freistande å følgje opp dette med løyvingane til veg. Sanninga er at vi har hatt fire år på oss, og det var eitt år, 1998, som var vanskeleg.

Eg synest at heile innlegget til representanten Meltveit Kleppa og merknadene til Senterpartiet og Senterpartiets program osar av mistillit til oss som bur ute i distrikta, fordi ein legg opp til ein politikk der vi ikkje er i stand til å stå på egne bein, der vi skal ha store overføringer, der ein i politikken legg opp til at ein skal krevje inn skattar og avgifter i eit sånt monn at ein drep næringslivet, for så å dele dette ut igjen til meir eller mindre gode føretak.

No har dei prøvd denne medisinen i 50 år – dei siste 20 åra har Senterpartiet stort sett hatt handa på rattet i kvart einaste statsbudsjett – og det har jo teke livet av pasienten. Det har vist seg at om ein aukar mengda av den utskrivne medisinen, så tek det livet av han. Det siste er jo at delingsmodellen, som Senterpartiet var med på å innføre, og som Senterpartiet ikkje har teke eit einaste skritt for å gjere noko med, no fører til at bedriftseigarar sel seg ut, sel bedriftene sine til investeringsselskap som er lokaliserte i Oslo, slik at den lokale eigaren blir borte, den lokale tilknyttinga som gjer at det trass mange ting eksisterer eit tital av møbelfabrikkar langs Mørekysten. Det er jo mot alle naturlover at dei er der. Det eksisterer ein del bedrifter ute i distriktet som er bygd opp der, men takk vere den lokale eigarskapen trassar dei vêr og vind, skattar og avgifter, og har gjort det i lengre tid. Men når Senterpartiet saman med dei andre berre legg på meir og meir, kuttar dei ut, og flyttestraumen held fram.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg ynskjer å ta både Framstegspartiet og særleg representanten Lodve Solholm på alvor, men eg synest faktisk det er vanskeleg dersom han påstår her at Senterpartiet sine forslag og Senterpartiet sine merknader osar av mistillit mot folk som bur i distrikta. Anten har han lese desse merknadene med spesielle briller, eller så vil han ikkje ta innover seg kva det er Senterpartiet vil.

Det er mogleg at det er manglar ved vår politikk, men det er iallfall ein grunnleggjande forskjell når det gjeld det statlege og offentlege engasjementet som Senterpartiet meiner skal vera til stades som grunnlag for ei betre fordeling, både når det gjeld arbeidsplassar og busetjing. Eg skjønner at Framstegspartiet vil at dei sterkaste skal overleva.

Ut frå den tenkinga dei elles har når det gjeld helsetilbod, og den samanlikninga han gjorde i forhold til pasientar, skulle ein tru at han iallfall gjeikk inn for stykkprisfinansiering i forhold til dei som bur i distrikta. Heller ikkje det går Framstegspartiet inn for. Dei meiner at det til og med er gale å desentralisera offentlege arbeidsplassar. Det skal heller ikkje vera ein distriktpolitisk strategi å leggja til rette for iallfall eit støtteapparat for det næringslivet som finst i distrikta.

Når det gjeld delingsmodellen, var det fleire gode forslag som fekk fleirtal i budsjettet for 2001. Med omsyn til næringsfiendtlige forslag som Arbeidarpartiet kom med, stod Senterpartiet i lag med dei andre sentrumspartia og fekk avvist dei.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Einar Johansen (A): I meldingen legges det et godt grunnlag for en god distrikts- og regionalpolitikk. I komiteen er det bred enighet om hovedhensikten med meldingen. Men det er delte meninger om hvordan målet skal nås. Fremskrittspartiets medisin er som vanlig at enhver skal være sin egen lykkes smed.

For å opprettholde et levedyktig Distrikts-Norge er det en rekke forhold som må vies oppmerksomhet. Bedre kommunikasjoner på alle områder er nødvendig. Gode helse- og kulturtilbud er viktig. Gode skoletilbud som retter seg inn mot det lokale næringslivet, er også et av de viktigste virkemidlene for å få til et sunt og godt næringsliv i distriktene. Skolevesenet har over lengre tid utdannet ungdom for andre jobber enn det hjemstedet kan tilby. Her ligger det en stor utfordring for skoleverket.

En enstemmig komite sier at fiskeri- og havbruksnæringen har et stort vekstpotensial i fremtiden. Når oljeproduksjonen går ned, vil sjømatnæringen overta og sørge for eksportinntekter til landet. Fra eksperthold hevdes det at det bare er et tidsspørsmål før biprodukter og avkast fra fisken blir mer verdt enn selve fiskekjøttet. Derfor må vi få til en økt forskning og utvikling av de såkalte biprodukter.

Når det gjelder utviklingen i fiskerinæringen, har Høyre og Fremskrittspartiet merknader i innstillingen som fortjener noen kommentarer. Det å få til en innertier når man skal regulere de forskjellige fiskerier, er svært vanskelig. Men hvis Høyres og Fremskrittspartiets holdning om færre reguleringer skal gjennomføres, så blir det ikke enklere å få til gode reguleringer. Høyre og Fremskrittspartiet har også en målsetting om at flest mulig bør ha anledning til å satse på fiskeryrket. Problemet er ikke mangel på fiskere, men at vi har for mange fiskere, og da blir Høyres og Fremskrittspartiets merknad litt malplassert.

Tilgangen på ressurser og antall yrkesutøvere henger nøye sammen, og da må heller målsettingen være å få stabilitet i næringen der det er sammenheng mellom tilgjengelig råstoff og fangstkapasitet. Når Høyre og Fremskrittspartiet også har som politikk at det må bli lettere for fiskeindustrien å eie fiskefartøy, blir situasjonen for fiskerne ytterligere forverret. Norge er tjent med en fisker-

eid flåte, ikke en opphoping av flåte hos fiskeindustriene.

Både Høyre og Fremskrittspartiet har tidligere hatt som målsetting å avvikle råfiskloven, men i innstillingen sier de ikke noe om det. De peker på at det må være mulig å inngå langsiktige leveringsavtaler mellom kjøper og selger, uten at disse kan settes til side av salgslagene. Her tar Høyre og Fremskrittspartiet opp et teoretisk problem. I dag kan det inngås langsiktige avtaler, men med den sikkerhetsventilen at salgslaget kan gripe inn og gjennomføre fangstdirigering også for dem med slike avtaler. Når jeg omtaler dette som et teoretisk problem, er det fordi sist gang det ble innført slike dirigeringer i torskefisket, var i 1977.

Også SV har noen merknader som krever en kommentar fra min side. Når SV mener at båter under 15 meter må kunne fiske fritt med passive redskaper, vil en slik ordning være et kraftig tilbakeslag for kysten. Det har vært bred enighet om at vi skulle ha en kystflåte bestående av sjarker og større fartøy. Av hensyn til fiskernes arbeidsforhold og industriens behov for råstoff har det også vært enighet om å satse på større kystfartøy. Og da kan det ikke være slik at en båt under 15 meter kan fiske fritt, mens en båt som er større og dyrere, må ligge i ro. I tillegg ville en slik ordning føre til at alle ville skaffe seg båter som var akkurat under 15 meter.

I et fritt fiske med garn, line og jukse vil det med dagens effektivitet bli tatt opp store mengder utover de fastsatte totalkvoter. Jeg har trodd at SV var tilhenger av en forsvarlig forvaltning av ressurser, men etter dette forslaget ser det ikke slik ut. Det kan vel heller ikke være slik at båter under 15 meter skal få fiske fritt innenfor totalkvoten, og at de større båtene skal få fiske det som båtene under 15 meter ikke klarer å ta. Jeg vil også vise til at Norge er bundet av internasjonale avtaler angående totalkvoter.

Nei president, det forslaget er heller ikke brukbart i forhold til å bedre framtiden for kysten.

Jeg vil avslutningsvis også peke på at alle reguleringer bør være mest mulig rettfærdige og kunne gi et rimelig utkomme for alle, og at reguleringene dermed kan ha god legitimitet blant utøverne. Hvis de ikke har det, er det også vanskelig å gjennomføre dem og få forståelse for hva man egentlig krever av norsk fiskerinæring i dag.

Jeg tar opp Arbeiderpartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Einar Johansen har tatt opp det forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ivar Østberg (KrF): Jeg er glad for at vi i Kristelig Folkeparti er sammen med Arbeiderpartiet om hovedmålet som omtales i innstillingen, nemlig å opprettholde hovedtrekkene i bosetningsmønsteret. Jeg lurer da på, og har lyst til å spørre: Hvordan ser representanten Johansen på muligheten for det hvis vi skal fortsette på samme måte som det er påpekt i innstillingen, nemlig at 69 pst. av samferdselsinvesteringene i tiårsperioden 1988-1998 ble plassert i en 45 minutters kjøreavstand fra Oslo. Vil

dette skaffe distriktene den infrastruktur som er nødvendig for at vi skal få våre varer fram til markedene?

I høringer som komiteen har hatt, har vi bl.a. hatt besøk fra Finnmark fylke – representanten Johansens eget hjemfylke. Fylkesvaraordføreren pekte da på at uten at det blir en radikal endring av investeringspolitikken, kan man legge ned Finnmark. På Sørvestlandet har man investert milliarder i forbindelse med oljeindustrien – investeringer som er som en magnet, og som nødvendigvis må føre til at det blir tilflytting – mens man i hans eget fylke, Finnmark fylke, ikke hadde investeringer i det hele tatt.

Er Arbeiderpartiet villig til å se på disse tingene?

Einar Johansen (A): Når representanten Østberg tar opp en del viktige ting, vil jeg gjøre oppmerksom på at det som er tilfellet, er jo at Kristelig Folkeparti i de siste budsjettene vel i stor grad har hatt en hånd på rattet i den sammenheng.

Men det er klart at vi trenger en opptrapping på de områdene som er nevnt. Jeg tror også at hvis vi ser på den transportplanen som er vedtatt, vil vi se at det vil bli en opptrapping, men ut fra et distriktshensyn har man vel bestandig et ønske om at det skal gå fortere. Når man så viser til investeringer og de utsagn som kom fra fylkesvaraordføreren i Finnmark, er det i hvert fall min mening at vi har store utfordringer i Finnmark når det gjelder oppdrett og på fiskeri – på begge disse områdene ligger det utviklingsmuligheter som vil gi distriktene en ny giv dersom man håndterer det på en riktig måte.

Vi har også gass utenfor Hammerfest – det såkalte Snøhvit-feltet. I den forbindelse skal det gjøres store investeringer, både på land og på den øya som er base for det som skal skje der ute. Det er store utfordringer, som også krever veldig høy kompetanse hos de som skal jobbe der. En del kompetanse har man i Finnmark, og noen som har reist ut, kan komme tilbake igjen og jobbe på den type arbeidsplasser. Så hvis både fiskeri, oppdrett og dette Snøhvit-feltet kommer i gang innen rimelig tid, tror jeg vi har utfordringer i Finnmark som vi kan ta fatt på.

Vi er 74 000 mennesker, så det er nok begrenset hvilke store investeringer vi kan gå i gang med. Vi kan ikke regne med at investeringer i størrelsesordenen Gardermoen og OL er investeringer som skal komme Finnmark til gode, men vi har utfordringer hvis vi tar dem og griper dem.

Erna Solberg (H): La meg først få lov til å komme med en innrømmelse til å begynne med.

Etter å ha lest gjennom distriktsmeldingen fra Regjeringen lurte jeg på: Hva er det egentlig vi skal diskutere når Stortinget skal lage innstilling? Og hva det er som kommer til å bli konfliktpunktene? For her står det fint lite. Her står det først og fremst mange ord og mange beskrivelser, men det er knapt et signal om et nytt tiltak som ikke er direkte knyttet til nedlegging av fylkeskommunen og endringer i den forbindelse, som allerede er omtalt i en annen melding.

Jeg har tenkt å be representanten Johansen om å forklare for meg hva han oppfatter som Regjeringens nye politikk, eller hva som er endret i denne meldingen. Eller er dette på en måte blitt en rituell avlevering av en melding om distriktspolitikken som skal komme hvert fjerde år, i siste fase av Stortingets arbeid?

Så er det jo sånn at i realiteten betyr rammebetingelsene, de andre tingene som blir gjort på Stortinget, mer enn de tingene som er omdiskutert og skrevet om i innstillingen, og det har større betydning for distriktsnæringene når avskrivningssatsen settes ned i løpet av to år – noe sentrumpartiene og Arbeiderpartiet ble enige om – fra 4 pst. til 1 pst. på næringsbygg, de samme næringsbyggene som har all den aktiviteten som vi ønsker å putte inn i innovasjonssentre og næringshager og alt det andre. Det har også betydning at mangelen på arbeidskraft for øyeblikket ser ut til å være sterkest og skape størst problemer i de næringene som er avhengig av ufaglært arbeidskraft, og som da faktisk også i stor grad er plassert i Distrikts-Norge.

Da har jeg et spørsmål som går på det svaret representanten hadde når det gjaldt optimismen i Finnmark: I hvilken grad er det mulig i Finnmark å utvikle det potensialet man har, i oppdrettsnæringen, i videreforedling og i fiskeriene, hvis man ikke får bedre tilgang på arbeidskraft og en smule større mulighet til å kunne få importere arbeidskraft fremover? Er det ikke slik at det man egentlig rapporterer fra de bedriftene som skal skape denne fremtiden, er at mangelen på arbeidskraft er det største problemet?

Einar Johansen (A): Representanten Solberg peker på at meldingen stort sett bare inneholder veldig mange ord. Det hadde jo vært mulig for Høyre å komme med radikale forslag som hadde betydd noe mer enn det som er fremmet, men det har jeg ikke sett. Jeg vil bare vise til det jeg startet med, at det egentlig var stor enighet om det meldingen legger opp til som en målsetting, og så var det en del uenighet om hvordan man skulle nå den målsettingen. Men når man snakker om distriktspolitikk, er det mange biter som skal falle på plass. Det kan være kommuneøkonomi, det kan være samferdsel, det kan være helse osv., og før man ser alle de bitene under ett, er det nok vanskelig å peke på helt eksplisitte ting som må gjøres, og bare stoppe med det. Man må nok se ting i en bedre sammenheng.

Når det så gjelder det med mangel på arbeidstakere, er det for så vidt riktig det som blir hevdet. En måte å løse det på er selvfølgelig bedre skoloring, og – som jeg var inne på i mitt innlegg – at man får et skoleverk som utdanner ungdom til de arbeidsplassene som er der, og ikke utdanner dem til å reise bort til andre områder av landet.

Import av arbeidskraft er jo et tema som har versert, og man har også fått en viss åpning for å importere arbeidskraft fra våre naboland i Russland. Det har vel vært hevdet i særdeleshet fra dem som i fiskeindustrien får den arbeidskraften, at det er god arbeidskraft, men det har vært litt lang saksbehandlingstid. Jeg har imidlertid forståelsen av at det holder man på å rette på. Det er klart

at ved så store utbygginger som Snehvit-feltet vil man også trenge arbeidskraft utenfra i perioder under oppbyggingen, men i driftsfasen vil det jo stabilisere seg, slik det vanligvis gjør i slike saker.

Torbjørn Andersen (Frp): Representanten Einar Johansens innlegg ble noe snevert i forhold til de mange temaer som denne meldingen inneholder. Han begrenset seg stort sett til å skjelle ut Fremskrittspartiet og Høyre, for deretter utelukkende å snakke om fiskeri. Men la meg sette fokus på det som er et veldig sentralt element og tema i norsk distriktpolitisk debatt, nemlig det å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret i distriktene. Distriktsdebatten har utviklet seg til å bli en debatt om mer penger og mer støtte til utkantkommunene og det å etablere arbeidsplasser.

Arbeiderpartiet sier i innstillingen at det ikke først og fremst er pengemangel som er det store problemet for norske utkanter, men at det må skapes flere arbeidsplasser i distriktene. Det er selsagt en riktig analyse, men samtidig synes Arbeiderpartiet å være enig i at utflytting av statlige arbeidsplasser er en god distriktpolitisk strategi. Da vil jeg gjerne utfordre Arbeiderpartiet litt rundt det med utflytting av statlige arbeidsplasser. Er Arbeiderpartiet enig i at det, slik Fremskrittspartiet hevder, bør ligge samfunnsmessige fordeler til grunn ved en desentralisering av statlige arbeidsplasser, altså at det må ligge praktiske, økonomiske eller effektivitetsøkende gevinster for landet til grunn dersom vi skal velge å desentralisere og flytte ut statlige arbeidsplasser? Eller vil Arbeiderpartiet gå inn for utflytting av statlige arbeidsplasser begrunnet i distriktpolitiske hensyn alene? Jeg skulle likt å få en avklaring fra Arbeiderpartiet på mine spørsmål.

Einar Johansen (A): Når representanten Andersen er inne på at det var et snevert innlegg, tenker han vel antakelig på det med tidsforbruket. På 5 minutter er det selvfølgelig begrenset hva man klarer å ta med seg, og da konsentrerte jeg meg om det jeg kan mest om, nemlig det yrket som jeg har holdt på med i ca. 40 år, all den tid det står flere ting om det i tilknytning til saken.

Når det gjelder bevaring av bosettingen, kan det nok være mange ting å peke på der. Men det nytter iallfall ikke å stimulere til økt antall arbeidsplasser i distriktene hvis man skal følge Fremskrittspartiets modell, der f.eks. SND ikke skal ha noen rolle i det hele tatt. SND er nok et av de viktigste virkemidlene vi har i distriktene når det gjelder å skape arbeidsplasser.

Når det gjelder offentlige arbeidsplasser i distriktene, er det klart at det må ikke være slik at man sier: Her skal det komme 100 offentlige arbeidsplasser, og så får vi nå se om vi finner på noe å gjøre. Det må jo være arbeidsplasser som har en mening, og som må legges til et eller annet sted, ikke bare fordi man i den og den kommunen trenger noe å gjøre – det er ikke snakk om sysselsetting, det er snakk om arbeidsplasser med meningsfylt arbeid. Vi har mange eksempler. Vi har Innkrevingsentralen i Bjørnevatn, som, så vidt jeg vet, har over 100 ansatte, og som gjør en utmerket jobb, og med lite gjennomtrekk,

nettopp fordi det i distriktene ikke er så stor konkurranse om arbeidskraft, og da har en også mer stabil arbeidskraft, noe både arbeidsgiveren og samfunnet tjener på. Jeg tror også Posten har en egen avdeling i Hammerfest som steller med regnskap osv., hvis jeg ikke er feil orientert. Det er også stabile arbeidsplasser som man må legge til et eller annet sted, og det er den type arbeidsplasser man tenker på og ikke sysselsettingsprosjekter.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Landet er vakkert og fjorden er djup, og Kristeleg Folkeparti ynskjer å ta heile dette landet i bruk. Kvifor det? Jo, fordi det er sunt, forstandig og lønnsamt. Men det skjer ikkje av seg sjølv, og derfor treng vi ein aktiv og målretta distriktpolitikk.

Noreg er eit stort land, men med lite folk. Vi bur spreidd, og det må vi sjå på som ein føremon. Men det betyr sjølvstekt utfordringar. Og ei av utfordringane heiter samferdsel. Det er grunnleggjande både for næringsliv og for busetjing at vegane i distrikta er tilfredsstillande, og at jernbane, fly og sjøtransport fungerer der det er naturleg. Det er underleg og eigentleg veldig uøkonomisk at vi ikkje har ein kyststamveg som ein effektiv transportkorridor til kontinentet for fisk og havbruksprodukt. Det er ineffektivt, kvalitetssenkande og fordyrande at framtidens viktigaste eksportnæring må køyra ein lengre veg om Østfold for å levera fisk til kontinentet. Miljøet vert også skadelidande. Derfor er det urovekkjande når så mykje som 69 pst. av samferdselsinvesteringane over ein tiårsperiode går til Oslo-området. Det hjelper ikkje at forklaringa er Gardermoen, for distrikta er skadelidande, og dermed næringslivet.

Det er dårleg samfunnsøkonomi å ikkje satsa på distrikta. For Noreg er avhengig av at det bur folk i distrikta. Våre naturgjevne ressursar er basis for både verdiskaping og eksportinntekter, og desse ressursane finn ein altså i Distrikts-Noreg. Men det er sjølvstekt dyrt å frakta produkta lange vegar til marknaden. Derfor er det rimeleg og forstandig at vi har distriktpolitiske verkemiddel som f.eks. differensiert arbeidsgjevaravgift. Det er også urimeleg at EU pålegg eit så grisgrendt land som vårt å setja opp avgifter fordi avstanden til større sentrer er kort i luftlinje. Fjell og fjord gjer at våre distrikt har meirkostnader som ein ikkje har nede i Europa.

Vi har fiske og havbruk, fossar som gjev oss elektrisitet og industri, olje og gass, skog og jord – som er bøndene sitt ressursgrunnlag – skipsfart og fjord, fjell og vakker natur, som er grunnlag for turisme – eg vil understreka at store delar av Distrikts-Noreg ikkje er ein utgiftspost for landet, men har større verdiskaping og overføring til storsamfunnet enn det dei får tilbake. Subsidiene går ikkje einsidig frå Oslo til distrikta, men faktisk også frå distrikta til sentrale strøk.

Rein mat er ein viktig verdi. Dei store matkatastrofane i Europa burde ha lært oss det. Småskalalandbruk er ein garanti for god dyrehelse og dermed for sunn og rein mat, og det er det verdt å ta vare på. Og bøndene som dyrkar dei små jordlappane, er også heilt nødvendige

dersom vi skal halda oppe busetjinga og dermed skapa grunnlag for turisme. Det multifunksjonelle landbruket er viktig for distrikta.

Dei som bruker ferie og fritid til å oppleva Noreg trass i prisnivå og vêrforhold, gjer det neppe dersom bygdene vert avfolka og bøane overgrodde. Skal vi ta heile landet i bruk, må folk bu og driva næring i heile landet. Og så må storsamfunnet syta for at lokalmiljøa har skule, butikk og offentlege tenester i rimeleg avstand. Det er å riva bort næringsgrunnlaget vårt dersom vi plukkar distrikta for dei tenestene som alle må ha for å kunna bu.

Sjølv om Noreg ligg på jumboplass når det gjeld gründerverksemd, har Noreg vore eit land av kreative gründerar. Vi har over 100 000 småbedrifter og mange einmanns- eller eikvinnesbedrifter. Men langt fleire idear vert fødde enn dei som kjem i produksjon, og mange har også selt ut av Noreg fordi det ikkje var kapital nok til å setja eit godt produkt i produksjon. Derfor treng vi SND, næringsfond o.l. for at levedyktige gründerverksemdar skal sjå dagens lys. Offentleg medverknad i form av direkte tilskot, ansvarlege lån eller garantiar kan medverka til at mange prosjekt kjem over den fyrste kneika.

Det er usannsynleg at den private marknaden vil kunna ta hand om slike oppgåver med relativt stor risiko, og Kristeleg Folkeparti meiner derfor at det er riktig at det offentlege avlastar risikoen i prosjekt ein trur har livets rett, gjennom såkornfond eller garantiar.

No ser eg at eg ikkje får tid til å halda heile innlegget mitt, men eg vil til slutt understreka at Kristeleg Folkeparti trur lokalsamfunnet kan finna eigne løysingar til glede for sine innbyggjarar, og at fridom lokalt betyr at ein finn kreative idear.

Heilt til slutt vil eg ta opp dei forslaga som Kristeleg Folkeparti er forslagsstillar eller medforlagsstillar til.

Presidenten: Anita Apelthun Sæle har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Tiden for formiddagens møte er snart over, men presidenten har til hensikt å fullføre et varslet replikkordskifte før vi hever møtet.

Det blir replikkordskifte.

Aud Gaundal (A): Selv om representanten Apelthun Sæle ikke fikk holdt hele innlegget sitt, er det i hvert fall mye av det som ble sagt, som vi kan være enig i. Men innstillinga bærer preg av at SV, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti finner sammen i mange merknader. Og i en av dem pekes det på at det er nødvendig med ekstraordinær satsing for å nå hovedmålene i distrikts- og regionalpolitikken, og det heter videre:

«Desse medlemene saknar dei heilskaplege tiltaka som må til for å snu trendane i ei lei som kan sikre busetnad og næringsliv i distrikta.»

Og da vil jeg spørre representanten Apelthun Sæle: Hvilke konkrete helhetlige tiltak var det regjeringa Bondevik la fram og som nå ikke er fulgt opp i denne meldinga?

Så var representanten Apelthun Sæle til slutt inne på at det også er litt opp til lokalsamfunnene selv hva slags

framtid de skal skape seg. Og det gjenspeiler vel det som står i merknaden fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet. Der står det at disse medlemmer «har en sterkt tiltro til at lokalsamfunnet kan finne egne løsninger på sine egne oppgaver ved å ta i bruk egne krefter». Det står også at det private initiativ kan bli «kvalt av offentlig engasjement».

Og da må jeg spørre: Hva slags offentlig engasjement, eventuelt hvilke midler, er det Kristelig Folkeparti har tenkt å si nei til fordi det vil kvele det private initiativ?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Dei spørsmåla som er generelle og store, er ofte dei vanskelegaste å svara på. Men når representanten lurer på kva som skjedde under Bondevik-regjeringa, var det verkeleg ein del ting som skjedde. Noko av det som skjedde, var at for fyrste gong i heile etterkrigstida stoppa flyttestraumen opp. Det gjorde den ikkje heilt tilfeldig, trur vi. Vi trur at det var på grunn av at distrikta fekk ei slags tru på framtida, og det er viktig. Eg trur at jordbruksoppgjeret som bøndene for fyrste gong faktisk var litt fornøgde med, var ein del av det. Ein fekk eit forslag som ein var fornøgd med, og det snudde noko av trenden i samfunnet vårt.

Så flytta vi ut statlege arbeidsplassar, og vi gav lovnad om at dette skulle gjerast. Vi sat sjølvsagt for kort tid til å få gjort det som vi ville. Kommuneøkonomien hadde også ei innretning som eg trur gjorde at flyttestraumen stoppa opp. Vi er stolte av det. Eg må berre innrømme det. Vi er stolte av det som vi klarte å gjera.

Korleis kan så offentlig engasjement kvela distrikta? Engasjement er kanskje feil ord å bruka i den samanhengen, men offentlig regelstyring kan kvela kva som helst, også engasjement eller utvikling i distrikta. Vi må vera forsiktige så vi ikkje skaper reglar som er tilpassa ein snever del av Noreg, f.eks. rundt Oslo, og så brukar vi det på Nord-Noreg eller indre Hardangerfjorden. Det passar ikkje saman. Meldingane er mange frå folk som ynskjer å gjera noko for si bygd, og som vert stansa av reglar og forordningar som dei ikkje skjønar skulle vore der i det heile teke.

Torbjørn Andersen (Frp): Norge er et stort land, nevnte representanten Anita Apelthun Sæle riktig nok, og samferdsel er grunnlaget for både næring og bosetting i distriktene. Veinettet er viktig, sa Sæle innledningsvis. Det er klart at det er prisverdig at hun er opptatt av samferdsel. Det er dyrt, det er en hemske for norske distrikter med de avgifter vi har på avstander her i landet.

La oss, siden representanten fokuserte på samferdsel, fokusere på de særnorske avstandsulempene, som også Kristelig Folkeparti har gjort sitt beste for å maksimere gjennom høye avgifter. Jeg tenker ikke bare på den distriktsfiendtlige særnorske avgiftspolitikken på bil og drivstoff, men på avgifter vi har på avstander gjennom flyreiser, som, så vidt jeg har skjont, også Kristelig Folkeparti har vært med på å heve nivået på opp til de store høyder. For tur-retur Tromsø koster en flybillett nå over 6 000 kr. I snitt er avgiftsdelen her i landet ca. 34 pst. på flyreiser, mens i resten av Europa er det samme avgifts-

nivåsnittet ca. 15 pst. Man betaler altså rundt 2 500 kr i avgift på en flyreise tur-retur Tromsø–Oslo.

Jeg vil spørre Kristelig Folkeparti om de virkelig ikke innser hvor lite hensiktsmessig slike særnorske flyavgifter er i distriktpolitisk sammenheng, når hun innledningsvis nevnte at vi har et stort og langt land. Alle vet jo det. Vi har et land som er avhengig av et godt kommunikasjonsnettverk, ikke bare når det gjelder vei, men fly blir mer og mer viktig i vår tid. Og så presterer vi her i landet å legge så store avgifter på flyreiser at det nesten ikke er mulig å reise med fly.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Vegar er viktige, sa representanten frå Framstegspartiet. Det er bra at vi er einige om noko. Derfor har Kristeleg Folkeparti vore opptekte av å fremja vegutbygging, og i Nasjonal transportplan har vi for ein tiårsperiode fått heile 9 000 mill. kr meir til vegar og vegutbygging. Når eg brukar det store talet, er det ikkje fordi eg ikkje kan dela, men fordi Framstegspartiet ofte brukar dei store tala. 900 mill. kr kvart år til veg vil sjølvsagt bety noko, sjølv om det er sant at landet er langt og stort, og veginvesteringar pr. meter er dyre i Noreg i forhold til det dei er i mange andre land.

Avstandskostnader er eit problem for næringslivet, for flyreisene òg. Eg skal innrømme at Framstegspartiet har eit poeng her når ein kan reisa for halve prisen til New York i forhold til det det kostar å reisa til Tromsø, og det er ei problemstilling som vi er nøydd til å ta på alvor i ei meir internasjonal verd. Samtidig går noko av avgiftene og inntektene som kjem inn til statskassa, tilbake igjen til ein del distrikt. Vi har også det, som vi må ta på alvor, at miljøet er det viktigaste rammevilkåret vi har i verda for å kunna leva her vidare. Forureininga må ein også ta på alvor. Men sjølvsagt – å tenkja er å samanlikna, og samanlikninga mellom Oslo–Tromsø og Oslo–New York viser at prisen til Tromsø er vel dryg.

Karin Andersen (SV): Representantene fra Senterpartiet og SV skriver i innstillinga at «kunst og kultur både er rotfeste i lokalsamfunn og brobygger til resten av verden». Vi har vidare en merknad om at kulturuttrykk kanskje er uttrykket for forskjelligheten rundt omkring og noe av grunnlaget for det gode liv i lokalsamfunnet.

Det har forundret meg ganske mye at Kristelig Folkeparti ikke har vært med på denne understrekinga av hvor viktig kulturen er for det gode liv, også i distriktene. Jeg kunne tenke meg at representanten Apelthun Sæle kunne forklare litt hvorfor Kristelig Folkepartis distriktpolitikk er så nesten kjemisk fri for kultur som det iallfall går fram av denne innstillinga. Det forundrer meg. Jeg mener

at det er en veldig lite målrettet politikk, for jeg tror at det å kunne delta i kulturaktiviteter er en del av det gode liv for et moderne menneske, enten man bor i bygd eller by. Så jeg kunne tenke meg å få svar på det.

I tillegg til det avsluttet representanten Apelthun Sæle sitt hovedinnlegg med å prise lokal frihet i beslutninger, og at det ville fremme mange gode, nye tiltak. Det tror SV også. Derfor har SV fremmet et forslag, som vi står aleine om, om at de fleste distriktpolitiske virkemidlene skal legges inn i samlepotter, slik at kommuner eller fylkeskommuner kan få lov til sjøl å bestemme hva de vil bruke pengene til. De veit sjøl hvor skoen trykker. De har sjøl grunnlaget for å ta de beste beslutningene. Vil de bruke pengene på næring, så la dem gjøre det. Vil de bruke pengene på veg, la dem gjøre det. Vil de bruke pengene på kultur, la dem gjøre det. Er det skolen som trenger penger, skal de få lov til å bruke pengene der. Hvorfor er ikke Kristelig Folkeparti villig til å gi slik frihet?

Anita Apelthun Sæle (KrF): Det stemmer at Kristeleg Folkeparti er saman med Senterpartiet og SV om svært mange merknader – ei stund var det så mange merknader at eg lurte på om det kunne verka urovekkjande; ein kunne tru vi var eitt parti. Det er vi trass i alt ikkje. Men i distriktpolitikken har vi mange samanfallande synspunkt.

Når det gjeld kultur, har Kristeleg Folkeparti skrive ein eigen liten merknad om kultur, som SV ikkje sluttar seg til. Det forundrar meg. Den går på at kulturen, Kyrkja, idretten og frivillige organisasjonar er viktige for at det skal blomstra ute i Distrikts-Noreg. Det har kanskje noko med at vi har ulikt syn å gjera, men for meg var det viktig å understreka dette.

Det er viktig for Kristeleg Folkeparti å understreka at vi ikkje berre treng noko å leva av, vi treng også noko å leva for. Kunst og kultur er ein slik dimensjon som vi ynskjer å ta vare på. Så om representanten frå SV trur at vi ikkje vil understreka det, er det altså ei gigantisk misforståing.

Så til dette med lokal fridom. Kristeleg Folkeparti er med på mange merknader der ein understrekar lokal fridom, der ein understrekar behovet for eit enklare Noreg, og der ein understrekar at ein på lokalt plan må kunna ta egne avgjerder som er tilpassa lokalsamfunnet. Då får det stå si prøve at det er ein merknad som vi ikkje er med på.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme. Det er også tiden for formiddagens møte. Presidenten hever nå formiddagens møte, og nytt møte blir satt kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.10.

Møte mandag den 11. juni kl. 18

President: Gunnar Breimo

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 99)

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 19

Innstilling frå kommunalkomiteen om distrikts- og regionalpolitikken (Innst. S. nr. 318 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 34 (2000-2001))

Sverre J. Hoddevik (H): Hvis dette var første uka i stortingsperioden og ikke siste, ville jeg kanskje blitt skuffa når jeg nå ser at representantene etter hvert forlater salen. Jeg håper imidlertid at iallfall deler av kommunalkomiteen blir igjen til slutt.

Vi skal snakke om St.meld. nr. 34, som har en faktabeskrivelse av utfordringene i distriktspolitikken som de fleste kan slutte seg til. Det er utviklingstrekk som har vært til årvisst bekymring i komiteen og i Stortinget. Sentrumsregjeringa hadde i si tid ei målsetting om å stoppe befolkningsnedgangen i Distrikts-Norge. Nå heter det mer realistisk å bremse sentraliseringa. Et nytt hovedelement i bildet er at fødselstallene nå kommer i de sentrale strøk, og at Distrikts-Norge dermed ikke lenger har et fødselsoverskudd som motvirker flyttestrømmen.

Høyre er enig med Regjeringa i at robuste regioner med allsidig kunnskap og kompetanse i miljøet, næringsmessige cluster og et bredt kultur- og tjenestetilbud langt på vei vil kunne bremse flyttestrømmen i retning av det sentrale østlandsområdet. Vi skiller imidlertid lag med Arbeiderpartiet i synet på hvorledes slike robuste regioner og slike større interessante bo- og arbeidsområder skal kunne komme i stand.

Stortingsmeldinga skal ses i sammenheng med stortingsmeldinga om SND og langtidsprogrammet og oppgavefordelinga, og da sier det seg mest sjøl at vi vil ha en annen tilnærming til dette enn regjeringspartiet. For eksempel finnes ikke fylkeskommunen i Høyres framtidige forvaltningsstruktur, mens Arbeiderpartiet satser på fylkeskommunen som krumtappen i denne dugnaden og det regionale partnerskap mellom fylkeskommunen, statlige aktører, kommuner, næringsliv, kompetanseinstitusjoner og private organisasjoner, en fellesinnsats som de mener skal finne sted. Høyre har tilsvarende liten tro på at det nå fireårige regionale utviklingsprogrammet skal være svaret på Distrikts-Norges utfordringer. Mindre enn noen gang tidligere lar det framtidige næringslivet seg langsiktig planlegge. Vi veit at mange av dagens bedrifter ikke finnes om få år. Vi veit heller ikke hvem det er – vi veit ikke hva slags bedrifter vi i grunnen skal få igjen. Vi tror at næringslivets toneangivende ledere har et annet turtall enn fylkespolitikkerne og fylkesplanprosessene, de fireårige RUP-ene og det de vil representere. Trolig lite overraskende mener vi at generelle rammevilkår, framkom-

melighet gjennom vegbygging og bredbånd, rydding i skjemaveldet og andre forenklinger og et mer akseptabelt skatte- og avgiftstrykk lettere vil gi grobunn for næringsblomstring i Distrikts-Norge. Tilgang på arbeidskraft som matcher næringslivets behov i Distrikts-Norge er også en kritisk suksessfaktor, slik vi ser det. Det var derfor gledelig at Arbeiderpartiet for få dager siden tok til fornuft med hensyn til tilgang på sesongarbeidskraft gjennom endring av utlendingsloven. Mobilisering av restarbeidsevne i den norske befolkning og kontrollert arbeidsinnvandring generelt er også nødvendig for å holde aktiviteten oppe i Distrikts-Norge.

Høyre deltar i et mindretallsforslag om en plan for utlokalisering av eksisterende og nye statlige virksomheter fra Oslo. Når det er sagt, er det viktig å understreke at bare privat sektor kan bidra til varig vekst, og at offentlig sektor ikke skal være bærebjelken i Distrikts-Norge, men kun være tilrettelegger og tilbyder av visse tjenester. Det er derfor forstemmende å se at andre parti understreker hvor svært viktig offentlig sektor er som sysselsetter i Distrikts-Norge. Like forstemmende er det å se at Senterpartiet utroper småkommunene som garantisten for et kvalitetstjenesteprodukt i Distrikts-Norge. Det burde være kjent for de fleste at både effektiviteten og kompetansen kan trekkes i tvil i Småkommune-Norge, iallfall i enkelte kommuner. Heldigvis ser sentrum ut til å forlate kravet om et bedre tjenestetilbud i Distrikts-Norge enn i resten av landet og nøye seg med et likeverdig tjenestetilbud. I forhold til sentralisering vil det som kjent neppe være sjukehjemspatientene som vil stå for den store flyttestrømmen likevel.

Det er vel gjerne slik at det ikke blir fattet de helt store, banebrytende beslutningene i forbindelse med slike meldinger. Karakteristisk nok står det i innstillinga et ro-mertallsvedtak om positivitetsagenter. Positivitetsagentene er sentrumsregjeringa sin baby, men nå er den altså blitt adoptert av Arbeiderpartiet, og det er disse partiene som har innstillinga på dette punkt. La meg si det slik at de fleste av oss som bor på de ytterste nes, stort sett klarer å avsløre fordeler og ulemper med å være bosatt i Distrikts-Norge. Ikke tror jeg at en innkjøpt nærings sjef og en omreisende positivitetsagent kan overbevise oss om at slaghullene i vegen nå er å se på som et kulturtilbud.

Det har for lenge siden festet seg et bilde av en mulighet for en formidabel økning i verdiskapinga i Distrikts-Norge gjennom fiskeri og ikke minst havbruk. Dette er en utvikling som fremdeles er mulig, men det er viktig å understreke at denne utviklinga ikke vil komme av seg sjøl. Høyre skriver i sine merknader om behovet for en viss revisjon av deltakerlova og råfisklova – herunder behovet for å få til en kapasitetstilpasning i fiskeriene slik at man kan ivareta både miljømessige og økonomiske hensyn.

Det er imidlertid oppdrettsnæringa sine framtidige rammebetingelser som har stått mest i fokus de aller siste dagene. Stortingsflertallet, Arbeiderpartiet og sentrum, har nylig påført oppdrettsnæringa betingelser som medfører alvorlige hindringer for en næring som skulle hatt et stort utviklingspotensial langs kysten. Flertallet har

blitt enige om at det skal innkreves avgift ved tildeling av oppdrettskonsesjoner. Oppdretterne må nå forberede seg på at Arbeiderpartiet og sentrum kanskje har plukket ut norsk oppdrettsnæring som landets neste skatte- og avgiftsoffer. Og lista over nye skatter, avgifter og reguleringer som sentrumpartiene og Arbeiderpartiet er blitt enige om, er ganske lang. Det skal kreves inn vederlag på 5 mill. kr ved tildeling av nye konsesjoner. Nytildelte konsesjoner kan ikke overdras i løpet av de ti første åra. Det skal framlegges forslag om en arealavgift og en produksjonsavgift på oppdrett, det skal utredes en egen avgift på videresalg av konsesjoner, og det er en konsesjonsbegrensning på 35 konsesjoner. Her ser det ut som om budsjettavtalen har feid sentrumpartiene grundig inn i folden til Arbeiderpartiet. Konsekvensen kan fort bli at konkurransevnen til næringa blir betydelig svekket, og at norske fiskeoppdrettere vil se større muligheter utenfor landets grenser.

Siden jeg har noen sekunder igjen, har jeg lyst til å komme inn på en kuriositet som vi finner i meldinga. Det er jo interessant å lese vedleggene og også visse utredninger. I disse scenarioene som vitenskapsmennene våre har fått tegne opp, er min vestlandsregion tegnet som en spennende næringsregion på kysten. Men om et par tiår har disse høgskolefolkene sett for seg at kystfolket med alderen skulle flytte innover i fjordene og dyrke dialekt, nynorsk og en slags eldre kultur. La meg slå fast at dette er noe av det mest usannsynlige jeg har lest i det siste. Jeg tror kystens folk vil forbli på kysten og delta så lenge som mulig i den verdiskaping som er der. Jeg tror neppe de vil kjøpe seg en lusekofte ekstra og flytte langt inn i fjorden og tilbringe alderdommen der. De vil nok forbli på kysten og ende sine dager der – helst ikke med støvle på.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Leif Lund (A): Siste del av innlegget til hr. Hoddevik er jeg helt enig i. Det ville jo være utenkelig at en bergenser ville flytte fra kysten!

Arbeiderpartiet slutter seg til Regjeringens forslag om å føre en helhetlig, realistisk og offensiv politikk. Arbeiderpartiet peker på viktigheten av å satse på robuste samfunn, som kan møte befolkningen og næringslivets nye behov. For å nå dette er det nødvendig å bidra til styrking av arbeids-, bo- og serviceorganer og regionale verdiskapingsmiljøer. Disse utfordringene krever felles innsats fra bredt sammensatte regionale partnerskap. Arbeiderpartiet vil samtidig understreke nødvendigheten av å ha en særskilt innsats rettet mot utfordringer i småsamfunn med stor nedgang i folketall og stor avstand til sentre.

Høyre har en annen distriktspolitikk enn Regjeringen. Høyre mener Regjeringen fortsetter en distriktspolitikk med sterk vektlegging av selektiv næringsstøtte og støtteprogrammer i offentlig regi. Høyre vil kutte slik støtte. Arbeiderpartiet vil videreføre ordningen med særskilt omstillingsstøtte til kommuner og regioner som har ensidig næringsgrunnlag, og som står overfor spesielt store

omstillingsutfordringer. Dette gjelder ofte nedleggelse av hjørnesteinsbedrifter, men kan også gjelde når summen av flere mindre sysselsettingsproduksjoner blir betydelig. Nå har nettopp forsvarskomiteen avgitt sin innstilling. Hvis det blir flertall i Stortinget for den innstillingen, vil vi jo oppleve at mange samfunn vil få omstillingsutfordringer, f.eks. Evje med 3 000 innbyggere, hvor 200 arbeidsplasser vil forsvinne.

Mitt spørsmål til Høyre blir om Høyre støtter en slik omstilling, for det står ingenting i innstillingen om at Høyre støtter omstillinger i det offentlige. Det eneste bidrar med, er at de sier at det må være et konkurransekyktig næringsliv, for da blir det et levende samfunn.

Sverre J. Hoddevik (H): Det er korrekt oppfattet at Høyre har en mer målrettet distriktspolitikk, som går direkte på rammebetingelsene, enn det Arbeiderpartiet gir uttrykk for i sine merknader. Vi vedkjenner oss faktisk at vi kutter – om enn kanskje moderat, likevel synlig – på virkemiddelapparatet. Det er såkornfondet som er vårt spesielle satsingsområde innenfor virkemiddelapparatet, og vi har ikke tilsvarende tro på kommunale næringssejere og utstrakt behandling av søkere og enkeltbedrifter. Så representanten Leif Lund fra Arbeiderpartiet har nok oppfattet iallfall deler av de politiske poengene som Høyre prøver å få fram i sin distriktspolitikk, hvor framkommelighet og vegbygging absolutt er et satsingsområde. Det betyr selvfølgelig ikke at Høyre vil avvise alle tanker om mulige redningsaksjoner i samfunn som blir sterkt råka av omstilling. Vi får vurdere disse situasjonene etter hvert. Jeg viser til at mindretallsframlegget om utflytting av statlige arbeidsplasser har fått vår støtte – riktignok med vår egen oppsang, men likevel. Det kan selvfølgelig være like spennende å dra med seg den filosofien, om vi skulle være så heldige at vi fikk kvittet oss med fylkeskommunen, at kanskje skulle det da bli en tørke på enkelte offentlige lokaliseringsteder som skulle være gjenstand for en spesiell vurdering, enten det skulle være i Finnmark eller i mitt eget hjemfylke.

Anita Apeltun Sæle (KrF): Representanten Sverre J. Hoddevik og eg er begge frå Kyst-Noreg. Eg trur faktisk at med Høgre sin distriktspolitikk ville ein god del av kystkommunane overleva. Dei har stort sett klart seg sjølve. Men kva med jordbrukskommunane? Jordbruket betyr mykje både for fjordbygdene og for heile Austlandet. Etter mitt syn er det ingen tvil om at Høgre ville kaldkvela dei norske jordbruksområda med avvikling av selektiv næringsstøtte, som vert gjenteke fleire gonger i denne innstillinga. Korleis trur Høgre at bygdene ville sjå ut, og kor mange ville budd der med Høgre sin landbrukspolitikk – eller er det uinteressant for Høgre?

Sverre J. Hoddevik (H): Vi har over år sett en betydelig strukturendring i landbruket. Høyre tror nok at denne prosessen vil fortsette, delvis med vår medvirkning og også med andres medvirkning, naturligvis. Jeg vil ikke tro at bygdene skjebne er endelig lagt knyttet til en fastlåst jordbruksstruktur. Hvis det var tilfellet, ville disse

bygdesamfunnene sett annerledes ut allerede. Vi har gjennom tiår hatt en betydelig endring av sysselsettingen i landbruket, og mange bygdefolk har sett muligheten til å kombinere landbruk med annen næring, finne andre bein å stå på, og slik vil det faktisk være i framtida.

Vi har nok slått til lyd, iallfall i vårt program, for en videre endring av landbrukspolitikken, slik å forstå at vi vil gjøre landbruksoverføringene mindre produksjonsrettede, mer knyttet til arealstøtte og gå inn for mer lineære oppgjør i forhold til produksjon, om det er lov til å bruke et matematisk uttrykk. Det vil ikke være negativt etter vårt syn. Vi tror at dette er vel forenlig med en framtidens rett, god politikk for landbruket. Storsamfunnet vil da betale for de produkter storsamfunnet etterspør, og så vil vi måtte åpne grensene for resten av verden. Vi lever i et globalt marked både når det gjelder fisk og kjøtt, og det er klart at vi innser at norske landbruksministre og statsministre vil komme i et evig dilemma ute i verden hvis de skal bli revet mellom å tilgodese markedsføring av norske fiskeprodukt og eventuelt proteksjonisme i forhold til norske landbruksprodukter.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): I ein omfattande merknad går Høgre til felts mot dei endringane som har skjedd når det gjeld oppdrettslova, og Sverre J. Hoddevik gjentek dette no i sitt innlegg. Lat meg berre understreka at Senterpartiet faktisk såg på dei endringane som skjedde, som ein stor siger. Tenk å få Arbeidarpartiet med på å avverja auksjonstanken, altså at det var dei som hadde mest midlar å koma med i ein auksjon, som skulle få nye konsesjonar!

Eg vil utfordra Høgre på to punkt. Det er litt merkeleg å lytta til ein representant frå Distrikts-Høgre som er så lite oppteken av at politikarar skal leggja til rette for arbeidsplassar i distrikta utover det å skaffa arbeidskraft.

Når det gjeld veginvesteringar, ligg det føre ein rapport, og det går òg fram av ein merknad i denne innstillinga som Høgre ikkje kunne slutta seg til, som viser at 69 pst. av samferdselsinvesteringane i tiårsperioden 1988-1998 gjekk til Oslo og ein køyreavstand på 45 minutt ut frå Oslo. Ser Høgre at det er naudsynt å vri veginvesteringane, altså ikkje berre auka dei, men vri dei slik at fleire område, ikkje minst Vestlandet, blir tilgodesett?

Så er Sverre Hoddevik oppteken av å avgrensa det offentlege sitt engasjement. Kva er det som gjer at Høgre ikkje ser samanhengen mellom at det offentlege, altså kommunane, legg til rette når det gjeld barnehage, musikkskule, ein god grunnskule osv. nettopp som eit pre for distriktskommunane, for å skaffa folk til ulike bedrifter?

Sverre J. Hoddevik (H): Det må bero på en grunnleggende misforståelse hvis det bildet blir skapt at Høgre ikke vil at det offentlige skal legge til rette for arbeidsplasser i distriktene. Det er bare tilnæringsmåten som er forskjellig i forhold til de øvrige parti, nettopp gjennom det som vi sier i våre innlegg: Det er de generelle rammevilkårene som er absolutt avgjørende, med fram-

kommelighet gjennom veibygging f.eks. Det er en tydeliggjøring og en synliggjøring av det offentliges rolle i tilretteleggingen for næringslivet. Om vi ikke drar hele lekser om skatter og avgifter og alt som herunder måtte nevnes, så er det åpenbart at dette er vi opptatt av.

Når det gjelder dette med veiinvesteringer, ser jeg at sentrum har plukket seg ut et tilfeldig år og bruker statistikken på det. Vi deltar ikke med så stor tyngde i akkurat den biten av debatten. Vi er klar over at hvis distriktsrepresentantene skal vinne sine veisaker på kjøttvekta, så vil vi komme til å tape. Vi er nødt til å føre en politikk der det partipolitisk blir gitt et løft for hele landet når det gjelder veibygging. Da vil alle få sine prosjekter i tur og orden, og det er vår tilnærming til denne delen av politikken.

Representanten Kleppa tok opp dette med oppdrett, og det er en viktig sak for oss. Nå ser jeg at Senterpartiet skal skyte seg inn under den redningsaksjonen at de har forhindret en stor ulykke, nemlig auksjonsprinsippet. I politikken fins det et uttrykk som heter å sparke inn åpne dører. Det tror jeg skulle passe rimelig bra her. For jeg har forstått det slik at det var ingen fare i denne situasjonen for at flertallet skulle gå for auksjon av oppdrettskonsesjoner. Så her kan det godt hende at Senterpartiet har gjort seg skyldig i en grunnleggende misforståelse om hvor det var bruk for deres krefter i denne sammenhengen. Jeg tror rettere det er budsjettavtalen som er svaret.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Torbjørn Andersen (Frp): Det fremstår for meg som klinkende klart at det etter hvert har blitt et ikke ubetydelig behov for et kraftig oppgjør med den rådende og ofte gammeldagse norske distriktpolitiske tenkningen. Først og fremst må vi komme bort fra å se på flytting og sentralisering innenfor landets grenser som et problem som igjen krever omfattende politiske og økonomiske tiltak for å forhindre at folk flytter på seg her i landet. For hva er egentlig galt når folk flytter rundt i landet? Er det et verdistandpunkt å være imot flytting? Vi må altså heller se på fordelene med en høy mobilitet i befolkningen, og vi må positivt møte de bosettingsendringer denne naturlige flyttingen fører med seg, i stedet for å bruke mye tid og store økonomiske ressurser på å motarbeide flytting og få folk til å bo der de bor.

De urealistiske distriktpolitiske mål og ambisjoner vi i dag styrer etter, der målet er å bevare det bestående på landet, må byttes ut med positivitet til vekst og forandring, uansett hvor denne veksten skjer – i by eller i bygd. Å måtte ha en egen politikk som skal forhindre utflytting og snu flyttestrømmen for å opprettholde en spredt bosettingsstruktur, er etter mitt syn et meningsløst og urealistisk mål som ikke lar seg styre politisk over tid, samme hva man gjør og samme hvor mye penger man bevilger til dette formålet. For selv verdens dyreste og mest ytterliggående distriktpolitikk, den norske, har altså ikke klart å demme opp for flyttestrømmen. Den har ikke klart å demme opp for flyttestrømmen til byene, selv om det å

stoppe flyttestrømmen hele tiden nettopp har vært det sentrale distriktspolitiske målet i Norge. Og i dag bor altså tre av fire nordmenn i byer og tettsteder. Selv ikke landbrukspolitikken, redusert arbeidsgiveravgift og et inntektssystem som til de grader er innrettet til fordel for utkantkommunene, har altså kunnet forhindre at folketallet har sunket til dels dramatisk og vil fortsette å synke i årene som kommer, i flere utkantkommuner. Sentraliseringstrenden ruller altså videre for fullt, ganske upåvirket av den sønorske distriktspolitiske storsatsingen og alle slags støtte- og hjelpetiltak til utkantene.

Vil man få til noe rent politisk til fordel for distriktenes, så burde man ty til helt andre virkemidler og helt andre grep enn det man har i dag, og bl.a. endre skatte- og avgiftspolitikken i Norge, og ikke minst endre synet på f.eks. eierskapet i bedriftene.

Dagens skattlegging av eiere som arbeider i egen bedrift, er så tyngende at vi får skattemotivert utselging av f.eks. mange distriktsbedrifter. Eierstrukturen drives altså dermed i retning av investorer uten den minste lokale tilknytning. Og jeg spør: Skal det få fortsette slik? Man burde altså endre skattepolitikken og eierskapssynet vesentlig for å beholde bedriftenes lokale tilknytning bedre, dersom man vil beholde bedriftene ute i Distrikts-Norge i en langt større grad enn det man er i stand til i dag. Man burde også redusere avstandsulempene i dette langstrakte landet, ved å senke alle transportrelaterte avgifter på gods- og persontransport og samtidig øke investeringene i et bedre veinett dramatisk. Man burde også åpne bygdene ved å fjerne odels- og konsesjonslovene, slik at nye mennesker med friskt pågangsmot og kapital kunne slippe til i det lukkede landbruket vi har i dag. Det burde selvsagt gjøres lettere for gründere og etablerere, og vi måtte også redusere lov- og forskriftsjungelen samt det enorme og kvelende skjemaveldet som mange møter når de skal etablere seg.

Vi må lette de generelle rammebetingelsene for næringslivet og først og fremst skape produktive og lønnsomme arbeidsplasser, ikke minst i distriktene. Det er feil å tro at distriktsarbeidsplassene kan baseres på utflytting av statlige arbeidsplasser og/eller en oversysselsetting i kommunal sektor – eller i landbruket for den saks skyld.

Etter mitt syn er norsk distriktspolitikk på helt feil spor. Jeg vet at det er mange i denne salen som er sterkt uenige med meg i dette synet, og som vil rose resultatene av norsk distriktspolitikk, men jeg velger altså ikke å se det på denne måten. Problemet er at flertallet nekter å forstå at distriktspolitikken er på et feil spor. En kjører dermed ufortrødent videre i det som jeg vil betegne som en helt gal retning.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Berit Brørby (A): Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet er, som en nå sikkert hørte, helt på kollisjonskurs når det gjelder virkemidler i distriktspolitikken. Der Arbeiderpartiet mener at det er verdifullt med levende bygder og regioner, mener Fremskrittspartiet at det er «mis-

lykket, gammeldags og dyrt» – «ytterliggående» ble også nevnt – i hvert fall i forhold til å bruke økonomiske virkemidler i distriktspolitikken.

Fremskrittspartiet har ingen målsetting om, eller, som de selv skriver, «ser det ikke som et mål i seg selv for enhver pris å opprettholde bosettingen i perifere strøk av landet». I tillegg mener Fremskrittspartiet at distriktspolitikken er «ineffektiv, lite hensiktsmessig, for ressurskrevende og representerer en ufornuftig bruk både av menneskelige og økonomiske ressurser».

Det er ikke småtteri vi nettopp hørte. Jeg skal ikke gi noen omfattende karakteristikker av Fremskrittspartiets politikk på dette området, annet enn: Takk og pris for at Bygde-Norge ikke får kjenne Fremskrittspartiets politikk på kroppen!

Vi nekter ikke å se hvordan det er ute i Distrikts-Norge, tvert imot. Vi har bare noen andre og etter min vurdering mye bedre løsninger enn dem Fremskrittspartiet står for. Men jeg har likevel lyst til å spørre representanten Andersen: Hva mener Fremskrittspartiet er «perifere strøk»?

Torbjørn Andersen (Frp): Til det siste først: Det var et godt spørsmål. Jeg har undret meg litt over det og prøvd å finne en definisjon. Hva er egentlig «perifere strøk»? Kanskje er Norge et perifert strøk, men alt er relativt i en slik sammenheng. I europeisk målestokk er vel Norge kanskje en utkant. Men jeg vil se det ut fra de store byene vi har i Norge – om de finnes. Da er Tromsø i Nord-Norge ikke et perifert strøk, slik jeg velger å se det. Det er et rimelig sentralt strøk. Perifere strøk er vel mer små samfunn som har en viss avstand til et mer sentralisert strøk eller en by.

Det var et voldsomt angrep representanten Brørby rettet mot vår utmerkede distriktspolitikk – det vil jeg si. Det er klart at vi ser forskjellig på dette, det skulle bare mangle om vi ikke gjorde det. Men hvis en i dag ser på det distriktspolitiske hovedmålet som det lenge har vært styrt etter, beveger det seg stadig lenger bort fra virkeligheten. I mange, mange år har hovedmålsettingen vært å opprettholde bosettingsmønsteret i distriktene. Det er moderert noe den senere tid. Men til tross for den massive innsatsen som alle andre partier unntatt delvis Høyre og vi står for i denne salen, har den jo ikke lyktes. I de første månedene av Bondevik-regjeringens regjeringstid flyttet 7 000 eller 8 000 mennesker fra distriktene inn til sentrale strøk i dette landet. Dette var altså under partier som til de grader påstod at de førte en utmerket distriktspolitikk. Dette er tunge trender, og jeg tror at uansett hvilket ambisjonsnivå vi politikere har, uansett hvor mye politisk press vi utøver, og uansett hvor store økonomiske ressurser vi velger å sette inn, så lar de seg ikke stoppe. Dette er trender som markedet styrer selv.

Ivar Østberg (KrF): Folk har alltid flyttet i Norge. Og folk vil fortsette å flytte i Norge. Det har faktisk vært slik gjennom hele det forrige århundret at mindre enn 50 pst. av kvinnene forble i den kommunen de vokste opp i. Dette er ikke noe nytt.

Men vi er helt avhengige av en distriktspolitikk der vi først prøver å bremse flyttestrømmen, og så å snu den, fordi Norge trenger det. Norge trenger, som representanten Torbjørn Andersen sa, produktive og lønnsomme arbeidsplasser i distriktet, for det er der hoveddelen av verdiskapingen skal skje. Da må vi ikke som Fremskrittspartiet legge oss flate og si at sentraliseringen skjer uansett.

Det er ikke sant at det er de høye avgiftene og skattene som er faren i dette landet. Vi har som stortingsrepresentanter i dag alle fått tilsendt DNB Investors tidsskrift, og der uttaler professor ved Handelshøgskolan i Stockholm, Jonas Ridderstråle:

«Hvis Oracle eller Sun skulle starte en virksomhet i Norge tror jeg ikke det avgjørende er skatter og avgifter, men at det finnes tilgang på kvalifisert arbeidskraft.»

Og videre:

«Den rette arbeidskraften kan virke som en motor og skape en mengde fremtidige inntektskilder.»

Dette er neppe i tråd med verken distriktspolitikken eller innvandringspolitikken til Fremskrittspartiet. Ser ikke Fremskrittspartiet at det er der hvor verdiene skapes, at vi må ha folket? Det er derfor det er viktig å ha en aktiv distriktspolitikk.

Torbjørn Andersen (Frp): Det var litt av en salve.

Selvsagt er jeg enig i det første, at folk skal få flytte fritt. Det har de gjort i mange år, som det ble vist til, og slik skal det fortsatt være. Men nå er det altså slik at skatter og avgifter har ganske stor innflytelse på bedriftsetableringen. Det er ingen tvil om at Norge lider under et stort problem – når det gjelder mangel på entreprenørskap, og når det gjelder mangel på nyskaping og etablering av nye bedrifter. Der ligger vi faktisk helt på bunnen.

40 pst. av teknologibedriftene i dette landet, som kanskje nettopp skulle være en bærebjelke for bedriftsetablering i distriktene, har nå flagget ut, og enda flere står for tur. Og hvorfor flagger de ut? De sier ganske enkelt at de tilbys bedre rammebetingelser, ikke minst skattemessig og avgiftsmessig, i andre land, og de vektlegger det med nærheten til markedet koblet opp mot høye norske transportkostnader; vi vet at avstandene er store i Norge.

Det er ingen tvil om at Fremskrittspartiet ser for mange feil med den rådende distriktspolitikken, derfor har vi en annen distriktspolitikk. Jeg har tro på at distriktene har de beste forutsetninger for å stå på egen ben. Men da må de få lov til selv å beholde mer av den verdiskapingen de står for, og frigjøres fra å få all den støtten og hjelpen som vi tror nesten har den effekten at det gjør vondt verre.

At vi trenger en egen distriktspolitikk, er egentlig et tegn på at noe er fundamentalt galt i Norge, med norsk næringspolitikk og norsk skattepolitikk. Fremskrittspartiet vil ha en politikk som styrker hele landet, og som ikke tar knekken på enkelte strøk slik at vi trenger disse omfattende støttetiltakene som vi ser i dag. Norsk skatte- og avgiftspolitik er på avveie, og den straffer distriktene

hardt. Så får representanten Østberg mene hva han vil om det.

Karin Andersen (SV): Det er i hvert fall én ting som er greit med denne replikkunden og dette innlegget fra Fremskrittspartiet, og det er at vi foran valgkampen får vite at alle de lokaliseringssakene som Fremskrittspartiets lokale politikere tar opp og kjemper for, bare er bløff. Det er jo helt tydelig nå, når representanten Andersen sier at det ikke er noe problem at ting blir sentralisert, det gjør ingen ting, det er bare å sette i gang, man får flytte. Jeg har en hel bunke med eksempler der lokale representanter fra Fremskrittspartiet har stått fram og kjempet og sagt at det er kjempeviktig at akkurat den eller den funksjonen ligger akkurat der i distriktet, for det er så viktig for dem som bor der. Den siste saken nå gjelder Forsvaret, der det har vært en kamp fra kaserne til kaserne, for å si det slik, for hver eneste detalj, fordi det har vært så viktig. Det er greit å vite at dette bare er tøys og tull.

Så til oversyssetningen i offentlig sektor, som representanten minner om. Det er nok slik at det kan gjøres noen endringer der når det gjelder folk som jobber i administrasjonen. Men hoveddelen av dem som jobber i offentlig sektor, jobber i barnehager, i skoler og ikke minst innen eldreomsorgen, med omsorg og pleie, og der trengs det mange tusen flere sysselsatte. Er det dette som er oversyssetningen i offentlig sektor? Er det slik at Fremskrittspartiet synes at det er *for mange* som jobber med å pleie gamle og syke? Er ikke Fremskrittspartiet enig i at det faktisk trengs mange flere, og at de gamle og syke skal få lov til å bo der de vil, eller skal de også tvangsflyttes, rasjonaliseres og effektiviseres, slik at det kan bli innsparinger også på dem? Disse utgjør hovedtyngden av de ansatte i distriktskommunene. Det kommer av at demografien er slik at der bor det mange folk. Dette synes jeg at eldre mennesker i distriktene har krav på å få et svar på.

Presidenten: Presidenten minner om at ordet «bløff» ikke er et parlamentarisk uttrykk. Det samme gjelder begrepet «tøys og tull».

Torbjørn Andersen (Frp): Når det gjelder det som representanten Andersen innledningsvis viste til, er det en gal påstand. La meg ta et eksempel. Hvis utflytting av statlige arbeidsplasser skal være et distriktspolitisk grep, så er det greit for meg. Men det må være effektiviserende, det må være fornuftig, det må være praktisk, det kan ikke gjøres ut fra rent distriktspolitiske hensyn. Det er det som må være grunnlaget for å desentralisere statlige oppgaver ut til distriktene. Men er det fordelaktig, er jeg for det, men ikke som et rent distriktspolitisk virkemiddel alene, dersom det ikke er fornuftig.

Så til oversyssetningen i offentlig sektor. Her har vi en veldig forskjellig politikk. Hvis vi tenker oss at offentlig sektor hadde tatt i bruk markedsrelaterte virkemidler, innført konkurranse på mange områder, ikke minst når det gjelder selve førstelinjetjenesten og velferdsproduksjonen – det var vel Sandbekk-utvalget som avgav en

innstilling som departementet ikke likte å lese, for der stod det at man ved konkurranseutsetting oppnår en gevinst på fra 5 til 30 pst. – så er det ganske store gevinster å hente. En kan produsere det samme volumet velferdstjenester med kanskje færre ansatte hvis det gjøres på en mer effektiv måte. Det gjelder organisering, og det gjelder hvordan den enkelte arbeidstaker trives, og den personalpolitikken vedkommende blir utsatt for. Jeg mener det er riktig – og det står jeg for – at det er oversysselsetting i de fleste norske kommuner på grunn av at de lever i en skjermet monopolsituasjon, der de ikke blir utsatt for konkurranse. Dermed trenger de ikke å produsere tjenestene så effektivt som de hadde måttet dersom de hadde vært eksponert for konkurranse.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karin Andersen (SV): Først vil jeg få ta opp det forslaget som står i innstillingen.

SV mener at folk skal få velge hvor de vil bo, men det er et samfunnsansvar å gjøre det mulig for dem å foreta det valget i full frihet. De store ulikhetene i levekår i Norge går ikke mellom by og land, de går mellom fattig og rik både i bygd og by. SV tror ikke at folk i hovedsak flytter fra bygda fordi det er så fælt og fattigslig og ille å bo der, men fordi de hver dag får tusen forskjellige signaler om at framtida finnes et annet sted, og at alt går så mye bedre i sentrale områder. Alle disse signalene som blir gitt, særlig til ungdommen, tror vi er med på å skape en forståelse av at på bygda nytter det ingenting.

Distriktspolitikken handler om å gi like gode utviklingsvilkår og framtidsmuligheter for hele landet. Da blir f.eks. et tiltak som bredbåndsatsing for hele landet viktig. Og hvis vi tenker oss en familie i etableringsfasen som skal finne et sted å bo: Hva ville de se etter? Hvilke kvaliteter ville de lete etter i tillegg til det å ha en jobb? Jeg tror at en familie ville lete etter et sted der de hadde barnehageplass til en pris de kunne overkomme, der skolen var god, framtidsrettet og mangfoldig, og ikke minst der det var et kultur- og fritidstilbud som var spennende og interessant. Jeg har ganske mye kontakt med ungdomsgenerasjonen, og de forteller meg når de flytter fra bygda, at de flytter ut – og de flytter ikke hjem igjen – fordi kulturtilbudene er dårlige.

I tidligere meldinger og debatter har jeg registrert at både sentrumspartiene og Arbeiderpartiet har vært mer opptatt av kultur som distriktsutvikler enn de er i denne omgangen, og jeg kunne tenke meg å utfordre dem litt til kanskje å si noe mer om ikke dette er en innfallsvinkel som er viktig for moderne mennesker, om ikke kultur- og opplevelsessiden i hverdagen er viktigere nå enn bare fokuseringen på arbeidsplasser.

SV mener at distriktspolitiske hensyn må inn i alle store beslutninger. Det har vært sagt i dag at man har brukt fryktelig mye ressurser på distriktspolitikk, og allikevel har flyttestrømmen gått den gale vegen. Ja, den har gjort det, i noen tilfeller fordi folk har hatt frie valg og har ønsket å flytte, men for en del kommer det av at man har tatt mange store beslutninger som har virket sentrali-

serende, og så har man brukt distriktspolitiske virkemidler for å prøve å bøte på skadene av den politikken man har ført på sektorene. Dette er en av grunnene til at SV er medforslagsstiller til et forslag der man skal få utredet de distriktspolitiske virkningene av vedtak før en vedtar dem, slik at en kjenner til konsekvensene av dem og eventuelt kan bremse, fatte andre vedtak eller få en oversikt over hvilke andre distriktspolitiske tiltak en må gå inn med for å rette opp skadene.

Vi tror at en må ta en fight med maktunge og pengesterke interesser. SV har aldri trodd at markedskreftene kan ordne opp med dette. Markedskreftene er sentraliserende i seg sjøl, så hvis man ønsker å ta hensyn til noe annet enn sentrum og dem som har flest penger, er man altså nødt til å bruke noen politiske virkemidler for å få det til. Ellers vil disse hensynene komme bakerst, og myndighetene blir nødt til å reparere skadene.

SV tar også til orde for å legge prinsippføringer for utdanning, spesielt IT-utdanning og IT-satsing i offentlig regi. Det er også sentrumspartiene med på. Vi mener at denne satsingen må bli tung, og den må bli desentralisert i sitt vesen. Det er umulig å skvise slike nye satsinger inn på de sylslanke høgskolebudsjettene som man nå har, og det kan heller ikke avspises med forskningsmidler på linje med det som er norsk offentlig standard i dag. Hvis vi sier at utdanning, forskning, informasjon og teknologi skal være framtida, må vi altså gjøre det skikkelig. Det nytter ikke med noe pusleri. Hvis det skal være distriktsutvikleren, må vi sørge for at denne satsingen kommer først i distriktene.

De viktigste ressursene i distriktene er mennesker. Da blir befolkningsnedgang et stort problem, og kompetanseheving og kultur desto viktigere. Utdanning er det viktigste strategiske virkemiddel både for dem som vil gi enkeltmennesket mer makt og styring over sitt eget liv, og for dem som vil gi ulike deler av landet mer makt over sin framtid.

Det har vært sagt mye om utdanning. SV mener at utdanning er noe av det viktigste vi kan satse på, og da betyr de kommunale budsjettene mye. Slik som underkuddene nå er i kommunesektoren, er det ikke mulig for kommunene å satse nok på skolen til at den skal kunne bli god nok og gi barn og ungdom nok opplevelser av at de får skikkelige tilbud også i utkanten. Det var også noe av det jeg tok opp i stad da det dreide seg om kultur. Dette dreier seg også om å gi ungdom og barn opplevelser av å være med på spennende og utviklende ting og et minne om en oppvekst som var spennende og rik, noe man kunne tenke seg å flytte tilbake til og la sine barn få en del av. Slik sett har en kultursatsing et langsiktig og bredt perspektiv.

Så foreslår SV at fylker og fylkeskommuner sjøl skal få lov til å bestemme hva de distriktspolitiske midlene skal brukes til. Det er vi alene om, og det forundrer meg veldig, for det går jo nettopp på at man i distriktene sjøl vet hvor skoen trykker, hvor man har behov for en ekstra innsats. Vi mener at hvis man ønsker å bruke distriktspolitiske midler også til primær oppgavene, skal det være muligheter til det, for man må sjøl kunne få bestemme hva som er mest hensiktsmessig.

SV la i SND-debatten på fredag fram forslag om at SNDs rammer for tilskudd og risikolån bør økes. SND har i årsrapportene i hvert fall siden 1997 pekt på at det er svært mange bedrifter som ikke kommer i gang, fordi det ikke er tilskudd nok, og fordi rammen for risikolån er for liten. Senest har jo risikolånepotten blitt økt gjennom ulike forslag fra Regjeringen i ettertid, etter at budsjettet er lagt.

SV ser det som svært viktig å hjelpe de bedriftene og de gründerne som har en idé, til å kunne få etablere seg. Derfor ser vi det som helt uhensiktsmessig at rammene på disse områdene skal være så små at man må si nei til gode prosjekter, og det står helt entydig i SNDs årsrapporter at det er gode prosjekter som har livets rett, som ikke kommer opp og stå fordi man mangler nok risikovillig kapital. Da er SV mer villig til å bruke ganske mye mer penger der, og så er SV innstilt på at når bedrifter går godt, bør de være med og dra lasset. Det er riktig at samfunnet da skal være med og høste av den gevinsten de får.

Så skal jeg gå inn på et tema som kanskje kommer veldig i bakleksa når vi diskuterer distriktpolitikk, og det er innlandet. Distriktpolitikk blir veldig ofte bare kyst og mye Nord-Norge, og det er riktig, for det er mange problemer der. Men innlandet har på en annen måte ikke fått den samme plassen – og kan ikke få det heller – fordi det der ikke er så mye fiskeri og heller ikke så mye havbruk, og olje og gass ligger også i havet. Men innlandet har mange ressurser. Når det gjelder landbruk, har flere vært inne på at det er viktig at landbruket får levekår som gjør at innlandet kan bestå. Men innlandet har også en viktig ressurs som heter bioenergi. Bioenergi er miljøvennlig energi, og vi trenger mer miljøvennlig energi. Derfor kan innlandet bidra med noe positivt i forhold til å utvikle det. Det vil gi arbeidsplasser i innlandet, men ikke minst vil innlandet få mulighet til å være en del av det å utvikle en moderne energi som er miljøvennlig og framtidsrettet. Slik sett ville jeg håpet at flere kunne vært med og støttet forslaget som går på å få fram prosjekter når det gjelder dette, fordi dette kan bli en viktig distriktsutvikler for en innlandsnæring som på den måten kunne få lov til å være en del av en moderne teknologi som er under full utvikling, som ikke bare vil komme distriktene til gode, men også miljøet.

Presidenten: Karin Andersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Einar Johansen (A): Av innstillingen kan man etter min mening se at SV har en litt romantisk forestilling når det gjelder deler av fiskeripolitikken. Jeg var i mitt innlegg inne på en del av det. Jeg vil benytte muligheten til å si litt mer om det og rette et par spørsmål til SV.

Fritt fiske for båter under 15 meter med passive redskaper, mener SV. Det er nesten så man kunne være fristet til å si at SV har en forestilling når det gjelder norsk fiskerinæring om at smått er godt. Men slik er ikke virkeligheten.

Mitt første spørsmål til SV er: Hvordan kan vi i praksis få til et fritt fiske for båter under 15 meter med passive redskaper, uten at man overskrider totalkvotene?

Det andre spørsmålet er: Skal alle båter over 15 meter avgi ressurser til de som er under 15 meter, slik at de kan fiske fritt, eller har SV en trylleformel som skaffer nok råstoff til alle, uten at man overskrider de fastsatte internasjonale kvoteavtaler?

Karin Andersen (SV): SV har ikke større kvoter enn andre partier – jeg ville si snarere tvert imot. SV ønsker at man skal bygge ned fabrikktrålerflåten. Det har vi også skrevet, men det sa ikke representanten fra Arbeiderpartiet noe om.

Vi ønsker en omfordeling fra fabrikktrålerflåten til kystflåten. Fabrikktrålerflåten tar fisken lenge før den kommer inn til land. Hvis man kunne avvente og la mer av bestandene få lov til å vokse opp og komme nærmere land før de høstes, ville det være nok både til fritt fiske for båtene under 15 meter og til dem over 15 meter. Det er slik at det er behov for en stabil råstofftilgang til fiskeindustrien, og det er vanskelig for båter under 15 meter å sørge for dette. Derfor trengs det også noen større båter i kystfiskeflåten, som kan sikre det. Da må man – hvis dette skal bli en realitet – også overholde sine leveringsbetingelser.

SV ser at det trengs både små og større kystfiskefartøyer. Det er altså i kvotene til fabrikktrålerflåten SV vil kutte. Det er fullt mulig å høste mer hvis man sørger for at de som nå soper havet tomt, får ta mindre. Da blir det plass til både de litt større kystfiskebåtene og de under 15 meter. Og det er en realitet at svært mange av disse små båtene kunne få en bra inntekt hvis de fikk muligheter til å høste noe mer. Det kunne også være en hjelp for lokalsamfunn som nå sliter, at man la seg på en linje der man ville sørge for at disse ressursene også kom lokalsamfunnene bedre til gode. Det kunne man gjøre ved å satse på kystfiskeflåten og ikke på fabrikktrålerflåten.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det går fram både av representanten Andersen sitt innlegg og av innstillinga at SV i all hovudsak står saman med både Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet i merknader og forslag. Dei store skiljelinjene går mellom Arbeidarpartiet, med støtte frå Framstegspartiet og Høgre, på den eine sida, og Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og SV på den andre sida – heldigvis med nokre fleirtal på tvers av desse konstellasjonane.

Så utfordra Karin Andersen – etter det eg forstår – både Arbeidarpartiet og sentrumspartia med omsyn til kva kultur har å seia for distrikta. Den stafetten vil eg gjerne senda vidare. Eg synest det er svært viktig at ho understreka kultur både som ein fordel og som ei moglegheit til fleire arbeidsplassar i mange distrikt og til større eigenopplevingar. Senterpartiet og SV står i innstillinga saman om alt som heiter kultur, unnateke ei varsling som gjeld kva SV konkret vil satsa på i den neste perioden. Den kan eg òg kvittera ut med å seia at for

Senterpartiet sin del har vi programfesta 1 milliard kr meir til kultur i løpet av dei neste fire åra.

Så er det eitt punkt der eg har behov for ei oppklaring. Alle desse tre partia er opptekne av ungdom som eit eige satsingsområde, på same måten som Regjeringa er det. Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti strekar under behovet for ei oversikt over kva for arbeidsplassar som finst. Vi ber Regjeringa vurderer å oppretta ein nasjonal kompetansedatabase for distriktsungdom, til gjensidig nytte både for ungdommen, bedriftene og næringslivet. Den merkningen fann ikkje SV grunn til å vera med på. Var det ei forgøyming?

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Karin Andersen (SV): Nei, det var ingen forglemelse. Grunnen til at SV ikke har vært med på den merkningen – på samme måten som vi ikke er med på forslag og merknader når det dreier seg om positivtetsagenter – er ikke at vi mener at dette ikke er gode tiltak, men at vi har den innstillinga at vi ønsker at kommuner og fylkeskommuner skal få sine distriktspolitikkpenger i samlepotter, og at de sjøl skal kunne få lov til å velge hvordan de vil bruke pengene. Slik sett synes vi at dette er gode ideer, men vi synes ikke det er riktig at Stortinget skal sitte og bestemme så detaljert hva det er man skal drive med. Hvis man ut fra lokalt behov ønsker eventuelt å opprette en nasjonal database, ønsker vi at de skal få frihet til å kunne bruke pengene sine til dette, sjøl om jeg tror at det kanskje ikke er det mest hensiktsmessige. Jeg tror kanskje at regionale databaser er enklere å ha oversikt over og enklere å lage litt lokal profil på, slik at man kan profilere hva som er de ulike landsdeler eller regioners fortrinn når man ønsker å selge seg som et godt bosted og arbeidssted for ungdom.

Grunnen til at vi ikke er med på den merkningen og heller ikke med på forslaget om positivtetsagenter, er rett og slett at vi ønsker å gi lokal frihet når det gjelder de distriktspolitiske midlene som blir gitt. Distriktene skal sjøl få lov til å velge hvilke tiltak de vil bruke pengene på.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Leif Helge Kongshaug (V): Det er mange ord og mange skiftende politiske konstellasjoner i denne innstillingen. Venstre er ikke representert i kommunalkomiteen. Jeg skal ikke gå dypt inn i alle merkningene, men plassere Venstre på noen av de viktigste områdene i distrikts- og regionalpolitikken.

Det helt store politiske skillet i denne saken går åpenbart mellom Fremskrittspartiet og de øvrige partiene. Fremskrittspartiet synes sentralisering er positivt og bør oppmuntres, og vil avvike det meste som kan kalles distriktspolitikk. Dette ville ha vært dramatisk for landet, og jeg tror de fleste skal prise seg lykkelig for at dette ikke blir en aktuell politikk.

I neste runde har vi Fremskrittspartiet og Høyre som det nest mest ytterliggående alternativ, med sin relativt ensidige vekt på samferdsel og næringslivets rammebetingelser. Venstre er enig i betydningen av dette, men mener det er helt nødvendig med en mer ambisiøs og aktiv politikk for å sikre at mennesker og ressurser blir tatt vare på i hele landet. Det er positivt at Høyre i alle fall er med på en del merknader i den retningen.

Venstre kan slutte seg til de merkningene hvor Kristelig Folkeparti går sammen med de to høyrepartiene, som understreker betydningen av et lønnsomt næringsliv i alle deler av landet. Det er positivt at Høyre er med på merkningen som understreker SNDs og SIVAs betydning som fødselshjelpere og støttespillere for gode prosjekter som ellers ikke ville komme i gang. Det er et faktum at mangel på privat kapital ofte er et problem, og at lønnsomme prosjekter trenger drahjelp fra det offentlige virkemiddelapparatet. Det er jo ikke slik at det offentlige subsidierer ulønnsomme aktiviteter i stor skala, slik distriktsdebatten ofte kan gi inntrykk av.

Venstre er enig i den smule skepsis som det gis uttrykk for overfor Regjeringens vektlegging av regionale sentra. Vekstsenterpolitikken har i årtier vært en måte å drive sentralisering på. Sterke regionsentre kan ikke operere uten et aktivt og levedyktig omland.

I likhet med de andre sentrumspartiene er Venstre på vakt mot sentraliseringseffekten i den fornyelse av offentlig sektor som Regjeringen gjennomfører. Omstilling og effektivisering er helt nødvendig, men det er urovekkende at dette i så stor grad går ut over de ytre ledd, og ikke i samme grad ut over det sentrale byråkratiet. Brukerne skal stå i sentrum. Det dreier seg ikke bare om å strømlinjeforme systemene.

Venstre ser positivt på mindretallsmerknader om kollektivtrafikk, kultur, kommunal frihet og kommuneøkonomi, såkornfond framfor statlig investeringsfond, aktiv bypolitikk – for å ta noen spredte eksempler. Det samme gjelder merkningen fra Høyre og Kristelig Folkeparti om arbeidskraftproblemet. Jeg må si det undrer meg at alvorret i denne utfordringen ikke har sunket dypere inn i komiteen. Uten økt arbeidsinnvandring vil Distrikts-Norge blø – kanskje ikke bare blø, men forblø.

Regjeringens mål om å vri tiltak fra enkeltbedrifter og næringer til utviklingsmiljøer kan være positivt, men det er likevel grunn til å advare mot for rigide regler ut fra i og for seg gode mål. Distrikts-Norge har sett mye «prosjektmakeri», der søkere og søknader må tilpasses kriterier som ikke alltid stemmer med behovene og den mest effektive bruk. Støttemidler må settes inn der de best kan gi resultater.

Blant de mange alliansene i innstillingen har vi Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Disse medlemmer har et felles ønske om å tilbakeføre en andel av selskapskatten til kommunene. Venstre minner om de tilfeldige utslag som kom av at bedrifter og konserners administrasjonssted avgjorde kommuneskattens adresse. Det er viktig med et incitament til en aktiv næringspolitikk overfor kommunene. Reglene må derfor endres før selskapskat-

(Kongshaug)

ten igjen tilbakeføres til kommunene etter det gamle systemet.

Venstre er glad for at det fortsatt er et stort flertall i denne sal for å bidra til positiv utvikling og ressursutnyttelse i alle deler av landet. I saker som kommuneøkonomi, landbruks- og fiskeripolitikk, synet på et folkevalgt, regionalt nivå m.m., vil Venstre i hovedsak kunne slutte seg til merknadene som omfatter sentrumpartiene og Arbeiderpartiet.

Til slutt om de framlagte forslagene: Venstre vil støtte mindretallsforslagene nr. 1, 2, 3, 4, 5 og 6. Vi vil stemme imot forslag nr. 7, og for øvrig stemmer Venstre for innstillingens tre punkter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Andersen (Frp): Dette er vel ikke egentlig en replikk jeg hadde tenkt å ta, men etter den grusomme salven som ble avfyrt fra Venstre-representanten til Fremskrittspartiet, var det umulig ikke å komme med et tilsvarende svar.

Det ble sagt at skillet når det gjelder distriktspolitikk, går mellom Fremskrittspartiet og de andre partiene. Ja, det kan godt være. Men det er jo slik at hvis vi ser på den rådende politikken, vil jeg påstå at ingen distriktspolitiske målsettinger er oppnådd fullt ut. Det kan representanten neppe si imot. Når det gjelder forholdet mellom innsats, ambisjonsnivå, målsetting og oppnådde resultater, har dagens distriktspolitikk ikke innfridd målene. Flyttestrømmen er fortsatt stor, og vi ser at distriktpartiene stadig blir mer marginalisert. De som skal målbare distriktenes fortreffelighet, treffer tydeligvis ikke så mange velgere lenger.

Når det gjelder sentraliseringstrenden og den beskrivelsen som jeg prøvde å gi i mitt hovedinnlegg, mener jeg fortsatt at den er ganske dekkende for virkelighetsbildet av norske distrikter og den situasjonen de i dag befinner seg i, og jeg mener faktisk at det neppe er behov for en egen politikk for distriktene. Hvis distriktene utnytter f.eks. sitt lokale ressursgrunnlag, har de vel bedre sjanse enn byene til å klare seg på en ypperlig måte. Det å gi distriktene krykker gjør bare vondt verre. Å gjøre noen avhengig av velmenende støttetiltak vil i det lange løp vise seg å være en dårlig løsning dersom man virkelig ønsker å hjelpe noen. Å klare å stå på egne ben, er faktisk det beste. Det gjelder også norske distrikter.

Leif Helge Kongshaug (V): Min påstand er fortsatt at Fremskrittspartiet har et altfor enkelt syn på det som har med distriktspolitikk å gjøre. Vi må ikke glemme at Norges land er 200 mil langt, at det er store avstander, og at det er behov for særskilte tiltak. Når distriktspolitikk ikke har vært temaet i de siste årene, skyldes det at det er enkeltsaker som har gått mye på enkeltpersoners ve og vel, og, nær sagt, egoisme som har kommet i fokus. Distriktspolitikk har faktisk vært sand i maskineriet i lengre tid, og den som har snakket distriktspolitikk, har lett blitt sett på både som gammeldags og kanskje tilnærmet et

fossil. Jeg håper at distriktspolitikk blir et tema i den kommende valgkampen.

At Fremskrittspartiet i sin politikk ikke ser at landsdelene er forskjellige, fikk vi et tydelig eksempel på da det var debatt om fraktutjevning i Odelstinget i desember 1998. Da sa Fremskrittspartiets medlemmer i innstillingen:

«Disse medlemmer legger til grunn at lovforslaget må ha sin bakgrunn i at regjeringen mener at det ikke er bra at fraktkostnader skal være en del av bensin- og autodieselprisen.»

Hvorfor det stiller seg annerledes med drivstoff enn med skotøy og slips, fremgår ikke av innstillingen. Når vi får slike merknader som dette, synes det å fortelle nok om et partis distriktspolitikk.

Karin Andersen (SV): Det eneste forslaget Venstre valgte ikke å slutte seg til, var forslag nr. 7, fra SV. Det forslaget burde etter det jeg forstår, være et forslag som var fullt og helt etter Venstres hjerte. Det dreier seg nemlig om å gi full frihet til lokalsamfunn og regioner til sjøl å bestemme hvordan de skal kunne bruke sine distriktspolitiske virkemidler. Venstre har ved mange anledninger tatt sterkt til orde for desentralisering av makt, og for at man ikke fra sentralt hold skal overstyre lokalsamfunn i lokalpolitikken. Her hadde altså SV tenkt å gjøre virkelighet av et slikt prinsipp, og så signaliserer Venstre at de går imot.

Hvorfor stoler ikke Venstre på at det er kommunestyrene og fylkestingene som er de som er best skikket til å bestemme hvor de distriktspolitiske tiltakene skal settes inn? Er det slik at de mener at det er Stortinget som skal sitte her og finsikte på den måten vi gjør nå? Hadde det ikke vært bedre at den satsingen som skulle komme, kunne få komme ut fra lokale behov og prioriteringer?

Og så et spørsmål når det gjelder SND. SND har i mange år måttet avslå støtte til mange prosjekter fordi rammene har vært for knappe. Det har vært prosjekter med stor risiko, men med stort potensial. SND har altså ikke hatt nok penger til å yte støtte til dette. Det som har stått i SNDs årsmeldinger de siste årene, er at dette faktisk har vært prosjekter som burde ha fått støtte, fordi de hadde kommet til å skaffe mange nye bedrifter og arbeidsplasser framover. Er Venstre enig med SV i at det er behov for å øke rammene til SND når det gjelder tilskudd til bedrifter og når det gjelder risikokapital, slik at SND ikke må legge gode prosjekter i skuffen?

Leif Helge Kongshaug (V): Jeg synes representanten Karin Andersen snakket god Venstre-politikk i innledningen, om å overlate mest mulig til de lokale folkevalgte når det gjelder det å avgjøre og ta de beslutningene som angår deres innbyggere. Nå ligger det et forslag, nr. 7, fra SV i innstillingen. Jeg synes at det går noe langt i denne situasjonen. Jeg tror det er behov for en modningsprosess her. Det står faktisk i forslaget:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om at hoveddelen av de distriktspolitiske virkemidlene legges inn i bevilgningsrammer som i sin helhet disponeres av kommuner og fylkeskommuner...»

Dette er et temmelig langt steg også i forhold til den meldingen som vi nettopp behandlet, SND-meldingen, der vi tok viktige steg i retning av mer beslutningsmyndighet til regionene, bl.a. ved at de regionale styrene skal få beslutningsmyndighet. Jeg synes at dette forslaget går noe langt med det samme, men Venstre deler intensjonen og tanken bak i denne sammenheng.

Når det gjelder SND og størrelsen på rammene, er det klart at det ved ulike budsjettprosesser har vært smertelig å se at SNDs bevilgninger har blitt skåret ned, når vi vet om alle de søknadene rundt om til gode prosjekter som ville ha ført til mange framtidige arbeidsplasser i distriktene, men som ikke har fått midler og ikke har fått den fødselshjelpen som er nødvendig. Men det har vært andre overordnede hensyn å ta i budsjettssammenheng, og så har det blitt en slik pakke. Men hvis situasjonen er slik ut fra overordnede hensyn, vil Venstre absolutt være med både å prioritere tilskuddsmidler og risikokapital, som da fortrinnsvis går til de regionale beslutningsorganene.

Torbjørn Andersen (Frp): Jeg synes det blir litt urettferdig når representanten Kongshaug viser til at Fremskrittspartiet var imot fraktutjevningstilskuddet i sin tid. Det er jo ganske marginalt i forhold til de store avstandskostnadene det er snakk om når det gjelder avgift på drivstoff. Fremskrittspartiet vil derimot senke avgiftene langt mer enn de 15–20 ørene pr. liter som dette fraktutjevningstilskuddet måtte beløpe seg til. Så er det jo slik at Venstre er et av de partiene som faktisk vil ha de høyeste bil-, drivstoff-, bensin- og diesellavgiftene i dette landet. Og hva da med distriktene? Er det helt ubetydelig for distriktene at vi har avgifter på drivstoff desidert i verdenstoppen, samtidig som vi er et langstrakt land og har dårlige veier? Dette er altså Venstres politikk. Venstres gave til distriktene er å gi dem den høyeste bensinprisen som tenkes kan – eller er det ikke slik?

Leif Helge Kongshaug (V): Svaret er: Det er ikke slik. Venstre vil ikke gå inn for de høyeste bensinavgiftene som tenkes kan. Vi må ha et realistisk alternativ til behovet for bil i Distrikts-Norge, men vi må også greie å se at bilen i mange områder er et problem og fører til at man må gjøre betydelige investeringer for i det hele tatt å få dette til å fungere. På lang sikt må det være slik at en må betale en del i et av verdens rikeste land for det som over tid vil forurense og være til sjenanse for oss alle sammen og framtidige generasjoner.

Vi må også greie å ha et differensiert syn på bil og bilbruk, og erkjenne at det i byer og tettsteder, der vi har gode kollektivtilbud – og det må være en målsetting å få dem enda bedre – skal det koste å kjøre bil, mens det i distriktene faktisk bør være billigere å kjøre bil. Og da kommer nettopp fraktutjevningsordningene inn i bildet for å bøte på det.

Det er heller ikke tilfellet at Venstre går inn for at det skal være dårlige veier i distriktene. Vi prøver etter beste evne å få vridd bevilgningene slik at det nettopp er distriktene som blir tilgodesett når det gjelder veier. Det så vi sist da vi reviderte budsjettet, der det bl.a. ble avsatt

70 mill. kr til rassikring. Rassikringen gjøres i distriktene, ikke i byene.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg er veldig glad for at det er så brei oppslutning i Stortinget om hovedlinjene i distrikts- og regionalpolitikken. Vi har fått til mye på dette politikkområdet, selv om det selvfølgelig fortsatt er store utfordringer.

Selv om vi verken vil eller kan dirigere hvor folk flytter, mener vi at det er viktig å satse på flere attraktive steder i distriktene hvor folk ønsker å bosette seg, istedenfor at så mange flytter til storbyene. Da trenger vi robuste samfunn som har likeverdige levekår for både kvinner og menn i ulike faser av livet. Hvis ikke kvinner og ungdom er villig til å satse på distriktene, har ikke distriktene noen framtid. Det er stor vilje til å satse på ungdom rundt om i landet, men her er det viktig å unngå at satsingen bare blir «prat og fine ord». Behovet for uformelle møteplasser er ett av de temaene som har vært hyppigst nevnt når vi har deltatt på konferanser for ungdom rundt omkring i Norge. Da trengs det penger, men også at ungdommen selv får legge premissene for utforminga av de uformelle møteplassene. Det er også økt forståelse i lokalsamfunnene for at det er viktig å tilrettelegge både for kvinners og menns etterspørsel etter arbeid, service og fritidstilbud. Men vi har fremdeles et stykke igjen for å sikre at kvinner i like stor grad som menn nyter godt av de virkemidlene som stilles til rådighet i distrikts- og regionalpolitikken. Dette vil jeg følge opp.

Jeg er stolt av den vellykkede utkantsatsinga, som tidligere statsråd Opseth introduserte. Regjeringa vil videreføre utkantsatsinga i en egen småsamfunnssatsing rettet mot de kommunene som har stor nedgang i folketallet og stor avstand til sentra. Det viktige arbeidet med å utvikle offentlige servicekontor for å sikre velferds- og tjenestetilbud vil også bli videreført.

Jeg har registrert at Regjeringa fra enkelte hold, kanskje spesielt fra Senterpartiet, kritiseres for å tale med to tunger i distrikts- og regionalpolitikken ved at Regjeringa ønsker både å satse på sterke regioner og opprettholde bosettingsstrukturen i hele landet. Selv avisen Nationen forstår ikke den motstanden Arbeiderpartiet møter med hensyn til å satse på bygdebyer. På lederplass fredag 8. juni framhever Nationen betydningen av bygdebyenes rolle for distrikter som ikke bare vil stoppe, men snu flyttestrømmen. Mitt standpunkt er at uten «sterke» bygdebyer som kan tilby attraktive arbeidsplasser, servicetilbud og ikke minst kulturtilbud både til egen befolkning og til omlandet, inkludert utkantkommunene, vil utkantene virkelig komme i en vanskelig situasjon. Jeg mener at bygdebyene er avgjørende for å greie å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, og er helt nødvendig for å bremse befolkningsveksten i storbyene. Regjeringas regionsatsing og småsamfunnssatsing supplerer hverandre, og er ikke i motsetning til hverandre.

Vi vet at arbeidsplasser fortsatt betyr mest for valg av bosted. Derfor har vi satt i gang et systematisk arbeid

med å desentralisere statlige oppgaver og funksjoner. Her kan vi allerede vise til resultater. Dessuten vil vi fortsatt ha en aktiv innsats for å utvikle et framtidrettet og konkurransedyktig næringsliv i distriktene. I den sammenheng er næringshagene vellykkede eksempler. Samtidig ser vi at folk vil ha mer enn bare arbeid. Derfor er det viktig at vi får til et godt samarbeid mellom private, frivillige og offentlige aktører om statlig lokalisering, næringsutvikling, infrastruktur, utdanning, barnehager, boliger, kultur osv. I dette utviklingsarbeidet ønsker Regjeringa å stimulere til felles innsats for regional utvikling, og samtidig delegerer makt og myndighet til det lokale og regionale nivå, for det er disse aktørene som best vet hvor skoen trykker.

Til sist – men ikke minst viktig – vil jeg spesielt framheve betydningen av kultur, holdninger og verdier for både bosetting og levekår i distriktene. Lokalsamfunnene må framstå som så attraktive at folk både velger å flytte dit og også blir boende der. Det stiller store krav til lokalsamfunnets evne til å være åpen, til å inkludere dem som vil flytte dit – uansett hvilken bakgrunn de har og hvor de kommer fra – og samtidig gi dem like muligheter og rettigheter til å delta i samfunnet og bruke sine ressurser, for vi trenger dem alle sammen. Kvinner og menn, barn og unge og alle i alle aldre må få komme fram med sine meninger og oppfatninger. Det gjelder å få til en holdning, at det å være forskjellig er noe positivt og kan tilføre lokalsamfunnene noe som er veldig verdifullt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Framtidsforskarane seier at fleirtalet av framtidens bedrifter, dei vi skal jobba i om 20 år, enno ikkje er skapte. Men vi veit at mange av desse nye bedriftene vil koma i havbruka langs kysten, og alt no står 20 pst. av befolkninga – dei som bur langs kysten – for 40 pst. av eksportinntektene til Noreg.

Så er det slik at eit viktig rammevilkår, vegstandarden, er for dårleg ut til mange lokaliseringar som er gode for havbruk. Ein kan ikkje flytta merdane til vegen, det er vegen som må byggjast til merdane. Kristeleg Folkeparti trur at fylka ville ha prioritert eige næringsliv dersom fylkespolitikarane gjennom oppgavefordeling fekk styringsrett over vegmidlar, men her held Arbeidarpartiet fast på vegsjefen som «konge på neset». Det er frustrerende når fiskeprodukt må omlastast fordi vegen manglar akseltrykk. Og det er molboaktig å køyra tusenvis av vognlass over Langfjella til Østfold for å nå kontinentet. Langt er det, dyrt er det, miljøfiendtleg er det, og kvalitetsdeleggjande er det.

Kva vil Arbeidarpartiet og Regjeringa gjera for å byggja ein kyststamveg som kan ta imot det maritime evenstyret dei neste 20 åra?

Statsråd Sylvia Brustad: Det er ingen tvil om at det ligger et enormt potensial for utvikling, arbeidsplasser og bosetting i det som dreier seg om havbruk i vid forstand. Det gjelder spesielt i Nord-Norge, men det gjelder også på deler av Vestlandet, og det bør vi evne å utnytte slik at

vi faktisk får til arbeidsplasser i et område hvor jeg tror det er uante muligheter, og det er mye av det vi ennå ikke har greid å ta i bruk.

I den sammenhengen er det selvfølgelig også viktig, som representanten Apelthun Sæle var inne på, det som dreier seg om samferdsel i vid forstand. Nå er jo ikke debatten i dag om nasjonal transportplan, den har vi hatt en brei debatt om her i Stortinget for kort tid sia, og der ble det nettopp lagt vekt på å binde sammen arbeidsmarkedsregioner og utvikle det vi kan kaller transportkorridorer, der transport på veg, bane og sjø skulle ses i en sammenheng. Og her legger selvfølgelig også Regjeringa stor vekt på å utvikle knutepunkter i tilknytning til ulik transportinfrastruktur. Og det er ingen tvil om at god tilgang til hovedtransportårer er viktig for næringslivet i distriktene, og det gjelder selvfølgelig også i forhold til fiskeindustrien.

Når det så gjelder spørsmålet om hva fylkene skal ha ansvaret for i framtida, osv., får vi rikelig anledning til å diskutere det mer i detalj kommende torsdag. Jeg vil komme nærmere tilbake til våre argumenter for hvorfor vi mener det er riktig å gjøre det på den måten vi har anbefalt, og som jeg oppfatter at også et flertall i Stortinget, i hvert fall i innstillingen, så langt har sluttet seg til.

Sverre J. Hoddevik (H): Høyre og Arbeiderpartiet skiller lag i synet på det offentlige og det private relative størrelse i framtidssamfunnet. Som vi har vært inne på tidligere, har fylkeskommunen blitt hovedaktøren i den storstilte offentlige dugnaden, og i innstillinga snakkes det om et større regionalt rom for utviklingsprosessene. Det er også slik at mange av oss har merket taktforskjellen mellom det private næringsliv og det offentlige i disse tidligere forsøkte dugnadene innen virkemiddelapparatet.

Spørsmålet er i grunnen: Hva skal til for at Arbeiderpartiet revurderer sin rolletildeling til fylkeskommunen i forhold til disse rollene, og eventuelt oppgjøret på helsesektoren, som i alle fall Arbeiderpartiet har sluttet seg til? Ser Arbeiderpartiet konfliktroller mellom fylkeskommunen og SND f.eks., eller konfliktflater mot det private?

Siden det nå er blitt så legitimt å snakke om fisk i distriktpolitikken, ikke minst oppdrett, så la meg vende tilbake til disse mange tjuetårige scenarier, der ett av dem er at verdiskapinga når det gjelder fisk og oppdrett, skal stige fra 30 milliarder kr til – la oss si – 230 milliarder kr i dette perspektivet. Ser statsråden at disse rammebetingelsene som oppdrett har fått i nær fortid, kan torpedere denne framtidssdrømmen? Og hvis svaret på disse grensesettende betingelsene er lakseavtalen med EU, har da Arbeiderpartiet et spenstig forslag i forhold til andre oppdrettsarter, som hvit fisk og ørret, som angivelig ikke er rammet av disse bestemmelsene?

Statsråd Sylvia Brustad: Representanten Hoddevik hadde mange spørsmål, så jeg må beklage hvis jeg ikke rekker å svare på alt som det ble spurt om. Men for å ta det første først: Det som dreier seg om fylkeskommunen og den rollen som fylkeskommunen forhåpentligvis blir

tillagt etter behandlinga her på torsdag, og også i forlengelsen av den debatten vi har her i dag, mener jeg er helt riktig. Jeg mener det er veldig viktig at vi greier å delegerer mer makt til kommunene og fylkeskommunene. Det gjelder også rådigheten over en del av de virkemidler vi stiller til disposisjon, ikke minst innenfor distrikts- og regionalpolitikken. Regjeringa startet allerede for inneværende år med å gi fra seg en del tilskuddsordninger, for å si det på den måten, til fylkeskommunene, fordi vi mener at de er nærmere der folk bor, og er bedre i stand til det, enn at vi skal sitte og detaljstyre ting f.eks. fra Kommunal- og regionaldepartementets side. Jeg er glad for at det er tilslutning til å gå videre på den tankegangen og videre på den veien.

Så er det selvfølgelig alltid en utfordring å greie å samordne de ulike virkemidlene vi har til rådighet. Det gjelder SND, SIVA, departementet, fylkeskommuner osv. Der mener jeg også at det er lagt et godt grunnlag gjennom den SND-meldinga som nylig er behandlet her i huset, som også har gitt klare signaler om å desentralisere mer. Jeg føler at vi er på veldig god vei når det gjelder å samordne virkemiddelbruken på en god måte.

Så har jeg lyst til å si at det er ikke slik at Arbeiderpartiet og Regjeringa er imot at det private næringsliv også skal være i distriktene. Vi er helt avhengig av at det private næringsliv også er i distriktene. For det kan ikke være enten – eller, det kan ikke være enten privat eller offentlig. Vi er nødt til å ha begge deler. Og la meg bare bruke ett eksempel: Vågå kommune, en liten kommune i Gudbrandsdalen i Oppland, som de fleste kjenner til, stor befolkningsnedgang i utgangspunktet, har nå deltatt i den særskilte utkantsatsinga under Kommunal- og regionaldepartementet, har greid å skape ny optimisme gjennom landets billigste ungdomsboliger, gjennom næringshager, gjennom stedsutvikling, gjennom bevisst satsing på kultur osv., og de har også greid å få Stein Erik Hagen til å etablere sin regnskapavdeling i Vågå. Og det er begge de to tingene – privat og offentlig – vi må få til hvis vi skal få folk til å flytte dit. Jeg vil bare også si at til 15 stillinger som ble utlyst, var det 70 søkere i Vågå. Det viser at det nytter.

Torbjørn Andersen (Frp): Statsråden var inne på at flytting var et problem. Det var jo ikke noe overraskende. At konkurransedyktig næringsliv var viktig, det kan jeg faktisk være veldig enig i. Men når vi ser på de generelle rammevilkårene for norske bedrifter, som i stor grad er lokalisert i distriktene, så er ikke de de aller beste i dag. Jeg vil bare minne om at arbeiderpartiregjeringens sammen med Kristelig Folkeparti faktisk vedtok tidenes verste skatte- og avgiftsøkning for i år, og en masse nye bedrifter som ikke hadde moms før, fikk moms i år. Rammebetingelsene går motsatt vei i Norge for norske bedrifter, for mens de senker skattene og avgiftene ute i Europa, så øker vi dem i Norge. Det er ikke godt å tenke seg at distriktene kan få nye bedrifter på en slik bakgrunn.

Det er altså slik at hovedmålsettingen for norsk distriktspolitikk lenge har vært å opprettholde bosettingen i

distriktene, men den har de senere årene blitt moderert til å skulle opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønstrene, som det heter. Men på tross av den politiske økonomiske innsatsen ser vi at flyttestrømmen fra bygdene i Norge følger utviklingen i flere andre land som bruker vesentlig mindre på distriktspolitikk. Selvsagt må folk få flytte hvor de vil, uavhengig, spør du meg, av hva politikerne måtte mene. Men mener statsråden at det er realistisk å tro at dersom man fortsetter den samme tradisjonelle distriktspolitiske satsingen, med de samme tradisjonelle, oppstilte målene som vi har hatt i mange år, så vil målsettingen i distriktspolitikken oppnås og flyttestrømmen snu? Hvorfor har ikke flyttestrømmen snudd for lenge siden dersom Regjeringens politikk er så fremragende? Statsråden skrot jo av at hun var stolt av utkantsatsingen til partiet. Hvorfor i all verden har da ikke flyttestrømmen snudd for lenge siden? Og et spørsmål til: Når skal den i så fall snu, med den utmerkede politikken statsråden hevder hun har i denne sammenheng?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg tror i hvert fall at det er én ting vi kan konstatere – og det er greit å vite når vi nå går ut i en valgkamp – og det er at hvis Fremskrittspartiet skulle fått bestemme distriktspolitikk i dette landet, hadde det sannsynligvis ikke vært så svært mange som hadde bodd utenfor våre største byer og tettsteder. Men det får vi bare ta med oss.

Ja, jeg mener vi har lyktes ganske godt i distrikts- og regionalpolitikken i Norge. Og hvis vi ser det i et litt lengre perspektiv enn bare ett eller to år tilbake, har vi hatt et relativt stabilt bosettingsmønster i Norge om vi ser det på landsdelsnivå og sammenlikner med andre land, som f.eks. Sverige. Samtidig har vi selvfølgelig nye utfordringer, og særlig gjelder det den befolkningsveksten vi har her i osloregionen.

Ja, flyttestrømmen er sterk. Spørsmålet er: Akter vi å prøve å gjøre noe med det fordi vi mener det er viktig å prøve å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, eller gjør vi det ikke? Jeg forstår det slik at Fremskrittspartiet ikke er særlig interessert i å gjøre noe med det, ja representanten Andersen uttalte til og med her fra talerstolen i stad at det ikke er «behov for en egen politikk for distriktene». Nei, hvis en virkelig har på seg de brillene, og ser ut i verden og tror at vi uten å bruke særskilte virkemidler fra Stortingets og Regjeringas side kan opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, men tror at markedet alene skal løse dette, da er det som å tro på julenissen. Slik er ikke virkeligheten. Vi vet at hvis markedskreftene skulle styrt helt alene, var det svært mange deler av dette landet som ikke hadde fått tilgang til mange grunnleggende velferdstjenester, som vi fra vår side faktisk mener at alle rundt omkring i landet, uansett hvor de bor, bør ha tilgang til.

Jeg må også si at det representanten Andersen sa om at Arbeiderpartiet hadde vært med på tidenes verste skatte- og avgiftspolitikk, er feil. Det er kanskje på tide at Fremskrittspartiet snart viser fram regnskapet sitt når de lover masse skattelette, for det betyr mindre til velferds-

goder, som svært mange i salen er opptatt av at alle i hele landet skal få tilgang til.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg vil fyrst gratulera statsråden med hennar engasjement for utflytting av arbeidsplassar, ein plan som Odd Roger Enoksen lanserte i si distriktpolitiske utgreiing i 1999, og der Arbeidarpartiet avviste planane om dei fyrste 65 arbeidsplassane som skulle flyttast ut.

Det er bra at Arbeidarpartiet her har snudd, sjølv om eg ikkje heilt forstår kvifor statsråden ikkje kunne bidra med ein plan som var meir føreseieleg både for dei lokalsamfunna det gjeld, og for dei arbeidsplassane som vil vera aktuelle. Men ho søker altså støtte frå Framstegspartiet for å avvisa det i Stortinget.

Så er det behov for eit dementi i forhold til Nationen. Det går fram av innstillinga, og det går fram av mitt innlegg i dag, at Senterpartiet ynskjer bygdebyar. Det er stor skilnad på Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet og SV som ynskjer både – og, både bygdebyar og faktisk òg å ta dei mange kommunane som ikkje kan bli bygdebyar, meir på alvor enn å kalla det for ei småsamfunnssatsing, som statsråden til og med er kry av, og som gjeld nokre få kommunar. Det står faktisk i innstillinga at det gjeld nokre kommunar i dei fylka som har flest av slike småsamfunn. Ho vel altså å sjå vekk frå dei kommunane som no opplever korleis tapskompensasjon, endringane i skattlegginga av kraftverka, kriteria for landbrukskontor og idrettsanlegg og fordelinga av samferdselsmidlane fungerer.

Frå mitt eige fylke har det kome brev frå formannskapet i Sauda og Suldal. Dei ber om ikkje å bli rekna som småsamfunn, men som kommunar som Regjeringa stiller opp i dialog med når dei har behov for tiltak for å ta i vare busetjinga. Det er det Senterpartiet kallar å tala med to tunger, det berre å klatta litt utover til nokre få som dei kallar for småsamfunn.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg forstår ikke alltid hvor Senterpartiet vil, for jeg opplever at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i distrikts- og regionalpolitikken egentlig er enige om veldig mye, selv om vi er uenige om noen virkemidler. Og det å gjøre det til en svær sak at det skulle være motsetning mellom en særskilt småsamfunnssatsing, eller satsing overfor de kommunene som sliter med mest fraflytting, og det å satse på bygdebyer eller regioner, er etter min mening galt, for de to tingene henger nært sammen. Og det er ikke riktig som representanten Meltveit Kleppa her sier, at vi bare klatter utover, eller ikke er interessert i også de små kommunene. Jo, det er vi. Men vi har litt ulike innretninger på hvilke virkemidler vi mener må til for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, og om mulighetene for alle kommuner til å tilby likeverdige tjenestetilbud, og derved også endringer i kommuneøkonomien, som vi skal ha en debatt om på torsdag.

Så er det heller ikke riktig som representanten Meltveit Kleppa sier, at Regjeringa har snudd i lokaliseringspolitikken. Det er vitterlig denne regjeringa som har fått

vedtatt nye statlige retningslinjer for hvordan vi skal etablere statlige arbeidsplasser i framtida. Hovedregelen skal være at de skal etableres utenfor Oslo, og det skal særskilt gode grunner til for å etablere dem i Oslo. Men det gjelder ikke bare nye arbeidsplasser, det gjelder også funksjoner, det gjelder arbeidsoppgaver, og det gjelder ved store omorganiseringer.

Jeg syns det er bra at Senterpartiet er enig i det og har pratet om det lenge, men jeg syns også de kan gi honnør for at det faktisk var vi som vedtok det, uten at det er noe poeng i seg selv. Men jeg mener altså at vi ikke har behov for nye, omfattende utredninger om hva som bør flyttes ut. Jeg mener vi vet nok til å vite at det er et riktig grep, og vi er opptatt av å vise til resultater. I løpet av ett år har vi allerede fått vedtatt å flytte ut 200 arbeidsplasser, og jeg skal garantere at i løpet av de nærmeste ukene og månedene kommer det til å komme flere konkrete forslag fra denne regjeringa. Og det mener jeg faktisk er viktigere enn å lage nye planer og nye utredninger.

Karin Andersen (SV): Statsråden sier at Regjeringen vet nok om effekten på en del områder. Da forstår jeg litt bedre hvorfor Arbeiderpartiet og Regjeringen er uenig i at man trenger å utrede de distriktpolitiske virkningene av store vedtak og politikkendringer som blir lagt fram. Det er nemlig Regjeringen ikke interessert i å synliggjøre, og det mener SV og flere av de andre partiene er uheldig. Det er lurt å vite på forhånd hvordan ting virker. Det er kanskje ikke så stort behov etterpå for å desentralisere arbeidsplasser ut igjen hvis man i utgangspunktet har tatt slike hensyn, og så slipper man doble etableringskostnader.

I tillegg til det ønsker ikke Regjeringen å få fram en analyse over hvilke konsekvenser IKT-utviklingen har for arbeidsmarkedet i distriktene. Jeg er veldig forbauset over at Arbeiderpartiet ikke vil være med og se på det og legge det fram, slik at vi kan ha en offensiv strategi for at dette skal være en god distriktsutvikler, i tillegg til at det skal være en god næringsutvikler for hele landet.

Så er det to temaer som dreier seg om hjemfylket til både statsråden og meg, som jeg kunne tenke meg å utfordre statsråden på. Det ene dreier seg om utviklingen av bioenergi, som er miljøvennlig energi som Norge trenger, og som innlandet har store ressurser av. Hva er grunnen til at Regjeringen er så tilbakeholden med å satse på dette, og at den nærmest må presses til å være med på satsinger her som jo ville gi miljøvennlig energi, mens den når det gjelder miljøvennlig energi, ikke har grenser for hva slags hastighet den skal gå fram med.

Og så dreier det seg om transport. I Hedmark er mye av tungtransporten tømmer. Den burde gå, både der og andre steder, på jernbanen. Men det er slik at jernbanen har en ekstra avgift på vognlast som gjør at jernbanen har en konkurranseulempe når det dreier seg om å transportere tømmer. Hvorfor vil Regjeringen beholde denne avgiften?

Statsråd Sylvia Brustad: Det er ikke riktig som representanten Andersen sier, at vi ikke er interessert i å se

virkningene av det vi gjør i forhold til distriktene. Det samme gjelder også i forhold til IKT. Denne Regjeringa har – og jeg er glad for at et flertall i Stortinget også er enig i det – tvert imot en ganske offensiv satsing når det bl.a. gjelder IKT, hvor vi helt klart har sagt at det som dreier seg om bredbånd, er noe som alle i alle deler av landet bør ha tilgang til, og vi er selvfølgelig innstilt på å bidra for å få det på plass.

Da jeg sa at vi vet nok og ikke trenger flere utredninger, gjaldt det verdien av å utplassere flere statlige arbeidsplasser. Jeg mener at det ikke bare er det at vi trenger det for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingen, det er jo ikke uten grunn at Stein Erik Hagen legger regnskapsavdelingen sin til Vågå. Det er sannsynligvis fordi det er billigere for bedriften – uten at jeg har studert regnskapet på noen måte. Det er fordi det der er stabil arbeidskraft, og det er fordi kommunen stiller opp med lokaler og tomter, slik at det også lønner seg, faktisk, å ha slike arbeidsplasser i distriktene. Og i den teknologiske verden som vi lever i, er det klart at svært mange arbeidsplasser like godt kan være i en liten distriktskommune som de kan være i sentrale strøk, og det gir distriktene våre uant flere muligheter enn det som var tilfellet før.

Så til det konkrete spørsmålet om bl.a. bioenergi. Jeg er enig med representanten Andersen i at det er et stort potensial i å få fram mer bioenergi, bl.a. i Hedmark. Det var også et av de temaene som jeg hadde møte med Hamar regionråd om i forrige uke, hvor vi også diskuterte om vi kan få til noe i samarbeid som gjør at en kan få utnyttet den ressursen på en bedre måte. Det er altså ingen uenighet om det mellom SV og Arbeiderpartiet. Vi er kanskje litt uenig om måten å gjøre det på, men her føler jeg meg trygg på at vi skal greie å få til noe, og det er det viktigste.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Inger Stolt-Nielsen (TF): Distrikts-Norge kveles av skatter og avgifter og statlig overstyring. Arveskatten presser langsiktig privat eierskap ut fra distriktene, og kutter de nære båndene mellom de lokale eiere og de lokale forvaltningsnivåene som før har vært et positivt bidrag til å utvikle distriktene.

Bedriftsbeskatningen går rett i statskassen. Det fratras distriktene muligheter til å utnytte sitt eget verdiskapingspotensial, og sentralstyrt arealplanlegging fratras distriktene muligheter til å bruke sine egne tomtearealer.

Som representant for et parti som i første rekke skal tale kystens og distriktenes sak, har jeg lest denne meldingen med stor interesse. Jeg har spesielt merket meg hvordan de scenarioer som er presentert, er blitt underbygd gjennom andre meldinger og proposisjoner over et bredt saksområde.

Arbeiderpartiregjeringen legger opp til en sterkere sentralisering og større umyndiggjøring av distriktene enn vi noen gang før har sett. Det paradoksale for meg er hvordan sentrumspartiene gjennom sin politikk på flere områder fratras distriktene utviklingsmuligheter på egne premisser. I sine merknader til denne meldingen er de til-

synelatende de fremste forkjemperne for distriktenes sak. Ja, her er dobbeltkommunikasjonen fullkommen. For hva er det som i større grad enn noe annet svinebinder distriktene og tapper dem for både menneskelige ressurser og kapital? Jo, det er mangel på investeringer, mangel på råderett over egen verdiskaping, det er overbeskatning og mangel på rett og mulighet til likeverdige tilbud for person- og godstransport. Disse partiene, som gikk til valg på økt vilje til investeringer i distriktenes infrastruktur, har hele denne stortingsperioden motarbeidet økte investeringer til vei. De samme partiene har også, sammen med Arbeiderpartiet, fratatt kommunene den direkte bedriftsbeskatningen.

Senterpartiet har i tillegg reist et monument over seg selv ved å legge frem en kulturmelding som styrer både statlige og private investeringer for de neste ti årene rett inn til Oslo sentrum. Av de utbyggingsplaner for Bjørvika som er presentert, går det tydelig frem hvor de offentlige investeringer skal plasseres. Og der offentlige penger går foran, der går de private etter – det kan vi jo se.

Sentrumspartiene ser ut til å mene at det er riktig og rettferdig at Distrikts-Norge i stadig større grad skal finansiere utbygging av fysisk infrastruktur gjennom bompenger. Det er et svik mot distriktene. Og når de samme partiene, stadig i samarbeid med Arbeiderpartiet, samtidig har økt næringslivets avstandsulempe gjennom en aldeles urimelig avgiftsbelegging av de former for transport som distriktene er avhengig av, har de samtidig til de grader bevist sin distriktsfiendtlighet at de burde rødme når de går i rette med andre for en lite distriktsvennlig politikk.

Det ligger mye fornuftig politikk i Høyres merknader, men jeg har likevel merket meg partiets iver etter å avvikle den selektive næringsstøtten, samtidig som jeg har merket meg at det, i hvert fall i mitt fylke, synes å være en stigende utålmodighet blant Høyres ordførere for å få distriktsutbyggingen på plass gjennom bompenger. Men det må da være grenser for alt. Og langs kysten er grensen for lengst nådd! Det som skulle være sammenhengende bo- og arbeidsområder, stykkes opp i bompenggeområder. Bompengeringene har i dag nesten samme funksjon som middelalderens bymurer med mulighet til ekstra-beskatning som er helt urimelig, og som rammer distriktene i langt større grad enn det sentrale østlandsområdet.

Jeg vil se litt nærmere på de scenarioer for utvikling langs vestlandskysten som er skissert. Der fremgår det tydelig at vårt tradisjonelle næringsliv skal avvikles. Gjennom mangel på offentlig investeringsvillig infrastruktur og gjennom å fjerne den selektive næringsstøtten som har vært etablert for å sikre Norge et konkurranse-dyktig maritimt næringscluster, vil disse scenarioene slå til. Det er for alle som vil se, helt opplagt at man her finner det svar som man gjennom en lang spørsmålsrekke til Regjeringen fremdeles ikke har fått klart svar på, nemlig hvorfor Regjeringen ikke har lagt frem forslag til tiltak som kan sikre norsk konkurranse-dyktighet for vår maritime kompetanse. Svaret er ganske enkelt: Regjeringen akter å overlate dette området til de land som bruker selek-

tiv næringsstøtte for å opprettholde og styrke sin konkurransevne på dette felt. Det synes jeg nå de ulike partier bør være ærlige nok til å si direkte, og ikke drive en form for løftepolitikk som ikke blir fulgt opp. Men slik er det, når man nærmer seg slutten på en stortingssesjon, sitter løftene løst og lyder fagert i ørene på dem som skal gå til valg. Men folk kan lese, og folk er ikke dumme. Folk forstår når de ser hva som faktisk skjer i de sakene som kommer som egne proposisjoner, og som i sum avviker et næringsliv som har vært norsk paradegren. Selektiv næringsstøtte er noe som alle de europeiske land har innenfor konkurranseutsatt næringsliv. Hvis vi skal avvikle selektiv næringsstøtte for konkurranseutsatt næringsliv, ja, da kommer vi på hælene med det som skal være Norges fremtid, det som vi har kompetanse på, og som vi burde bevare kompetanse på, og som også skal bære Norge gjennom tiden etter oljealderen.

Ivar Østberg (KrF): Da regjeringen Bondevik erklærte at den ville ta hele landet i bruk, skapte man optimisme i Distrikts-Norge. Det var viktig å satse på å bremse fraflyttingen, aller helst snu den. Det er flott å bo i Distrikts-Norge. Distrikts-Norge har muligheter, og filmen «Heftig og begeistret» har vel nettopp vist noe av dette. Over en halv million mennesker har sett filmen og latt seg begeistre av samholdet, at folk bryr seg, at frivillige organisasjoner og nærmiljøet fungerer, at små samfunn produserer i stort monn for eksport – en eksport vi alle tjener på.

Flertallet viser i innstillingen til en undersøkelse fra 1999 som MMI gjennomførte for Landbruksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet, der 50 pst. av befolkningen sier at de helt sikkert eller kanskje vil bo i distriktene. Komiteen understreker, og det har vært sagt før i dag, at ¾ av oss i dag bor i byer og tettsteder.

Vi har i dag vært inne på en myte, nemlig at distriktene subsidieres. Dagens Næringsliv bygde opp om den i forbindelse med filmen «Heftig og begeistret». De glemte nemlig å ta hensyn til at det i Berlevåg ble ilandført fisk for mellom 300 og 400 mill. kr som skapte en eksportinntekt på mellom 250 000 og 300 000 kr pr. innbygger i Berlevåg. Det er få andre små samfunn, og slett ingen store, som kan vise til slike resultater. Det som ofte omtales som subsidier til Distrikts-Norge, er i virkeligheten tilbakeføring av den verdiskaping som skjer.

Jeg er glad for at Regjeringen legger opp til en aktiv politikk når det gjelder utflytting av statlige arbeidsplasser, noe som man også har vært innom i debatten i dag. Noe av det som er vanskelig, er alle de fine ordene om hva vi skal gjøre, men som vi ikke gjør.

Senere i denne uken skal vi debattere Innst. S. nr. 341 om brann- og eksplosjonsvern. Der har vi en avdeling av DBE – Direktoratet for brann og eksplosjonsvern – TKT, som er en landsdekkende avdeling for tilsynsarbeid. Avdelingen tar lik pris og har lik kontroll uansett hvor i landet man er. Den er til stede med til sammen 11 ansatte i Hamar, Moss, Drammen, Tønsberg, Kristiansand, Bergen, Ålesund, Trondheim, Bodø og Tromsø, men de

foreslås nedlagt. Vi sier altså ofte noe vakkert, og så gjør vi det stikk motsatte.

Fremskrittspartiet har i dag vært innom avgifter. I morges på TV 2 påpekte Carsten O. Five hvordan man som nordmann i Danmark kunne spare inntil 80 000 kr ved å kjøpe bil, fordi de danske avgiftene var så høye. Markedet tilpasser seg, selger bilene billigere til Danmark, og nordmenn kan spare 80 000 kr, fordi det er i Danmark avgiftene er høye.

Fremskrittspartiet har tidligere i dag også vært inne på flyavgiftene. Det er riktig at prisene er for høye, og Nordlys hadde en stor førsteside den 7. juni, «Sjokkøkning i flyprisene», om 75 pst. prisstigning på ti år. Det er enormt. Representanten Torbjørn Andersen omtalte de høye flyprisene mellom Tromsø og Oslo, men kun 10 pst. av denne økningen skriver seg til avgiftene. Det er markedet som sørger for de øvrige 65 pst. Markedet tilpasser seg avgifter til ugunst for oss forbrukere. Dette er en distriktspolitikk som vi i Kristelig Folkeparti ikke kan være med på. Det forundrer meg at Fremskrittspartiet ønsker en distriktspolitikk hvor markedet styrer ensidig. Dette må vi som politikere ta tak i og styre. Jeg har selv fått løfter fra finansministeren om at han er imot avgiftene, og jeg håper han følger opp det han svarte meg i Nordlys den 3. mai.

G u n n a r B r e i m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg er glad for at det er flertall her i Stortinget for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, og for at det skal være likeverdige levekår i hele landet.

Jeg har merket meg at Høyre og Fremskrittspartiet ikke vil stå inne for en slik målsetting. Fremskrittspartiet sier tvert imot at de ikke ser det som et mål å opprettholde bosettingen i perifere strøk av landet. Hva «perifere strøk» i denne sammenheng betyr, er jeg usikker på, men jeg går ut fra at det er hele Distrikts-Norge det her er snakk om. Det mener jeg å registrere at også Torbjørn Andersen bekreftet tidligere i dag. Dette er altså hva vi som bor i Distrikts-Norge, kan vente oss dersom høyrepartiene skulle få en sterkere innflytelse i norsk politikk.

Distrikts-Norge er etter mitt syn bærebjelken for verdiskapingen i landet vårt, og vi må sikre at det potensialet som ligger i distriktene, kan utnyttes enda bedre. Det vil bli store problemer for hele landet, og spesielt for de såkalte sentrale strøk, dersom vi ikke klarer å opprettholde og utvikle distriktenes verdiskaping.

Noen har imidlertid vanskelig for å forstå at avstander koster noe, og at det gjør det nødvendig med noen virkemidler som kan redusere avstandskostnadene, både for næringslivet og for dem som er bosatt i distriktene.

Det er gjennom lang tid skapt myter om at distriktene er et pengesluk som det er ulønnsomt å drive, og som er en utgiftspost for byene. Slik er det jo slett ikke. Næringslivet i distriktene trenger ikke «pakker» av forskjellig slag, men det må være mulighet for dem til å konkurrere på samme banehalvdel som de bedriftene som

ligger i de såkalt sentrale strøk. Dette betyr at vi fortsatt trenger forskjellige utjevningsordninger som sikrer like konkurransevilkår.

Jeg vet at høyrepartiene ikke liker begrepet utjevning, men det viser bare med all tydelighet at høyrepolitikk ikke duger for å sikre distriktenes framtid. Vi trenger enda flere virkemidler enn det vi har i dag, for å fremme mest mulig like konkurransevilkår over hele landet.

Jeg vil berømme Regjeringen for at de har fått til en utflytting av statlig virksomhet fra Oslo, og jeg er glad for de krav som nå settes ved etablering av ny statlig virksomhet. Jeg vil bare tilføye at når utflytting og ny etablering nå skjer utenfor Oslo, må det ikke bare skje i byer og i store sentre, men også på mindre steder i vårt langstrakte land. Med dagens datateknologi er det store muligheter for forskjellig offentlig virksomhet og privat virksomhet også i det typiske Bygde-Norge.

Det er viktig at det offentlige gjør slike grep som det er gjort her, for å vise at det er muligheter også utenfor sentrale strøk. Hvordan skal private aktører tørre å satse i Distrikts-Norge dersom ikke staten selv ser denne muligheten?

Statistikk over de statlige investeringene pr. innbygger bærer bud om at det er her i Oslo-området de aller fleste offentlige pengene blir investert. Det må være mulighet for å etablere langt flere nasjonale tiltak utenfor Oslo, og på den måten bidra til å spre både aktivitet, kompetanse og investering utover hele landet.

Jeg er også tilfreds med satsingen på å bygge robuste regionale sentre. Slike sentre må ha de tilbud som forlanges i et moderne samfunn, og det må være samferdselstilbud som gjør det mulig å nå disse sentrene for dem som bor i bygdene i regionen. Jeg tror imidlertid at det ikke vil være liv laga for disse regionsentrene dersom det ikke samtidig satses på gode tilbud og aktiv verdiskaping i bygdene i regionen. Dette betyr at det både må satses på de stedbundne næringene, og at vi må utvikle ny næringsaktivitet i distriktene. Distrikts-Norge har mange muligheter, og derfor har distriktene en god framtid.

Eirin Faldet (A): I forrige stortingsperiode var jeg medlem av kommunalkomiteen. Da var Senterpartiet i opposisjon, og da var det ifølge senterpartirepresentantene helsvart i Distrikts-Norge. Senterpartiet hadde sågar et forslag om at folketallet skulle opprettholdes i alle kommuner. Så skjedde det at Senterpartiet kom i posisjon, altså i regjering. Da forstod hele Distrikts-Norge at nå kom det penger og glede til landet. Men hva skjedde egentlig? Det vil være galt av meg å svare «ingenting», for ord kom det – mange flotte ord. Men kom det penger? Nei, lovnader om mer penger til distriktene kom først da Senterpartiet kom ut av regjering igjen, og nå er det valgår. Sentrumspartiene er altså bedre for Distrikts-Norge når de er i opposisjon enn i posisjon.

Arbeiderpartiet vil at folk skal kunne bo i distriktene. Men Arbeiderpartiet mener det er viktig å sikre folk frihet til å velge bosted – for å ta hele landets ressurser i bruk.

I Norge er det mulig å bo i distriktene, og mange velger heldigvis det, ofte fordi det gir nærhet til naturen, ren luft og bedre bomuligheter og levekår. Men mange velger altså å flytte. Det har folk gjort til alle tider, ja til og med da sentrumsregjeringen hadde makta.

Det er viktig at det satses på småsamfunn og robuste regioner som kan motvirke utflytting til de sentrale kommunene. Å satse på regioner og sterke kommunesentre kan bety at unge mennesker ikke flytter til Oslo, men til bygdebyer og til byer i nærheten. Unge mennesker har andre ønsker enn tidligere generasjoner hadde. De ønsker lettere tilgang til tjenestetilbud, de vil drive idrett, de vil ha lettere tilgang til kulturtilbud og bo i større fellesskap, og ikke minst vil de ha lettere tilgang til kompetansetilbud. Byene fungerer som viktige knutepunkt. I den forbindelse er det viktig å se sammenhengen mellom arbeidsmarked, bolig og serviceregioner. Kommuner som Stange, Hamar, Ringsaker, Elverum, Tynset og Kongsvinger er sterke sentre og byer, og har demmet opp for utflyttingen fra Hedmark.

Når Magnhild Meltveit Kleppa i Politisk kvarter 8. juni la skylden på Arbeiderpartiet for sentralisering og bl.a. nevnte post og tele, må jeg minne henne om at nedleggelse av postkontorer først skjøt fart med daværende statsråd Johan J. Jakobsen, som la ned 117 postkontorer i én smell. Og i dag er tidligere samferdselspolitisk talsmann fra Senterpartiet, Magnus Stangeland, styreleder i Posten og styrer de store omstillingene som nå skjer der. Arbeiderpartiet har fulgt opp, og sikrer distriktene et fortsatt posttilbud med god tilgjengelighet og gode åpningstider.

Jeg kan ikke delta i en distriktspolitisk debatt uten å nevne det som spesielt for næringslivet er helt nødvendig, nemlig gode vegforbindelser. Hedmark fylke har landets lengste vegnett. Fylket bindes sammen av et vegnett med en samlet lengde på 18 644 km. Nye næringer ønsker selvsagt gode vegforbindelser til markedet, og det er derfor viktig at distriktspolitikken ses i sammenheng med de transporttilbudene som eksisterer. Folk må ha arbeid for å kunne bo i distriktene også.

Arbeiderpartiets nye lokaliseringspolitikk har begynt å virke. Viktige beslutninger er tatt om at statlige virksomheter skal flyttes ut fra Oslo-området. Jeg registrerte at Magnhild Meltveit Kleppa i det samme intervjuet sa at arbeiderpartiregjeringen følger opp Enoksens utflyttingsprogram. Der har vi igjen forskjellen mellom ord og handling. Det er nemlig ikke nok å tenke det, ønske det – det må faktisk handling til. Og det har altså vi i Arbeiderpartiet sørget for. Enoksen lot utflyttingsprogrammet ligge godt skjult i skuffen i regjeringskvartalet. Arbeiderpartiet har tatt fram planene og fått fart i utflyttingen av statlige arbeidsplasser. Det er tross alt det som teller.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid begrenset til 3 minutter.

Steinar Bastesen (TF): Debatten om regionalpolitikken går selvfølgelig langs de tradisjonelle skillelinjer: De som synes det går veldig bra, og de som synes det går tem-

melig dårlig. Jeg må vel innrømme at jeg tilhører den siste gruppen, de som mener at det ikke går så veldig bra.

Det er en jobb som gjøres nå, med å rasjonalisere offentlig sektor. Og hva er det som skjer? Jo, det er nedleggelse av offentlige arbeidsplasser. Offentlige arbeidsplasser i distriktene legges ned, og de tiltakene som skal gi konkurransemuligheter for bedrifter ute i distriktene, reduseres. La meg ta en enkel ting som transportstøtten: Hvis man skal bygge en båt, eller bygge en hvilken som helst konstruksjon, må man frakte stål, og konkurransevridningen når det f.eks. gjelder en vanlig snurper, utgjør en forskjell på 10 mill. kr bare i dyrere stål. Hvis man kunne bygd den båten her i Oslo, på Aker mek. – som ikke eksisterer lenger – ville det ikke vært nødvendig med transportstøtte. Men det bygges ikke lenger båter i Oslo eller på Aker mek.

Vi plages ute i distriktene med så enkle, selvsagte ting som at folk må ha mulighet for å tjene penger på det de holder på med. Jeg vil gjerne si noen få ord f.eks. om de som driver med husdyrhold, og de som driver sjarkfiske. På sjøen plages de av sel- og kveiteproblematikk – iallfall på Helgelandskysten og videre nordover – kråkebolle eter opp tareskogen, og steinbit eksisterer nesten ikke, for den har selen tatt. Oteren eter opp det som finnes av fisk rundt om i fjæresteinene, så det er lite å leve av. På land er det rovdyr og jerv som gjør det umulig for sauebøndene å holde på med det de skal holde på med. Posten nedlegges, ligningskontorene nedlegges, offentlige tjenester forsvinner, mens gigantomanien i Oslo og sentrale byer er enorm.

Jeg sitter i finanskomiteen og ser at vi har ca. 7-8 milliarder av frie midler som vi skal investere. De brukes i stor grad her i østlandsområdet. Når det gjelder planen om å fornye Oslo øst, aner vi ikke prislappen. Det er kanskje 100 milliarder som skal brukes. Hvem skal gjøre den jobben? Det vil virke som en støvsuger på distriktene, folk vil hit for å jobbe. – En kan riste på hodet, men jeg kjenner lusa på gangen.

Vi har mulighet for å ha offentlige arbeidsplasser. Brønnøysundregistrene er et typisk eksempel på at vi kan ha 300 arbeidsplasser som er basert på ny teknologi. Vi har bredbånd og muligheter i den forbindelse, så det er kun et spørsmål om at staten prioriterer litt annerledes. Det er måten å få til en bedre regionalpolitikk på.

Aud Gaundal (A): Jeg er glad for at meldinga får så stor tilslutning. Selvsagt er det en del forslag, men hovedsatsinga gir flertallet sin tilslutning til.

Spesielt er jeg glad for meldingas påpeking av småsamfunnenes utfordringer. Flere perifere kommuner og småsamfunn vil oppleve tilbakegang i folketallet. Ikke alle er eller vil være sysselsatt i landbruket. Derfor er alle avhengig av at disse samfunnene er så store og gode at folk både har jobb og får dekket sine grunnleggende behov både når det gjelder velferd og sosiale forhold. Vi mennesker er slik at vi ikke trives alene. Vi vil gjerne være sammen med andre og ha tilbud som både fyller og krydrer vår hverdag. En større bevisstgjøring omkring en kommunes satsing på småsamfunn mener jeg kan mot-

virke noe av fraflyttinga. En fireårig satsing, slik meldinga legger opp til, er bra og nødvendig.

Ungdom som flytter, gjør det med bakgrunn i utdanning. Det er i seg sjøl en utfordring. Det er også en kjensgjerning at i mange utkantkommuner har folk lite utdanning. Med den satsinga det nå er på desentralisert utdanning, kan dette rettes opp. Vi ser at f.eks. Meråker kommune, sammen med Høgskolen i Nord-Trøndelag, lager tilbud om sykepleierutdanning.

Når slike prosjekter dukker opp, er det viktig at vi har finansieringsordninger som er utformet for bl.a. å ivareta hensynet til forutsigbarhet i institusjonene, og som særskilt skal ta distriktshensyn. Slike prosjekt styrker tilbudet til befolkninga, styrker småsamfunnene og gir særlig utdanningstilbud til kvinner. Dette er god arbeiderpartipolitikk.

I alle deler av landet må det finnes et lønnsomt og konkurransedyktig næringsliv. Distriktsbedriftene er vanligvis små og har stor avstand til relevante nærings- og forskningsinstitusjoner og større markeder. Dette gjør at vi må fortsette med ekstraordinær satsing for næringsutvikling. Her er SIVA og SND gode medspillere. Det forunderlige er at Fremskrittspartiet ikke ser det. De nekter konsekvent å ta innover seg at arbeidsplasser er skapt med bl.a. tilskudd og lån fra SND.

Evalueringa av distriktsutviklingstilskuddet viser at en kombinasjon av tilskudd og kompetansehevende tiltak gir best effekt. Vi må også i den forbindelse se til at kompetansereformen blir et helt reelt tilbud til de mindre bedriftene over hele landet.

Torny Pedersen (A): Norge har hatt en aktiv distriktspolitikk i alle år etter krigen. Vi har greid å beholde en spredt bosetting og levende bygder. Dette har sin grunn i ulike virkemidler, ikke minst landbruksstøtten.

Men teknologien har inntatt også Norge. Da jeg på 1960-tallet begynte å arbeide i Postverket, hadde folk ofte et ærend på postkontoret. I dag er de fleste innom bare siste uken før jul for å sende julepakker. Slik utvikling tvinger fram hensiktsmessige løsninger, og Post i Butikk er en slik løsning.

Her skjønner jeg ikke Senterpartiet og deres bekymring, når vi vet at antall poststeder faktisk blir økt med 200. Vi kan da umulig opprettholde postkontorene bare for at disse skal være sosiale møteplasser.

Det som er viktig, er hva vi gjør med alle de menneskene som blir overtallige i slike prosesser. Disse menneskene må tas på alvor og tilbys andre muligheter i skole og arbeidsliv.

Regjeringen er nå i full gang med å flytte ut arbeidsplasser fra østlandsområdet – meget bra – og jeg håper dette vil føre til at også mindre tettsteder og regioner får tilført arbeidsplasser som teknologisk sett kan ligge hvor som helst i landet. Ti arbeidsplasser i Utkant-Norge betyr mye mer enn ti arbeidsplasser i f.eks. Trondheim.

Det har faktisk vist seg at det er meget lønnsomt å legge offentlige arbeidsplasser ute i distriktene. Jeg nevner NSBs kundetelefon på Fauske, med inntil 50 arbeidsplasser, som faktisk er 4 mill. kr billigere pr. år enn tilsvaren-

de sentral i Oslo. Stabil arbeidskraft, billig husleie og lite sykefravær gjør denne arbeidsplassen både lønnsom og attraktiv. Dette er et eksempel på god distriktpolitikk.

Jeg er veldig glad for at Regjeringen vil gjøre en særlig innsats rettet mot småsamfunn med stor utflytting. Jeg håper disse samfunnene og alle andre merker seg Fremskrittspartiets syn, at det ikke er et mål i seg selv å opprettholde bosettingen i perifere strøk av landet, som de sier. I den politikken må alle greie seg selv – koste hva det koste vil.

Ordet distrikt har fått et B-stempel, som vi må få fjernet. Dagens og framtidens muligheter ligger i distriktene, spesielt i kystområdene, og vi som kommer fra distriktene, må hele tiden ha sterkt fokus på mulighetene og hele tiden markedsføre alle verdiene som finnes i Utkant-Norge.

Det vi trenger, er større satsing fra eget næringsliv, vi trenger bedre infrastruktur, og vi trenger at myndighetene legger enda bedre til rette for å ta hele landet i bruk. Det siste mener jeg Arbeiderpartiet gjennom distrikts- og regionalmeldingen gir gode signaler på, og jeg kan ikke se at noen andre partier eller noen distriktsopprørere har bedre løsninger enn Arbeiderpartiet har på disse utfordringene.

Kari Økland (KrF): I år er Distrikts-Norge ettertrykkelig satt på plakaten: Berlevåg med mannskor og «Hefdig og begeistret», Vadsø med kvinneopprør og «heftig og ubegeistret», for å si det mildt. Begge deler gjenspeiler norsk virkelighet.

En god distriktpolitikk er ikke bistand, men en forutsetning for store deler av våre eksportinntekter og vår velstand, for bosettingsmønster og likeverdige levekår i hele landet. Det er ikke slik at byene bærer distriktene på ryggen.

Store deler av Distrikts-Norge har større verdiskaping og overføringer til storsamfunnet enn det de får tilbake. Fiskerikommuner eksporterer gjerne fisk for flere hundre tusen kroner pr. innbygger pr. år. Fjordstrøkene leverer andre produkter, ofte basert på kraft.

Landbruket er fortsatt bærebjelken i mange kommuner. Dyretragedien i Europa har demonstrert både vår sårbarhet og vår avhengighet av å produsere mat på naturens premisser. Holdningen til trygg mat og norsk mat er styrket. Dette står i sterk kontrast til de økonomiske realitetene i landbruksnæringen.

For å forvalte naturressursene og verdiene som skapes, best mulig samfunnsøkonomisk er vi avhengig av at folk bor i distriktene, og av infrastruktur som sikrer effektiv transport til markedene. Hvorfor folk bor der de bor, avhenger i stor grad av den politikken som føres. En MMI-undersøkelse høsten 1999 viste at 50 pst. av befolkningen kunne tenke seg å bosette seg i distriktene. Folks ønsker harmonerer således ikke med den sentraliserende utviklingen, og det er grunn til å være kritisk til deler av de omstillingsprosesser som foregår, nettopp fordi de ser ut til å virke slik. Det skaper frykt, pessimisme og opprørstrang, og mange spør seg: Hva er det neste som forsvinner? Tenk om spørsmålet i stedet var: Hva er

det neste som kommer? Sentralisering er ingen lov. Utviklingen trenger ikke gå den veien. Den industrielle revolusjon førte til at mange flyttet fra landsbygda til steder hvor fabrikker ble reist. I dag gir IT-revolusjonen mulighet for desentraliserte løsninger. Rapporter viser at utflytting av tjenester kan gi gevinst, ikke bare for distriktene, men også for staten. For at hele landet skal kunne være med i den utviklingen, må myndighetene sikre bredbåndsnett der markedsmekanismene ikke besørger det.

Krav til utdanning har økt. Desentralisert utdanning er viktig. Lokalisering av utdanningsinstitusjoner har stor betydning for hvor folk blir boende etter endt utdanning. Ungdom etablerer nettverk der de kommer, og er jobbmulighetene bedre enn hjemme, kan gjerne flukten være et faktum.

Nordland er et av de fylker i landet som har lavest utdanningsnivå. Kun 16,2 pst. av befolkningen over 16 år har høyere utdanning, mens Troms ligger nær landsgjennomsnittet med 21,2 pst. Forskningsinnsatsen i Nordland er ca. 500 kr pr. innbygger, mens den i Troms er ni ganger så stor. Dette viser hva slags betydning et universitetsmiljø har for kompetanseoppbygging og forskning.

Jan Sahl (KrF): Jeg har med interesse lyttet til debatten, og jeg syntes det var dristig av representanten Lodve Solholm å påstå i et replikkordskifte med representanten Apelthun Sæle at den medisin som et flertall i Stortinget har gitt distriktene, kun har ført til at pasienten har gjennomgått en sakte død. Da er det jo litt interessant med den medisinen som Fremskrittspartiet foreskriver, i realiteten ingen medisin, da står i hvert fall distriktene overfor en *hurtig* død.

I Dagens Næringsliv for en tid siden stod det en artikkel med overskriften «Hefdig og subsidiert». Jeg var skeptisk med det samme jeg leste det, men jeg må jo si at da jeg så på innholdet, ble jeg litt overrasket. Journalisten gjorde nemlig en vri og sa at vi bare skal ta det litt med ro når det gjelder den distriktpolitiske debatten, fordi det står om et verdivalg. Han viste til Norge og Sverige på 1960-tallet, da svenskene sentraliserte, hardt og brutalt. I Norge valgte vi det motsatte. Det var et verdivalg, og det er fortsatt et verdivalg for Kristelig Folkeparti. Resultatet av svenskenes valg lar seg lett observere ved en reise gjennom Nord-Sverige. Multebærene er fortsatt attraktive, men så mye annet er det ikke å finne. I Kristelig Folkeparti ønsker vi ikke slike tilstander for Nord-Norge. Derfor er det fortsatt et verdivalg for oss å være med på å opprettholde bosettingen i distriktene.

Det er altså ikke vanskelig å se av debatten at det går et klart skille i denne salen mellom på den ene siden sentrumpartiene, SV og Arbeiderpartiet og på den andre siden Høyre og Fremskrittspartiet. Selv om jeg må si at utviklingen innenfor Arbeiderpartiet med hensyn til den fornyelsespolitikken som gjennomføres i et raskt tempo, for meg kan se ut som en skjult sentraliseringspolitikk, går det fortsatt et slikt skille i denne salen. Så kan vi jo diskutere i hvor stor grad distriktene er subsidiert – iallfall må det settes opp mot hvor de statlige investeringene

er plassert de siste årene. Her er det ikke tvil om at det er Oslo og Akershus som har forsynt seg grovt av den statlige investeringskaka. Så lurer vi på hvorfor folk har flyttet på seg. Jo, de har flyttet på seg på grunn av at arbeidsplassene i den siste tiden har vært skapt i all hovedsak med offentlige midler i sentrale strøk. For Kristelig Folkeparti er det et verdivalg å opprettholde balansen mellom distrikt og sentrale strøk, fordi vi er gjensidig avhengig av hverandre. Tilfellet Nord-Sverige virker ikke tiltaende på oss.

Einar Johansen (A): Representanten Karin Andersens svar på hvor fisken skulle tas fra, krever en kommentar fra min side. Når representanten hevder at ved å ta fisken fra fabrikktrålerne, ville man ha fisk nok, vil jeg bare vise til at fabrikktrålerne har 11-12 pst. av det totale kvantum. Hvis man omsetter det til årets kvote, vil det antakelig rekke til ca. tre ukers fiske for kystflåten, dvs. at istedenfor å stoppe fisket straks etter påske ville man kunne ha fisket i ca. tre uker til, så i dag ville det vært stopp allikevel. Det forteller i hvert fall at det går ikke an å gjøre det på det viset.

Vi hørte også at representanten Torbjørn Andersen med stor styrke hevdet at Fremskrittspartiet ikke har noen distriktpolitikk. Når vi driver politikk i Finnmark og konfronterer fremtredende fremskrittspartifolk med akkurat de tingene, er svaret: Nei, i Finnmark skal det ikke være slik, der skal man ha SND, og man skal også ha andre ordninger. Går man dem litt nærmere inn på klingen i de spørsmålene, er svaret fra en fremtredende fremskrittspartipolitiker i Finnmark – litt originalt, selvfølgelig, men man kunne lese i en Oslo-avis: Nei, men «vår store fader» i sør ønsker da ikke finnmarkingene noe ondt. Og man kunne da lese i Dagbladet at «vår store fader» i sør var Carl I. Hagen. På det grunnlaget debatterer man distriktpolitikk i Finnmark fra Fremskrittspartiets side.

Jeg bruker å høre på dem som har erfaring å vise til i det de fremfører fra talerstolen. Da er jeg nødt til å være enig med representanten Stolt-Nielsen i det hun sier, at når det nærmer seg valg, gjøres det mange rare krumspring.

Leif Lund (A): Det kan godt hende det er mange krumspring når det nærmer seg valg. Jeg tok faktisk ordet for å si noe i forhold til det Ivar Østberg sa, men jeg kan kanskje få ta en liten historie om krumspring også, siden vi er inne på distriktpolitikk. Kommunalfraksjonen til Arbeiderpartiet var på hyttetur hos Einar Johansen oppe på Kongsfjordfjellet i Berlevåg kommune og plukket multer og fisket. Så fikk jeg det ærefulle oppdraget å ringe etter taxi da vi skulle reise derfra. Jeg er jo en mann som holder meg til den kommunen jeg kommer til, så jeg ringte til Berlevåg, og det ble 600 kr dyrere enn om jeg hadde ringt til Båtsfjord. Men slik er det – det er distriktpolitikk, og jeg liker å støtte kommunen som jeg er i.

Men det var ikke det jeg tok ordet for. Det var nemlig fordi Ivar Østberg faktisk tok debatten kommende tors-

dag på forskudd og snakket om avdelingen for tilsyn og kontroll, TKT, og DBE, og brukte det som et argument for distriktpolitikken og nedleggingene. Siden jeg har ansvaret for dette i Arbeiderpartiet, og Arbeiderpartiet er med på det flertallet som tilrår nedlegging, har jeg lyst til å si at vi ikke gjør det i en distriktpolitisk sammenheng. Det gjør vi på grunn av et nytt EØS-direktiv. Og jeg syns også Østberg trekker det ganske langt når han bruker Kristiansand, Bergen, Ålesund, Tromsø og Bodø som eksempel på distriktpolitikk. Men slik er det vel bare.

Dette EØS-direktivet pålegger Regjeringen å ha et uavhengig tredjepartsorgan, et teknisk kontrollorgan, som skal foreta kontroll og sertifisering av trykkpåkjent utstyr. Vi har merket oss det, og vi er enig i at det ikke kan være riktig at DBE kontrollerer seg selv. Derfor oppretter vi et nytt organ. TKT ønsket å bli dette organet, men det blir de altså ikke. Det er ikke distriktpolitikk, det er faktisk et EØS-direktiv som gjør at vi – i hvert fall flertallet – er nødt til å gå med på det, og så får heller Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti bruke det som distriktpolitikk, men det er ikke det som er meningen.

Inge Myrvoll (SV): Jeg skal prøve å ikke være uparlamentarisk, men jeg må bare si at det sies usannsynlig mye rart fra denne talerstolen i denne debatten. Jeg skulle gjerne ha brukt et sterkere uttrykk.

Det skrives litt også. Jeg ser i innstillinga at Høyre og Fremskrittspartiet understreker de store avstandsulementene Nord-Norge sliter med. Det er en viktig sak, og man må få en politikk som satser på infrastruktur og reduserte transportavgifter. Høyre har litt belegg for det de sier når det gjelder transportplanen. Det skal jeg berømme dem for. Men man skulle jo tro at Fremskrittspartiet, som har så usannsynlig mye penger, puttet disse pengene i Nord-Norge når de skriver dette, men nei. Se på de såkalte øvrige riksveger, hvor de har 8,8 milliarder kr på ti år, og 6,5 pst. av dette til Nord-Norge. De kjører inn pengene sentralt! Hvis de noen gang skulle få disse pengene – men det gjør de vel ikke – kommer de til å kjøre inn investeringene sentralt. Det ligger i hele deres tankegang i transportplanen. Så når de skriver slike ting her, og sier det fra talerstolen, så har det ingen sammenheng med den politikken de fører.

Representanten Torbjørn Andersen sier også en del andre ting fra denne talerstolen: Tur-retur Tromsø – og da er det til Oslo, antar jeg – koster flybilletten over 6 000 kr. Og så hadde han en avgiftsprosent og regnet det ut. Det blir jo også helt feil! For det er nemlig slik at når man har en gjennomsnittsavgift, så er ikke den det samme på alle reiser. Avgiftene er høye på korte reiser, f.eks. Oslo–Kristiansand, og lågere på Oslo–Tromsø. Så man betaler bare én passasjeravgift – eller en landingsavgift – uansett hvor man flyr. Så er det slik at den eneste avgiften Høyre og Fremskrittspartiet vil fjerne, er passasjeravgiften. De øvrige avgiftene går jo inn under Luftfartsverket – for å drive det systemet. Og hvis man da fjerner passasjeravgiften mellom Oslo og Tromsø, koster flybilletten 5 750 kr i stedet for 6 000 kr. Er det det som er

den store transportrevolusjonen når de skal fjerne avgifter? Det gjør mye større utslag hvis man flyr Oslo–Kristiansand og Oslo–Bergen. Der kommer det til å bety en vesentlig reduksjon i prisen. Det er faktisk ingen sammenheng i det de sier og det de gjør i praktisk politikk.

Og det er det heller ikke hos andre. Når representanten Meltveit Kleppa snakker om avstandsulemper og flytakster, hvorfor stemmer ikke Senterpartiet for å redusere takstene på kortbanenettet med 30 pst. på neste anbud? Det kommer til å koste staten 260 mill. kr ifølge departementet, mens det å f.eks. fjerne passasjeravgiften vil koste 1,5 milliarder kr. Og det å redusere flytakstene på det regionale nettet ville virkelig betydd noe for Distrikts-Norge. Da hadde det blitt billigere både på Vestlandet og i Nord-Norge.

I tillegg snakker representantene Sæle og Østberg mye om de store investeringene på samferdsel i sentrale strøk. Da vil jeg bare si at den perioden hvor Nord-Norge kom dårligst ut når det gjaldt veginvesteringer – jeg har gått tilbake til 1986 – var den perioden vi hadde sentrumsregjering, og ved samarbeidet mellom sentrum og Arbeiderpartiet i siste runde. Da var Nord-Norge på bønn.

Erna Solberg (H): La meg få lov å fortsette der forrige taler sluttet. Jeg tar nemlig ordet fordi jeg nå har hørt utallige innlegg som har referert til den såkalte Asplan Viak-rapporten som ble offentliggjort i fjor. Og etter å ha hørt innleggene til flere, bl.a. representanten Jan Sahl, er det grunn til å spørre hva som egentlig står i den. Jo, det står helt riktig at statlige investeringer i 1998–1999 hadde en veldig stor konsentrasjon i østlandsområdet – opp mot 79 pst., hvis jeg ikke husker helt feil. Men hva er egentlig dette? Jo, det er byggingen av Rikshospitalet og sluttregningen på Gardermoen-utbyggingen. Tar man vekk de to tingene, er den prosenten helt annerledes, prosenten er faktisk ikke mer enn omtrent normal, fordelt på de øvrige investeringene fra statens side, mellom de forskjellige landsdelene og befolkningsgrunnlaget.

Er det slik at de representantene som har kritisert dette sterkt, mener at vi ikke skal ha en hovedflyplass i nærheten av hovedstaden, eller mener de at Rikshospitalet burde ha vært lagt til Finnmark? Er det ikke faktisk slik at dette er et statistisk bedrag? For til neste år, når staten har overtatt ansvaret for sykehusene og man forhåpentligvis får i gang ny sykehusutbygging i Trondheim, vil det bli en enorm overhyppighet av statlige investeringer i Trondheims-området – fordi vi altså skal bygge et stort sykehus der. Er det da slik at det er Trondheim som er sentraliseringsspøkelset fordi man har fått en sykehusfornyelse der? De investeringene Asplan Viak-rapporten dreier seg om, er 10 pst. av investeringene i dette landet. Og det er investeringer knyttet til akkurat de to institusjonene som er nevnt, veiutbygging og et par institusjoner innenfor forskning og utvikling.

De viktigste investeringene som foretas, foretas først og fremst av private, eller i tilknytning til oljeindustrien, hvor også staten har en stor andel. Det er også slik at mange av de nye utbyggingsprosjektene ligger lenger

nord. Det blir mer investeringer. Det blir et annet bilde. Det går ikke an å bygge en distriktspolitikk på en gitt fordeling på et gitt årstall av denne typen. Man må ha en bredere og lengre oversikt for å bruke dette som et grunnlag for hva man skal kritisere.

Det er faktisk slik at i den byen jeg kommer fra, er det hos flere av de partiene som har kritisert sterkt at man har brukt store investeringer fra statens side på sentrale strøk, en voldsom forventning til at det er staten som skal ta regningen, bl.a. på byggingen av bybane, sterkere satsing på kollektivtrafikk. Dette skulle medført at det som jeg iallfall oppfatter som et sentralt sted i landet, nemlig Bergen, skulle ha fått en sterk statlig investering i en størrelsesorden som, hvis vi tar vekk Rikshospitalet og Gardermoen-investeringene, ville ha bidratt til at det ville blitt et tyngdepunkt i investeringene i årene fremover.

Ivar Østberg (KrF): Representanten Lund påpekte at det ikke var den store distriktspolitikken i det jeg nevnte når det gjaldt nedlegging av TKT. Det har han helt rett i. Det jeg var opptatt av, og berømmet Regjeringen for, var å satse på utflytting. Så pekte jeg på det faktum at vi faktisk en rekke ganger gjør det stikk motsatte. Vi legger ned statlige arbeidsplasser ute. Komiteen har selvfølgelig merket seg at departementet ikke fant det hensiktsmessig å bygge opp DBE til en teknisk tilsynsorganisasjon. Men en samlet komite sier samtidig at man har merket seg at man ønsker dette fra TKTs side.

Jeg tror det er noe av det samme når representanten Lund holder EØS-direktivet foran seg, som det direktør Knut Almestad i ESA gav uttrykk for når det gjelder den debatten jeg hadde med finansministeren om passasjeravgiften i Nord-Norge. Direktør Almestad gav da uttrykk for at han var lei av å bli gjort til syndebygg for de ordninger som Regjeringen iverksatte. Dialog kunne løst det problemet. Derfor pekte jeg også i mitt innlegg på at jeg var glad for og håpet på at det finansminister Schjøtt-Pedersen uttalte i Nordlys den 3. mai, nå var den politikken som Regjeringen stod for. Der ble det hevdet at det ikke var skygge av tvil om at Regjeringen ønsket å opprettholde fritaket for passasjeravgift i Nord-Norge, til tross for at han hadde sagt noe annet i svaret til meg.

Karin Andersen (SV): Samferdsel er et viktig element i denne debatten, og da har jeg på vegne av SV en utfordring til de såkalte vegpartiene. Et problem på vegene i distriktene er at det er mye tungtransport der. I det området av landet jeg kommer fra, er mye av denne transporten tømmertransport. Mye av den burde absolutt ha gått på jernbane. Tømmeret må fram til jernbanen, men derfra og ut av distriktet burde det ha gått på jernbane. Dette gjelder også andre steder av landet.

Så ser vi nå at i område etter område mister NSB transporten av tømmer. Flere og flere tømmerbiler kommer ut på vegen. Det ene er at det blir trafikkfarlig, det andre er at det ødelegger vegene, og det tredje er at det også sprenger kapasiteten, slik at det presser seg fram nye investeringer. Hva er grunnen til at flertallet ikke er enig med SV i å fjerne kjørevegsavgiften for slike vogn-

laster? Kjørevegsavgiften for kombinerte transport er fjernet, og det er bra. Men hva er grunnen til at man skal ha en konkurranseulempe for jernbanen på disse transportene som det hadde vært så viktig å få ut av vegen? I mitt område er det også mange smale veger, og det gjør at disse tunge transportene utgjør et stort trafikksikkerhetsproblem.

Det er veldig vanskelig å forstå hvorfor partier som sier de både er for gode veger og mot avgifter, ønsker at denne avgiften skal bli stående. Det er i hvert fall veldig lite hensiktsmessig hvis man er opptatt av at transporten skal foregå både på en miljøvennlig og på en minst mulig trafikkfarlig måte, og at man kan utnytte den kapasiteten man har, på en langt bedre måte enn i dag.

I tillegg til det kunne det også være interessant å høre hvordan de andre partiene kunne tenke seg å organisere den framtidige luftfarten i Norge. Når man ser at vi etter hvert antakeligvis står igjen med ett selskap, og at konkurransen ikke har gitt oss spesielt billige priser, men svært dyre priser i distriktene, kunne det ikke da være slik at flere kunne være enig i at man burde legge flere av disse rutene ut til offentlig kjøp? Det er vel ingen realisme i å tro at markedet skal kunne gi en pris på flytransport i distriktene som er slik at vanlige folk skal kunne ha noen nytte av det. Disse transportene blir i så fall så dyre at det bare er et tilbud til de som får reisa betalt, enten av Stortinget eller av en bedrift.

Inger Stolt-Nielsen (TF): Ikke ganske uventet kom avslutningen på denne debatten til å dreie seg en del om samferdsel, og det gjenspeiler det som er problemet ute i Distrikts-Norge: Det er mangel på samferdsel. Jeg må få lov til å understreke at Høyre har gjort det rette ved virkelig å satse på samferdsel gjennom hele denne perioden. Det som skremmer meg, er planene for neste periode, hvor man ser ut til å tilpasse seg et sentrum som ikke vil betale for samferdsel.

At det har vært en overinvestering i Oslo-området i forhold til hva som har skjedd ute i distriktene, kan det ikke være noen tvil om. Når en ser at man på Østlandet truer med å sprengte bomstasjonene i luften fordi det koster 15 kr å passere med privatbil og 30 kr med nyttelast, og vet at det koster 1 300 kr å få nyttelasten gjennom Fjærlandstunnelen, når vi vet at det bare på strekningen mellom Bergen og Stavanger, altså i min region, er syv betalingspunkter for lasten, som skal passere to ferger og fem bomstasjoner, og det planlegges to til, forteller det litt om hvor stort problem dette faktisk er for Distrikts-Norge.

Når det i scenarioet for Vestlandet skisseres at i indre fjordstrøk og dalstrøka innafor skal det være opplevelsesregioner og gamle hjem for folk som snakker nynorske dialekter, fordi dette er områder som er så næringsfattige at de ikke klarer å investere i tilstrekkelig infrastruktur selv, og staten vil ikke gjøre det, blir jeg betenkt over utviklingen fremover. Når jeg ser at en ser for seg at de maritime kompetansemiljøene på Nordvestlandet vil bryte sammen, og at de maritime miljøene i Sørvest-Norge vil klare omstillingen, forteller det noe om en styrt ned-

legging av distriktets tradisjonelle næringsliv, som virker skremmende på oss som kommer fra distriktene, og som er glad i disse distriktene og gjerne vil ha en fortsatt bosetting der. Jeg ser også i planene for hvordan de befolkningssvake områdene skal opprettholdes, at her skal det være tilstrekkelige rettighetsoverføringer til de gamle til å holde gående sykehjem med offentlige arbeidsplasser, og det er også en form for distriktsutvikling som virker litt skremmende. Men Regjeringen har lovet at de skal flytte ut statlige arbeidsplasser. Det håper jeg at de står fast på, for det er klart at statlige arbeidsplasser lagt i kompetanseregioner vil lette presset på østlandsområdet, og det vil gi stabile arbeidsplasser ute i distriktene. Det har distriktene god bruk for.

Jan Sahl (KrF): Det var representanten Erna Solbergs henvendelse til meg som gjorde at jeg følte behov for bare en liten oppklaring. Jeg tror ikke vi er så veldig uenige, for mitt poeng var først og fremst å framholde at når man snakker om et subsidiert Distrikts-Norge, må man også se på hvor de statlige investeringene har gått de siste årene, og hvor de kommer til å gå i framtiden. Jeg er svært glad for at vi har fått en ny hovedflyplass som fungerer veldig godt, og jeg er glad for Rikshospitalet. Men vi må ta dette med i den debatten vi står overfor, og så må vi stå sammen om å ta livet av myten om at Distrikts-Norge er så voldsomt subsidiert.

Jeg minner om de store investeringene vi står framfor. Det gjelder IT-Fornebu, det gjelder opprydding i Bjørvika, det gjelder ny opera, det gjelder dobbeltspor i begge retninger for jernbanen rundt Oslo, det gjelder Østfoldpakke 1 og 2 og det gjelder E18. Det gjelder sågar kanskje ny seksfelts innfartsvei til Oslo. Alt dette er nødvendig. Jeg mener det må være med på å balansere debatten om distrikt og sentrale strøk. Så kan man kanskje være villig til å legge bort litt av tenkningen omkring den subsidieringen som i en viss grad er kompensasjon for de ulempene det er med det lange landet vi har, med store avstander til markedene.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Fyrst til ei openberr misforståing i replikkvekslinga mellom statsråden og meg. Det gjeld utflytting av statlege arbeidsplassar. Det er ikkje slik at Senterpartiet ynskjer nye utgreingar. Vi veit at vi sjølve var med og la grunnlaget for utmerkete utgreingar, som statsråden no har høve til å følgja opp.

Eg forstår Eirin Faldet slik at ho trur at f.eks. rapporten «Desentralisering og IKT» låg i departementsskuffene medan Odd Roger Enoksen var statsråd. Det er fullstendig feil. Den kom idet han gjekk av. Det var grunnlaget for at ikkje vi hadde høve til å følgja den opp. Vi registrerer at det var mellom 1 000 og 1 500 arbeidsplassar – det var endå fleire, men i fyrste omgang mellom 1 000 og 1 500 arbeidsplassar – som kunne flyttast ut på eit års tid, så der hadde Arbeidarpartiet alle høve. Det er mange som er opptatt av utflytting av statlege arbeidsplassar. Førre fredag hadde Landssamanslutninga for nynorsk kommunar sitt landsting, og dei bad om at nokre av

desse arbeidsplassane vart lagde i deira kommunar for å styrkja dei når det gjeld det skeive forholdet som i dag er i det offentlege mellom bokmål og nynorsk.

Så spør representanten Erna Solberg om kva som egentleg ligg i Asplan Viak-rapporten. Det verkar på meg som om Høgre trur at dette var ein rapport som gjekk over eitt år. Det var faktisk ein rapport som gjaldt ein ti-årsperiode. Det er ein rapport som heilt tydeleg viser at når no store investeringar er over i dei mest sentrale austlandsområda, skal det på nytt vera mogleg å vri investeringsane til distrikta.

Distriktspolitikk er ikkje bistand. Lokalsamfunna langs kysten og i innlandet yter svære bidrag til storsamfunnet, fordi dei varetar jord, skog, hav, vasskraft osv. På meg verkar det som om St.meld. nr. 34 i for stor grad frå Arbeidarpartiets side ber preg av eit pliktløp, når dei av distriktskommunane som det her skal fokuserast på, altså er desse såkalla småsamfunnskandidatane. Halvparten av kommunane i dette landet hadde tilbakegang i folketallet i fjor. Eg har eit spørsmål til statsråden: Kor mange kommunar av desse er det som skal få høve til å delta i småsamfunnssatsinga?

Så heilt på tampen ei utfordring til Arbeidarpartiet: Arbeidarpartiet har i kveld høve til å medverka til at IKT når utover dei mest sentrale områda, der marknaden ikkje når, ved å stemma for framlegg nr. 1. Dei har dermed òg høve til å distansera seg frå Framstegspartiets politikk i praksis.

Odd Roger Enoksen (Sp): Jeg registrerer at Senterpartiet ofte blir nevnt i den debatten vi nå har hatt. Det synes jeg er bra, og vi skal definitivt gi de øvrige partiene på Stortinget en grunn til å nevne Senterpartiet mange ganger i debatter om distriktspolitikk. Det er et særdeles viktig område vi her debatterer, og det er påfallende bl.a. hvor liten interessen er fra medias side for en debatt som har stor betydning for utvikling av Distrikts-Norge framover, i en tid da vi ser at det nærmest kommer stormkast fra ulike deler av landet i forhold til den utvikling som mange føler man er utsatt for, med nedgang i folketall, med sentralisering av makt og kapital i stadig større grad – en utvikling som gjør at mange bygdesamfunn og mange distriktssamfunn føler at de blir utarmet.

Jeg tror faktisk at på en del områder burde det ligge til rette for at iallfall en del av de partiene som har deltatt i denne debatten, skulle kunne ha felles tankegodts. Det er litt forstemmende å se at man bruker tid bl.a. til å fremme påstander som ikke har rot i virkeligheten – som når representanten Eirin Faldet hevder at Enoksen har latt rapporten om desentralisering og IKT ligge i skuffen. Den rapporten ble altså faktisk avgitt i slutten av februar i år 2000, knappe to uker før regjeringen Bondevik gikk av, og før regjeringen Stoltenberg overtok. Jeg har den aldeles ikke liggende i skuffen, jeg har aldri hatt den liggende i skuffen. Blant annet har jeg den her i dag, og den rapporten har vært flittig studert, for jeg tror nemlig den gir et godt grunnlag for desentralisering av statlige arbeidsplasser. Og jeg er glad for at statsråden har signalisert så

klart at hun akter å følge opp det arbeidet som det ble lagt til rette for gjennom den rapporten.

I 1998 foreslo sentrumsregjeringen utflytting av 60 arbeidsplasser. Det var det første forslaget om utflytting som kom fra sentrumsregjeringen. Det ble nedstemt av Arbeiderpartiet og Høyre i fellesskap. Man sa nei til utflytting, og man brukte ganske sterke ord også om konsekvensene av utflytting, «tvangsflytting av folk» ble brukt som et begrep. På det grunnlag valgte vi en annen innfallsvinkel til utflytting, ikke utflytting av hele institusjoner, men utflytting av arbeidsplasser som skulle gjøre det mulig å bruke moderne teknologi til desentralisering av arbeidsplasser. Der tror jeg det er mye å hente, og jeg er glad for at statsråden har sagt at det arbeidet som ble igangsatt fra vår side, skal følges opp.

Så sier statsråden at denne regjering har fått vedtatt regler for lokalisering av statlige arbeidsplasser. Ja, jeg er glad for at Regjeringen har fått vedtatt en kgl. resolusjon om lokalisering av statlige arbeidsplasser. Og jeg registrerer at Regjeringen må påføre seg selv en kgl. resolusjon for å være sikker på at vedtakene blir fulgt opp. Men det er altså ikke riktig at det er denne regjeringen som har gjort det vedtaket. Og da skal jeg sitere fra debatten den 27. april 1999, hvor jeg som statsråd i Kommunaldepartementet sa følgende:

«som hovedprinsipp» skal «alle nye statlige oppgaver lokaliseres utenfor Oslo. Unntak fra dette prinsippet skal begrunnes særskilt. Dette er et særdeles viktig tiltak som ingen tidligere har foreslått.»

Det er altså ikke denne regjering som har laget de retningslinjene. (Presidenten klubber.) Det var vedtatt i 1999, og det var redegjort for det i min distriktspolitiske redegjørelse i april i 1999.

Og så vil selvfølgelig (presidenten klubber igjen) statsråden hevde at det nå foreligger en kgl. resolusjon ...

Presidenten: Taletiden er omme.

Odd Roger Enoksen (Sp): Ja, jeg registrerer det.

Lodve Solholm (Frp): Grunnen til at eg tok ordet, var at Jan Sahl gjorde seg skuldig i to feil. For det første gjaldt det ikkje replikkordskiftet med Anita Apelthun Sæle, det var med Magnhild Meltveit Kleppa.

Det andre er – og det er jo vesentleg – at dersom pasienten er frisk, treng han ikkje medisin. Og dersom ein gir ein pasient som er frisk, medisin, vil han faktisk bli avhengig. Det er det som er clouet ved vår politikk, for vi meiner at å tømme distrikta for verdiskapinga gjennom høge skattar og avgifter som blir trekte inn til Oslo, for så å bli administrert via byråkratar, med kva det kostar, for så å bli delte ut igjen til distrikta, det er å gi medisin. I staden seier Framstegspartiet: Lat verdiane få bli der dei blir skapte! Lat dei der ute som skapar verdiane, få moglegheita til å skape nye verdiar og bruke midlane, og lat storsamfunnet vere med og legge til rette for infrastruktur! Då får du ein frisk pasient som ikkje treng medisin. Og når vi veit at 60 pst. av verdiskapinga går føre seg

langs kysten vår, eksklusive oljenæringa, då skjønar ikkje eg kvifor vi skal bruke denne forma for politikk.

Det er riktig som Einar Johansen påpeikte, at Framstegspartiet ikkje har ein særskild distriktspolitikk. Nei, men vi har ein politikk som også er tilpassa distrikta, for gjennom vår politikk vil distrikta få moglegheit til å blomstre og bløme. På den måten kan vi få oppegåande distrikt, på den måten kan vi no legge til rette for distriktsnæringa og kanskje den framtidsnæringa vi ser, den næringa som skal overta etter oljealderen, nemleg havbruk i stor og vid forstand, som kan gi oss verdiar til kanskje 250 milliardar kr i året. Men dersom vi ikkje legg forholda til rette for dette no, øydelegg vi den moglegheita vi har. Og dersom vi då skal halde på og pose inn overføringar – som jo er pengar som er skapte ute i distriktet – kvifor kan dei ikkje få vere igjen der ute, slik at distrikta får moglegheita til å bløme og blomstre og hente kompetanse og gjere det attraktivt å bu og drive der ute?

Det er klart at dersom vi skal ha ein fiskeripolitikk som den SV står for, ja, då skuslar vi det bort. Einar Johansen har jo rett i at SV viser at dei ikkje har greie på dette og kunnskap om kor dei skal ta ressursane frå.

Så vil eg til slutt ta frå representanten Meltveit Kleppa den gleda at Arbeidarpartiet kan distansere seg frå Framstegspartiet ved å stemme for forslag nr. 1. Det klarer dei ikkje, for det har Framstegspartiet tenkt å gjere sjølv, så dermed er ikkje det så lett.

Statsråd Sylvia Brustad: For å svare representanten Meltveit Kleppa på hva vi legger i småsamfunnssatsinga, så gjelder det de kommuner eller samfunn som sliter med stor fraflytting, og som er langt fra sentra. Vi får komme mer konkret tilbake til hvilke det er, og hvilken innretning satsinga skal ha, men jeg er glad for at et flertall i Stortinget støtter opp omkring den politikken.

Så registrerer jeg at både representanten Meltveit Kleppa og representanten Enoksen her har ganske sterke utfall og ord i forhold til Arbeiderpartiets distriktspolitikk. Jeg må fortsatt si at jeg syns det er en noe underlig debatt, særlig tatt i betraktning at det kanskje er de partiene som står nærmest hverandre i distriktspolitikken. La nå det ligge. Men når det her sies at denne Regjeringa måtte ha en kgl. resolusjon for å vedta nye retningslinjer for statlig lokaliseringspolitikk for å få gjort noe, er altså det galt. Vi mente det var riktig å ha en kgl. resolusjon på det fordi vi faktisk mener noe med det – ikke bare for å vedta det, men også for å flytte ting ut. Men det er ikke sånn at vi måtte ha det for å gjøre noe med det. Nei, det er bare å gå inn og studere resultatene som er oppnådd etter drøyt ett år, nemlig 200 utflyttede arbeidsplasser. Vi har nedsatt en egen gruppe for å følge opp rapporten som heter «Desentralisering og IKT», som flere har vært inne på her. Det kommer til å komme flere resultater i nær framtid. Men jeg er ikke så veldig opptatt av å lage flere planer eller flere utredninger. Det er vel ikke det vi trenger mer av! Det vi trenger, er å få flyttet disse arbeidsplassene ut. Da trenger vi ikke mer planer. Da trenger vi å få vedtatt å få flyttet flere konkret ut, og

det akter denne Regjeringa å komme med forslag om i nær framtid – flere enn de 200 vi allerede har fått flyttet.

Så må jeg også si – jeg lot være å kommentere det i mitt første innlegg: I sitt første innlegg sa representanten Meltveit Kleppa noe sånt som at Arbeiderpartiet driver en bevisst sentralisering, og at sentrumsregjeringa greide å stoppe flyttestrømmen – litt fritt sitert, og jeg får ta forbehold om at jeg siterer helt riktig, men det var i hvert fall sånn jeg hørte det. Jeg har ikke syntes det har vært noe poeng å polemisere mot det, men det er ikke slik at flyttestrømmen stoppet under sentrumsregjeringa. Det var faktisk slik at det flyttet flere ut enn det antallet som flyttet inn, f.eks. Dette bare viser at vi sliter med ganske store sentraliseringstendenser i vårt samfunn.

Jeg føler at meldinga og den innstillinga som ligger til grunn fra flertallet her i salen, er bidrag for å prøve å gjøre noe med det vi ser omkring oss. Ingen av oss kan vedta hvor folk skal bo, men vi kan bli enda flinkere til å legge forholdene til rette. Men da er det kunstig når Senterpartiet fra denne talerstolen fortsatt prøver å framstille det som en motsetning å skulle ta vare på de små distriktskommunene ute og også å satse på bygdebyer eller på regioner. Vi er helt avhengig av å ha sterke regioner etter Arbeiderpartiets mening, hvis vi skal greie å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, for dagens unge kvinner og menn krever mer enn bare arbeidsplasser når de skal bestemme hvor de skal bosette seg. Da er det også en erkjennelse at ikke alle små kommuner greier å tilby alt det unge mennesker i dag krever, og da må vi ha sterke regioner.

As m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Sentrumsregjeringa bremsa flyttestraumen. Eg har ikkje brukt ordet stoppa, eg har brukt ordet bremsa i forhold til det tal fortel.

Når vi i Senterpartiet ynskjer ein plan for utflytting av arbeidsplassar, er det fordi det er kommunar og lokalsamfunn i dette landet som gjerne ynskjer ei førebuing over tid. Statsråden har no gitt fylkeskommunen ei viktigare rolle som utviklingsaktør når det gjeld næringsutvikling. Både frå fylkeskommunen og frå SND si side er det behov for den same planlegginga. Det er vårt utgangspunkt – ikkje for å vanskeleggjere ting, men faktisk for å skaffa noko meir oversikt over kva arbeidsplassar det går an å flytta ut, og ikkje minst for å førebu dei arbeidsplassane som her blir involverte.

Så registrerer eg at statsråden tar Nationen som sanningsvitne for noko eg har sagt, og trur meir på Nationen enn på det som eg har både sagt her i dag og skrive i innstillinga. Det får vera hennar val, men lat meg streka under ein gong til: Frå Senterpartiet si side er poenget både – og, ikkje berre ei einseitig satsing på bygdebyar, som forresten heile komiteen står samla om å streka under er nødvendig, men òg ei satsing på distriktskommunane i dette landet, og då ikkje berre på nokre få, slik eg no forstår at denne småsamfunnssatsinga vil innebera, men faktisk slik at det gir dei kommunane i dette landet som

ynskjer å vareta sine velferdstilbod, sine arbeidsplassar og sin folkesetnad, nye moglegheiter. Og då trengst det eit både – og, både bygdebyar og satsing på dei andre kommunane. Der går det dessverre eit skilje mellom Arbeidarpartiet, som strekar under at dei vil halda ved lag hovudtrekka i busetjingsmønstrer og arbeida for likeverdige levekår, og Senterpartiet, som synest Arbeidarpartiet følgjer dette altfor lite opp i praksis.

Steinar Bastesen (TF): Det har vært nevnt litt om fiskeriane og dette med at fabrikktrålerne skal legges i bøyer og så skal man overføre kvotene til sjarker. Det er ikke sånn systemet fungerer. Fabrikktrålerne har en andel av trålerne kvote, og hvis fabrikktrålerne blir lagt i bøyer, blir det de andre trålerne som får den andelen. Hvis man skal forandre på hele dette systemet, er det en lengre prosess, og det er ikke sjarkene som får den fisken i første omgang. Det er en omfattende prosedyre som må settes i sving, og den skal aksepteres både av organisasjoner og av politikere, så den saken er ikke løst med et pennestrøk.

Vi har fått en torskestopp. Vi har mange båter som ligger i land på grunn av at det har vært for stor tilgjengelighet og for effektiv flåte. Det som forundrer meg litt, er at fiskeriministeren har stoppet det såkalte ungdomsfisken. Hvilke signaler gir det til ungdom i distriktene, som hadde den muligheten å kunne delta i fiske og tjene noen kroner når de hadde sommerferie? Samtidig opplever vi at turistene fisker 17 000 tonn fisk som de fileterer og tar ut av landet. Det er ikke stoppet.

Jeg må si noen få ord i debatten om at distriktene får overføringer. Overføringer fra hvem? Arbeidsplassene og verdiene skapes i distriktene. Vannkraft og strøm f.eks., som vi har i lypærene, kommer ikke fra Oslo, det kommer fra distriktene. Vi må få slått i hjel myten om at det er distriktene som er problemet. Uten distriktene dør byen – så enkelt er det. Det er ingen fordel for verken det ene partiet eller storsamfunnet å samle folk i Oslo og tettbygde strøk og skape enda mer press.

Jeg må si noen få ord om fraktenæringen, som også er distriktsbasert, og som gir arbeidsplasser i grissgrendte strøk, der mannskapene kommer fra. Vi har hatt 30 konkurser i fjor i fraktenæringen på grunn av lover, regler og avgifter som gjør det umulig å få lønnsom drift, og vi får utenlandske fartøy som seiler på norskekysten mellom havnene. Er det ikke på tide å fatte et vedtak om at vi skal ha norske sjøfolk på norske fartøy?

Berit Brørby (A): Det er på dette tidspunktet antakelig slik at det er ingen her inne som blir overbevist i spørsmålet om hvem som gjør mest for distriktene, så jeg tror vi nå kanskje kan nærme oss en avrunding av debatten.

Representanten Meltveit Kleppa hadde et fromt ønske om at Arbeiderpartiet ville støtte forslag nr. 1. Det skulle da være som et slags bevis på at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ikke står sammen i distriktpolitikken. Jeg tror saksordføreren har fulgt dårlig med i timen hvis hun ikke har fått med seg at det har kommet tydelig fram

at det er stor forskjell på Fremskrittspartiets distriktpolitikk, som de selv definerer som ingen politikk, og det Arbeiderpartiet står for. Men jeg kan på slutten av denne debatten glede representanten Meltveit Kleppa og innfri hennes fromme ønske om at også Arbeiderpartiet kommer til å støtte forslag nr. 1, så da er det faktisk hele komiteen som gjør det.

Presidenten: Inger Stolt-Nielsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Inger Stolt-Nielsen (TF): Det er noe nesten schizofrent over Senterpartiet. Det er jo helt opplagt for alle at Senterpartiet er samarbeidspartner til Arbeiderpartiet. Jeg kan ikke begripe hvorfor de tar avstand fra sin egen politikk. Når Senterpartiet viser til at det var mindre utflytting fra distriktene i den tiden Bondevik satt i regjering, var det jo fordi sentrum ble holdt i ørene av ansvarlige folk. Senterpartiet lå på magen og fridde til Arbeiderpartiet hele tiden, og da de fikk ja på frieriet og forlovelsen ble inngått, varte det ikke lenge før vi så det sanne ansiktet. Jeg synes faktisk at Senterpartiet skal innrømme det: Senterpartiet er et parti som hører sammen med Arbeiderpartiet. Det får de bare vedstå seg. Det ser jo alle andre. Så jeg skjønner ikke at ikke Senterpartiet selv kan klare å innrømme det som hele resten av Stortinget ser. De har giftet seg med Arbeiderpartiet, og jeg har ikke sett noen skilsmissexøknad.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Berre ein kort sluttmerknad frå mi side til Inger Stolt-Nielsen.

Det er heilt rett at i denne saka som gjeld distrikts- og regionalpolitikken, står Senterpartiet i lag med Kristeleg Folkeparti, SV og Arbeidarpartiet om å halda ved lag hovudtrekka i busetjingsmønstrer og arbeida for likeverdige levekår i distrikta. Så er det òg slik at når vi har utfordra Arbeidarpartiet i dag, er det fordi desse tre partia meiner det ikkje er samsvar mellom det Arbeidarpartiet seier dei vil gjera, og den manglande viljen dei viser i denne meldinga til å ta distrikta og den verdiskapinga som der skjer, på alvor. Eg synest representanten Erna Solberg frå Høgre fekk det klart fram då ho i byrjinga av sitt innlegg forklara kva for problem ho hadde med å få tak i kva Arbeidarpartiet ville i distriktpolitikken, utover alle dei orda som vart brukte.

Så er det òg slik at Senterpartiet sjølv sagt ikkje er like fornøgd med alt vi fekk til i regjering. Vi har forståing for at òg andre parti kan ha problem i forholdet mellom ord og handling. Eg vil understreka at saka i dag fyrst og fremst handlar om framtida for distrikta. Det er ikkje kva Senterpartiet eller andre parti, inkludert Arbeidarpartiet, har gjort før, men det er kva vi vil gjera framover. Eg registrerer no med den største glede at ein samla komitee bed Regjeringa om å gå gjennom dette for å sjå på kva som kan gjerast for å sikra IKT òg i dei distrikta dit marknaden i dag ikkje når. Der ligg det verkeleg nye moglegheiter for mange arbeidsplassar i mange kommunar.

Inge Myrvoll (SV): Først en liten fiskeripolitisk kommentar. Det er jo et problem når 80 pst. av den torsken som tas med trål og snurrevad, er under to og en halv kilo. Når vi i tillegg vet at fabrikktrålerflåten ikke har noen positive funksjoner for kysten, så er det viktig å bygge ned den. Men vi må samtidig også redusere kvotene for trålerflåten for øvrig, og det som er viktig der som en langsiktig strategi – ingenting skjer fra dag til dag – er at konsesjonene til dem som skal levere til fabrikkene, blir fulgt opp på en skikkelig måte, og det har ikke skjedd. Og det er altfor mye av frysetrålen som leverer på land direkte for å eksportere ut, uten at det går til bearbeidelse. Så i en langsiktig fiskeripolitisk strategi er det viktig å bygge ned trålerflåten og overføre dette til kystfiskeflåten.

Så har jeg stilt noen spørsmål som jeg ikke har fått svar på, og det får jeg sikkert ikke nå heller, men jeg vil gjenta et par av dem. Siden Fremskrittspartiet mener at 6 000 kr er for dyrt for en tur/returbillett Oslo–Tromsø, mener de da at 5 750 kr er en høvelig god pris, siden den eneste endringa de vil gjøre, er å fjerne passasjeravgifta, som gir et utslag på 250 kr dersom selskapene reduserer prisen, men det er også en betingelse? Eller kan de gå inn for offentlig kjøp på stamrutenettet, hvor vi politisk kan sette prisene, og så får vi et anbud, og de som kommer med det beste anbudet, får det? Hvorfor kunne ikke sentrumspartiene, som også er opptatt av dette med flypriser – og vi vet at de som har de aller dyreste prisene, er de som må kombinere flyging på kortbanenettet og stamrutenettet – ha støttet oss da vi foreslo 30 pst. reduksjon i prisen ved neste anbud? For det kan vi politisk fastsette, og så betyr det at anbudet blir høyere, som jeg sa, ca. 255 mill. kr i året, ifølge departementet, hvis man ønsker å ha en distriktsvennlig transportpolitikk. Hvorfor er det sånn, når man i dag er så opptatt av investeringene på samferdselsida at det var under sentrumsregjeringa at Nord-Norge var desidert på bunnen når det gjaldt veginvesteringer i nyere tid? Investeringene har aldri vært så lave. Hvorfor gjorde man ikke noe da man satt i regjering? Verken Høyre eller Fremskrittspartiet hjalp til, det skal innrømmes, og heller ikke Arbeiderpartiet senere. Men den dårligste perioden i den landsdelens historie når det gjelder investeringer på vegsida, var under sentrumsregjeringa. Jeg nevner ikke jernbanesida, for der er de jo tilnærmet null uansett. Men det er mulig det er vanskelig å svare på disse spørsmålene.

Jan Sahl (KrF): Jeg skal være ganske kort. Men først til Inge Myrvoll: Representanten Inge Myrvoll vet svaret på det spørsmålet. Sentrumspartiene og SV jobbet hardt med flyprisene i forbindelse med Nasjonal transportplan. Men det hjelper lite å være i et mindretall, da når vi ikke så langt. Strategien var etter hvert å gå sammen med en samlet komite om en merknad som gikk ut på at vi skal ned med prisene på det regionale rutenettet. Og så vidt jeg skjønner, gav samferdselsministeren i et innlegg også uttrykk for at han har oppfattet det.

Og så bare helt kort til Lodve Solholm og hans kommentar med hensyn til Fremskrittspartiets distriktpoli-

tikk. Det er helt rett at 60 pst. av verdiskapingen foregår i distriktene, og det er nettopp på grunn av den distriktpolitikken som har vært ført. Men Fremskrittspartiets medisin er jo å ta vekk all distriktsstøtte, og da er spørsmålet: Blir det fortsatt 60 pst. verdiskaping i Distrikts-Norge?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 19.

(Votering, se side 3624)

S a k n r . 2 0

Innstilling fra samferdselskomiteen om virksomheten til Posten Norge BA (Innst. S. nr. 275 (2000-2001), jf. St.meld. nr. 26 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Høyre 10 minutter, Fremskrittspartiet 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og Tverrfaglig Folkevalgte 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Marthe Scharning Lund (A) (ordfører for saken): I dag inviteres Stortinget til å utforme politikken for eierstyringen av Posten Norge BA for de nærmeste årene. Den meldingen vi i dag behandler, har som mål å informere om de vedtak som er fattet eller iverksatt i forrige planperiode, og om de sentrale utfordringene og planene for de kommende årene.

Som eiere er det mange ting vi bør være opptatt av, uten at vi skal gå inn i den daglige driften av selskapet, noe som i dag er styrets og konsernledelsens oppgave. Vår oppgave som eiere er å stake ut den kursen vi mener er riktig for Posten de nærmeste årene.

Som eiere skal vi også stille noen krav til selskapet i forhold til hva vi forventer av f.eks. avkastning og utbytte, bl.a. at Posten oppfyller de samfunnsplagte forpliktelsene på en god måte. Vi skal stille krav om at selskapet skal være opptatt av å kunne gi et tilbud av posttjenester tilpasset de enkelte kundegruppenes behov og til konkurransedyktige priser. Samtidig forventes det at selskapet klarer å ta ut effekten av de store omstillingene som er på gang, og at Posten skal være en attraktiv og god arbeidsplass. Vi forventer at selskapet er i stand til å utnytte teknologien slik at en kan opprettholde eller etablere desentralisert virksomhet.

Posten har de senere årene slitt økonomisk. Lønnsomhet og effektivitet har vært områder hvor selskapet har hatt til dels store problemer. Som følge av dette ble det innført en ny konsernstruktur i 2000, samtidig som det er vedtatt store endringer av ekspedisjonsnettet, sorterings-

strukturen og de administrative funksjonene. Disse grepene har som mål å bidra til effektivisering av driften samt å bedre kundeservicen og tilgjengeligheten. Det vil forhåpentligvis også føre til betydelige kostnadsreduksjoner. En samlet komitee stiller seg positiv til disse omleggingene og vil legge særlig vekt på at det nå vil bli lettere å kunne tallfeste og måle resultater, samtidig som Posten bedre skal kunne ivareta de krav som kunden stiller.

I omstillingsperioden – fram til 2005 – vil Posten gjennomgå til dels store forandringer, ikke minst på personalsiden. I dag utgjør personalkostnaden til selskapet hele 65 pst. av driftskostnadene. I alt er det planlagt en bemanningsreduksjon på om lag 5 000 årsverk, eller nær 6 000 arbeidsplasser. Dette er naturligvis en stor belastning for de ansatte i selskapet, da det ikke lenger er mulig å tilby annen jobb i Posten. Ledelsen og de ansatte i selskapet har til nå funnet tilfredsstillende løsninger for nedbemanningen, og jeg finner det riktig å påpeke de ansattes innsats og holdning i arbeidet med å nedbemanne og omorganisere Posten. Her har en tøff prosess blitt så smidig som mulig fordi de ansatte og ledelsen har samarbeidet godt. Et flertall – uten Høyre og Fremskrittspartiet – ønsker å påpeke det gode samarbeidet Posten og personalorganisasjonene har hatt gjennom omstillingsavtaler, og vi forutsetter at dette videreføres.

Da vi for noen få dager siden vedtok å endre noen av særlovene til BA-selskapene, mente det samme flertallet at ordningen med ventelønn og fortrinnsrett til ny jobb i staten først skulle avvikles etter omstillingsperiodens slutt, i 2005. Her viste igjen Høyre og Fremskrittspartiet at de ikke er opptatt av samarbeidet mellom arbeidstakere og arbeidsgivere. Partene var blitt enige om å vente til 2005 før de fjernet ordningen med ventelønn og fortrinnsrett, mens Høyre og Fremskrittspartiet ønsket å fjerne ordningen fra i dag av. Det er svært viktig for komiteens flertall at de ansatte, som i dag gjennomgår store omstillinger, får ryddige og ikke minst trygge rammer å forholde seg til i tiden fremover.

Da omstruktureringen av Posten startet, ble det fra flere hold uttrykt skepsis til hvordan tjenestetilbudet til kundene ville utvikle seg, ikke minst i forhold til nedlegging av postkontor og innføring av landpostbud. I ettertid kan vi konstatere at de aller fleste brukere av landpostbud mener at de har fått en tjeneste som oppfyller de servicekrav de stiller til Posten. Når Posten i dag varsler en gjennomgang av landposttjenesten, er det svært viktig at en eventuell omlegging av tjenesten ikke fører til at brukerne får et dårligere tilbud enn det de har i dag.

Når det gjelder Postens ekspedisjonsnett, er det varslet til dels store omlegginger i årene fremover. Antall poststeder vil øke med mer enn 200, samtidig som mange av Postens egendrevne poststeder vil bli omgjort til poststeder drevet av samarbeidspartnere, som f.eks. Post i Butikk eller Post i Offentlig servicekontor. Her er det viktig for komiteen å understreke at det ikke må legges ned noe poststed før et annet tilbud er etablert i området. Det må være en omlegging som vil øke servicetilbudet til kundene i form av lengre åpningstider og tilgjengelighet.

Det er også svært viktig at de nye poststedene oppfyller konsesjonen, slik at kundene vil bli tilbudt basistjenestene, uansett hvor de bor i landet.

Posten har hatt problemer med å oppfylle konsesjonskravet om fremføring av A-post. For første gang har Posten nå klart fremføringskravet på 85 pst. Dette viser at utviklingen går i riktig retning, og at Postens arbeid med å forbedre kvaliteten på fremføringen av A-post virker. Det er selvfølgelig naturlig for et selskap å bestrebe seg på å gi sine kunder et så godt servicetilbud som mulig, og vi forventer heller ikke annet enn at Posten vil fortsette sitt arbeid med å forbedre sine tjenester.

Jeg synes det er litt underlig at sentrumspartiene her velger å skjerpe kravene til fremføring av A-post, mot det tidligere angitte kravet om 93 pst. Så vidt jeg vet, var det tidligere samferdselsminister Dag Jostein Fjærvoll som reduserte kravet overfor Posten, med den begrunnelse at en fremføringsprosent på 93 var helt urealistisk for selskapet å oppnå. Jeg vet ikke helt hva som har forandret seg så radikalt nå, men jeg kan kanskje få et svar fra sentrumspartiene i løpet av debatten.

Store deler av Postens virksomhet dreier seg om å tilby postale basistjenester og grunnleggende banktjenester til kunder i hele landet. Dette er i dag områder som er konsesjonsbelagt, og anses for å oppfylle det nødvendige minstekrav til tilbud og service på posttjenester. Om Posten i fremtiden skal kunne oppfylle de kravene vi stiller til selskapet gjennom konsesjon, må selskapet ha en sterk økonomisk ryggrad. Selskapet selv har i stor grad tatt mål av seg til å redusere sine utgifter og øke sine inntekter gjennom omstilling og omstrukturering av konsernet. Men samtidig er det viktig at staten, gjennom statlige kjøp av posttjenester, betaler merkostnadene konsesjonsforpliktelsene påfører selskapet.

En samlet komitee vil påpeke at dagens ordning med statlig kjøp av posttjenester ikke fungerer tilfredsstillende for Posten. Vi ser det som viktig at det etableres en modell som gir Posten større forutsigbarhet i forhold til statens kjøp av tjenester. Komiteen vil derfor be om at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med dette på et senere tidspunkt.

For at Posten skal kunne konkurrere i et tøft marked, er det sannsynlig at det vil være nødvendig med strategiske investeringer og oppkjøp for at Posten skal kunne overleve som postselskap. Her har staten som eier et ansvar for at selskapet har de økonomiske rammene som skal til for at Posten skal fortsette å være en sentral aktør i markedet. Et flertall – igjen uten Høyre og Fremskrittspartiet – ser det som naturlig at en eventuell ny tilførsel av egenkapital vil bli forelagt Stortinget.

Det er for så vidt stor enighet i komiteen om Postens styringsopplegg og utfordringer, med unntak av noen få områder. På ett område deler komiteen seg, og det gjelder fremtidig organisering av Posten som et BA-selskap eller som et aksjeselskap. Her har et mindretall, bestående av Høyre og Fremskrittspartiet, signalisert at de ønsker at Posten Norge BA skal omdannes til et aksjeselskap.

Flertallet legger stor vekt på at selskapet skal være konkurransedyktig og fleksibelt. Samtidig anerkjenner

flertallet at Posten utfører svært viktige samfunnsmessige oppgaver som bør være underlagt politiske føringer. Vi mener at disse forholdene er ivaretatt innenfor den formen som BA-selskapene har i dag.

Vi vet at Posten selv har påpekt visse svakheter i særlovene som svekker selskapets konkurransevne og fleksibilitet. Dette har vi allerede tatt konsekvensen av, da vi for få dager siden vedtok endringer i særlovene, slik at nettopp Posten kan konkurrere på lik linje med andre aktører i markedet.

Flertallet mener at Posten i dag har stor frihet til å utvikle sitt tjenestetilbud og til å velge de mest effektive betjeningsformer så lenge de samfunnsplågte forpliktelsene og servicekrav er oppfylt. Flertallet ser derfor ingen grunn i dag til å forandre på selskapsformen.

Posten har mange utfordringer fremover, hvor selskapet vil gå gjennom store omstruktureringer og en omfattende nedbemanning. Dette vil kreve sitt både av ledelsen og av arbeidstakerne, og jeg vil påpeke at det står stor respekt av et selskap som har klart omstillingene med så stor enighet innad som Posten har klart. Klarer Posten omstillingene og å ta ut effekten av dem, bør selskapet være i stand til å bli en ledende aktør i markedet.

På denne bakgrunn anbefaler jeg innstillingen.

Rigmor Kofoed-Larsen (KrF): Eierskapsmeldingen om Posten har denne gangen fått langt mindre oppmerksomhet enn tidligere. Det skyldes i hovedsak at de store omstillingene allerede er vedtatt. Meldingen som ligger til grunn for dagens debatt, fremmer ikke nye forslag om store strukturendringer. Omleggingen til Post i Butikk, Post i Offentlig servicekontor og Posthandel er vedtatt, og er i ferd med å settes ut i livet. Omleggingen skal resultere i at antall poststeder økes med nærmere 200.

Målsettingen for postpolitikken ligger fast. Denne stortingsmeldingen er en « Eiermelding » og inneholder ikke vesentlige drøftelser av regulatoriske spørsmål. Likevel er jeg glad for at et flertall er enig i at et landsdekkende formidlingstilbud av postsendinger til en rimelig pris og av god kvalitet skal sikres gjennom de krav som fastsettes i Postens konsesjon, gjennom statlig kjøp av posttjenester og gjennom statens eierskap i Posten Norge BA.

For Kristelig Folkeparti har det i forbindelse med omleggingen vært et grunnleggende premiss at det ikke legges ned ordinære postkontor før et likeverdig servicetilbud er etablert i området.

Posten har varslet at de i løpet av første halvår 2001 vil vurdere landpostbudtjenesten i forhold til etablering av Post i Butikk. I Innst. S. nr. 248 for 1999-2000 sa et flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, SV og Venstre:

« Med de omfattende omleggingene som har vært og som nå er foreslått, vil landposttjenesten være av avgjørende verdi for den service Posten skal yte til kundene. Flertallet forutsetter at landposttjenesten vil bli ført videre med samme service og kvalitetsnivå. »

Jeg er glad for at et flertall slår fast at dette fortsatt ligger til grunn, og at det er viktig å opprettholde et service-

tilbud som inneholder basistjenester til alle, uavhengig av geografiske forhold.

Jeg er glad for at et flertall understreker at omstillingsprosessen skal gjennomføres uten at det går ut over kvaliteten på posttjenestene og på en slik måte at motivasjon og serviceinnstilling til de ansatte opprettholdes. Det er derfor urovekkende med det høye sykefraværet og den sterke økningen i antall uføretrygdete som Posten sliter med. Det er viktig, først og fremst av hensyn til de ansatte, at arbeidet med å snu denne utviklingen har høy prioritet.

For de fleste kundene er det først og fremst viktig at Posten utfører sine kjerneoppgaver og ivaretar sine konsesjonsforpliktelser. Samtidig ligger det et inntektspotensial i andre oppgaver og innsparingsmuligheter i å skille ut ulike tjenester.

Kristelig Folkeparti, sammen med flertallet, slår fortsatt fast at det skal legges fram sak for Stortinget dersom viktige basistjenester foreslås skilt ut. Selskapet skal ha frihet til å utvikle nye tjenester og velge effektive betjeningsformer så lenge en ivaretar de samfunnsplågte oppgavene og tilfredsstillter servicekravene.

I departementets gjengivelse av hva en er opptatt av i sin eierstyring av Posten, er første punkt at selskapet skal gi staten størst mulig verdiskaping over tid. Punkt 2 er at selskapet oppfyller de samfunnsplågte forpliktelsene på en så god og kostnadseffektiv måte som mulig. Jeg håper ikke dette er et uttrykk for at verdiskaping prioriteres foran de samfunnsplågte forpliktelsene. Jeg håper også at en har et bredt perspektiv på verdiskaping utover avkastning på kapitalen. Posten skal først og fremst være en servicebedrift og en del av infrastrukturen, ikke et selskap som i seg selv skal gi avkastning til staten som eier.

Departementet peker på tre utfordringer for Posten. Det handler om å redusere driftskostnader, opprettholde fokus på kvalitet og service og å bedre økonomistyringen. Departementet slår også i meldingen fast:

« Skal Posten overleve i konkurransen med andre nasjonale og internasjonale aktører i markedet, er god kvalitet og oppfyllelse av kundekravene helt avgjørende. »

Dette er meget viktig og gis selvfølgelig full støtte av Kristelig Folkeparti. Dette understrekes også av departementet, som sier:

« Posten har imidlertid et behov for å øke servicenivået for å stå bedre rustet i fremtidens konkurranse. »

Og videre:

« Posten arbeider samtidig videre med å komme frem til løsninger som bedre tilfredsstillter kravene til rasjonell produksjon og servicenivå. »

Jeg er glad for at et flertall står fast på kravet om omdeling av prioritert brevpost og lettgodts seks dager i uken til alle landets husstander, med mindre ekstraordinære eller særlige geografiske forhold tilsier noe annet. Fra Kristelig Folkepartis side vil jeg gjerne understreke dette kravet.

Når dette er sagt, vil jeg også presisere at det kommer mange positive tilbakemeldinger fra kunder som er veldig fornøyd med posttilbudet nå. Det er også viktig å ta med.

Stortinget har senket konsesjonskravet til hvor stor del av A-posten som skal være framme neste dag. Posten klarte i fjerde kvartal, som vi nettopp hørte, å oppfylle det nye målet. Det er likevel langt til det gamle målet om at 93 pst. skal være framme neste dag. At en nå har nådd det nye konsesjonskravet, betyr faktisk ikke at en ikke skal strekke seg mot et høyere mål. Det at en måtte redusere målsettingen i 1998, og at det ble gjort, betyr ikke at det også skal være en målsetting framover i alle år. Derfor mener Kristelig Folkeparti, sammen med et flertall i komiteen, at selv om en har nådd dette nye konsesjonskravet, betyr det ikke at en ikke skal strekke seg nettopp mot et høyere mål.

Oddvard Nilsen (H) (komiteens leder): Innstillingen fra samferdselskomiteen, Innst. S. nr. 275 for 2000–2001 knyttet til St.meld. nr. 26 for 2000–2001, Om virksomheten til Posten Norge BA, viser at det faktisk er en ganske stor grad av enighet knyttet til målet om et landsdekkende formidlingstilbud av postsendinger til en rimelig pris og til en god kvalitet. Det er faktisk slik at alle partiene er enige om at det er målet, og det er bra. Det er videre enighet om at dette skal sikres gjennom de krav som settes i konsesjonen, og gjennom statlig kjøp av posttjenester. I så måte er selve grunnfundamentet stor enighet i komiteen.

Jeg vil peke på noen områder hvor Høyre er uenig med flertallet. La meg først si noen ganske få ord om omstruktureringen knyttet til postnettet, og det at man ønsker å prioritere offentlige servicekontorer framfor kontraktspostkontorer. Det er vi uenig i, og begrunnelsen for det er ganske enkelt den at vi tror at åpningstider for posttjenester er meget viktig sett fra forbrukernes synspunkt. Vi er redd for at når dette legges til et offentlig servicekontor i kommunen, vil det over tid utvikle seg en åpningstid for dette servicekontoret som er slik som for offentlig tjenester ellers, dvs. at man får en åpningstid som ikke er tilpasset forbrukerne. Det kan godt tenkes at intensjonene er annerledes, men all erfaring viser at det er i den retning det går. Da blir det sommertid kl. 15, og så blir det litt lengre åpningstid om vinteren. Det betyr at forbrukerne generelt sett har liten adgang til disse tjenestene. Jeg skal gjerne komme tilbake igjen hvis det viser seg at mine påstander, mine signaler, mine intensjoner eller mine tanker over tid er feil.

Generelt sett er det, som jeg sa innledningsvis, ganske stor enighet om målene, men det er kanskje ikke overraskende at det er ett område hvor vi er prinsipielt uenige. Det gjelder hvorvidt det statlige eierskapet i seg selv er en forutsetning for en slik måloppnåelse, som jeg nevnte innledningsvis. Høyre mener nei, det er ikke gjennom et 100 pst. statlig eierskap en sikrer gode posttjenester, men gjennom strenge konsesjonsvilkår og systemkontroll.

Det er heller ikke slik at det statlige eierskapet i seg selv sikrer god kvalitet på posttjenestene gjennom en effektiv ressursbruk. Erfaringer tilsier ikke det. I denne sammenheng vil jeg påpeke noe som to representantene som har hatt ordet før meg, har vært inne på, nemlig dette med servicekravet knyttet til A-postframføringen i Norge. Det

er riktig at man i fjerde kvartal 2000 nådde målene, og det er bra. Men alle som har vært med i samferdselskomiteen i noen år, vet at det har vært en evig strid, og at det er mangel på måloppnåelse knyttet til dette. Det kan godt tenkes at det ligger i systemet at man den gang da man benyttet begrepet «93 pst.», hadde valgt et feil måleparameter. Men hovedpoenget er at man da selvsagt burde påpekt hvor feilene i systemet lå, og ikke redusert kravet, for det gir selvsagt forbrukerne det inntrykk at en må ha redusert kravet til posttjenestene. Og fortsatt mener jeg, slik representanten Kofoed-Larsen også var inne på, at selv om man nå har nådd dette målet, må det alltid være slik at man her jager mot nye mål, slik at man eventuelt kan få en så god posttjeneste som overhodet mulig.

Det viser at eierskapet i seg selv ikke er en absolutt forutsetning for at man skal kunne oppnå en god posttjeneste. Dette understrekes også i Innst. S. nr. 108 for 1999–2000 fra kontroll- og konstitusjonskomiteen, hvor komiteen bl.a. skriver følgende:

«Komiteen konstaterer at Samferdselsdepartementet etter ca. 7 års erfaring med tilskuddsordningen ennå ikke har etablert oppfølgingskriterier og et tilfredsstillende system for tilbakerapportering av resultater. Som en konsekvens har departementet ikke kunnet etterprøve hvilke resultater som er oppnådd gjennom tilskuddet og om disse er i samsvar med Stortingets forutsetninger. Heller ikke har departementet kunnet fastslå om servicenivået i det ulønnsomme postnettet er på samme nivå som før omstruktureringen av postnettet.»

Det kontroll- og konstitusjonskomiteen her påpeker – selvsagt har det vært forbedringer underveis, la meg understreke det – viser til fulle at det statlige eierskapet i virkeligheten ikke er noen garanti for en effektiv ressursbruk. Det er, som jeg sa innledningsvis, først og fremst gjennom konsesjonsregler og systemkontroll at staten best kan påvirke dekningsgrad som servicemål – ikke gjennom eierskapet alene.

La meg så bruke noen få minutter på særlovsmodellen. Jeg har jo vært i samferdselskomiteen i en del år, og har deltatt i disse debattene om hvordan styringsformen for Posten skal være. Allerede fra første stund advarte Høyre mot særlovsmodellen. Vi ønsket på mange måter en AS-modell for selskapet, fordi det allerede for flere år siden var åpenbart at Posten stod foran betydelige utfordringer i framtiden. Vi mente den gangen og vi mener fortsatt at den aller beste måten å møte de utfordringene på er å gjøre Posten om til et AS, ikke fordi de to bokstavene, AS, betyr så veldig mye, men nettopp fordi det gir styret den nødvendige frihet til å kunne være aktiv i et marked som stadig endrer seg i et stort tempo. Vi mente at det ville være det beste for forbrukerne, det beste for det norske postsystemet. Og jeg mener på mange måter å kunne si at ettertiden har vist at vi hadde rett. Det burde vært gjort, det burde vært gjort tidligere, og det burde i hvert fall vært gjort nå. Så ser vi at flertallet fortsatt mener at særlovsselskapet er en egnet modell. Jeg synes det er litt oppsiktvekkende, for når man har et styre som sier at her ønsker vi en AS-modell som bedre vil sette oss i stand til å løse problemene, burde man ha fått det.

Det er videre slik at det skal opprettes en såkalt omstillingsenhet innen Posten BA, og det må jeg få lov til å si er positivt. Og det er ikke slik, som saksordføreren innledet med, at Høyre på mange måter har en eller annen negativ holdning til ansettelser knyttet til dette. Nei, dette er igjen også basert på erfaring. Jeg har fra arbeidet i samferdselskomiteen litt erfaring med omstillingsenheter, og de har ikke alltid vært like gode. La meg i den forbindelse minne om at når det gjelder de aktuelle omstillingsproblemer i Postverket, som ble behandlet i 1996–97, bevilget vi 1,5 milliarder kr i dette hus til den omstillingen, riktignok 1,1 milliarder kr knyttet til personell-delen og 400 mill. kr knyttet til andre forhold. Det er mye penger. Og jeg mener at når det i dag finnes en offentlig arbeidsformidling som besitter en betydelig kompetanse på dette området, kan det virke litt unødvendig å opprette en ny kompetansenhet når den kompetansen faktisk finnes et annet sted. Mitt utgangspunkt er at det blir ikke færre ansatte i det offentlige av dette.

Jeg tar herved opp Høyre og Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Oddvard Nilsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Christopher Stensaker (Frp): Utviklingen i post-systemene er generelt preget av rask teknologiutvikling, endrede kundekrav, økende konkurranse og økt internasjonalisering, der teknologiske nyvinninger er en viktig drivkraft bak utviklingen av markeds- og konkurranseforholdene.

Vi ser at elektronisk post nå benyttes av stadig flere. Utviklingen er generelt preget av økende konkurranse og skjerpede krav til hurtighet og kvalitet, noe som vi i Fremskrittspartiet mener kommer brukerne til gode i form av bedre og billigere tjenester. Vi er også opptatt av at Posten må ha frihet til å utvikle sitt tjenestetilbud og til å velge de betjeningsformer som er mest effektive og best egnet i de enkelte tilfeller, og til å inngå ulike typer allianser og samarbeidsavtaler.

Fremskrittspartiet ser det som viktig at Posten settes i stand til å møte de store utfordringene selskapet står overfor i årene som kommer. Det forventes at konkurransen fra utenlandske aktører vil øke, og at integreringen av markedet for posttjenester internasjonalt vil fortsette. Klarer ikke Posten å konkurrere på kvalitet i sentrale strøk av landet og generere overskudd fra dette markedet, vil det få konsekvenser for Postens muligheter til å tilby gode tjenester i distriktene. Utfordringen består ikke i å tilby posttjenester i sentrale strøk, der er det et kommersielt grunnlag for denne type tjenester, men å kunne tilby tjenester der det ikke er et kommersielt grunnlag.

For å mestre disse utfordringene er det viktig at Posten er organisert slik at styret og administrasjonen har et størst mulig handlingsrom, slik at bedriftens ledelse raskt kan fange opp og sette i verk de tiltak som er nødvendige for kontinuerlig å bevare bedriftens konkurransekraft. For å få til dette er det nødvendig at Posten omgjøres fra forvaltningsbedrift til AS. Den største forskjellen mellom

Postens selskapsform og et aksjeselskap knytter seg til personalsiden og særlig Postens binding til det statlige avtaleverket. Posten er en svært personalintensiv bedrift, hvor ca. 65 pst. av kostnadene er personalkostnader.

Det er viktig at Posten fokuserer på å nå de kvalitetsmål som er satt for selskapet. Det er ikke akseptabelt at Posten som statlig monopolselskap skal kunne omdefinere kvalitetsmålene når selskapet ikke når de kvalitetsmålene som Stortinget har fastlagt. Det er ikke akseptabelt at Posten reduserer servicenivået ut fra ønsket om å redusere sine forpliktelser overfor kundene. Fremskrittspartiet mener det ikke er en oppgave for Stortinget å ta stilling til antallet ekspedisjonssteder. Dette er en oppgave som styret må ta stilling til innenfor rammen av konsesjons-, kvalitets- og servicemål og forretningsmessige vurderinger. Fremskrittspartiet er positive til at butikker og bensinstasjoner overtar som ekspedisjonssteder i stedet for kontorer drevet av Posten selv. En slik omlegging vil mange steder føre til at posttjenestene blir tilgjengelige på flere steder og med lengre åpningstid, og vil slik føre til et bedre posttilbud.

Fremskrittspartiet har tro på at Posten organisert som AS vil ha gode muligheter for å konkurrere i et stadig skiftende marked. Vi håper derfor at Stortinget vil gi selskapet den friheten.

Jorunn Ringstad (Sp): Posten Norge BA har ei svært viktig oppgave i samfunnet, og det er av stor verdi at Posten fyller dei samfunnsplagde oppgåvene også i framtida. Samtidig skal Posten drive på ein kostnadseffektiv måte. Posten har eit sjølvstendig ansvar for at drifta er rasjonell, kostnadseffektiv og framtidretta. Men staten som eigar og kjøpar av posttenester har også eit ansvar for å sikre at Posten har økonomi slik at dei samfunnsplagde oppgåvene kan utførast på ein tilfredsstillande måte.

Eg har merka meg at styret i Posten gjennom § 10-planen har gitt uttrykk for at dei ynskjer at selskapsforma for Posten bør vurderast. Senterpartiet er tilfreds med departementet si vurdering, at det ikkje skal gjerast endringar i Posten si tilknytingsform. Det skal framleis vere eit særlovselskap med avgrensa ansvar.

Eit fleirtal i samferdselskomiteen har ved fleire høve tidlegare streka under at det skal vere landsdekkjande tilbod av posttenester til rimeleg pris og av god kvalitet. Godt tenestetilbod og høg kvalitet går igjen i komiteen sine merknader. Posten sin konsesjon viser kva som skal vere basistenestene – dvs. det minimum av tenester som skal tilbydast. Av § 10-meldinga går det fram at Posten ser på einskapsportoene som ei ulempe. Eg er glad for at heile komiteen står bak merknaden om at det ikkje er aktuelt å endre på denne.

Eg er svært glad for at ein samla komitee strekar under kravet i konsesjonen om omdeling av prioritert brevpost og lettgoods til alle husstandar i heile landet seks dagar i veka. Berre ekstraordinære omstende eller særlege geografiske tilhøve skal kunne hindre dette. Med andre ord skal unntaka vere svært, svært få.

Som nynorskbrukar har eg lyst til å vise til at heile komiteen – med unntak av Framstegspartiet – seier at dei har merka seg at Kulturdepartementet har oppfordra Posten til å følgje mållova så langt det er mogleg, sjølv om Posten i dag ikkje er underlagd mållova. Eg er tilfreds med at Regjeringa har varsla at det vil bli lagt fram ei stortingsmelding om målbruk i offentleg teneste.

Då Stortinget i 2000 vedtok ei ny organisasjonsform, der eit viktig poeng var at Posten betre skulle kome krava frå kundane til møtes samstundes som drifta skulle effektiviserast, var det ein klar føresetnad frå samferdselskomiteen at tenestetilbodet og servicen skulle vere minst like god som før. Ved å leggje om frå i stor grad eigendrivne postkontor til poststader som er drivne av samarbeidspartnarar, har ein oppnådd positiv effekt på fleire område. Det har totalt blitt fleire poststader og dermed lettare tilgang til posttenester, og mange har tilgang til poststader med lengre opningstid enn før.

Samstundes har det ved omlegginga til poststader drivne av samarbeidspartnarar kome mange signal om at tenestetilbodet etter omlegginga ikkje er det same som før. Det hjelper lite om opningstida på poststadene er lengre enn før, dersom kundane ikkje får utført dei tenesene dei har bruk for.

I svaret på eit skriftleg spørsmål frå meg har departementet f.eks. forklart at Post- og teletilsynet har funne å kunne gi dispensasjon frå konsesjonskrava, slik at det ikkje blir stilt krav om at innlevering av utanlandspakkar skal tilbydast ved alle kontraktspostkontor, men at Posten skal tilby tenesta der – som det står i svaret – «de lokale forholdene tilsier det». Forklaringa på dette nesten generelle unntaket er forklart med at dei tilsette ved kontraktspostkontora må ha kunnskap om tollvedtekter og innførselsreglar. Dei varierer frå land til land og krev jamleg oppdatering. Etter mitt syn bør det bli gitt opplæring slik at kontraktspostkontora kan yte dei tenesene som er basisteneser etter konsesjonen. Rett nok skal det i alle kommunar finnast minst ein stad der denne tenesta blir tilboden, men dersom denne tenesta blir borte frå fleire delar av kommunen som før hadde tilbodet, har ikkje Posten oppfylt dei krava som komiteen har streka under fleire gonger – minst like god tenestetilgang og service som før. Statsråden bør ta på alvor dei krava komiteen fleire gonger har streka under, og syte for at vi ikkje får ei utholing av konsesjonskrava.

Frå ein del verksemder i distrikta har det òg kome signal om at ved omlegging til kontraktspostkontor har Posten sitt tenestetilbod til verksemdene blitt dårlegare. Posten yter ikkje alle stader same service ved sending og mottaking av småpakkar. Fleire verksemder er avhengige av rask levering og sending for å kunne vere konkurranse-dyktige. Eg kjenner til at fleire verksemder ser på andre måtar enn å nytte Posten sine tenester for å løyse transportbehovet. Eg reknar med at Posten er interessert i å halde på flest mogleg av kundane sine. Det er difor nødvendig at Posten er aktiv i arbeidet med å tilpasse tenestetilbodet til næringslivet i dei aktuelle lokalsamfunna.

Inge Myrvoll (SV): Gi oss hver dag vår daglige post, i alle fall på hverdager! Det er store forventninger om service fra Postens side. Nå er det bare 1 235 husstander i Norge som ikke får posten seks dager i uka – altså 0,7 promille. I andre sammenhenger er jo det en høy promille, men det er viktig at den biten blir lavest mulig, og at det er en streng tolkning av disse unntakene.

Er man avisabonnet, er det ikke noe artig å få gamle aviser. Men jeg har i de siste årene skjont veldig lite av klaginga over at Posten har samlet postkasser i stativer, så lenge det var i det nære nabolaget. Folk må da være i stand til å ta på seg sko når de skal hente posten. Derfor skjønner jeg heller ikke at Posten nå lar dette bero, for det må da være effektivt. Da jeg så postmannen før, kom han med bil, sprang over gata, leverte ut post og sprang så tilbake til bilen. Nå kan han stoppe ved stativet, dele ut post til en rekke husstander og så kjøre videre. Det må være mye mer rasjonelt. Det blir jo litt hyling hvis man gjør det, men jeg tror det er helt nødvendig.

Vi ser at ny teknologi og konkurranse endrer serviceforma. Det blir lenger og lenger mellom hver gang vi går til en skranke for å få tjenester. Det er noen år siden stortingsrepresentanter sloss her i salen om postkontor for postkontor, skranke for skranke og gikk på nederlag på nederlag. Jeg tenkte jeg skulle ta noen sitater fra en tidligere kollega som sitter i diplomatlosjen, og som nå er styreformann i Posten, men jeg fikk det for travelt – jeg fant dem ikke. Nei, det ville kanskje være for ondskapsfullt.

Vi erkjenner at servicen kan bli bedre, kanskje i andre ekspedisjonsformer. Men det betinger at vi setter kvalitetskrav, skranke som medfører at man ikke får en redusert service. Dessverre har det vært en treghet i å utvikle og sette ut i livet en ny organisering. Da jeg begynte å mase om offentlige servicekontorer, var Totland minister. Etter det har jeg tatt det opp med et halvt dusin andre, før Posten nå sier at dette er en hovedstrategi – og det er lovlig seint. Det som er trasig, er at utviklinga av offentlige servicekontorer som kunne ha kommet mye tidligere, skulle ha kommet samtidig med omorganiseringen av postservicen. Det hadde vært mye lettere å få omstruktureringa inn der. Jeg tror det kan bli en god service under forutsetning av at vi får en åpnere offentlig sektor som ikke nødvendigvis stenger «kl. 15». Der er jeg enig med komitelederen. Jeg tror at om man legger tjenestene til offentlige servicekontorer, får man et breiere, bedre posttilbud enn når man legger dem til bensinstasjoner. Jeg tror på en måte at dette med å ha folk som kan yte alle de samme posttjenestene som man ville fått på et postkontor, er en viktig bit av det. Jeg tror at servicekontor kunne vært en bedre strategi, men vi skulle hatt dem på plass for lenge siden.

Jeg er ikke imponert over det Posten forteller om utflyttinga av arbeidsplassene, og heller ikke over lista over hvor de har sentralisert aktiviteter utenfor Oslo. Nord for Saltfjellet er lista tom. Arbeidsplassene blir lagt mest til forholdsvis store byer relativt langt sørpå. Derfor er jeg litt overrasket over at resten av komiteen er såre fornøyd – til og med Senterpartiet.

Jeg er litt skeptisk til det nye brevsenteret som skal bygges i Oslo. Det vi har, er ikke tilstrekkelig dimensjonert for det brevvolum som håndteres nå. Samtidig sier man at man i framtida får en betydelig volumnedgang, og at Posten får en redusert andel ved at konkurransen økes. Man får sannsynligvis en reduksjon av enerettsområdet. Derfor stiller vi et spørsmålsteget ved denne investeringa.

Jeg er også litt forundret over at partiene i komiteen, alle unntatt SV, våger å konkludere med at tettbygde strøk ofte kommer best ut når det gjelder leveringspålidelighet. I alle fall ut fra de rapporter jeg har sett, er det en tvilsom konklusjon. Jeg ble veldig overrasket over komiteens flertall som snakker om dette med 93 pst. Ja, på enkelte områder vet jeg at det er mulig å nå 93 pst. Men ut fra det jeg kjenner til om kommunikasjoner i dette landet og frambringelse av post, tror jeg aldri det er mulig å nå 93 pst. Det er forunderlig at de som senket lista for seg sjøl i sentrumsregjeringa, plutselig skal løfte den opp igjen nå som vi har fått en ny regjering. Hvis jeg kjenner kommunikasjonene og påliteligheten der rett, vil 93 pst. være et teoretisk mål.

Jeg håper at Høyre og Fremskrittspartiet aldri får flertall i denne sal, for da vil Posten ikke bare bli et aksjeselskap, men relativt raskt privatisert. Dette håpet innbefatter at Kristelig Folkeparti, dersom dagens meningsmålinger slår til angående valgresultatet, ikke ofrer Posten for å få noen hjertesaker, som jeg har mistanke om at de kan være fristet til å gjøre. Mitt håp er at disse tre partiene, inkludert Venstre – godt under sperregrensen, takk og pris – aldri får flertall i denne sal. Jeg tror ikke det er tjenlig for en post som i framtida skal ta samfunnsmessige hensyn.

Kirsti Kollle Grøndahl hadde her overtatt presidentplassen.

May Britt Vihovde (V): Venstre meiner det er viktig at me har eit landsdekkjande formidlingstilbod av postsendingar som sikrar husstandar og bedrifter over heile landet grunnleggjande posttenester av god kvalitet og til rimelege prisar.

Venstre har merka seg at Posten ser på kravet om ein einskapleg porto innanfor einerettsområdet som ei ulempe. Etter Venstre si mening er det viktig at prisen på tenestene innanfor dei områda som Posten Norge BA har einerett på, er lik for alle utan omsyn til kor ein er busett. Venstre, saman med ein samla komite, ser det såleis som uaktuelt å endra det einskaplege portosystemet.

Hovudutfordringane som Posten vil stå overfor dei komande åra, er å forbetra service og kvalitet, møta ein aukande konkurranse og nedgang i fysisk brevpost, rekruttera, utvikla og halda på kvalifisert arbeidskraft, og å tilpassa kostnadsnivået.

Me har registrert at det er sett i gang omfattande tiltak for å forbetra kvaliteten med omsyn til påliteleg levering, men sjølv om Posten Norge BA klarte å oppfylle konsekvenskrava til framføring av A-post i fjerde kvartal i 2000, er det framleis rom for monaleg forbetring. Ein

ligg langt under det tidlegare framføringskravet på 93 pst. Eg har òg lyst til å seia at det ikkje alltid er sjølv infrastruktur som gjer at ein har problem med å få fram posten. Det er like store utfordringar i dei sentrale strøka.

I Innst. S. nr. 248 for 1999-2000, jf. St.meld. nr 37 for 1999-2000, slutta Stortinget seg til Posten sine planar om omlegging av ekspedisjonsnettet.

Venstre vil peike på verdien av at det ikkje blir lagt ned noko ordinært postkontor før alternativ betjeningsform som sikrar eit likeverdig servicetilbod, er etablert i området.

For Venstre er det òg vesentleg at endringar av landpostbodtenesta føreset at konsesjonskrava blir oppfylte, og at brukarane av tenesta vil få eit tilbod minst på lik linje med det som blir gitt i dag.

Det er etter Venstre sitt syn svært positivt at det nå er blitt fortgang i arbeidet med etablering av offentlege servicekontor. I mange kommunar har ein nå gjort vedtak om felles offentlege servicekontor, der kommunale og statlege etatar er samla. Opningstidene blir tilpassa dagens postkontor, dvs. at publikum faktisk får utvida opningstid for mange offentlege tenester som tidlegare har vore mogleg å få mellom 08.30 og 15.30.

Me skal vera merksame på at å få offentlege servicekontor med utvida opningstider når det gjeld ulike tenester, i mange kommunar medfører auka utgifter både til investering i eigna lokale og til drift. Venstre er ikkje tilhengar av statlege malar, men kunne tenkja seg eit mangfald av ulike løysingar tilpassa den einskilde kommune og til beste for den einskilde brukar av tenestene.

Venstre har merka seg at det i januar 2001 vart inngått ein standard driftsavtale mellom Kommunenes Sentralforbund og Posten. Venstre vonar denne avtalen gir rom for fleksibilitet, og at Posten Norge AS er romsleg når det gjeld å betala for dei tenestene som vil bli leverte frå det offentlege servicekontoret.

Posten går for tida gjennom dei største omstillingsprosessane i selskapet si historie. Mange arbeidstakarar i Posten vil kanskje hevda at dei har gjennomgått kontinuerlege omstillingsprosessar dei siste 10 åra.

I dagens situasjon med mangel på arbeidskraft er det behov for eit godt samarbeid med alle aktørar innanfor arbeidsformidling, men det er òg viktig at omstillingsprosessen går føre seg i eit nært samarbeid med dei tilsette.

Skal Posten ta vare på og betre nytte arbeidstakarane sin kompetanse, må Posten bli ein attraktiv arbeidsplass, der både eit godt arbeidsmiljø og moglegheit for utvikling er eit sentralt mål.

Måten Posten gjennomfører omstillingsprosessen på, vil visa om Posten Norge BA er ein attraktiv arbeidsplass. Dette er avgjerande for kvalitet og service til kundane i framtida.

Presidenten: Den reglementsmeisige tiden for kveldsmøtet er nettopp omme. Presidenten vil foreslå at dette møtet fortsetter inntil dagens kart er ferdigbehandlet.

– Det anses vedtatt.

Presidenten vil videre gjøre oppmerksom på at så langt hun forstår av de inntegnede talerlister, er det drøyt to timers taletid igjen i Stortinget pluss voteringer. Deretter er det odelsting.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Tjenestene og virksomheten til Posten er viktig for oss alle. Samtidig står Posten overfor store utfordringer i forhold til å yte en best mulig service overfor alle kundegrupper, en mer kostnadseffektiv drift og en gjennomføring av store omstillingsprosjekter i forhold til den stadig økende konkurransen i postmarkedet. Jeg er derfor glad for at det er bred politisk enighet om målsettingene for Postens virksomhet, og om at de strategier som det legges opp til fra Postens side for årene framover, er nødvendige og riktige.

Skal Posten kunne møte de utfordringene selskapet står overfor, er det av avgjørende betydning at selskapet har den nødvendige forretningsmessige handlefrihet i forhold til tjenesteutvikling, intern organisering, samarbeid og eventuelle allianser. Med de rammevilkår som nå legges til grunn for selskapets virksomhet, sikres dette.

Posten gjennomfører for tiden de største omorganiseringsprosessene i selskapets historie. Omorganiseringen er helt nødvendig for å sikre Postens framtid, og det er bred politisk enighet om dette. Formålet er en bedre og mer effektiv posttjeneste i alle deler av landet, både servicemessig og økonomisk. Det økonomiske resultatet i Posten i 2000 har understreket behovet for kostnadsreduksjoner og økning av driftsinntektene. Som følge av de tiltak som er gjennomført, gir imidlertid de foreløpige resultatene i 2001 grunn til optimisme.

Det er også bred politisk enighet om at konsesjonskravene skal oppfylles selv om det gjennomføres betydelige omstillinger og omorganiseringer i selskapet. Som understreket både i stortingsmeldingen og i komiteinnstillingen, gjelder dette også omleggingen av landposttjenesten, som for tiden vurderes av Posten.

Det er i innstillingen fra samferdselskomiteen uttrykt skepsis til en utvikling der tjenestetilbudet ved kontraktspostkontorer reduseres på bakgrunn av dispensasjoner fra Post- og teletilsynet. Som nevnt er det ikke noen tvil om at kravene i konsesjonen når det gjelder tjenestetilbud mv., skal oppfylles også etter omleggingen av ekspedisjonsnett og overgangen fra ordinære postkontorer til offentlige servicekontorer eller kontraktspostkontorer. Det er Post- og teletilsynet som har et selvstendig ansvar for å følge opp at Posten oppfyller konsesjonskravene, og som gir eventuelle dispensasjoner. Jeg vil også understreke at tilsynet i sitt dispensasjonsvedtak i tilknytning til utenlandspakker og verdisinger har forutsatt at tilgjengeligheten til tjenestene er tilfredsstillende for brukere i alle deler av landet, jf de grunnleggende vilkårene i konsesjonen, og at Posten fortsatt tilbyr tjenestene ved kontraktspostkontorer der de lokale forholdene tilsier det. Videre understreker tilsynet at tjenestene skal tilbys ved kontraktspostkontor der dette er eneste gjenværende faste ekspedisjonssted i aktuelle kommuner. Dette er også presisert i omtalen av tilsynets dispensasjonsvedtak

i stortingsmeldingen. Jeg legger derfor til grunn at tilgjengeligheten til basistjenestene er god også i områder med kontraktspostkontorer og offentlige servicekontorer.

Svært mange av de ansatte berøres av omstillingene i selskapet. Dette gjelder først og fremst de som blir overtallig, men også de som fortsatt vil ha sitt arbeid i Posten, vil bli direkte berørt av omstillingene gjennom endrede arbeidsoppgaver og eventuelt nytt arbeidssted, nye krav til effektivitet og service mv. Det er svært mange mennesker som utsettes for tunge belastninger. Derfor er det viktig og nødvendig at de ansattes interesser ivaretas i omstillingsprosessene. Jeg har tillit til at Posten vil sikre dette, og at de avtalte omstillingstiltakene vil bli fulgt opp i hele omstillingsperioden, slik komiteen understreker i sine merknader.

Videre er det viktig, slik det er påpekt både i stortingsmeldingen og av samferdselskomiteen, at Posten iverksetter nødvendige tiltak for å få ned sykefraværet og antallet uføretrygdede, og at det må fokuseres på forebyggende arbeid og oppfølging i hele konsernet. Dette er nødvendig både av hensyn til de ansatte, den daglige driften og de ekstra kostnader som påføres selskapet.

Representanten fra SV bemerker i innstillingen at Posten i sin strategi for å lokalisere virksomhet ser ut til å ha glemt den del av landet som ligger nord for Saltfjellet. Dette er ikke riktig. I tillegg til bl.a. ekspedisjonsnett og sorteringskontorene har Ergo Group regionale IT-funksjoner lokalisert i Alta, Tromsø, Harstad og Narvik. ErgoBusiness har etablert regnskapstjenester i Hammerfest, og ErgoEnet, ErgoBluegarden og ErgoBusiness – det er med respekt å melde ikke jeg som har funnet på disse navnene – er etablert eller har funksjoner under oppbygging i Bodø. Nord-Norge er med andre ord ikke utelatt i Postens lokaliseringsplaner.

Merknadene i innstillingen fra representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet om organisasjonsformen til Posten kan ikke stå uimotsagt.

Representantene mener det er oppsiktsvekkende at Regjeringen ikke etterkommer styrets ønske om å omdanne selskapet til et aksjeselskap. Til dette vil jeg innledningsvis bemerke at styret ikke har kommet med et konkret forslag om omdanning til aksjeselskap, men har uttrykt ønske om en vurdering av organisasjonsformen. Som det framgår av stortingsmeldingen, vurderes Postens selskapsform fortløpende. Med de endringer i post-selskapsloven som ble vedtatt av Odelstinget på torsdag, vil Posten stå enda sterkere rustet til å møte utfordringene selskapet står overfor, samtidig som de ansattes interesser ivaretas i de store omstillingene som skjer. Dagens organisasjonsform vil dermed etter Regjeringens vurdering være tilfredsstillende for den situasjon Posten befinner seg i.

Høyre og Fremskrittspartiet argumenterer med at styret har begrenset handlingsrom i forhold til en aksjeselskapsmodell. I det alt vesentlige er dette ikke riktig. Men Høyre og Fremskrittspartiet kan gjennom den argumentasjonen skape det inntrykk at dette er tilfellet, og det vil være uheldig.

Jeg vil også bemerke at krysseierskap og innhenting av egenkapital fra det private markedet ikke bare forutsetter en omdanning av Posten til aksjeselskap, slik representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet synes å legge til grunn, men også en delprivatisering av selskapet. Regjeringen ser ikke det som aktuelt.

Jeg stiller meg for øvrig også sterkt tvilende til mindretallets påstand om at det ville vært lettere å foreta nødvendige nedbemanninger i selskapet dersom det hadde vært et aksjeselskap. Det er med dagens organisasjonsform og de rammevilkår for Posten som det ellers er bred politisk enighet om, ikke lagt føringer fra myndighetenes side når det gjelder selskapets adgang til å foreta nødvendige effektiviseringer, heller tvert imot. Det understrekes fra alle partienes side at bemanningsreduksjoner i selskapet er helt nødvendige, og at det er viktig at synergiene av de vedtatte omorganiseringsprosjektene tas ut i form av reduserte kostnader.

Representantene fra Høyre og Fremskrittspartiet anfører i sine merknader følgende:

«Dette føyer seg inn i rekken av eksempler hvor Regjeringen vegrer seg for å foreta nødvendige strukturelle endringer innen samferdselssektoren. Denne handlingsvegring fra Regjeringens side fører til at norske bedrifter og forbrukere får dårligere og dyrere tjenester enn de kunne og burde fått.»

Hvis den foreliggende stortingsmelding med de store omstillingene og omorganiseringene som skjer og vil skje i Posten i årene fremover, og som Regjeringen stiller seg bak, er å anse som vegring fra Regjeringens side når det gjelder nødvendige strukturelle endringer på samferdselssektoren, er det med respekt å melde temmelig oppsiktsvekkende. Omorganiseringene i Posten er etter min mening en av de viktigste strukturelle endringene på samferdselssektoren de siste årene.

Dessuten er det ikke grunnlag for representantenes påstand om at Regjeringens politikk fører til at norske bedrifter og forbrukere får dårligere og dyrere tjenester enn de kunne og burde fått. En god og effektiv posttjeneste til rimelig pris for bedrifter og privatpersoner i hele landet er også Regjeringens overordnede målsetning på postområdet, og Postens virksomhet er avgjørende i så måte.

Jeg vil bruke denne anledning til å orientere Stortinget om at Posten nylig har kommet med et forslag om økning av egenkapitalen i selskapet. Mulig tilførsel av egenkapital vurderes nå av Samferdselsdepartementet, og Regjeringen vil legge fram denne saken på en egnet måte for Stortinget dersom en økning av egenkapitalen vurderes som hensiktsmessig og nødvendig.

Ellers kan jeg orientere om at det er inngått en avtale mellom Posten og personalorganisasjonene om oppheving av ordningen med bedriftsforsamling i selskapet, og at jeg på den ordinære generalforsamlingen i Posten senere denne måneden vil godkjenne denne avtalen.

Steinar Bastesen (TF): Vi diskuterer i dag meldingen om Posten. Jeg føler at det har nøye sammenheng med den debatten vi hadde i forrige sak om regionalmeldingen, at dette henger svært nøye sammen.

Kystpartiet har i sitt program at Posten skal utvikles, ikke avvikles. Men det ser ikke ut til at statsråden har lest det programmet, for det er avvikling som foregår i stor stil. Det nedlegges distriktspostkontor, og arbeidsplassene flyttes til sentrale strøk, og i stor grad til Oslo. Posten fraktes med lastebil sørover for å sorteres, for så igjen å fraktes nordover. Når den en gang kommer fram, så kan ikke jeg forstå at min erfaring samsvarer med det som Stortinget har sagt, at vi ikke skal ha noen kvalitetsforringelse. Min erfaring med Posten er at vi har halvparten – og knapt nok det – så god postforbindelse som vi hadde da jeg kom på Stortinget i 1997 – for fire år siden. Hvis denne utviklingen skal fortsette, er vi uten postverk.

Da jeg vokste opp på øya Vandved på 1950-tallet, hadde vi en postmann som kaltes for Peder Post. Han gikk i all slags vær med posten og delte den ut til folk. Posten kom iallfall fram. Da hadde Postverket et motto som het: Posten skal fram. Men i dag aner man ikke når brevet kommer fram, når man sender det. Jeg har personlig ventet opptil en uke på A-post, som skal ha prioritet. Det er etter min oppfatning en forringelse av posttjenester som savner sidestykke.

Her sies det at vi kan bruke e-mail, og vi kommuniserer på e-mail. Det er vel og bra med e-mail, men det nytter ikke å sende motordeler med e-mail. Det nytter ikke å sende pakker med e-mail. Trenger man et topplokk eller trenger man en pakning, så går det ikke an å sende det med e-mail. Man har et næringsliv som skal fungere, og man trenger å få delene og utstyret fort.

Det er bare trasig å oppleve den utviklingen som har foregått. Og jeg må spørre statsråden: Har Postverket spart penger på denne omleggingen? Det var jo en av forutsetningene. Vi skulle spare milliarder. Har den sparingen funnet sted? Har vi tjent noe på denne omleggingen? Har vi redusert antall arbeidsplasser, har vi redusert antall ansatte totalt sett? Jeg kan ikke med min beste vilje forstå at folk som flytter til Oslo, og folk som jobber i Postverket i Oslo, arbeider billigere enn de som arbeider på Finnsnes, i Vadsø, på Røst eller i Rødøy. Jeg frykter for at det blir dyrere arbeidskraft når folk skal jobbe i Oslo, og at det opprettes flere stillinger i Postverket her.

Så sies det at vi skal ha servicekontorer. Ja, det er vel og bra det. Men da må vi få servicekontorer. I dag er det et fåtall butikker som vil overta Posten. Vi har et ferskt eksempel i Sømna kommune. Ingen der vil overta Posten, for det er for dårlig betalt. Og hva gjør man da? Da må man enten opprettholde postkontoret, eller så må man legge det ned. Det er det siste som skjer – det blir nedlagt.

Og nå er vi tilbake til det vi snakket om i forrige sak, dette med statlige arbeidsplasser og det lille incentivet som offentlige arbeidsplasser skaper. Når Posten blir lagt ned, er det ikke så lenge før butikken også blir lagt ned, og da dør bygda. Er det den utviklingen vi skal ha? Vi kan ikke drive med lakseoppdrett her i Oslo, vi kan ikke drive med lakseoppdrett i Spikersuppa, om vi gjerne skulle ønske det. Distriktsarbeidsplassene må være ute i distriktene. De er avhengig av et velfungerende postverk, og de er avhengig av et velfungerende distribusjonsnett.

Og jeg synes det er helt fantastisk at det enestående distribusjonsnett som Postverket hadde, er det kastet vrak på. Til fordel for hvem? Jo, for flere arbeidsplasser i Oslo.

Jon Olav Alstad (A): Det er få bedrifter og samfunnstjenester som har måttet forholde seg til den teknologiske utviklingen og globaliseringen i samme omfang og med så store virkninger for tjenestene som nettopp Posten. Stortingsdebattene på 1990-tallet viser at ikke alle har hatt like stor forståelse for dette. Det har vi vel også opplevd i dag, men det har ikke vært noe særsyn. Forbrukere og postansatte har også vært blant dem som ikke i like stor grad har sett de konsekvensene som dette har vært nødt til å få etter hvert.

For meg har det lenge fremstått som et paradoks at forbrukerne har fått et så dårlig tilbud i enkelte strøk av landet, og samtidig opplevd, også i dag, at enkelte politikere har kjempet imot enhver forbedring av disse tjenestene. Selv i mitt strøk av landet var det umulig å få tilsendt pakker via Posten, fordi åpningstiden var fire timer – og ikke alle sammen var selvstendig næringsdrivende – noe som gjorde det umulig å hente ut pakkene. At sentralpostkontor o.l., som vi likevel var i nærheten av nesten hver dag, ikke kunne brukes, var helt uforståelig.

I dag har vi postkontor knyttet opp til andre plasser, som vi bruker, med mangedoblet åpningstid og til og med med lørdagsåpning. Det gjør at en selvsagt blir langt mer fornøyd med servicenivået som tilbys, og samtidig gir vi et tilbud som er mer i tråd med de kravene som forbrukerne stiller, nemlig tilgjengelighet.

Selvsagt er det et krav at det skal være et godt tilbud til forbrukere over hele landet. Og det er bra at tilbudet faktisk har blitt forbedret, men forbrukerne har også krav på et konstant arbeid for å gjøre tjenestene bedre.

Tilgjengelighet er et sentralt punkt for å sikre forbrukerne gode tjenester. Det må ikke bety en endeløs diskusjon om postkontorer, men bør derimot bli et aktivt utgangspunkt for å stå i fremste rekke for bl.a. å få etablert offentlige servicekontorer. Det må også bety at landpostbudet forblir en sentral del av Postens tilbud. Derfor er det bra at Regjeringen setter så klare krav til denne gjennomgangen at forbrukerne skal ha et tilbud minst på linje med i dag.

Nå er det nok mange som har fått henvendelser om til dels håpløse saker i kjølvannet av den omorganiseringen som har vært foretatt. Når man ender opp med å kalle en fylkesvei for en gårdsvei, slik situasjonen var i et tilfelle jeg opplevde i min hjemkommune, gir det et inntrykk av at det er helt andre enn forbrukeren som står i sentrum. Når vi også opplever at prispolitikken legges opp slik at det presser fram lokale og regionale konkurrenter, som opplever at de får god lønnsomhet ved å tilby de tjenestene som Posten gjorde før, så gir det grunn til bekymring. Men det er resultatene Posten skal måles etter. Forbedringspotensialet er nok der, og vil nok alltid være der, selv om forbrukerne også opplever at tjenestene har blitt bedre.

Teknologien vil gjøre at kravene fra forbrukerne til leverandørene om posttjenester bare vil øke i årene framover, og forbruksmønsteret vil endre seg. Derfor er det

viktig å ha en offensiv strategi for å møte det. Og ikke glem at det tross alt er for forbrukerne vi har Posten.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inga Balstad (A): Posten er gjennom konsesjon pålagt å gi landsdekkende tilbud av postsendinger til en rimelig pris og av god kvalitet. Med den teknologiske utvikling vi har med bl.a. påfølgende nedgang i fysisk brevpost og økt konkurranse i markedet, er det en stor utfordring for Posten å drive lønnsomt. Posten må derfor utvikle nye tjenester tilpasset kundenes etterspørsel og behov, og i tillegg tilstrebe kostnadseffektivitet i alle deler av virksomheten.

Det er fint at Posten legger opp til å ha flere enheter i distriktskommunene våre. Når Posten legger sine tjenester til butikker som har lengre åpningstid enn det postkontorene tidligere hadde, og en får flere ekspedisjonssteder, skulle dette gitt et langt bedre tilbud fra Postens side enn det vi hadde med postkontorer. Kombinert med en godt utbygd landpostbudtjeneste er dette i utgangspunktet en god løsning.

Det er av uvurderlig betydning at staten bidrar med bevilgninger til kjøp av tjenester, slik at det kan utføres tilfredsstillende tjenester i de deler av landet der det ikke svarer seg bedriftsøkonomisk å opprettholde et ønsket servicenivå. Like viktig er det imidlertid at de tilbud og de avtaler som er inngått med f.eks. post i butikk, følges opp, slik at en får den kvalitet på tjenesten som er forutsatt. Posten har i dag stor frihet til å utvikle tilbudet og velge betjeningsformer så lenge bl.a. servicekrav oppfylles. En slik frihet er nødvendig når en til stadighet må tilpasse seg endringer i etterspørselen etter tjenester. Men ikke alle tilbud viser seg å tilfredsstille de krav som stilles. Det er da av stor betydning at brukerne av tjenestene når fram med sine synspunkter på mangler, og at disse blir rettet opp. Det gjelder bl.a. dispensasjoner gitt til kontraktspostkontorer i forbindelse med innlevering av utenlandspakker samt inn- og utlevering av verdiforsendelser. I tillegg må den måten tjenesten gis på av nye avtalepartnere, gjennomgås for å sikre at det er god kvalitet på tjenestene, og at avtalen med Posten BA ikke bare blir en tilleggsinntekt til butikker som vil øke sin inntjening.

Skal Posten BA fortsatt ha tillit utover i våre distrikter, må tilbakemeldinger fra brukerne tas på alvor, og alt må gjøres for å bedre tilbudet der det er innlysende at det er for dårlig.

Oddvard Nilsen (H) (komiteens leder): Det var ikke meningen å forlenge debatten, men statsråden gikk i rette med Høyre i forbindelse med en komitemerknad som vi har knyttet til at vi mener Regjeringen har utvist manglende handlekraft, og at dette over tid både har gått ut over tjenestene til forbrukerne og gjort tjenestene dyrere enn nødvendig. Selvsagt må man ha belegg for å si dette.

Jeg står her med Innst. S. nr. 31 for 1996-97, den gang særlovsselskapene ble etablert i dette huset. Knyttet til

den saken ble det da inngått et forlik mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og SV, og det forliket inneholdt bl.a. følgende:

- NSBs åpningsbalanse ble plussset på med 400 mill. kr.
- Det skulle iverksettes et eget program for asfaltering av veier i fire nevnte fylker.
- Nattoget på Raumabanen skulle opprettholdes til tross for alvorlig ulønnsomhet.
- Postverket skulle instrueres om at kommunenes struktur i enkelte sammenhenger skulle telle mer enn løpende behovsvurdering.

Ingen må komme og påstå at ikke den salgs kompromisser fører til økte kostnader i dette landet, og slettes ikke er den mest effektive løsningen.

Inge Myrvoll (SV): Når det gjelder ansvaret for Rauma-banen og asfalt på vegene, får komitelederen snakke med Kristelig Folkeparti; det var iallfall ikke det vi i SV forhandlet om.

Jeg har lyst til å si at den elendighetsbeskrivelsen representanten Bastesen fra mitt fylke gav, kjenner jeg meg ikke igjen i. Egentlig skulle man på en måte tro at Posten nær sagt var nedlagt, og at han måtte svømme etter brevene.

Jeg ser imidlertid også sider som kunne vært bedre, og som jeg ikke rakk å komme inn på i mitt innlegg i stad. Jeg er i tvil med hensyn til om denne sentraliseringa som nå pågår veldig sterkt, og sorteringssentralene – ikke minst i distriktene – kan bidra til at tida for frambringning av posten kan komme til å øke. Det blir lang veg for en del av den posten som kanskje skal til nabokommunen, og som må ut på en lang, lang reise først. Jeg tror vi går veldig langt nå, og jeg ser også at man er i ferd med å få en del konflikter med Post- og kommunikasjonsforbundet i det spørsmålet. Og med tanke på 93 pst.-en blir det nok kanskje ikke noe bedre med den sentraliseringa.

Ellers vil jeg bare si til statsråden at Posten har lokalisert regionale funksjoner på IT-området i Nord-Norge. Det bør kanskje ikke være så imponerende. Hvis også regionale funksjoner skulle vært flyttet ut av landsdelen, hadde det vært skremmende. Her er det snakk om å kunne legge nasjonale oppgaver utover hele landet, og det viser seg at det går an. Men Posten har ikke gått i spissen for å gjøre det, bortsett fra det de har gjort i Mo i Rana. Der har de en bra funksjon på det som en gang het Posten SDS, og som nå heter Ergo Group. Men utover det er den landsdelen en glemt landsdel i Posten når det gjelder utlokalisering. Der kan det gjøres en god jobb framover.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg er for det første glad for at flertallet tar klar avstand fra den elendighetsbeskrivelsen representanten Bastesen framførte.

Jeg er selvsagt enig i at Posten må sørge for et godt tilbud til alle. Og at folk som bestiller et nytt topplokk må få det, er også åpenbart.

Når det gjelder ekspedisjonssteder, er dette en viktig understøttelse for offentlige servicekontorer. Jeg vil også understreke den effekten postkontorene har i veldig man-

ge kommuner når det gjelder å understøtte en lokal butikk. Jeg tror vi også framover må se den klare sammenhengen.

Når det gjelder omdeling og omdelingsstrukturen, må jeg korrigere Myrvoll litt. Det er ikke 1 235 husstander som ikke har omdeling seks dager i uka, det er 1 236! Men det viser under alle omstendigheter at 99,93 pst. har omdeling seks dager i uken. Det er veldig nær 100 pst, og det skal det være. Men det er samtidig et meget høyt tall i vårt relativt vanskelige land når det gjelder å nå samtlige alle virkedager i uken.

Når det gjelder organiseringen, var mitt innlegg på ingen måte relatert til 1996, men derimot til 2001. Og i dagens innstilling står det ordrett fra Høyre og Fremskrittspartiets side:

«Når styret i Posten Norge BA ber om at selskapsformen blir vurdert, er det å betrakte som et ønske om å bli aksjeselskap. At Regjeringen ikke etterkommer styrets ønsker, fører til at Posten Norge møter framtiden dårligere rustet enn det selskapet bør være. Det er Regjeringens ansvar.»

– Det var *denne* bemerkning jeg kommenterte, og jeg må – med respekt å melde – si at jeg ser ingen gode argumenter for at dette medfører svakere tjenester overfor kundene.

Når det gjelder spørsmålet om lokaliseringer til Nord-Norge, finnes det også landsdekkende funksjoner nord for Saltfjellet. Jeg vil nevne regnskapsenheten i Hammerfest, og det er nettopp teknologien som har gjort dette mulig. Og jeg forutsetter at både Posten – og for den saks skyld også andre virksomheter – fortsetter å utnytte de mulighetene som teknologien gir for å lokalisere arbeidsplasser i distriktene, og gjerne nord for Saltfjellet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 20. (Votering, se side 3625)

S a k n r . 2 1

Innstilling fra samferdselskomiteen om endring av aksjestrukturen i SAS (Innst. S. nr. 287 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 72 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3626)

S a k n r . 2 2

Innstilling fra samferdselskomiteen om delvis bompengefinansiert utbygging av deler av riksveg 4 i Oppland (Innst. S. nr. 296 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 74 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 10 minutter og de øvrige gruppene 5 minutter hver.

Videre foreslår presidenten at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ola Røtvei (A) (ordfører for saken): Nå skal vi behandle tre vegsaker. Vi skal bevege oss litt rundt i landet. Vi starter i Oppland, vi skal over til Nord-Trøndelag, og vi skal avslutte i Sør-Trøndelag. Og kanskje blir det litt enklere å få fram posten i framtida!

Utbyggingen av Rv 4 i Oppland er omtalt i Nasjonal transportplan, hvor det legges opp til en strekningsvis utbygging. Det legges nå fram forslag om innkreving av bompenger for å finansiere utbyggingen av fase 1 av denne strekningsvise utbyggingen.

Fase 1 omfatter omlegging av Rv 4 forbi Raufoss, dvs. strekningen Reinsvoll–Hunndalen. Videre inngår dessuten bygging av forbikjøringsfelt på strekningen Lygna N–Einavoll, også på Rv 4.

Omleggingen forbi Raufoss omfatter bygging av 13 km ny veg på østsiden av Raufoss sentrum, med tre planskilte kryss, to kryssinger av Gjøvikbanen og bygging av om lag 9 km lokalveger.

Strekningen Reinsvoll–Hunndalen er svært ulykkesbelastet, og trafikken fører til støy og andre ulemper for beboerne langs vegen. Ved å legge vegen utenom Raufoss sentrum får fjerntrafikken bedre framkommelighet, trafikksikkerheten blir bedre, og det blir færre ulemper for beboerne i området.

Det legges opp til å finansiere utbyggingen i fase 1 med 140 mill. kr i statlige midler og 155 mill. kr i bompenger, til sammen 295 mill. kr. Dette gir en bompengandel på 53 pst. Bompengennekningen forutsettes startet opp første halvår 2002. Med de forutsetningene som da ligger for bompengeregningene, er innkrevingsperioden for fase 1 beregnet til ca. fire år.

Fase 2 omfatter omlegging av Rv 4 på strekningen Roa–Jaren, omlegging av vegen med bygging av forbikjøringsfelt på strekningen Amundrud–Lygna S og utbedring av Rv 34 på strekningen Grime–Vesleelva. Regjeringen varsler at den vil komme tilbake til dette – altså fase 2 – i Nasjonal transportplan for perioden 2006–2015. Med dette som utgangspunkt forutsetter jeg at Stortinget får seg forelagt en egen sak for utbygging av fase 2.

Fylkestinget i Oppland og berørte kommuner går inn for å forsere utbyggingen av Rv 4 med bompenger. Også i denne saken får Regjeringen bred oppslutning i komiteen til opplegget med gjennomføring av fase 1.

Komiteen viser til at fylkestinget i Oppland ikke har behandlet handlingsprogrammet for øvrige riksveger for perioden 2002–2011. Det er en helt klar forutsetning at fylkestinget prioriterer denne utbyggingen ved behandlingen av handlingsprogrammet nå i juni. Dette er en forutsetning som må være på plass før avtalen med bompengeselskapet inngås.

Flertallet i komiteen slutter seg til at bomstasjonene fjernes når prosjektene i fase 1 er finansiert, og at det ikke overføres midler til fase 2.

I komiteen er det til en viss grad uenighet om hvorvidt strekningen Vesleelva–Grime på Rv 34 kan bygges ut med bompenger fra Rv 4. Jeg viser til at dette prosjektet først vil komme i fase 2. Derfor legger flertallet opp til å komme tilbake til denne strekningen i forbindelse med behandlingen av finansieringsopplegget for fase 2.

Flertallet har videre registrert Østre Totens bekymring for trafikkøkningen på Rv 33 og Rv 34 ved at man tar bompenger på Rv 4. Flertallet mener det er viktig å følge med i denne utviklingen, men at det er fylkestingets ansvar å følge opp dette i forbindelse med prioritering av midlene til det øvrige riksvegnettet.

Til slutt vil jeg anbefale at Stortinget slutter seg til innstillingen.

Rigmor Kofoed-Larsen (KrF): En samlet komitee går inn for utbygging av Rv 4, fase 1, med bompengefinansiering. Det legges stor vekt på den lokale viljen til å forsere utbyggingen med bompenger.

Utbygging av Rv 4 i Oppland er meget viktig, ikke minst for befolkning og næringsliv i Gjøvik-, Toten-, og Land-området.

Fase 1 med omlegging av vegen utenom Raufoss sentrum og forbikjøringsfelt på strekningen Lygna Nord–Einavoll vil gi store gevinster, både for trafiksikkerhet, miljø og framkommelighet – bedre framkommelighet, ikke minst mot Oslo og mot Gardermoen.

Fase 2 omfatter strekningen Roa–Jaren, forbikjøringsfelt for strekningen Amundrud–Lygna Sør og utbedringer på Rv 34 Grime–Vesleelva mot Hov i Land. Vegen fra Hov i Land og sørover er strekningsvis meget dårlig og er eneste alternativ for både befolkning og næringsliv.

Departementet understreker betydningen av å se de to fasene i sammenheng, og viser til at dette har vært en viktig forutsetning ved den lokale behandling av saken.

Fase 2 foreslås fra Regjeringen også finansiert med en kombinasjon av statlige midler og bompenger. Dette kommer vi tilbake til ved behandlingen av finansieringsopplegget for fase 2.

Jeg vil minne om at det også er viktig med oppfølging av en annen del av Rv 4, nemlig gjennom Akershus, som fortsatt er en flaskehals for Oppland.

Utbygging av Rv 4 var sist omtalt i Nasjonal transportplan, hvor det heter at «strekningsvise investeringer på Rv 4 i Oppland prioriteres høyt i planperioden.»

Departementet har som forutsetning at Oppland fylkeskommune fortsatt prioriterer Rv 4 ved behandling av handlingsprogrammet, som for øvrig, tror jeg, blir behandlet i fylkestinget i Oppland i morgen.

Kostnader i fase 1 på til sammen 295 mill. kr finansieres med 140 mill. kr i statlige midler og 155 mill. kr i bompenger.

Fase 1 gjennomføres i første fireårsperiode med fire års bygge- og innkrevningstid.

Til tross for mange og lange diskusjoner om bompengefinansiering og bomplassering er det nå blitt enighet i Oppland. Trafiksikkerhet, miljø og framkommelighet har vunnet.

Oddvard Nilsen (H) (komiteens leder): Saksordføreren og representanten Kofoed-Larsen har gjort greit rede for saken, så det er ikke så mye å tilføye. Jeg vil bare understreke, som saksordfører også sa i sitt innlegg, at det er en viss uenighet i komiteen knyttet til fase 2.

Høyre har den prinsipielle mening at det skal være sammenheng mellom der hvor bompengene tas inn, og de prosjekter som finansieres av de samme bompengene. Vi har da i innstillingen signalisert at dersom det er en forutsetning at man skal fortsette med bompengeneinnkreving på Rv 4 for i neste omgang å bruke dem på Rv 34, så er vi uenig i det. Vi ser at avgjørelsen om dette blir en egen sak i Stortinget som vi vil komme tilbake til på et senere tidspunkt, men vi synes det er riktig på det nåværende tidspunkt å gi signaler om at vi prinsipielt er motstandere av en slik bruk av bompengene.

Thore Aksel Nistad (Frp): Det er trist at man her må gå til det skritt å bygge ut Rv 4 ved hjelp av bompengeneinnkreving. R4 er en viktig vei, ikke bare for Oppland, men for hele landet.

Man hører til stadighet om de store eksportverdiene og om sysselsettingen fra de mange representanter, ordførere m.m. fra Nord-Norge og langs kysten, men svært få har øynene rettet mot innlandets største industristed, med stor sysselsetting og eksportverdi.

Her er Raufoss Industripark med ca. 3 000 sysselsatte. Vi har Mustad og Øveraasen på Gjøvik, bare for å nevne noen. Alle disse bedriftene er nødt til å benytte seg av en elendig vei med ÅDT på om lag 10 000 – en riksvei som går gjennom tettsteder med mange og farlige trafikkfeller. Rv 4 skulle egentlig allerede ha vært – og burde vært – firefelts motorvei lagt utenom alle tettsteder og med en fartsgrense på 110 km/t. Det ville virkelig ha vært et løft for industrien og for innlandet. Det er utrolig at vi etter så mange år med arbeiderpartistyre ikke har lagt tingene bedre til rette for våre siste store industristeder – Arbeiderpartiet som til stadighet lover å opprettholde industristedene.

Bomstasjonens plassering på nåværende Rv 4 ved Breiskollen vil Fremskrittspartiet helt klart gå imot. Her vil alle pendlerne til Raufoss, Hydro Aluminium m.m. bli de som må betale den nye veien. Og de har allerede betalt den tidligere ved at staten tar inn i statskassen om lag 40 milliarder kr pr. år. Vi i Fremskrittspartiet kan til nød gå med på en delvis innkreving på den nye veien når den står ferdig, under forutsetning av at nåværende Rv 4 fortsatt skal være gratis.

Jeg tar opp vårt forslag som er tatt inn i innstillingen.

Presidenten: Representanten Thore Aksel Nistad har tatt opp det forslag han refererte til.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Samferdselsdepartementet har lagt fram et forslag om innkreving av bompenger for å finansiere første fase av en forsert utbygging av Rv 4 i Oppland. Jeg har i min vurdering lagt vekt på at utbyggingen vil bedre trafiksikkerheten og trafikkavviklingen på vegen samt at det også vil oppnås miljøfor-

bedringer. Jeg er derfor tilfreds med at Stortinget ser ut til å slutte seg til hovedtrekkene i departementets forslag.

Ved den lokale behandlingen av saken har det vært en viktig forutsetning at fase 1 og fase 2 av utbyggingen ses i sammenheng. Dette har derfor vært en viktig premisse for departementets vurdering av saken, og det er derfor varslet i stortingsproposisjonen at Samferdselsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget med et endelig forslag om innkreving av bompenger for å finansiere utbyggingen av fase 2 som egen sak. I den forbindelse vil det bli forutsatt at det blir foretatt en helhetlig vurdering av investeringene i korridoren.

Stortingsproposisjonen er fremmet selv om fylkeskommunen ikke har behandlet handlingsprogrammet for 2002-2011. Det er derfor en viktig forutsetning for departementets forslag at fylkeskommunen prioriterer utbygging av Rv 4 ved behandlingen av handlingsprogrammet i juni 2001. Jeg registrerer at komiteens flertall i komiteinnstillingen også understreker dette.

Det foreligger ikke godkjent reguleringsplan for hele utbyggingen av fase 1. Som nevnt i proposisjonen, vil Samferdselsdepartementet komme tilbake til Stortinget med endelig kostnadsoverslag for fase 1. Endelige bevilgninger vil skje i forbindelse med behandlingen av de årlige budsjettproposisjoner. Det vil i den forbindelse bli stilt krav til plangrunnlag og kostnadsoverslag i henhold til vanlig praksis.

Jeg har merket meg at komiteen er delt i synet på at utbyggingen av strekningen Vesleelva–Grime på Rv 34 skal kunne bli finansiert med bompenger fra Rv 4. Utbygging av Rv 34 på strekningen Grime–Vesleelva inngår i fase 2. Som allerede nevnt, vil Samferdselsdepartementet komme tilbake til Stortinget med et endelig forslag om innkreving av bompenger for å finansiere utbyggingen av fase 2 som egen sak ved en senere anledning.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Reidun Gravdahl (A): Endelig vil Rv 4 utenfor sentrum av Raufoss bli en realitet, og endelig vil det bli krabbefelt opp Lygna.

I om lag 30 år har vi ventet på å få riksvegen utenfor sentrum av Raufoss. Døgntrafikken er i gjennomsnitt på 10 000 biler. Det samme er den i Gran. Tallene er noe høyere i Akerhus, 12 500, og i Oslo 25 000.

Rv 4 er ulykkesbelastet. Mer enn 480 ulykker med personskader skjedde i 4-årsperioden 1995-1998. Dette gir en ulykkesrisiko som er dobbelt så høy som for tofeltsveger med høy standard. De to dårlige strekningene – Roa–Jaren og Reinsvoll–Hunndalen – har over halvparten av ulykkeskadene på Rv 4.

Over halvparten av Opplands befolkning sogner til Rv 4. Industrisysselsettingen er 70 pst. av hele fylkets, og regionen har fylkets største produksjon innen skog- og jordbruk.

Alt gods går nå på vegen, og gjentatte forsøk på å få gods over på bane har så langt ikke ført fram. Varene må ut til markedet, og de må komme dit uskadet. Et gartneri

i Søndre Land produserer tulipaner og liljer. Dårlig veg vanskeliggjør frakten. Derfor er det viktig at også vegen derfra – Rv 34 – etter hvert blir utbedret.

Særlig for Østre Toten er Rv 33 en viktig utfartsåre. Flere rasutsatte vegstrekninger gjennom Skreiberga trenger utbedring. Jeg er glad for at flertallet i innstillinga har påpekt dette forholdet og fylkestingets ansvar.

Dårlig veg er kostbart og belastende for næringslivet. Derfor har kommunene som sogner til Rv 4, blitt enige om å kreve bedre veger. Men alle innser at det må delfinansieres med bompenger hvis det skal bli en realitet i nærmeste framtid.

Proessen har ikke vært smertefri. Med tunge tak og noen til dels bitre feider er det nå blitt enighet, og vi kan glede oss over vedtaket som vil bli fattet her i Stortinget i dag, og som vil realisere en helt nødvendig vegutbygging.

Men traséene utenfor Oppland fylke gjenstår. Utbygging gjennom Nittedal og Oslo, Oslopakke 1, må gjennomføres raskest mulig, noe også fylkestinget i Oppland, som har møte i dag og i morgen, kommer til å be om. Fylkestinget ber også om at Rv 4 får stamvegstatus, og de påpeker at Rv 4 og Rv 33 fungerer som avlastningsveger for E6. Man opplever på dager med lange køer å sitte i bil og høre på trafikkradioen om å velge disse alternativene, fordi det er stopp på E6. Det er en realitet som vi lever med, og derfor gleder vi oss over at vi nå omsider skal få utbedret Rv 4.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 22.

(Votering, se side 3626)

S a k n r . 2 3

Innstilling fra samferdselskomiteen om delvis bompengefinansiert utbygging av Namdalsprosjektet i Nord-Trøndelag (Innst. S. nr. 297 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 81 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Arbeiderpartiet 10 minutter, de øvrige partier 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taledid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ola Røtvei (A) (ordfører for saken): I denne proposisjonen legges det fram forslag om å etablere en bomring rundt Namsos sentrum for å kreve inn bompenger til delvis finansiering av Namdalsprosjektet. Prosjektet er omtalt i Nasjonal transportplan.

Hovedtyngden av arbeidet som skal gjøres, ligger langs Rv 769 i Namsos sentrum, med ny bru over Namsen, tunnel forbi Vika og utbedring av Namdalsvegen. I

t tillegg skal det gjennomføres flere mindre miljø- og trafikksikkerhetstiltak.

Jeg vil peke på at utbyggingen av tiltakene i Namdalsprosjektet er en samfunnsøkonomisk nyttig investering ut fra de positive virkningene for bl.a. trafikksikkerhet, støy og luftforurensning samt reduserte transportkostnader for næringslivet i regionen.

Prosjektet har en kostnadsramme på 305 mill. 2001-kr. Det legges opp til at bompengedekningen starter opp i 2003 med 14 års innkrevningstid.

Det er lokalpolitisk flertall for opplegget og gjennomføringen av Namdalsprosjektet. Dette følges nå opp av et bredt flertall i komiteen, som slutter seg til Regjeringens forslag til gjennomføring av dette prosjektet.

Jeg forutsetter at mindretallet i komiteen vil gjøre rede for sine standpunkt og forslag. Jeg vil derfor nøye meg med å omtale et av prosjektene som er omstridt i innstillingen, nemlig tilskuddet til bygging av Horkbrua på Fv 434. Flertallet viser helt korrekt til at dette ikke er i samsvar med de generelle retningslinjer for bruk av bompenger. Flertallet vil likevel slutte seg til Regjeringens vurderinger om at denne brua kan dekkes ved bompenger, ettersom det er lokalpolitisk flertall for dette, og tilskuddets størrelse er så pass begrenset som i dette tilfellet.

Jeg viser til at denne brua har et kostnadsoverslag på 32 mill. kr. Det er lagt opp til at det kun skal ytes et tilskudd på 8 mill. kr av bompengene til bygging dersom fylkeskommunen klarer å fullfinansiere brua. Dette tilskuddet vil derfor utgjøre en fjerdedel av totalkostnaden for brua og må kunne betraktes som begrenset, som flertallet viser til.

Til slutt vil jeg anbefale at Stortinget slutter seg til innstillingen.

Jan Sahl (KrF): I Kristelig Folkeparti har vi relativt gode erfaringer med dugnad og spleiselag, og svært mange samferdselsprosjekter hadde overhodet ikke vært realisert i dag uten kreative lokale initiativ.

I dag gjelder det bompengefinansiering av Namdalsprosjektet i Nord-Trøndelag. Jeg skal ikke gå i detalj om selve prosjektet, for det har saksordføreren gjort veldig godt, men det det gjelder, er altså å gjøre noe med trafikkforholdene i og rundt Namsos. Det forventes færre trafikkulykker, færre plager på grunn av trafikkstøy, lavere kjøre- og tidskostnader, et penere og mer tiltalende bymiljø og et bedre gang- og sykkelveinett. Til sammen gir dette en positiv kost-nyttefaktor for dette prosjektet.

Vi er kjent med at det har vært stor debatt knyttet til bomringen, men i Kristelig Folkeparti forholder vi oss til at det er lokalt flertall for å gå i gang med prosjektet. Vi ser også betydningen av å få bruke 8 mill. kr av bompengene til Fv 434, Horkbrua i Overhalla kommune. Denne brua over Namsen vil også avlaste trafikken gjennom Namsos.

I Kristelig Folkeparti er vi noe forundret over Høyre som har så høy profil når det gjelder samferdsel, men som vil ri formalisme i denne saken og stanse et svært viktig fylkesveiprosjekt som beviselig er viktig for totaliteten i Namdalsprosjektet.

Til slutt noen ord til Fremskrittspartiet, som har lagt seg på en standardformulering i forhold til alle lokale, kreative forslag til veifinansiering. De skal bruke sine ekstra 46 milliarder kr som de har lagt inn i Nasjonal transportplan, til å løse alle utfordringer på veisektoren i planperioden. Alle prosjekter skal kunne bygges med statlige midler, med mindre det kan finnes en gratis omkjøringsvei for dem som ikke vil være med på spleiselaget. Men så er det ett unntak: Når det gjelder Rv 4, kan man altså gå inn for bompengefinansiering med etter-skuddsinnkreving. Kanskje finnes det her en omkjøringsvei, eller? Ja, jeg bare lurer på hva som er grunnen i det spesielle tilfellet.

Jeg kan forstå en prinsipiell holdning mot bompengefinansiering, men det usolidariske med en gratiskorridor har jeg svært vanskelig for å forholde meg til. I tillegg vil det bli sånn at Fremskrittspartiet, som har mye penger til samferdsel, og som har høy profil på vei, med sin prinsipielle holdning som de nå, så vidt jeg kan skjønne, skriver inn ved alle bompengeprojekter, vil måtte bli et nei-vei-parti i svært mange saker i framtida.

Oddvard Nilsen (H) (komiteens leder): Saksordføreren har, som i forrige sak, gjort aldeles utmerket rede for saken, men det gjelder for Høyre å få si noen prinsipielle ting knyttet til denne – det går litt på den foregående saken også.

Høyre har støttet de aller fleste bompengesaker i dette hus, men under gitte forutsetninger. Den ene er at det skal være lokalpolitisk enighet om det, den andre at prosjektet må være definert på den måten at man vet hva som skal gå inn i det, og den tredje at det skal være samsvar mellom betaling og bruk. Det har vært våre hovedprinsipper – og så skal bommene ned når prosjektet er nedbetalt.

Jeg har tidligere sagt fra denne talerstol at jeg ser en stadig glidning av dette i en retning som jeg ikke liker så veldig godt. Man ser nemlig stadig at sammenhengen mellom betaling og bruk blir brutt ved bompengeprojekter. Bompengedelingen blir dermed stadig – litt etter litt – over fra å være en finansieringskilde for veiprojekter til å bli en generell finansiering av samferdsel: en ny veiskatt.

Når det gjelder Namdalsprosjektet, er det helt åpenbart at det er en glidning på gang. Representanten Sahl syntes det var å ri formalisme. Nei, det er ikke det, for i den forrige sak som vi behandlet, og som gjaldt Oppland, signaliserte man at man også i fase 2 kan bruke akkurat det samme prinsippet. Dermed kan man kreve inn bompenger på Rv 4 for å finansiere en annen vei som bilistene ikke kjører på. Vi vil advare mot en slik utvikling. I denne sammenheng advarer faktisk departementet selv, for i proposisjonen heter det:

«Det er svært sannsynlig at bare en liten andel av de betalende har nytte av dette prosjektet.»

Man påpeker faktisk også at denne bruken av midler er i strid med de intensjonene som er lagt til grunn for bompengeaftalen i Stortinget. Det synes jeg man skal legge vekt på.

Det er ikke min oppgave å heve en advarende pekefinger, og det er ikke sikkert det blir lyttet til engang. Men det kan være en fare for – det skal en ikke se bort fra – at lokalsamfunn kan finne denne nærmest «spredningsløsningen» at man kan bruke penger til mangt og mye, som et grunnlag for å finne frem til et flertall: Man aksepterer nesten hva som helst innen bompengeprojekt, fordi man vet at gjør man det, får alle litt, og så får man prosjektet igjennom. Men faren med et slikt syn er at bilistenes tillit til selve bompengedelingen over tid blir svekket. Det vil til sjuende og sist vi alle sammen tape på. Den dagen bilistene i Norge sier nei, vi vil ikke ha flere bompengeprojekter, fordi vi ikke kan stole på politikerne, fordi pengene ikke går til det som var forutsetningen, ja da har vi et finansieringsproblem alle sammen.

Jeg understreker at også Høyre har vært for bompengesystemer der hvor det åpenbart har vært til fordel, og hvor prosjektene kunne realiseres tidligere, slik at vi samlet sett kunne ta ut den økonomiske gevinsten av dem. Høyre vil ta ut denne fylkesveibroen, og jeg synes ikke det er særlig unaturlig heller, for den ligger langt, langt unna selve prosjektet. Det er ingen sammenheng. Departementet sier selv at de aller fleste av dem som betaler bompenger, ikke vil kjøre over denne broen. Da har man brutt det prinsippet som Høyre mener er viktig. Derfor fremmer jeg det forslaget som Høyre har i saken, om at vi ønsker å ta ut fylkesveibroen av prosjektet. Men ellers stemmer vi for prosjektet.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Oddvard Nilsen har fremmet det forslaget han refererte til.

Per Sandberg (Frp): Denne saken føyer seg godt inn i den lange debatten vi har hatt i dag om distrikts- og regionalpolitikken, hvor vi i mange innlegg har hørt alle de andre partiene med store ord vektlegge hvor viktig det er med god infrastruktur. Særlig blir et godt utbygd veinett i distriktene nevnt i den sammenhengen – det bør prioriteres høyt. Denne innstillingen fra flertallet viser at dette bare er festtaler.

Det er med stor interesse jeg også, i tillegg til at jeg har lyttet til de forskjellige innleggene tidligere i dag, har sett på de forskjellige merknadene i innstillingen om distrikts- og regionalpolitikken. Særlig er det interessant å merke seg hvor Høyre står sammen med Fremskrittspartiet. Ja, til og med Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti står sammen med Fremskrittspartiet om merknader som peker på hvor mye som må på plass både innen investering og veivedlikehold på samferdselssektoren. Særlig pekes det på hvor viktig det er ute i distriktene. Her beviser alle de andre partiene det motsatte.

La det ikke være noen tvil: Fremskrittspartiet deler representanten Røtveis og også representanten Sahl synspunkter når det gjelder alle de positive sidene ved prosjektet i Namdalen. Forskjellen er bare at representanten Sahl sier at den eneste måten å få dette prosjektet på

plass på, er gjennom bompenger. Han sier at Fremskrittspartiet har en lettvinne måte å håndtere slike prosjekt på, og vi overser kreative løsninger. Fremskrittspartiet ser ikke på bompenger som en kreativ løsning. Bompenger i Namdalen vil rett og slett bli en belastning for namdalingene.

Det er også interessant å merke seg hva Røtvei åpnet med i den forrige saken: Når vi får disse bompengeprojektene på plass, blir det så mye enklere å få fram posten, sier han. Det blir akkurat det motsatte – det blir tyngre å få fram posten, og det blir dyrere. Men det er altså et underliggende argument for flertallet.

Så er det også interessant å merke seg at begge disse representantene peker på det lokalpolitiske flertallet, som har gått for dette prosjektet. Ja vel, men her har det sannelig vært mange brutte løfter. Vi så også av resultatet av lokalvalget i 1999 hva namdalingene syns om de brutte løftene.

Noe annet jeg vil nevne i denne sammenhengen, er prioriteringer. Jeg merker meg at det er de samme partiene som her ønsker en bomring rundt Namsos, som på et tidligere tidspunkt ville bruke nesten 1 milliard kr på å legge sju rundkjøringer gjennom Steinkjer sentrum. Her står det på 140 millioner statlige kroner for å få hele prosjektet i havn uten bompenger. Men de er altså villig til å bruke 1 milliard kr for å bygge noen rundkjøringer midt i Steinkjer sentrum og forbi barneskolen osv. – en merkelig prioritering, spør du meg! Og dette er i en periode hvor staten eser ut av penger! Dette er i en situasjon der anleggsbransjen sliter – det er 3 000 ledige anleggsarbeidere som står i kø for å få jobb! Dette er i en periode der vi snakker om å flytte arbeidsplasser ut i distriktene! Og dette er i et område der vi ser for oss stor vekst i framtiden! Det er nesten så en får mistanke om at flertallet rett og slett bevisst ønsker dårlige og dyre løsninger i distriktene for å vanskeliggjøre folks mobilitet. Det virker som om flertallet er redd for at folk skal oppdage en verden utenfor distriktene, og dermed få gjort sine egne valg.

Jeg fremmer det forslaget på vegne av Fremskrittspartiet som står i innstillingen, og avslutter med å si at jeg syns det er trist at flertallet har brukt flere timer i dag på å synliggjøre sin falskheter overfor det norske folk i distrikts- og regionalpolitikken.

Presidenten: Per Sandberg har tatt opp det forslag han refererte til.

Inge Myrvoll (SV): Jeg er i tvil om dette prosjektet har noen stor betydning for framføringstida for posten. Jeg er også i tvil om bruken av bompenger vil føre til at det blir veldig mye dyrere å få fram posten, så jeg vet ikke om posten på en måte blir et lite sidespor i denne debatten. Det er i hvert fall slik at en rekke prosjekter i Distrikts-Norge er finansiert gjennom bompenger, og det har vært en viktig bit for å få en del prosjekter på plass.

Når det gjelder dette prosjektet, er det lokalt flertall, men det er iallfall ikke lokal enighet. Det er stor strid om prosjektet. Det ble samlet inn 7 000 underskrifter mot prosjektet, underskrifter kanskje på litt forskjellig grunn-

lag, noen mot bompenger, noen mot prosjektets utforming. Også ved kommunevalget gav det stort utslag. Dette er vel en av to kommuner i Norge, tror jeg, hvor SV er det største partiet – og vi liker å være største parti – uten at vi dermed fikk noen ordfører, det er nå så. Det var vel andre konstellasjoner som avgjorde det.

Det som gjør at jeg er veldig skeptisk, er ikke bare spørsmål om dugnad, det er kanskje mer spørsmål om utforming av prosjektet. Det er ikke i dag kapasitetsproblemer på vegnettet. Ifølge den lokale transportplan, som ble vedtatt for fem år siden, får man ikke det før i 2020. Med andre ord har man tid til å finne ei optimal, god løsning. En legger jo med dette opp til at all gjennomgangstrafikk på Rv 769 skal gå gjennom sentrum av Namsos. Slik jeg vurderer det, kan det være lite klokt. Det var sagt av forrige taler her at en ventet stor vekst i området, og den veksten går bl.a. på havbruk. Det betyr at også gods-transporten vokser og skal gjennom sentrumsområdet. I tillegg er det konflikt omkring bruløsninga på Rv 769, Tiendeholmen. Den er omstridt både i forhold til boligområder og våtmarksområder.

Det er sagt at dette vil redusere ulykkestallene, men dette prosjektet omfatter ikke de vegstrekningene i fylket som er mest ulykkesbelastet. Jeg tror det hadde vært klokt å bruke mer tid på å finne ei løsning – for den skal man leve med i all framtid – som er bedre utformet enn den foreslåtte. Derfor sier vi nei til denne pakka, og jeg skal fremme det forslaget som står i innstillinga.

Presidenten: Inge Myrvoll har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Namdalsprosjektet har en rekke gode målsettinger som kan sammenfattes slik: færre ulykker, færre plaget av trafikkstøy, lavere kjøre- og tidskostnader bl.a. for næringslivet i regionen, et mer tiltalende bymiljø og et bedre gang- og sykkelvegnett. Tiltakene gir positive virkninger for bymiljøet i Namsos og positive ringvirkninger for næringslivet. Jeg er tilfreds med at flertallet i samferdselskomiteen også har merket seg de positive virkningene av dette prosjektet, og at det er en samfunnsøkonomisk nyttig investering.

Prosjektet har bred lokal oppslutning tross alt, og fylkeskommunen har senest ved den nylige behandlingen av handlingsprogrammet for perioden 2002-2011 bekreftet sin støtte til prosjektet. Regjeringen legger stor vekt på denne lokalpolitiske oppslutningen, og jeg registrerer at også flertallet i samferdselskomiteen gjør det samme.

Hovedtyngden av Namdalsprosjektet omfatter tiltak på Rv 769 i Namsos sentrum. Vegen har en trafikkbelastning som varierer fra 3 500 til 16 000 kjøretøy i årsdøgntrafikk. Ulykkesrisikoen er høy, og beboerne langs vegen er plaget av trafikkstøy. Det skal gjennomføres tre strekingsvise tiltak på denne riksvegen, og i tillegg legges det opp til bygging av fylkesveg 434 Horkbrua.

Prosjektet har en kostnadsramme på 297 mill. 2001-kroner, hvorav 46 pst. skal finansieres med bompenger og 54 pst. med statlige midler. I tillegg legges det opp til

(Statsråd Moe Gustavsen)

å yte et tilskudd på 8 mill. kr av bompengene til bygging av fylkesveg 434 Horkbrua dersom fylkeskommunen klarer å fullfinansiere brua. Total kostnadsramme for Namdalsprosjektet blir i så fall 305 mill. 2001-kroner.

Bevilgninger over statsbudsjettet er forutsatt å komme i perioden 2004-2009, mens byggeperioden er planlagt i perioden 2002-2006. Det er lagt opp til at de statlige midlene forskotteres ved låneopptak av bompengeselskapet. Selskapets maksimale lånebeløp er beregnet til 219 mill. kr, og Nord-Trøndelag fylkeskommune har fattet vedtak om garanti for lånet.

Bompenginnkrevningen er planlagt startet opp i 2003 med 14 års innkrevningstid, og det vil bli etablert fire ubemannede bomstasjoner som danner en lukket ring rundt Namsos sentrum.

Bompengandelen er noe lavere enn retningslinjenes hovedprinsipp om en andel på minimum 50 pst. Uten forskottering av statlige midler med bompenger ville imidlertid bompengandelen vært over 50 pst. Med tilskudd til fylkesvegbrua vil bompengandelen øke til nærmere 48 pst.

Jeg er glad for at samferdselskomiteens flertall slutter seg til Regjeringens betraktninger. Jeg erkjenner at jeg har vært i tvil når det gjelder spørsmål knyttet til fylkesveg 434 Horkbrua, men jeg har lagt vekt på det lokalpolitiske flertall. Jeg har også lagt vekt på at bompengandelen blir forholdsvis lav til denne brua, og er tilfreds med at dette er betraktninger som deles av komiteens flertall.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en tale tid på inntil 3 minutter.

Thore Aksel Nistad (Frp): Namdalsprosjektet føyer seg inn i rekken av alle bomringer som dukker opp som paddehatter omkring i landet. Bomringene skal ikke eneste slippe unna – det finnes intet alternativ med gratis omkjøringsveg. Nei, her skal alle betale, enten de vil eller ikke. Osloringen, Østfoldpakken, Nord-Jæren-pakken og nå Namdalsprosjektet er eksempler på total flåing av bilistene. Det stadig økende omfanget av bompenginnkreving og denne avgiften utgjør nå over 2 milliarder kr pr. år.

Fremskrittspartiet er meget betenkt over denne akseleerende utviklingen i forhold til å bygge veg med bompenger, og at bompenger fra bilister brukes til andre formål enn riksveginvesteringer, synes vi er ekstra ille.

Vi er helt imot at områder lukkes totalt med bomring, og at det ikke finnes et eneste alternativ med gratis omkjøringsveg. Videre er vi betenkt over de store beløpene som i dag går med til bygging og drift av bomstasjoner, noe som medfører store tilleggsutgifter for bilistene. På grunn av en stadig økende utvikling i å bygge veier med bompenger er vi betenkt over å starte opp nye prosjekter basert på bompenginnkreving.

Så litt tilbake til representanten Sahl, som snakket om «det usolidariske med en gratiskorridor.» Det har jeg notert at han sa. Og det er jo da helt klart at representanten Sahl ikke har forstått noe av våre prinsipper. For hvem er

egentlig usolidarisk? Det er Kristelig Folkeparti, det. For det første tar de 38 milliarder kr fra bilistene, og i tillegg popper de opp bomstasjoner over hele landet og tar over 2 milliarder kr til. Jeg skal ikke si at det er umoralsk, men det må vel være usolidarisk med bilistene som betaler så mye.

Jan Sahl (KrF): Bare en kort kommentar til de to innleggene fra Fremskrittspartiets representanter. For det første blir det ikke vedtatt noe bompengeprojekt i denne salen med mindre det kommer etter et lokalt initiativ. Så Kristelig Folkeparti på Stortinget «popper ikke opp bompengeprojekt». Men vi er åpne for lokale initiativ i forhold til å få fram veiprojekt hurtigere enn man kan få til ved hjelp av de årlige statlige investeringene. Og i dette tilfellet er det et ønsket prosjekt. Det er et lokalt initiativ og et lokalt flertall som ligger bak, selv om det har vært en debatt. Så i dette tilfellet kan ikke jeg se noe annet enn at det er Fremskrittspartiet som overstyrer lokale initiativ som er kommet her til huset.

Per Sandberg (Frp): Det er kanskje beklagelig at man trekker ut debatten, for det begynner å bli sent, men jeg synes faktisk ikke representanten Sahl fra Kristelig Folkeparti kan slippe unna med det han sier i sitt siste innlegg. For det er jo helt feil. Og det er det som er det grunnleggende problemet.

Vi må bruke bompenger for å få prosjektet hurtigere på plass, sier representanten Sahl. Men det er jo helt feil. Hvis Kristelig Folkeparti ville skapt et flertall for å bevilge 140 mill. statlige kroner til det prosjektet vi her snakker om, hadde prosjektet vært på plass hurtigere. Anleggsbransjen står og venter på å komme i gang. Det er bare snakk om å få midler.

Og så til det representanten Sahl også sier, at Kristelig Folkeparti på Stortinget ikke sørger for at det dukker opp bompengeprojekter rundt omkring i landet. Ja, da vil jeg gjerne spørre representanten Sahl om følgende: Hva har da Kristelig Folkeparti i Namsos gjort, hva har Kristelig Folkeparti gjort i fylkestinget i Nord-Trøndelag? Jo, de har gitt råd til Kristelig Folkepartis gruppe på Stortinget om å føre fram et bompengeprojekt.

Og til slutt: Jeg trodde kanskje det var litt moral i Kristelig Folkeparti, men de bruker bompenger på en måte som ligner et moderne landeveisrøveri overfor bilistene. De har brukt flere innlegg i dag på å legge vekt på hvor viktig det er å få på plass veier i distriktene osv., og så viser de akkurat det motsatte nå. Jeg tør – på et område hvor min kollega, representanten Nistad, ikke tør – å kalle dette umoralsk. For det kan være interessant å gå gjennom hele debatten i dag, som har handlet om distrikts- og regionalpolitikk, og registrere hva Kristelig Folkeparti har sagt, for det de gjør i denne ene saken, bryter ned alt de har sagt tidligere i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 23.

(Votering, se side 3626)

S a k n r . 2 4

Innstilling fra samferdselskomiteen om E39 Øysand–Thamshamn gjennomført som OPS-prøveprosjekt ved delvis bompengefinansiering (Innst. S. nr. 298 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 83 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 10 minutter, de øvrige grupper 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Ola Røtvei (A) (ordfører for saken): Helt på tampen av denne stortingsperioden er vi med på å skrive et lite stykke veghistorie når vi i dag vedtar at E39 Øysand–Thamshamn skal være et såkalt OPS-prøveprosjekt. OPS står for Offentlig-Privat Samarbeid, og det innebærer enkelt sagt at de samlede oppgavene med å prosjektere, finansiere, bygge, drive og vedlikeholde vegen settes ut på en åpen internasjonal konkurranse.

Dette prosjektet er det aller første samferdselsprosjektet i Norge som skal bygges og drives på denne måten. Og jeg regner med at det er flere enn meg som venter i spenning på å se hvordan denne modellen vil fungere.

Vi åpnet for prinsippet om denne typen vegutbygging i stortingsbehandlingen av Nasjonal transportplan tidligere i vår. Flertallet bad om tre prøveprosjekter, og det er det første av disse vi behandler nå.

Jeg er glad for at et bredt flertall i komiteen understreker viktigheten av at denne typen prosjekter må evalueres grundig både underveis og i etterkant for å finne ut om denne måten å bygge veger på er samfunnsøkonomisk fornuftig i Norge. Jeg må innrømme at under behandlingen av transportplanen hadde jeg et inntrykk av at det var noen partier som hadde en slags ideologisk overbevisning om at denne modellen nærmest garanterte for effektiv drift, og nærmest ville gjøre det til en hovedregel for framtidig utbygging av veg og jernbane her i landet, uten at vi i det hele tatt hadde erfaringer fra OPS-prosjekter i Norge. Enkelte slo til og med kategorisk fast at dette skulle brukes for å få en total systemomlegging i norsk samferdsel.

Jeg er glad for at innstillingen i dag holder en mer nøktern tone og understreker det som også er Econs klare råd, nemlig at vi her må prøve oss fram og få erfaringer for å finne ut om dette faktisk har noe for seg. Jeg tror at det er lurere å prøve dette ut i tre prosjekter enn i 20. Kanskje er det slik at forskjellene mellom oss ikke er så store når vi kommer til praktisk gjennomføring av de konkrete prosjektene, som det kanskje høres ut som når vi debatterer prinsipper.

Når det er sagt, vil jeg understreke at Arbeiderpartiet går inn for å prøve ut denne modellen fordi vi har tro på at det faktisk er noe å hente, og at modellen har noe for

seg for å oppnå både økonomiske gevinster og kanskje bedre veg. Derfor vil vi gjennomføre både prosjekt og evaluering for å få dette bekreftet. Men jeg vil understreke at vi må være klare på ikke å skape inntrykk av at dette er en ny og lur måte å snike i køen på.

Uansett finansieringsform må vi følge de prioriteringer som er gjort her i huset og ute i fylkene. Noen har tydeligvis fått den oppfatningen at om vegprosjekter kan bygges ved hjelp av OPS, koster det liksom ikke noe, og at vi derfor ikke trenger å bry oss om prosjektene er høyt prioritert eller ikke. Om vi lar oss friste til å være med på en slik galei, tror jeg vi kan skape store problemer for våre etterfølgere og samferdselspolitikere sentralt for mange år framover. Jeg vil advare så sterkt jeg kan mot å bidra til en slik utvikling, uansett hvilken partifarge en har.

Så litt til selve vegprosjektet. Det har vært mye strid om valg av trasé, særlig i Buvika. Heldigvis viste Regjeringen ved miljøvernministeren handlekraft, slik at saken ikke ble sendt ut på ny ørkenvandring.

Ev 39 Kyststamvegen er hovedferdselsåre mellom sørvestre deler av Sør-Trøndelag og Trondheim/Værnes, og mellom Ålesund/Molde/Kristiansund og Trondheim. Strekingen Klett–Orkanger er den mest trafikkerte delen av Kyststamvegen i Sør-Trøndelag, og Øysand–Thamshamn som utgjør det meste av denne strekingen, er derfor viktig, ikke minst for næringslivet i regionen.

Prosjektet har videre som mål å bedre sikkerhet, framkommelighet og miljø langs denne strekingen.

Til slutt: Det er ingen tvil om at det er viktig at dette prosjektet finner sin løsning. Derfor er jeg glad for at flertallet i komiteen slutter seg til opplegget med gjennomføring av dette prosjektet.

Rigmor Kofoed-Larsen (KrF): Ev 39 er hovedferdselsåren mellom Nordvestlandet og Trøndelag, stamvegen langs kysten. Strekingen prosjektet omfatter, er viktig for ferdsel fra de sørvestlige delene av Sør-Trøndelag til Trondheim og Værnes, og for ferdsel fra kysten i Møre og Romsdal til Trondheim. Dagens veg går gjennom tre tettsteder og har randbebyggelse langs det meste av strekingen. Vegen har funksjon både som lokalveg og fjernveg.

Utbyggingen vil øke sikkerheten og framkommeligheten og redusere miljøbelastningen for dem som bor langs vegen. Dagens veg har 400 kryss og avkjørsler, og ca. to tredjedeler av strekingen har fartsgrense 50 eller 60 km/t.

Prosjektet er kostnadsberegnet til 1 260 mill. kr. Nesten halvparten av den nye vegen vil gå i tunnel. Landskapet og bebyggelsen tillater ikke så mange andre alternativer.

På strekingen forbi Buvika er trasévalget omstridt. Fylkesmannen la inn innsigelse mot veg i fjæra nedenfor bebyggelsen. En slik veg ville føre til store inngrep i et naturområde som bl.a. har et rikt fugleliv. Fylkeslandbruksstyret varslet innsigelse mot et indre alternativ som vil føre til store inngrep i dyrket mark.

Miljøverndepartementet fulgte innsigelsen fra fylkesmannen. Dermed blir det et indre alternativ. Egentlig er det uheldig at det ikke har vært mulig å finne et trasévalg der en unngikk store inngrep, både i fjæra og i dyrket mark.

Prosjektet skal bygges ut med delvis bompengefinansiering. Kristelig Folkeparti slutter seg til forslaget til bompengeprogger som er framforhandlet. Kristelig Folkeparti sluttet seg allerede ved behandlingen av Nasjonal transportplan til at dette prosjektet skal bygges ut som et OPS-prosjekt. Dette blir dermed det første prosjektet som bygges ut som et Offentlig Privat Samarbeid. Det gir en rekke utfordringer i prosessen.

Prosjektet er foreslått bygd ut etter en kontraktbasert modell. Selskapet som får tilslaget, får en årlig godtgjørelse fra vegen åpnes og i den perioden selskapet står for drift og vedlikehold, 20–25 år. Selskapet må selv finansiere utbyggingen gjennom lån og, etter åpning av vegen, en årlig godtgjøring fra staten. Den årlige betalingen fra staten vil komme både fra bompenginntektene og fra statlige bevilgninger, og denne skal dekke både drift og vedlikehold, renter og avdrag på lån.

Selskapet som får tilslaget, vil ta en stor del av risikoen knyttet til utbyggingskostnader, ferdigstillings-tidspunkt og drifts- og vedlikeholdskostnader. Staten vil ha usikkerhet knyttet til eventuelt avvik i bompenginntekter, ta mye av risikoen knyttet til inflasjon, endringer i standarder og eventuelle egne planendringer. Risikofordeling blir en vesentlig del av kontraktsforholdet.

Det er positivt at det allerede fra første prøveprosjekt legges opp til at avtalen skal inneholde incentiver i form av bonus- og sanksjonsordninger. Blant annet vurderes en begrenset bonusordning hvis vegen oppnår en bedre sikkerhet enn sammenliknbare vegger. Dette for å oppmuntre selskapet til å satse på egne trafiksikkerhetstiltak. Forhåpentligvis kan vi få overført en slik tankegang også til skinnegående transport etter hvert.

Gjennom utbygging som OPS-prosjekt fristilles utbyggingen fra de årlige bevilgninger i Stortinget fram til vegen er ferdigstilt. Selskapet som får tilslaget, vil ha økonomiske motiver knyttet til en mest mulig rasjonell framdrift i utbyggingen. Det kan i seg selv innebære et effektiviseringspotensial. Uavhengig av omfanget av OPS-prosjekter i framtiden er en organisering som sikrer rasjonell framdrift i utbyggingen, uavhengig av årlige budsjett, noe en bør tilstrebe.

Utbygging som OPS-prosjekt utsetter den statlige betalingen og gir oss frihet til å disponere midler til andre formål de første årene. Men samtidig skal det ikke legges skjul på og man skal alltid huske at det legger beslag på midler etter åpning og i 20–25 år framover, altså en ganske sterk binding i mange år.

Kristelig Folkeparti, sammen med flertallet, vil understreke at OPS-prosjektet evalueres både undervegs i prosessen og i etterkant for å finne ut om dette er en fornuftig organisering. Det blir et spennende prosjekt, og flertallet i komiteen ber da også om en fortløpende orientering om erfaringer.

Oddvard Nilsen (H) (komiteens leder): Det er riktig som saksordføreren sa, at det på en måte er vei-historie som skrives nå i sene nattetimer. Det er nok slik at Offentlig Privat Samarbeid kom inn i Stortinget knyttet til en budsjettavtale mellom sentrum og Høyre og Framskrittspartiet. Det har tatt rimelig lang tid å få fram noen prosjekter, men det er nå så. Vi får være glad for at det har kommet fram ett, og så er det i Nasjonal transportplan lagt opp til noen flere.

Det er også riktig som det hevdes, at dette er noe nytt, og vi skal da høste erfaringer fra dette. Jeg synes kanskje at flertallet i visse sammenhenger har hatt en tilnærming som går ut på at man kanskje ikke har de største forventninger til dette. Det gjenstår å se. Jeg tror at Norge har behov for en innovasjon på dette området. Jeg tror det vil være fornuftig om entreprenører, finansieringssteder og driftsenheter, og entreprenører på driftssiden og vedlikeholdssiden, etterpå danner firma som er i stand til å løse vei-prosjekter på en annen måte enn det vi gjør.

Jeg skal ikke legge skjul på at for Høyre er dette også en strukturell endring. Det er det ikke tvil om. Partiet mener selvsagt at vi ikke har behov for den betydelige produksjonskapasitet som Statens vegvesen har i dag. Det er ikke tvil om at det finnes et marked der ute med norske entreprenører som kan bygge det aller meste av det vi skulle ønske å bygge i dette landet, hvis vi bare ønsker å gå den veien. Det har flertallet på Stortinget til nå ikke ønsket. Mitt ønske er på mange måter at dette OPS-prosjektet og de andre blir gjennomført bra, og at man er villig til å vurdere hva som måtte komme ut av det, både det positive og det negative. Men jeg vil gjerne understreke hva som er hovedprinsippet vårt: I fremtiden tror jeg vi i sterkere grad må se at tunge, offentlige institusjoner som er betydelige, som Statens vegvesen er – hvis jeg ikke husker feil, har de vel nærmere 11 000 ansatte i hele systemet – er et problem hvis vi ønsker å flytte ressurser i fremtiden. Jeg ser at finansministeren er her. Jeg regner med at han er opptatt av den samme problemstillingen, nemlig at hvis man på en måte ønsker å flytte penger fra ett sted til helse, skole eller hva det måtte være, er det viktig at vi ikke har tunge, offentlige strukturer som låser oss fast i årevis med betydelige beløp.

Vi har tidligere i dag behandlet omstillingsproblemer knyttet til Posten, og det er vel ikke ukjent for noen at vi har hatt noen problemer knyttet til NSB også. Alt dette viser på mange måter at tunge offentlige institusjoner har en tendens til å bli kostbare over tid. Så for oss er dette en hyggelig dag. Vi har fått gjennomslag for dette. Det er kanskje en av de politiske seirene som kan noteres etter disse fire årene. Det er ikke tvil om at Arbeiderpartiet var meget negativt da denne idéen dukket opp. I dag var tonen en litt annen. Kanskje møtes vi neste gang, og så ser vi at dette kanskje ikke var så dumt likevel.

Thore Aksel Nistad (Frp): For n-te gang har vi et bompengeprojekt til behandling her i Stortinget. Det har vært tre stykker bare i dag, og jeg har ikke tall på hvor mange vi har hatt tidligere. Det som derimot er litt spennende med dette prosjektet, er at det er et såkalt OPS-

prosjekt, Offentlig Privat Samarbeid. Det skal altså bli et prøveprosjekt for hvorledes private kan planlegge, bygge og drive et veiprojekt.

For oss i Fremskrittspartiet trenger ikke dette å være noe prøveprosjekt. Vi mener at mye veibygging burde foregå på denne måten, bortsett fra det med bompengedokumentasjonen. Det burde heller vært en tilbakebetaling til utbyggerne, enten basert på en årlig fast sum eller på et beløp pr. passering. Slik kunne vi unngå de dyre drifts- og sysselsettingsfabrikkene som alle disse bomstasjonene har blitt.

Men vi har gått inn for denne løsningen med bompengedokumentasjon for å få satt i gang en OPS-utbygging. Vi i Fremskrittspartiet ønsker at innkrevingen *kun* skal kunne foretas på ny E39, slik at den gamle traséen forblir gratis.

Jeg vil ta opp det forslaget som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Nistad har tatt opp det forslaget han refererte til.

Jorunn Ringstad (Sp): Det er positivt at vi no kjem i gang med eit av dei OPS-prosjekta som det var fleirtal for i Nasjonal transportplan. Senterpartiet er positiv til utprøving av OPS og ser det som viktig å kome i gang med dei aktuelle prosjekta.

Strekninga Øysand–Thamshamn er ein mykje trafikkert del av hovudferdselsåra E39 i Sør-Trøndelag. Det er difor av stor verdi for alle trafikantar og ikkje minst næringslivet at denne vegen blir utbetra.

Når eg tek ordet i denne debatten, er det ikkje fordi Senterpartiet har innvendingar mot OPS-prosjektet Øysand–Thamshamn som delvis bompengeprojekt. Men Senterpartiet er kritisk til delar av traséen som er vald. I Buvika og Børsa, som er to av tettstadene vegen går gjennom, vil prosjektet gjere store inngrep i areal som er godt eigna til jordbruksføremål. Kvikkleireførekomstane i området vil føre til at naturinngrepa blir store.

Enkelte har meint at det på grunn av kvikkleireførekomstane kan bli nødvendig å lage ein støttevoll i strandkanten i Buvika. På spørsmål frå komiteen har departementet svara at det ikkje er rett at dette blir vurdert. Men departementet seier òg at i OPS-prosjekt blir det større høve for prosjektselskapet til å kome med egne løysingar på korleis oppgåvene skal gjennomførast enn det er ved tradisjonelle prosjekt. I og med at prosjektselskap for prosjektet ikkje er valt, veit vi difor heller ikkje kva løysingar prosjektselskapet vil føreslå.

Departementet seier òg i eit anna svar at dersom det blir bustadfelt på arealet mellom ny vegtrasé og sjøen i Buvika, kan det bli aktuelt med stabiliseringstiltak. Eit naturleg spørsmål blir då: Kor omfattande blir i så fall stabiliseringstiltaka? Og dersom det av ulike årsaker kan bli aktuelt med stabiliseringstiltak i strandsona, kvifor har då så mange meint at det har vore uaktuelt å leggje traseen for ny E39 i dette området?

Eg har innsett at det er fleirtal i komiteen og dermed òg i Stortinget for ikkje å ta opp trasévalet på nytt. Eg er òg klar over at saka vi debatterer i dag, ikkje først og

fremst gjeld trasévalet, men E39 Øysand–Thamshamn som OPS-prøveprosjekt med delvis bompengefinansiering. Senterpartiet vil difor, trass i dei kritiske merknadene vi har til trasévalet, støtte prosjektet som OPS-prosjekt med delvis bompengefinansiering.

Inge Myrvoll (SV): Dette er ikke noe godt prosjekt verken utformingsmessig eller finansielt. For å ta det siste først: Høyre og Fremskrittspartiet greide i forhandlinger med sentrumsregjeringen å få dem til å si at ja, ja, vi er nødt til å være med på OPS, og så blir de i sentrum plutselig noen entusiastiske tilhengere av OPS – veldig entusiastiske. Og når det først er flertall, har ikke Arbeiderpartiet noe særlig valg når de overtar, de må gjennomføre OPS de også og forsvare det. I utgangspunktet er det nok egentlig en skikkelig Høyre-Fremskrittspartiet-tenkning som har greid å erobre et flertall.

Det vi gjør her, er jo egentlig å leve på forskudd, altså binde opp framtidige statsbudsjetter. Jeg ser ikke bort fra at for disse prosjektene kan dette bety en mer effektiv gjennomføring, men de prosjekter som ikke omfattes av OPS, vil bli enda mer sårbare i forhold til de statsbudsjettene som kommer i framtida. Hvis vi binder opp midler i framtidige statsbudsjett – og disse prosjektene må få pengene, de er kontraktsfestet – vil de øvrige prosjektene som skal bygges, bli desto mer sårbare.

Jeg tror ikke at det alltid er så fornuftig å leve på forskudd og binde opp framtidige statsbudsjett, sånn som man gjør her. Man kan si at ett prosjekt kanskje ikke er så farlig, men jeg ser ikke bort fra at det kan komme flere – ut fra meningsmålinger for tida kan det komme veldig mange. Da kan det hende at det blir lite å gjøre i framtidige samferdselskomiteer, for det er ikke noen penger å disponere over, for alt er bundet opp i prosjekter som er forskuttert.

Så var det utformingen av dette. Man har iallfall valgt en særdeles konfliktfylt trasé. Det er store inngrep i jordbruksarealer, landskapsinngrep, og jeg tror det også er stor usikkerhet i forhold til kvikkleiremassene. Jeg ser også det mulige perspektivet som representanten Ringstad var inne på, nemlig at utbyggerne her får rimelig store friheter når det gjelder utforming av prosjektet. Det har i hvert fall kommet rimelig sterke signaler om at det kunne være aktuelt å bygge en form for barriere i fjæra som gjør at man ikke får noen utglidninger. Hvis man kommer dit hen, har man faktisk fått det dårligste ved begge prosjektene, at man har ødelagt både strandsonen og jordbruksarealene, så fra SVs side ville vi nok helst ha sett at man fant en annen traséløsning. Men uansett ville vi jo ha sagt nei til finansieringsformen, så vi legger fram et eget forslag og kommer da til å stemme imot komiteens tilråding.

Da tar jeg opp det forslaget som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Inge Myrvoll har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Samferdselsdepartementet har gjort framlegg om gjennomføring av Ev 39 Øysand–Thamshamn som OPS-prosjekt. Offentlig Privat Samarbeid – OPS – er omtalt i St.meld. nr. 46 for 1999-2000, Nasjonal transportplan 2002-2011, hvor Samferdselsdepartementet anbefaler at det gjennomføres to prøveprosjekter. Ev 39 Øysand–Thamshamn ble anbefalt som et av prøveprosjektene. Ved behandlingen av meldingen bad Stortinget om ytterligere ett prøveprosjekt. OPS-prosjektet på EV 39 omfatter utbygging av Ev 39 Øysand–Thamshamn, mens drifts- og vedlikeholdsfasen foreslås å omfatte en noe lengre strekning: Ev 39 Klett–Bårdshaug. Det foreslås krevd innbompenger til delvis finansiering av utbyggingen. I og med at dette er det første prøveprosjektet i Norge, avklares en del generelle sider ved OPS-modellen i forbindelse med dette prosjektet.

Jeg legger vekt på at OPS-modellen må utformes slik at risikoen plasseres hos den part som mest effektivt kan styre og dermed prise de ulike risikoelementene. Blant annet vil prosjektselskapet ta store deler av risikoen knyttet til utbyggings-, drifts- og vedlikeholdskostnader. Som lagt opp til i NTP 2002-2011, beholder staten trafikkrisikoen. Dette innebærer at det avtales en fast årlig godtgjøring fra staten til prosjektselskapet, og at bompenginntektene går til delvis dekning av denne godtgjøringen. Endelig risikofordeling mellom staten og selskapet vil være et resultat av detaljerte forhandlinger med de aktuelle prosjektselskapene. Den årlige godtgjøringen til prosjektselskapene fastsettes i en kontrakt med staten. Avtaleperioden vil bli satt til 20-25 år.

En mulig gevinst ved OPS-ordningen er at den kan utløse nye tekniske løsninger. En forutsetning for dette er at spesifikasjonene som prosjektselskapet stilles overfor, så langt som mulig er basert på funksjonskrav. Det vil derfor i en OPS-modell være langt større mulighet for tilbydere til å komme med egne løsninger enn ved tradisjonell gjennomføring. Dette har også komiteen lagt til grunn i innstillingen.

Det er gjort beregninger som viser nødvendige utbetalinger til prosjektselskapet basert på kostnadsoverslag etter tradisjonell gjennomføring. Økt konkurranse, endret risikofordeling og større mulighet for nye tekniske løsninger trekker i retning av at kostnadene i en ferdigforhandlet OPS-kontrakt ligger lavere enn foreliggende kostnadsoverslag. Samtidig vil det også være usikkerhet ved OPS-modellen som trekker andre vegen. Det er gjennomført eksternt kvalitetssikring av prosjektet, jf. opplegg i Gul bok for 2000. Kvalitetssikringen gir ingen avvikende resultater i forhold til foreliggende kostnadsoverslag, men understreker usikkerheten i OPS-modellen. En betydelig del av usikkerheten er knyttet til at dette er en ny modell, og usikkerheten vil være vesentlig redusert ved kontraktsinngåelse.

Prosjektet er tenkt tildelt et selskap etter gjennomføring av en internasjonal tilbudskonkurranse. Ved valg av kontraktspartner følges bestemmelsene i gjeldende regelverk for statlige anskaffelser. Vegdirektoratet legger opp til å sende ut tilbudsutlysning høsten 2001. Kontraktsinngåelse vil kunne skje høsten 2002.

Jeg vil avslutningsvis vise til at strekningen Øysand–Thamshamn vil erstatte en særlig ulykkesbelastet strekning. Prosjektet bidrar til å bedre sikkerhetsforholdene, redusere eksisterende miljøproblemer skapt av biltrafikken, bedre fremkommeligheten og redusere næringslivets transportkostnader på strekningen. Når jeg anbefaler innkreving av bompenger til prosjektet, har jeg også lagt vekt på den lokale behandling av saken og det helhetlige syn på utviklingen av transportsystemet i regionen som ligger bak de lokale vedtak. Prosjektet er det første prøveprosjekt for en OPS-modell som gjennomføres i Norge. Prosjektet i seg selv egner seg godt som det første prøveprosjektet, fordi det er sammensatt av både tunneler og broer og samlet sett byr på anleggstekniske utfordringer innen rimelige grenser. Prosjektet vil bli evaluert, og Stortinget vil bli orientert om erfaringene med prøveprosjektet, noe komiteen også ber om i innstillingen.

Så helt til slutt noen ord om Vegvesenet. Når representanten Nilsen sier at dette er tunge strukturer som er vonde å vende, må jeg få lov til å presisere at i dag står Vegvesenet selv for kun 23 pst. av det som nyttes til vegformål når det gjelder investeringer og drift. Det er åpenbart at vi hele tiden må sørge for å ha et maksimalt effektivt vegvesen, men jeg er overbevist om at vi samtidig er tjent med å ha et kraftig vegvesen, nettopp for å utnytte de ressursene som samfunnet setter av til vegformål, på en best mulig måte.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet – rettelse; det er fortsatt talere på listen.

Steinar Bastesen (TF): Jeg forstår presidenten godt, det begynner å bli sent på kvelden, så han vil ha gjort unna debatten. Men jeg må få si noen ord også i denne debatten.

Jeg må si meg helt enig med representanten Røtvei når han tar til orde for at det er på tide å få gjennomført disse vegprosjektene for å få posten lettere fram. I det er jeg helt enig med ham, for på mange veger rundt om i dette landet har jeg mest lyst til å sette meg og syng Hompetitten-visa i god Prøysen-ånd. Vi har mange, mange vegprosjekt som virkelig trenger en løsning, og det er med glede jeg kan konstatere at noen av dem blir løst.

Det jeg er mindre glad for, er at vi er nødt til å drive moderne landevegsrøveri ved å ta betaling fra folk for hver gang de passerer en sånn elektronisk bymur, eller bom, som det heter. Vi betaler i dag vegavgift, vi betaler bensinavgift, vi betaler årsavgift, vi betaler registreringsavgift – og selvfølgelig betaler vi moms på toppen av det. Det er en skam hvordan bilister og folk i dette landet blir behandlet av staten. Det er ikke noe likere å registrere at de politiske partiene i dette landet er buffere mellom folket og staten. De hører ikke på folk, og de gjør ikke livet så mye lettere for folk å leve.

Hvorfor gjør vi ikke likeens med bygging av veger som vi gjorde da vi bygde Gardermobanen? Da ble det bare bygd, og regningen har staten tatt i ettertid. 11,5 milliarder kr har vi ettergitt av gjeld. Hvorfor kan man akseptere at det bygges en jernbane for å frakte folk

mellom Gardermoen og Oslo? Det skal staten betale fullt ut, men vi har ikke råd til å bygge veger slik at folk kan ta seg fram uten å sette livet på spill. Det er et tankekor som jeg ikke kan se bort fra. Jeg vil bare gi beskjed om at vi er totalt imot bompenger, men det er ikke mer vett og forstand i denne salen for å få løst samferdselsprosjekt. Etter at staten har høvlet inn hundrevis av millioner og milliarder, som de har stjålet fra bilistene, penger som var ment brukt til å reparere veger og forbedre vegstandarden i dette landet, brukes det nå som fiskalavgift for å øke skattegrunnlaget. Det er ikke i tråd med Kystpartiets oppfatning. Jeg tør minne om at jeg fremmet et Dokument nr. 8-forslag for en tid siden om å bruke samme beløp som vi har brukt på Gardermobanen, for å slette gjeld som bompenger hadde, likeså at vi skulle bruke pengene til å gi folket gratis ferger. Det var tilstrekkelig med de 10 milliarder kr som var bevilget tidligere. Også i dette budsjettet pluss vi på bevilgningene. 1,7 milliarder kr forsvinner stilt og rolig, pusles bort, nevnes ikke, skal ikke snakkes om. For det er jo så fint laget at når investeringene er gjort, så har de ingen inflasjonsdrivende effekt.

Et forslag til statsråden: Sett i gang og bygg veier, så sletter vi gjelden etterpå! For det kan ikke være stort verre å slette gjelden etter en veistump som er bygd i Nordland, Finnmark eller på Vestlandet, enn å slette gjelden til Gardermobanen. Når jobben er gjort, er det jo ikke inflasjonsdrivende. Så bruk Opseth-metoden – bygg veier, for gjelden får man slettet. Stortinget gjør det underhånden, og så snakker vi ikke mer om det.

Presidenten: Presidenten ser av flere grunner fram til at denne debatten snart er slutt.

De talere som heretter får ordet, har en taletid begrenset til 3 minutter.

Christopher Stensaker (Frp): Fremskrittspartiet er glad for at strekningen Øysand–Thamshamn nå endelig kommer i gang som et OPS-prosjekt, selv om vi i utgangspunktet skulle ønsket at denne veien ble bygd med statlige midler og ikke gjennom ytterligere beskatning av bilistene gjennom bompenger. Dersom ikke veien nå blir bygd som et OPS-prosjekt, vil den bli utsatt i tid.

Oddvard Nilsen og Børge Brende har tidligere uttalt til pressen at sentrum og Høyre tidligere inngikk et forlik om å bevilge mer til veisektoren, slik at E39 kunne påbegynnes i 2001 uten innkreving av bompenger. Fremskrittspartiet finner det derfor merkelig at disse partiene nå går inn for bompengerinnkreving også på nåværende E39. Hadde disse partiene holdt sine løfter og støttet Fremskrittspartiets forslag til veiveilgninger, hadde E39 Øysand–Thamshamn blitt bygd uten bompengerinnkreving. Skaun kommune vedtok opprinnelig å legge ny E39 på en kombinert bro-molo-løsning ytterst i fjæra forbi Buvika, et vedtak som Fremskrittspartiet støttet.

Dette har vært en merkelig sak, der Fremskrittspartiet mener at av de tre traséene som har blitt foreslått, er den ytre traseen den beste og billigste. Den ville gi minst inngrep i naturen, samtidig som den kunne gi positive ring-

virkinger i form av småbåthavn og flere hekkeplasser for fuglelivet. Landbruksdepartementet har også reist innsigelser mot den traseen som nå er valgt, men fylkesmannen og Miljøverndepartementet overprøvde vedtaket på tross av lokal motstand. Fremskrittspartiet mener at den traseen som Miljøverndepartementet nå har valgt, som går gjennom verdifullt jordbruksland og også kvikkleire, både blir dyrere og gir større skade på naturen enn det den ytre traseen ville gjort.

Dette er et ønsket prosjekt på grunn av manglende veiveilgninger, som skyldes Arbeiderpartiets og sentrumpartiens manglende vilje til å bevilge nok til veisektoren. At man i tillegg skal bompengerbelegge allerede eksisterende betalt vei, er, for å sitere representanten Per Sandberg, «landeveisrøveri».

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 24.

(Votering, se side 3627)

K i r s t i K o l l e G r ø n d a h l overtok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi er da klare til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstillet:

A

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal uttrykket «Stortingets kontor» endres til «Stortingets administrasjon»:

§ 17 tredje ledd, § 23 fjerde ledd, § 27 første ledd, § 30 første og femte ledd, § 35 tredje ledd, § 50 første ledd, § 52 første og tredje ledd, § 53 nr. 2 annet ledd og nr. 3 første og annet ledd, § 56 annet ledd og § 61 annet ledd.

I § 23 annet ledd skal «en av kontorets tjenestemenn» endres til «en tjenestemann i Stortingets administrasjon». I § 57 skal «kontorsjefen» endres til «Stortingets administrasjon».

§ 4 nytt femte ledd skal lyde:

Ved det første valg i valgperioden av presidenter og visepresidenter foregår avstemningene ved sedler uten underskrift. Ved senere valg i samme valgperiode gjelder reglene i § 44 første ledd bokstav d første og annet punktum.

§ 4 nåværende femte ledd blir nytt sjettede ledd.

I § 12 annet ledd gjøres følgende endringer:

Under nr. 5. Justiskomiteen skal «og utlendingslovgivning» strykes og «og» tilføyes foran «alminnelig sivillovgivning».

Under nr. 7. Kommunalkomiteen skal «utlendingslovgivning» tilføyes etter «innvandringspolitikk».

§ 13 syvende ledd skal lyde:

En sak som står på dagsordenen for et møte i den utvidede utenrikskomité, skal legges fram for Stortinget i

møte når minst seks komitémedlemmer krever det i et møte hvor saken står på dagsordenen. Komiteen prøver om vilkårene for stortingsbehandling etter første punktum foreligger, og tilskriver i bekreftende fall Presidentskapet om dette. Komiteen kan beslutte å fortsette behandlingen av saken i samme møte eller i senere møte selv om det er fremsatt krav i samsvar med første punktum. Stortinget avgjør i møte for lukkede dører om behandlingen i Stortinget skal holdes for åpne eller lukkede dører. Behandlingen i Stortinget innledes med en redegjørelse av et medlem av regjeringen. Debatt holdes enten umiddelbart etter redegjørelsen eller i et senere møte, etter Stortingets bestemmelse. Forslag kan ikke sendes til komité.

§ 13 a fjerde ledd skal lyde:

Saker som er brakt fram i konsultasjonsorganet (EØS-utvalget), skal legges fram for Stortinget i møte når utenrikskomiteen krever det i et møte i konsultasjonsorganet hvor saken står på dagsordenen. Om slikt møte skal holdes for åpne eller lukkede dører, avgjør Stortinget i møte for lukkede dører. Bestemmelsene i § 13 syvende ledd annet til og med siste punktum gjelder tilsvarende.

§ 16 femte ledd første punktum skal lyde:

Komitéforhandlingene skal føres inn i en egen protokoll.

§ 18 sjette ledd skal lyde:

Det er ikke tillatt å offentliggjøre en innstilling før den er endelig avgitt. En avgitt innstilling leveres snarest mulig til Stortingets administrasjon.

§ 28 første ledd skal lyde:

Overbringelse av kongelige proposisjoner og fremsettelse av grunnlovsforslag og private forslag bør i alminnelighet skje ved begynnelsen eller slutten av et møte. Grunnlovsforslag og private forslag innleveres til Stortingets administrasjon senest kl. 09.00 den dag forslaget skal fremsettes i møte.

§ 29 første ledd skal lyde:

Grunnlovsforslag og private forslag – sammen med eventuell begrunnelse – skal snarest mangfoldiggjøres og omdeles til representantene.

§ 29 annet ledd første punktum skal lyde:

Når et privat forslag er sendt til en komité, avgir komiteen innstilling om det til vedkommende ting.

§ 31 tredje ledd første punktum skal lyde:

Private forslag kan tas tilbake ved at forslagsstilleren melder dette skriftlig til Stortingets administrasjon og i tillegg muntlig til det ting der forslaget ble satt fram.

§ 44 første ledd bokstav d første og annet punktum skal lyde:

Ved sedler uten underskrift. Denne avstemningsmåte brukes bare ved valg og bare når det er fremmet flere forslag til samme verv eller en tilstedeværende representant krever det eller når forsamlingen vedtar det etter forslag av presidenten.

§ 53 nr. 3 første ledd fjerde og femte punktum skal lyde:

Spørsmål til en spørretime må innleveres senest siste torsdag før spørretimen kl. 14.00. Faller en torsdag på en

høytidsdag, er innleveringsfristen siste foregående hverdag kl. 14.00.

§ 59 annet punktum skal lyde:

Deretter leverer sekretærene i tingets avdelinger og komiteer protokollene med tilhørende dokumenter til Stortingets arkiv.

B

Endringene under A trer i kraft 1. oktober 2001.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Jorunn Ringstad på vegne av Presidentskapets medlemmer Hans J. Røsjorde, Odd Holten og seg selv
- forslag nr. 4, fra Presidentskapets medlem Svein Ludvigsen
- forslag nr. 5, fra Carl I. Hagen på vegne av Presidentskapets medlem Hans J. Røsjorde

Forslagene er inntatt på side 6 i innstillingen.

Det votes over forslag nr. 5, fra Presidentskapets medlem Hans J. Røsjorde. Forslaget lyder:

«Post D skal lyde:

Endringene under A og B trer i kraft 1. oktober 2001.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Presidentskapets medlem Hans J. Røsjorde ble med 83 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.05.57)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Presidentskapets medlem Svein Ludvigsen. Forslaget lyder:

«I Stortingets forretningsorden skal § 21 fjerde ledd første og annet punktum lyde:

Komiteens høringer foregår for lukkede dører. Dersom det anses hensiktsmessig, kan komiteen med vanlig flertall beslutte at høringen helt eller delvis skal foregå for åpne dører.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Presidentskapets medlem Svein Ludvigsen ble med 86 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.06.14)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1, 2 og 3, fra Presidentskapets medlemmer Hans J. Røsjorde, Odd Holten og Jorunn Ringstad.

Forslag nr. 1 lyder:

«I Stortingets forretningsorden skal § 21 første ledd tredje punktum lyde:

Høring skal avholdes og anmodning om å møte til høring skal fremsettes når minst 1/3 av komiteens medlemmer ber om det.»

Forslag nr. 2 lyder:

«I Stortingets forretningsorden skal § 21 sjette ledd siste punktum lyde:

Så vidt mulig bør det unngås at åpne høring holdes når det er møte i Stortinget eller avdelingene.»

Forslag nr. 3 lyder:

«I Reglement for åpne kontrollhøring skal § 2 første ledd første punktum lyde:

I henhold til forretningsordenen § 21 kan 1/3 av komiteens medlemmer kreve at det skal avholdes høring i en kontrollsak, og kreve at komiteen innkaller bestemte personer til å møte.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Presidentskapets medlemmer Hans J. Røsjorde, Odd Holten og Jorunn Ringstad ble med 60 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.06.34)

Presidentskapet hadde innstillet:

A

I Stortingets forretningsorden gjøres følgende endringer:

§ 20 første og annet ledd skal lyde:

Komiteens leder innkaller til møter i komiteen og leder forhandlingene der. *Innkalling til møte skal inneholde dagsorden og skal kunngjøres før møtet ved oppslag i stortingsbygningen.* Har lederen forfall, overtar nestlederen disse oppgaver. Har også nestlederen forfall, overtar oppgavene av sekretæren.

Komiteens møter foregår for lukkede dører. Det er ikke adgang til å gjengi uttalelser som er gitt av andre komiteemedlemmer i et lukket komitémøte.

§ 20 nåværende annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 21 nåværende første og annet ledd blir § 20 nye femte og sjette ledd.

§ 21 skal lyde:

Komiteen kan avholde høring. Med høring menes et møte i komiteen der den mottar muntlige forklaringer fra personer som den selv anmoder om å komme, eller som søker om å få legge frem opplysninger for komiteen. Komiteen beslutter med vanlig flertall om høring skal avholdes og hvem som skal anmodes om å møte til høring. De innkalte møter frivillig, og avgjør selv om de vil besvare komiteens spørsmål.

Spørsmålet om å avholde en høring skal oppføres som egen sak i innkallingen til komitémøte. Bare saker som er til behandling i komiteen, og hvor det er valgt saksordførere, kan være gjenstand for høring.

Komiteen kan etter søknad få Presidentskapets samtykke til å dekke nødvendige utgifter for personer som deltar i en høring etter anmodning fra komiteen.

Komiteens høring foregår for åpne dører. Dersom det anses hensiktsmessig, kan komiteen med vanlig flertall beslutte at høringen helt eller delvis skal foregå for lukkede dører. Et medlem av komiteen kan kreve at en åpen høring avbrytes, for at komiteen skal behandle den videre fremdrift, herunder forslag om at høringen skal avsluttes eller fortsette for lukkede dører. Komiteen kan bare motta taushetsbelagte opplysninger for lukkede dører. Under åpen høring må komiteens medlemmer ikke gjengi eller vise til opplysninger underlagt lov- eller instruksfestet taushetsplikt.

Meningsutveksling mellom komitémedlemmene skal ikke finne sted under en åpen høring.

Under en åpen høring skal det finnes plasser for tilhørere. Antall tilhørere kan begrenses av plasshensyn. Tilhørere som opptrer forstyrrende, kan bortvises. Komiteen kan beslutte at det skal tas stenografisk referat fra en åpen kontrollhøring, jf. reglement for åpne kontrollhøring, vedtatt av Stortinget. Beslutning om stenografisk referat fra andre høring krever samtykke av Presidentskapet. For øvrig kan komiteen beslutte at høringen skal tas opp på lydband. Komiteen kan beslutte at det ikke kan tas lyd- eller bildeopptak i en høring som for øvrig er åpen. Åpne høring skal kunngjøres ved oppslag i stortingsbygningen senest 24 timer før høringen, med opplysning om hvilken sak som skal behandles. I ekstraordinære tilfelle kan åpen høring kunngjøres med kortere varsel. Det er ikke adgang til å holde åpen høring når det er møte i Stortinget eller avdelingene.

Komiteen fastsetter selv den nærmere prosedyren for sine høring, herunder fordeling av taletid, rekkefølge, og antall hoved- og oppfølgingsspørsmål. I saker som angår Stortingets kontroll (kontrollhøring), skal åpne høring foregå etter et særskilt reglement som vedtas av Stortinget i plenum.

§ 21 a oppheves.

B

Reglement for åpne kontrollhøring

§ 1 Virkeområde og formål

(1) Komiteenes åpne høring i kontrollsaker skal avholdes i henhold til Stortingets forretningsorden § 21, samt etter dette reglement. Med kontrollsaker menes alle saker som behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen, med unntak av saker som gjelder grunnlovsendring, bevilgninger og valglovgivning. I de andre komiteene gjelder reglene om kontrollhøring når den åpne høringen har som formål å klarlegge eller vurdere et tidligere faktisk begivenhetsforløp. Samtlige komiteer kan beslutte at også andre høring skal avholdes etter reglene for kontrollhøring.

(2) Formålet med reglementet er å sikre Stortingets informasjonsbehov i kontrollsaker og en god fremdrift i høringen, samtidig som hensynet til de innkaltes rettssikkerhet ivaretas.

§ 2 Forberedelse av høringen

(1) I henhold til forretningsordenen § 21 kan komiteen med vanlig flertall beslutte at det skal avholdes høring i en kontrollsak, og hvem som skal anmodes om å møte. Med mindre annet er besluttet, skal høringen foregå for åpne dører. Beslutning om helt eller delvis å gjennomføre høringen for lukkede dører treffes av komiteen med vanlig flertall.

(2) Før høringen gjennomfører komiteen et særskilt saksforberedende møte. Komiteen bør gjennomgå de problemstillinger som ønskes belyst, med sikte på å gjøre utspørringen mest mulig effektiv. Videre bør det fastsettes en fremdriftsplan for høringen.

(3) Under det saksforberedende møtet beslutter komiteen om det skal velges hovedutspørrere under høringen, og hvem dette i tilfelle skal være, jf. § 4 tredje ledd.

§ 3 Den innkaltes stilling

(1) De som anmodes om å møte til høring, skal varsles i så god tid som mulig. Anmodningen skal angi den sak eller de saker komiteen ønsker forklaring om. Kopi av dette reglement skal vedlegges. Det skal videre opplyses om hvilke medier som vil ha anledning til å være til stede, og om det skal tas referat. De som møter skal ha tilgang til komiteens saksdokumenter med mindre regler om taushetsplikt tilsier annet.

(2) De innkalte møter frivillig, og avgjør selv om de vil besvare komiteens spørsmål. Dersom et spørsmål ikke kan besvares uten å røpe opplysninger undergitt taushetsplikt, bør den innkalte gjøre komiteen oppmerksom på dette. Den innkalte kan anmode komiteen om å få avgi forklaring helt eller delvis for lukkede dører. Dersom det fremsettes slik anmodning, skal komiteen avbryte høringen, og behandle spørsmålet i lukket møte.

(3) Den innkalte skal ha adgang til å medbringe en bisitter. Flere bisittere kan medbringes, med mindre komiteen motsetter seg dette. Den innkalte har rett til å konferere med sin bisitter før svar avgis. Dersom møteleder gir adgang til dette, kan bisitteren supplere forklaringen.

§ 4 Gjennomføringen av høringen

(1) Komiteleder skal innledningsvis orientere om temaet for høringen og de prosedyrer som gjelder. Komiteleder har ansvaret for å fordele ordet mellom komitémedlemmene og for at høringen gjennomføres i henhold til forretningsordenen § 21 og dette reglement. Når komitélederen skal stille spørsmål, bør møteledelsen overlates til nestlederen, eventuelt den valgte sekretær. Møtelederen skal påse at spørsmålene holder seg innenfor det tema som er angitt, og at den innkaltes rettssikkerhet ivaretas.

(2) Før komiteen starter sin utspørring, skal den innkalte gis inntil 10 minutter til å gi sin versjon av saken. Etter at utspørringen er over, skal den innkalte gis inntil 5 minutter til å sammenfatte saken. Møteleder kan utvide den innkaltes taletid i den grad det anses nødvendig for sakens opplysning.

(3) Under utspørringen kan saksordføreren og to andre av komiteens medlemmer gis særskilt tid til å stille

spørsmål. Valget av hovedutspørrere bør skje ut fra hensynet til å få saken allsidig belyst. Dersom det er valgt hovedutspørrere, kan de andre medlemmene av komiteen kreve inntil 10 minutter, svar inkludert.

(4) Høringen innledes med at saksordfører stiller sine spørsmål, etterfulgt eventuelt av de to andre særskilte utspørrerne. Deretter får komiteens øvrige medlemmer ordet til spørsmål i henhold til den rekkefølge som er vanlig ved Stortingets debatter.

(5) Møteleder kan åpne for korte og direkte oppfølgende spørsmål fra andre av komiteens medlemmer. Slike oppfølgingsspørsmål inngår ikke i den tilmålte tid etter tredje ledd. Det gis videre anledning til en kort avsluttende spørrerunde, innledet av saksordfører, etterfulgt av hovedutspørrerne og de øvrige medlemmene.

(6) Meningsutveksling mellom komiteens medlemmer skal ikke finne sted under høringen. Medlemmene skal heller ikke kommentere de svar som avgis, annet enn der dette inngår som en naturlig del av et oppfølgingsspørsmål. Upassende eller fornærmelig atferd eller spørsmål er ikke tillatt. Dette skal påtales av møteleder.

(7) Etter forretningsordenen § 21 fjerde ledd kan et medlem av komiteen kreve at høringen avbrytes, for at komiteen skal behandle den videre fremdrift, herunder forslag om at høringen skal avsluttes eller fortsette for lukkede dører. Komiteen kan bare motta taushetsbelagte opplysninger for lukkede dører. Under en åpen høring må komiteens medlemmer ikke gjengi eller vise til opplysninger underlagt lov- eller instruksfestet taushetsplikt.

§ 5 Høring av embets- og tjenestemenn

(1) Komiteen kan anmode embets- og tjenestemenn om å møte til høring. Dersom det gjelder ansatte i et departement, skal anmodningen rettes til den ansvarlige statsråd, som da har adgang til å være til stede under høringen. Alle spørsmål stilles til statsråden, som velger hvem som skal svare. Dersom det av særskilte grunner anses nødvendig, kan komiteen etter egen behandling i lukket møte likevel bestemme at spørsmål skal stilles direkte til den innkalte embets- eller tjenestemann.

(2) Embets- og tjenestemenn i de ytre etater kan anmodes direkte om å møte til høring. I slike tilfelle skal den ansvarlige statsråd varsles, og gis adgang til å være til stede. Spørsmål stilles direkte til den innkalte, men statsråden skal gis adgang til å supplere forklaringen.

(3) Ved utspørring av embets- og tjenestemenn plikter komiteen å ta hensyn til de lojalitetsforpliktelser som eksisterer innad i forvaltningen, og mellom embetsverk og statsråd. Møteleder skal påse at dette respekteres.

C

Fra 1. oktober 2001 til 31. desember 2001 skal § 21 a første ledd første punktum i Stortingets forretningsorden lyde:

Inntil 31. desember 2001 kan komiteen beslutte at høringer som avholdes i henhold til § 21 tredje ledd, helt eller delvis holdes for åpne dører.

D

Endringene under A og B trer i kraft 1. januar 2002, bortsett fra endringen i § 20 første ledd under A, som trer i kraft 1. oktober 2001. Endringen under C trer i kraft 1. oktober 2001.

E

Dokument nr. 8:31 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentantene Lars Sponheim og Gunnar Kvassheim om mer åpenhet i stortingskomiteenes arbeid og en registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Carl I. Hagen satt fram tre forslag på vegne av Presidentskapets medlem Hans J. Røsjorde. Forslagene er inntatt i innstillingen.

Det votes over forslagene nr. 1, 2 og 3 fra Presidentskapets medlem Hans J. Røsjorde:

Forslag nr. 1 lyder:

«II C skal lyde:

Medlemmer av Stortingets presidentskap mottar følgende årlige godtgjørelse for representasjonsutgifter: Stortingets president 96 000 kroner. Stortingets visepresident mottar 2/3, og de øvrige medlemmer av Presidentskapet mottar 1/3 av presidentens godtgjørelse. Ledere av fagkomiteene mottar samme godtgjørelse som Stortingets visepresident. Nestledere i fagkomiteene mottar samme godtgjørelse som de øvrige medlemmer av Presidentskapet. Godtgjørelsene skal reguleres hvert år i henhold til konsumprisindeksen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Tilskuddet til en partigruppe forblir uendret, selv om en eller flere representanter trer ut av gruppen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«De reglene for dekning av stortingsrepresentantenes tjenestereiser som gjelder i dag, skal fortsatt gjelde.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Presidentskapets medlem Hans J. Røsjorde ble med 81 mot 20 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.07.16)

Presidentskapet hadde innstillet:

I

Gruppetilskuddet økes til 1,2 mill. kroner i grunntilskudd pluss kr 400 000 per representant per år, basert på prisenivået i 2000. Beløpene forutsettes indeksregulert årlig. 25 pst. av økningen gjennomføres fra 1. oktober 2001, 25 pst. fra 1. oktober 2002, og resten fra 1. oktober 2003.

II

A

Det innføres et tillegg i grunntilskuddet for grupper som er i opposisjon, dvs. grupper som ikke er med i regjering. Grupper med tre eller fire representanter tilstås 50 pst. høyere grunntilskudd enn grupper i posisjon. Grupper med fem eller flere representanter tilstås et tillegg på 100 pst. Opposisjonstillegget skal regnes av det til enhver tid gjeldende grunntilskuddet.

Tilskudd fra Stortinget til stortingsgrupper og uavhengige representanter skal bare brukes til stortingsrelevant arbeid i Stortinget.

B

En gruppe som faller helt ut av Stortinget etter et stortingsvalg skal tilbakebetale til Stortinget de tilskuddsmidlene som står ubrukt etter at alle avviklingskostnader er dekket.

Stortingsgrupper og uavhengige stortingsrepresentanter skal avgi årlig regnskapsrapport til Stortingets presidentskap.

C

Representanter som har trådt ut av sin stortingsgruppe mottar 50 pst. av det til en hver tid gjeldende representantbaserte tilskuddet. Tilskuddet til den stortingsgruppen de har trådt ut av reduseres med det representantbaserte tilskuddet.

III

Medlemmer av Stortingets presidentskap mottar følgende årlige godtgjørelse for representasjonsutgifter: Stortingets president 96 000 kroner. Stortingets visepresident mottar 2/3, og de øvrige medlemmer av Presidentskapet mottar 1/3 av presidentens godtgjørelse. Godtgjørelsene skal reguleres hvert år i henhold til konsumprisindeksen.

IV

I «Bestemmelser om stortingsrepresentanters godtgjørelse mv.», fastsatt av Stortinget 10. november 1966, med senere endringer, gjøres følgende endringer:

A

§ 3, første ledd, skal lyde:

Representanter som foretar reiser innenlands som har sammenheng med utøvelsen av stortingsvervet, tilkommer skyss-, kost- og oppholdsgodtgjørelse etter de bestemmelser som gjelder i statens regulativ for reiser innenlands, og dekning av andre nødvendige utgifter i forbindelse med reisen.

§ 4, nytt 2. ledd, skal lyde:

I sesjonen dekkes representanters og innkalte vara-representanters utgifter til reiser mellom hjemmet og Stortinget i forbindelse med helg, etter de regler som gjelder i statens regulativ for reiser innenlands, i den utstrekning tilstått fribillett ikke kan benyttes. Kost- og nattillegg dekkes ikke. Ordningen gjelder representanter og innkalte vara-representanter som bor mer enn 40 km fra Stortinget.

B

§ 6, 3. ledd, skal lyde:

Fast representant som etter nyvalg ikke fortsetter på Stortinget, utbetales i januar året deretter feriepenge etter de satser som følger av ferieloven, beregnet av den faste godtgjørelsen etter § 1 bokstav a som er utbetalt for siste kalenderår i valgperioden, inkludert etterlønn.

§ 6, nytt 4. ledd, skal lyde:

Regjeringsmedlemmer som går tilbake til Stortinget vil ikke få utbetalt feriepenge, idet de vil motta godtgjørelse på tilsvarende måte som øvrige stortingsrepresentanter fra det tidspunkt de vender tilbake. Stortingsrepresentanter som etter nyvalg ikke fortsetter på Stortinget, men som går inn i regjeringen, utbetales ikke feriepenge av Stortinget.

V

Endringene under I, II A, II C, III og IV A trer i kraft 1. oktober 2001. Endringene under II B og IV B trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidentskapet hadde innstillet:

A

Som medlemmer av Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste velges for tidsrommet inntil 30. juni 2006:

1. Svein Grønnern
2. Oddrunn Pettersen
3. Agnes Reiten
4. Rolf Tamnes

B

Som nestleder for utvalget velges Svein Grønnern.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Presidentskapet hadde innstillet:

Beretningen for 2000 fra styret «Mindegaven til Norge 1914 fra det norske utflytterfolk i Nord-Amerika» – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstillet:

Som medlemmer og varamedlemmer til forberedende fullmaktskomité velges følgende stortingsrepresentanter:

Medlemmer:

1. Kirsti Kolle Grøndahl, leder
2. Jon Olav Alstad
3. Marit Nybakk
4. Bendiks H. Arnesen
5. Berit Brørby
6. Asmund Kristoffersen
7. Lars Gunnar Lie, nestleder
8. Åse Gunhild Wote Duesund
9. Siri Frost Sterri
10. Ansgar Gabrielsen
11. Hans J. Røsjorde
12. Carl I. Hagen
13. Gudmund Restad
14. Rolf Reikvam
15. Gunnar Kvassheim
16. Steinar Bastesen

Personlige varamedlemmer:

1. Kjell Engebretsen
2. Ane Sofie Tømmerås
3. Jan Petter Rasmussen
4. Torny Pedersen
5. Sigvald Oppebøen Hansen
6. Rita Tveiten
7. Are Næss
8. Hilde Frøfford Johnson
9. Kjellaug Nakkim
10. Ivar Kristiansen
11. Per Sandberg
12. Lodve Solholm
13. Marit Tingelstad
14. Karin Andersen
15. May Britt Vihovde
16. Inger Stolt-Nielsen

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstillet:

Som medlem og varamedlem til styret for Nansenfondet og de dermed forbundne fond velges for perioden 1. juli 2001–30. juni 2004:

Medlem:

Ingunn Norderval, Oslo

Varamedlem:

Jostein Solberg, Steinkjer

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram 3 forslag.
Det er

- forslag nr. 1, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
  - forslagene nr. 2 og 3, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet
- Det voteses først over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet.
- Forslag nr. 2 lyder:
«Grunnbeløpet i folketrygden blir satt til kr 53 470 pr. 1. mai 2001.»

Forslag nr. 3 lyder:

«I statsbudsjettet for 2001 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
660		Krigspensjon	
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 293 000 000 til kr 310 000 000	17 000 000
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 710 000 000 til kr 752 000 000	42 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskudd, økes med ..... fra kr 185 000 000 til kr 196 000 000	11 000 000
666		Avtalefestet pensjon	
	70	Tilskudd, økes med ..... fra kr 497 000 000 til kr 527 000 000	30 000 000
2543		Ytelser til yrkesrettet attføring	
	70	Attføringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 4 637 000 000 til kr 4 921 000 000	284 000 000
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 1 340 000 000 til kr 1 362 000 000	22 000 000
2660		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 12 734 000 000 til kr 13 475 000 000	741 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 18 404 000 000 til kr 19 486 000 000	1 082 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 1 276 000 000 til kr 1 352 000 000	76 000 000
2662		Yrkesskadetrygd, gammel lovgivning	
	70	Pensjoner, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 76 000 000 til kr 80 000 000	4 000 000
2663		Medisinsk rehabilitering	
	70	Rehabiliteringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 4 491 000 000 til kr 4 769 000 000	278 000 000
	72	Foreløpig uførestønad, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 220 000 000 til kr 233 000 000	13 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med..... fra kr 26 858 000 000 til kr 28 456 000 000	1 598 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 34 225 000 000 til kr 36 261 000 000	2 036 000 000
	72	Ventetilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 178 000 000 til kr 189 000 000	11 000 000
	73	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 5 345 000 000 til kr 5 663 000 000	318 000 000
2680		Etterlattepensjonister	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 1 115 000 000 til kr 1 181 000 000	66 000 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 962 000 000 til kr 1 019 000 000	57 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 63 000 000 til kr 67 000 000	4 000 000
2683		Stønad til enslig mor eller far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 1 955 000 000 til kr 2 080 000 000»	125 000 000

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.09.12)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstrepartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ved de fremtidige trygdeoppgjør legge til grunn at full opptjening i folketrygden når trygden er fullt utbygget i 2007, skal utgjøre 2/3 av lønnsinntekten i tråd med forutsetningene ved folketrygdens innføring i 1967.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 81 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.09.33)

Komiteen hadde innstillet:

I

Grunnbeløpet i folketrygda blir sett til kr 51 360 med verknad frå 1. mai 2001.

II

I statsbudsjettet for 2001 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 293 000 000 til kr 302 000 000	9 000 000
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 710 000 000 til kr 732 000 000	22 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskott, blir auka med ..... frå kr 185 000 000 til kr 191 000 000	6 000 000
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, blir auka med ..... frå kr 497 000 000 til kr 512 000 000	15 000 000
2543		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 4 637 000 000 til kr 4 784 000 000	147 000 000
	71	Attføringsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 1 340 000 000 til kr 1 351 000 000	11 000 000
2660		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 12 734 000 000 til kr 13 118 000 000	384 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 18 404 000 000 til kr 18 965 000 000	561 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 1 276 000 000 til kr 1 315 000 000	39 000 000
2662		Yrkesskadetrygd, gammel lovgivning	
	70	Pensjonar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 76 000 000 til kr 78 000 000	2 000 000
2663		Medisinsk rehabilitering	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 4 491 000 000 til kr 4 635 000 000	144 000 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner
	72	Mellombels uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 220 000 000 til kr 227 000 000	7 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 26 858 000 000 til kr 27 686 000 000	828 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 34 225 000 000 til kr 35 280 000 000	1 055 000 000
	72	Ventetillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 178 000 000 til kr 183 000 000	5 000 000
	73	Sært tillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 5 345 000 000 til kr 5 510 000 000	165 000 000
2680		Ytingar til gjenlevande ektefellar	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 1 115 000 000 til kr 1 149 000 000	34 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 962 000 000 til kr 992 000 000	30 000 000
	72	Sært tillegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 63 000 000 til kr 65 000 000	2 000 000
2683		Stønad til einsleg mor eller far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med ..... frå kr 1 955 000 000 til kr 2 020 000 000	65 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen utvide granskningskommissjonen for å vurdere forholdene ved dykkingen i Nordsjøen i pionertiden med ett medlem som skal inneha relevant dykkefaglig kompetanse.

Presidenten: Her har Arbeiderpartiet varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 63 mot 41 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.10.08)

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen endre granskningskommissjonens mandat slik at kommisjonen skal vurdere alle forhold knyttet til pionerdykkingen i Nordsjøen helt frem til 1990.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

III

Stortinget ber Regjeringen sørge for at Nordsjødykker Alliansen gis en observatørstatus i kommisjonen.

Presidenten: Også her har Arbeiderpartiet varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 63 mot 42 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.10.33)

Videre var innstillet:

IV

Stortinget ber Regjeringen vurdere å tilføre Nordsjødykker Alliansen en prosjektstøtte slik at de kan fortsette sitt arbeid på vegne av pionerdykkerne i Nordsjøen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i godkjenning av avgjørelse i EØS-komiteen nr. 4/2001 av 31. januar 2001 om endring av vedlegg IX til EØS-avtalen (fjerde direktiv om motorvognforsikring).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det blir votert over forslaget fra Jan Simonsen på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001:

«Stortinget ber Regjeringen lokalisere den nye domstoladministrasjonen til Oslo.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jørn L. Stang ble med 87 mot 16 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 00.11.22)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2001:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere en endring i straffeloven, slik at utilregnelige lovbrutere som begår klart samfunnsskadelig kriminalitet i større grad enn i dag skal kunne idømmes tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 6. juni 2001:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2002 redegjøre for ordningen med lydopptak i retts-saler, og fremme eventuelle forslag om en permanent ordning med lydopptak av hovedforhandling i straffe-saker.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Under debatten har Aud Gaundal satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:108 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Erna Solberg, Ivar Østberg, Lodve Solholm og Magnhild Mel-tveit Kleppa om nødvendige regelverksendringer for å sikre mangfold og brukervennlighet i tiltak for arbeidsledige, uføretrygdede og andre ufrivillig yrkes-passive – bifalles ikke.»

Det votes først over forslaget fra Arbeiderpartiet.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 61 mot 43 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 00.12.15)

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget ber Regjeringen endre forskriftene for kap. 1591 post 73 slik at jobbskappingsprosjekter skal bidra til etablering av egen virksomhet og bedre sysselsettings-muligheter for arbeidsledige og yrkeshemmede.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Under debatten er det satt fram 2 forslag. Det er:

- forslag nr.1, fra Lodve Solholm på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Jørn L. Stang på vegne av representanten Vidar Kleppe og seg selv

Forslaget fra Fremskrittspartiet er inntatt i innstillingen, mens forslaget fra representantene Stang og Kleppe er omdelt i salen.

Forslaget fra representantene Jørn L. Stang og Vidar Kleppe, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge forslag som resulterer i at det innføres obligatorisk hiv- eller aids-test av alle som søker oppholdstillatelse i Norge.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra representantene Jørn L. Stang og Vidar Kleppe ble mot 2 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Lodve Solholm på vegne av Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide lovforslag for obligatorisk HIV/AIDS-test av mennesker som søker oppholdstillatelse i Norge og som kommer fra høg-risikoland.»

Det votes alternativt mellom forslaget fra Fremskrittspartiet og innstillingen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:110 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentantene Jørn L. Stang og Vidar Kleppe om å innføre obligatorisk hiv-/aids-test av alle som søker oppholdstillatelse i Norge – bifalles ikke.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra

Fremskrittspartiet ble 89 stemmer avgitt for innstillingen og 16 stemmer for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 00.13.39)

Lars Rise (KrF) (fra salen): President! Jeg stemte feil, jeg skulle ha stemt for innstillingen.

Presidenten: Da er innstillingen vedtatt med 90 mot 15 stemmer.

Votering i sak nr. 16

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for, og rammer og regelverk for en eventuell hospitantordning innenfor utlendingsloven, og legge frem en sak om dette på en egnet måte.

II

Dokument nr. 8:114 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentantene Hilde Frafjord Johnson, Odd Einar Dørum, Magnhild Meltveit Kleppa og Anita Apelthun Sæle om etablering av en hospitantordning innenfor rammen av utlendingsloven – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Ivar Østberg på vegne av Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at fremtidige endringer i kommunestrukturen ikke skal omfatte kommuner hvor kommunestyret, eller innbyggerne ved folkeavstemning, har gått imot kommunesammenlutning.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.15.01)

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Erna Solberg på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 29. mai 2001.

Forslaget er under debatten omgjort til et oversendelsesforslag og vil bli endret i tråd med dette. Forslaget lyder da i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å utrede organiseringen av en mer formell velkomstsereoni knyttet til tildeiling av norsk statsborgerskap og legge forslag om dette frem for Stortinget i tilknytning til nye endringer i statsborgerskapslovgivingen.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 19

Presidenten: Under debatten er det framsatt sju forslag. Det er:

- forslagene nr. 1 og 2, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3–6, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 7, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslagene er inntatt i innstillingen.

Steinar Bastesen har bedt om ordet til stemmeforklaring.

Steinar Bastesen (TF): Jeg vil bare varsle at Kystpartiet vil stemme mot forslag nr. 1, mot forslag nr. 3, mot forslag nr. 6 og mot forslag nr. 7. De øvrige forslagene stemmer vi for.

Presidenten: Det votes da først over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag om at hoveddelen av de distriktpolitiske virkemidlene legges inn i bevilgningsrammer som i sin helhet disponeres av kommuner og fylkeskommuner etter vedtatte planer og lokale behov.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 4 og 5, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fastlegge rutiner som sikrer at konsekvensene for distriktpolitikken blir utredet som en del av beslutningsgrunnlaget når Stortinget skal avgjøre om politikken på viktige samfunnsområder skal legges om.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa opprette ein post på Kommunal- og regionaldepartementet sitt budsjett for utbygging av breibandnett i dei områda av landet der

(Presidenten)

marknaden i seg sjølv ikkje er sterk nok til å etterspørre breiband.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 69 mot 36 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.17.12)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 3 og 6, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa tilretteleggje for oppretting av ein eiga ungdomseining i SND, eit Ungdommens nærings- og distriktsutviklingsfond.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av 2001 å sørge for at det blir igangsatt minst 10 prosjekter for å øke bruken av bioenergi og vannbåren varme.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 73 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.17.32)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa leggje fram ein analyse over kva konsekvensar IKT-utviklinga har for arbeidsmarknaden i distrikta, og kva tiltak som må gjerast for å sikre at også dei perifere delar av landet kan ta del i den nye teknologien.»

Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme for dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa leggje fram ein plan for utlokalisering av eksisterande og nye statlege verksemder frå Oslo.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 57 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.18.48)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringa om å bidra til utdanning av fleire positivitetsagentar. Drifta av Positivitetsagentsekretariatet på Vega bør forankrast hos dei berørte kommunane og fylkeskommunane.

Presidenten: Presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 69 mot 36 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.19.22)

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringa i budsjettet for 2002 gjere greie for korleis kommunane kan stimulerast til å ta i bruk web-basert undervisning, m.a. elektroniske klasserom.

Presidenten: Her har Arbeiderpartiet varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 64 mot 41 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.19.48)

Videre var innstillet:

III

St.meld. nr. 34 (2000-2001) – Om distrikts- og regionalpolitikken – vert å leggja ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 20

Presidenten: Under debatten har Oddvard Nilsen satt fram et forslag på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen omdanne Posten Norge BA til aksjeselskap.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 75 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.21.03)

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 26 (2000-2001) – om virksomheten til Posten Norge BA – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 21

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet får fullmakt til å akseptere tilbud fra holdingselskapet for SAS om overtagelse av statens aksjer i SAS Norge ASA i bytte mot tilsvarende antall aksjer i holdingselskapet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 22

Presidenten: Under debatten har Thore Aksel Nistad satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Prosjektet rv 4 bygges ut med etterskuddsinnkreving på ny trasé rv 4.»

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i at:

1. Bompengeselskapet får tillatelse til å kreve inn bompenger til gjennomføring av fase 1 av utbygging av deler av riksveg 4 i Oppland. Videre får selskapet ansvar for å oppta og administrere eventuelle lån. Vilkårene for fase 1 går fram av St.prp. nr. 74 (2000-2001) og Innst S. nr. 296 (2000-2001)
2. Vegdirektoratet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for innkrevingen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 88 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.22.13)

Votering i sak nr. 23

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Oddvard Nilsen på vegne av Høyre
- forslag nr. 2, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Inge Myrvoll på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen finne en helhetlig transportløsning hvor det tas sikte på å legge gjennomgangstrafikken utenom sentrum i Namsos, tar bedre hensyn til bomiljø og inngrep, samt til kollektivløsninger.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen bygge ut Namdalsprosjektet i Nord-Trøndelag med statlig finansiering.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.23.06)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Høyre, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«1. Bompengeselskapet får rett til å kreve inn bompenger til delvis bompengefinansiert utbygging av Namdalsprosjektet i Nord-Trøndelag, med unntak av Horkbrua fv 434. Vilkårene går fram av St.prp. nr. 81 (2000-2001) og Innst. S. nr. 297 (2000-2001).»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 90 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.23.23)

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i at:

1. Bompengeselskapet får rett til å kreve inn bompenger til delvis bompengefinansiert utbygging av Namdalsprosjektet i Nord-Trøndelag. Vilkårene går fram av St.prp. nr. 81 (2000-2001) og Innst. S. nr. 297 (2000-2001).
2. Vegdirektoratet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for finansieringsordningen.
3. Ny bru over Namsen ved Tiendholmen med tilstøtende veg tas opp som riksveg.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 81 mot 23 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.23.48)

Votering i sak nr. 24

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Thore Aksel Nistad på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Inge Myrvoll på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Thore Aksel Nistad har bedt om ordet til stemmeforklaring.

Thore Aksel Nistad (Frp): Dette er en stemmeforklaring. Når det gjelder komiteens tilråding, vil jeg gjerne ha stemt over de enkelte punktene, for vi vil stemme imot punktene 1 og 2, mens vi vil stemme for punkt 3.

Presidenten: Det vil det bli tatt hensyn til. Forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget vil be Regjeringen endre trasévalg og fremme nytt forslag til finansieringsplan for E39 Øysand-Thamshavn.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble mot 6 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«E39 Øysand-Thamshavn bygges ut som OPS-prosjekt med delvis bompengefinansiering på ny E39 og delvis gjennom årlige statlige bevilgninger over statsbudsjettet.»»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 86 stemmer mot og 19 stemmer for forslaget fra Fremskrittspartiet.

(Voteringsutskrift kl. 00.25.09)

Annelise Høegh (H) (fra salen): Jeg stemte feil! Jeg skulle ha stemt imot.

Presidenten: Da blir stemmetallene 87 mot og 18 for forslaget fra Fremskrittspartiet, og dermed er forslaget forkastet.

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i at:

1. Bompengeselskapet får rett til å kreve inn bompenger til delvis finansiering av E39 Øysand-Thamshavn. Vilkårene fremgår av St.prp. nr. 83 (2000- 2001) og Innst. S. nr. 298 (2000-2001).
2. Vegdirektoratet får fullmakt til å inngå avtale med bompengeselskapet og fastsette nærmere regler for finansieringsordningen.

Presidenten: Presidenten forstår det slik at Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 81 mot 24 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.25.47)

Videre var innstillet:

3. E39 blir gjennomført som et prøveprosjekt for OPS-ordningen.

Presidenten: Presidenten antar at Sosialistisk Venstreparti vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 6 stemmer.

*S a k n r . 2 5**Referat*

1. (322) Helikopter i politiet (St.meld. nr. 51 (2000-2001))
2. (323) Etterforskning av seksuelle overgrep mot barn (St.meld. nr. 52 (2000-2001))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes justiskomiteen.
3. (324) Dei fiskeriavtalene Noreg har inngått med andre land for 2001 og fisket etter avtalene i 1999 og 2000 (St.meld. nr. 50 (2000-2001))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Møtet hevet kl. 00.30
